ISSN 0250-815X

Επίσημη Εφημερίδα

των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

C 221

45ο έτος

17 Σεπτεμβρίου 2002

Έκδοση στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

Ανακοίνωση αριθ. | Περιεχόμενα | Σελίδα

I *Ανακοινώσεις*

.....

II *Προπαρασκευαστικές πράξεις*

Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

391η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ης Μαΐου 2002

2002/C 221/01 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εισαγωγή της πληροφορικής στη διακίνηση και παρακολούθηση των προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης» (COM(2001) 466 τελικό — 2001/0185 (COD)) 1

2002/C 221/02 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την έγκριση τύπου ΕΚ των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων, των ρυμουλκούμενων και του εναλλάξιμου ρυμουλκούμενου εξοπλισμού τους, καθώς και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και τεχνικών ενοτήτων των οχημάτων αυτών» (COM(2002) 6 τελικό — 2002/0017 (COD)) 5

2002/C 221/03 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί για εικοστή πέμπτη φορά την οδηγία 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων (ουσίες που ταξινομούνται ως καρκινογόνες, μεταλλαξιογόνες ή τοξικές για την αναπαραγωγή — κ/μ/τ)» (COM(2002) 70 τελικό — 2002/0040 (COD)) 8

Τιμή: 22,00 EUR

EL

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2002/C 221/04 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Σχέδιο κανονισμού της Επιτροπής που αφορά την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στην αυτοκινητοβιομηχανία» 10

2002/C 221/05 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τη θέσπιση κοινοτικού πλαισίου σχετικά με την ηχητική ταξινόμηση των πολιτικών υποηχητικών αεροσκαφών με σκοπό τον υπολογισμό των τελών θορύβου» (COM(2001) 74 τελικό — 2001/0308 (COD)) 17

2002/C 221/06 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών» (COM(2001) 573 τελικό — 2001/0241 (COD)) 19

2002/C 221/07 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αναθεώρηση του παραρτήματος Ι της απόφασης αριθ. 1336/97/ΕΚ σχετικά με σύνολο των προσανατολισμών για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών» (COM(2001) 742 τελικό — 2001/0296 (COD)) 22

2002/C 221/08 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση συστήματος για την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου» (COM(2001) 581 τελικό — 2001/0275 (COD)) 27

2002/C 221/09 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας» (COM(2001) τελικό — 2001/0291 (COD)) 31

2002/C 221/10 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Στρατηγική για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης» 37

2002/C 221/11 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους» (COM(2001) 510 τελικό — 2001/0207 (CNS)) 43

2002/C 221/12 Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

— την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με μια μέθοδο ανοικτού συντονισμού για την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης», και (COM(2001)387 τελ.)

— την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την κοινή πολιτική ασύλου και την καθιέρωση ανοικτής μεθόδου συντονισμού» (COM(2001)710 τελ.) 49

EL

(συνέχεια στην 3η σελίδα του εξωφύλλου)

Ανακοίνωση αριθ.	Περιεχόμενα *(συνέχεια)*	Σελίδα
2002/C 221/13	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι κοινωνικοί δείκτες»	54
2002/C 221/14	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πιθανές επιλογές για τη μεταρρύθμιση των συντάξεων»	58
2002/C 221/15	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε διασυνοριακές υποθέσεις με τη θέσπιση ελάχιστων κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας και άλλα οικονομικά ζητήματα της πολιτικής δικονομίας» (COM(2002) 13 τελικό — 2002/0020 (CNS))	64
2002/C 221/16	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο Μακροπρόθεσμος συντονισμός των Οικονομικών Πολιτικών»	67
2002/C 221/17	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις πρακτικές προώθησης των πωλήσεων στην εσωτερική αγορά» (COM(2001) 546 τελικό — 2001/0227 (COD))	73
2002/C 221/18	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τον τίτλο παραμονής μικρής διάρκειας που χορηγείται στα θύματα της διευκόλυνσης της λαθρομετανάστευσης ή της διακίνησης ανθρώπων που συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές» (COM(2002) 71 τελικό — 2002/0043 (CNS))	80
2002/C 221/19	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη θέσπιση ενός συστήματος οικοσημείων που εφαρμόζεται στα βαρέα φορτηγά οχήματα που διέρχονται από την Αυστρία για το έτος 2004 » (COM(2001) 807 τελικό — 2001/0310(COD)_	84
2002/C 221/20	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προς μία παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη» (COM(2002) 82 τελικό)	87
2002/C 221/21	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με — τις «Τροποποιημένες προτάσεις για τις αποφάσεις του Συμβουλίου σχετικά με τα ειδικά προγράμματα με τα οποία τίθεται σε εφαρμογή το πρόγραμμα πλαίσιο 2002-2006 δράσεων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και σχετικά με τα ειδικά προγράμματα με τα οποία τίθεται σε εφαρμογή το πρόγραμμα πλαίσιο 2002-2006 δραστηριοτήτων έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (2002-2006)», και (COM(2001) 279 τελικό — 2001/0122 (CNS), 2001/0123 (CNS), 2001/0124 (CNS), 2001/0125 (CNS), 2001/0126 (CNS)) — την «Τροποποιημένη πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για το ειδικό πρόγραμμα 2002-2006 έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης με σκοπό την ενίσχυση και την ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας» (COM(2001) 594 τελικό — 2001/0122 (CNS))	97
2002/C 221/22	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές» (COM(2001) 425 τελικό — 2001/0173 (COD))	114

EL

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εισαγωγή της πληροφορικής στη διακίνηση και παρακολούθηση των προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης»

(COM(2001) 466 τελικό — 2001/0185 (COD))

(2002/C 221/01)

Στις 20 Δεκεμβρίου 2001, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2002 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Wilkinson.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειάς (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 79 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Με την εισαγωγή της εσωτερικής αγοράς, σημειώθηκαν θεμελιώδεις αλλαγές στο καθεστώς που διέπει τη διακίνηση των αγαθών που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης ([1]). Οι φυσικοί έλεγχοι, που διενεργούνταν στα σύνορα, αντικαταστάθηκαν από διοικητικούς ελέγχους βασιζόμενους στα συνοδευτικά έγγραφα των εμπορευμάτων που αποστέλλονται από ένα κράτος μέλος σε άλλο ή που εξάγονται ή εισάγονται από και προς την ΕΕ.

1.2. Οι επιβαλλόμενοι φόροι (ειδικοί φόροι κατανάλωσης και ΦΠΑ) σε τέτοιου είδους αγαθά δεν έχουν εναρμονιστεί ενώ εξακολουθούν να παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις ([2]) από ένα κράτος μέλος σε άλλο. Αυτό δίνει τη δυνατότητα για σημαντικά κέρδη που, σε ορισμένες περιπτώσεις, προέρχονται από απάτη. Οι αδυναμίες του συστήματος γίνονται αντικείμενο μεγάλης κλίμακας εκμετάλλευσης κυρίως δε από το οργανωμένο έγκλημα.

1.3. Το 1996, μελέτη της ομάδας υψηλού επιπέδου που εκπονήθηκε με τη βοήθεια των δημόσιων αρχών όλων των κρατών μελών υπολόγισε ότι οι απώλειες εσόδων από τα προϊόντα καπνού και τα οινοπνευματώδη ποτά πλησίαζαν σχεδόν τα 4,8 δισεκατομμύρια ευρώ για εκείνο μόνο το έτος ([3]). Το ίδιο εκείνο έτος, το σύνολο των εσόδων που απέφεραν στα κράτη μέλη τα υποκείμενα σε ειδικό φόρο αγαθά, έφτασε σχεδόν τα 234 δισεκατομμύρια ευρώ, ήτοι σε 8.1 % των συνολικών φορολογικών εσόδων τους ([4]). Τα ποσά που εισπράχτηκαν, και το ποσοστό εσόδων που αντιπροσωπεύουν, ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με το κράτος μέλος.

1.4. Το 1998 το Συμβούλιο Οικονομικών και Δημοσιονομικών Υποθέσεων (ECOFIN) αποδέχτηκε τη σύσταση της Επιτροπής για εφαρμογή μηχανογραφημένου συστήματος ελέγχου για τα αγαθά που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους ([5]) (έτσι ώστε να μειωθεί η απάτη), ως μακροπρόθεσμο στόχο που θα εξαρτιόταν από τα αποτελέσματα μελέτης σκοπιμότητας. Η μελέτη σκοπιμότητας ([6]) ολοκληρώθηκε το 2000. Το COM(2001) 466 τελικό προτείνει την καθιέρωση ενός παρόμοιου πληροφορικού συστήματος, το οποίο αναφέρεται γενικά ως EMCS (Σύστημα διακίνησης και ελέγχου των προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης). Η πρόταση έχει ως διττό στόχο, την μείωση της απάτης και την απλούστευση του ισχύοντος συστήματος.

([1]) Οδηγία του Συμβουλίου 92/12/ΕΟΚ.

([2]) — Παραδείγματος χάρη, οι διαφορές μεταξύ των υψηλότερων και χαμηλότερων φόρων που επιβάλλονται στα κράτη μέλη είναι:
— ορυκτά έλαια: αμόλυβδη βενζίνη 2.1:1· ντίζελ 2.6:1
— αλκοολούχα ποτά: οινοπνευματώδη 9.1:1· ζύθος 17:1. Για τον μη αφρώδη οίνο η φορολογία κυμαίνεται από μηδέν έως 2 900 EUR ανά χιλιόγραμμα ανά εκατό λίτρα καθαρού οινοπνεύματος
— καπνά (συνολικός ειδικός φόρος): 4.6:1

([3]) Από το συνολικό αυτό ποσό, 69 % προέρχεται από φοροδιαφυγή στα προϊόντα καπνού και 31 % από φοροδιαφυγή στα αλκοολούχα ποτά.

([4]) Το σύνολο αυτό αφορά τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης στα καύσιμα, τα οποία δεν είχαν απασχολήσει τη μελέτη.

([5]) Αγαθά που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης είναι τα ορυκτά έλαια, αλκοολούχα ποτά και τα προϊόντα καπνού.

([6]) Διεξήχθη από την Alcatel TITN Answare.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Το σημερινό σύστημα δεν είναι εύστοχο, διότι, για την εξόφληση της διακίνησης των προϊόντων εκείνων που τελούν υπό αναστολή φόρων κατανάλωσης, βασίζεται στην επίδειξη γραπτών εγγράφων. Εάν τα σωστά έγγραφα δεν επιστραφούν ή επιστραφούν με λάθη, στον αποστολέα (ο οποίος δεν έχει καμία επιστασία σε τέτοιου είδους παραλείψεις) μπορεί να υποβληθούν σημαντικότατες οικονομικές ποινές. Γι' αυτό το λόγο οι φορείς τάσσονται ανεπιφύλακτα υπέρ της πρότασης μετάβασης προς ένα σύστημα που θα βασίζεται στην πληροφορική για την καταγραφή των συναλλαγών. Ευελπιστούν ότι μια τέτοια μετάβαση θα βοηθήσει το νόμιμο εμπόριο και θα επιτρέψει παράλληλα στα κράτη μέλη να ασκούν αποτελεσματικό έλεγχο. Τονίζουν, επίσης, ότι το EMCS θα πρέπει να εφαρμόζεται εξίσου από όλα τα κράτη μέλη και όλους τους φορείς ([1]).

2.2. Ωστόσο, επειδή το EMCS δεν μπορεί να λειτουργήσει πριν το 2007 το νωρίτερο, η ΟΚΕ τονίζει ότι είναι αναγκαίο η Επιτροπή (σε συνεννόηση με τα κράτη μέλη και τους οικονομικούς φορείς) να εξακολουθήσει να εργάζεται για τη βελτίωση του υπάρχοντος συστήματος ([2]), κάτι που θα συμβάλει εξάλλου στην εφαρμογή του συστήματος πληροφορικής στη διακίνηση και τον έλεγχο των προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Δεν θα πρέπει, ωστόσο, τέτοιου είδους προσωρινές βελτιώσεις να οδηγήσουν σε αύξηση της υπάρχουσας γραφειοκρατίας και πολυπλοκότητας ([3]).

2.3. 'Ολα τα κράτη μέλη επικροτούν το εν λόγω σύστημα, έστω και εάν είναι προφανές ότι ορισμένα πρόκειται να επωφεληθούν περισσότερο από άλλα δεδομένου ότι η έκταση της απάτης ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με την εμπορικές συναλλαγές που αφορούν τα αλκοολούχα ποτά και των προϊόντα καπνού.

2.4. 'Οπως επισημαίνεται στην πρόταση της Επιτροπής, το σύστημα EMCS αναμένεται να είναι έργο «μεγάλου μεγέθους, πολύπλοκο και πολυδάπανο». Θα πρέπει να συμπεριλάβει τις διάφορες συνιστώσες των διοικήσεων όλων των κρατών μελών, της Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και των διαφόρων οικονομικών φορέων (παραγωγοί, εμφιαλωτές, αποθήκες, έμποροι, κ.λπ.) των 15 κρατών μελών, ενώ η ασφάλεια θα πρέπει, επίσης, να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα.

2.5. Το σύστημα θα πρέπει να αποδειχτεί ιδιαίτερα σταθερό ώστε να λειτουργεί επί εικοσιτετραώρου βάσεως, 365 ημέρες το χρόνο, και με πολύ μικρό χρόνο ανάνηψης για ενδεχόμενες διακοπές (επείγουσες καταστάσεις ή συντήρηση). Η μελέτη σκοπιμότητας εκτιμά τον αριθμό των συναλλαγών και στα 15 κράτη μέλη σε 16 εκατομμύρια ανά έτος όσον αφορά τον καπνό και τα οινοπνευματώδη. Εάν προστεθούν σε αυτές και τα ορυκτά έλαια και με την πρόβλεψη της ένταξης νέων κρατών μελών, ο ανωτέρω αριθμός θα είναι αισθητά μεγαλύτερος.

2.6. Εκτιμάται ότι στο σημερινό αριθμό των οικονομικών φορέων, που ανέρχεται σε 80 000, θα πρέπει να προστεθούν οι οικονομικοί φορείς και των υποψήφιων χωρών που θα έχουν προσχωρήσει στην ΕΕ πριν το 2007, εφόσον αυτή φέρεται ως η πλέον κοντινή ημερομηνία κατά την οποία το σύστημα ενδέχεται να λειτουργήσει ([4]). Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο συνολικός αριθμός των οικονομικών φορέων — μετά τη διεύρυνση — θα πλησιάσει τους 200 000.

2.7. Η ΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως την πρόταση μετάβασης σε ένα σύστημα πληροφορικής για τη διακίνηση και τον έλεγχο των προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης, το ταχύτερο δυνατόν, τόσο εξαιτίας της ανάγκης πάταξης της φοροδιαφυγής, όσο και εξαιτίας της ανάγκης για βελτίωση της διακίνησης των προϊόντων που τελούν υπό φορολογική απαλλαγή, κάτι που είναι απαραίτητο για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Επίσης, είναι ευπρόσδεκτη από τους πολίτες της ΕΕ που θα εκτιμήσουν ιδιαίτερα τις βελτιώσεις οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην καταπολέμηση της απάτης.

3. **Κόστος**

3.1. Εκτιμάται ότι οι δαπάνες για το έργο θα είναι υψηλές. Σύμφωνα με την Επιτροπή, θα ανέρχονται σε 35 εκατομμύρια EUR κατά τη φάση της ανάπτυξης και εγκατάστασης ενώ, στη συνέχεια, οι λειτουργικές δαπάνες υπολογίζονται σε 4 εκατομμύρια EUR ετησίως. Για κάθε κράτος μέλος, σύμφωνα πάντα με τη μελέτη σκοπιμότητας, η φάση ανάπτυξης και εγκατάστασης θα κοστίσει αρχικά μεταξύ 5 και 12 εκατομμύρια EUR ενώ για την συνέχεια προβλέπονται 1,7 εκατομμύρια ευρώ ανά έτος. Επί του παρόντος, κάθε κράτος μέλος υπολογίζει το κόστος που του αναλογεί.

3.2. 'Οσον αφορά τους οικονομικούς φορείς, το σύνολο των οποίων θα πρέπει να ενέχεται στο σύστημα, οι δαπάνες που θα αναληφθούν αναμένεται να είναι συγκριτικά χαμηλές, εκτός εάν ένας μεγάλος φορέας αποφασίσει να αναπτύξει δική του, μεμονωμένη, εφαρμογή διεπαφής με το κοινοτικό σύστημα. Σύμφωνα με σχετικές εκτιμήσεις, πρόκειται για 140 000 EUR για την ανάπτυξη και 15 000 EUR ετησίως για τα λειτουργικά έξοδα.

3.3. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, οι οικονομικοί φορείς θα λάβουν την απαραίτητη κατάρτιση και το απαραίτητο λογισμικό από τα κονδύλια των ίδιων των κρατών μελών στα οποία εδρεύουν.

3.4. Σε σύγκριση με το παρόν σύστημα που βασίζεται σε έγγραφα, οι οικονομικοί φορείς αναμένεται να εξοικονομήσουν χρήματα από τη μείωση που θα προκύψει στις δαπάνες για συμμόρφωση. Η ανωτέρω εξοικονόμηση δεν έχει ληφθεί υπόψη στην πρόταση. 'Οσο για τα κράτη μέλη, αναμένεται να αντισταθμίσουν τα έξοδά τους μέσω της μείωσης της απάτης. Επομένως, υπό την προϋπόθεση ότι οι εκτιμήσεις είναι σωστές, το σύστημα θα αποβεί αποδοτικό.

([1]) Η εφαρμογή του ισχύοντος σήμερα συστήματος δεν είναι ομοιογενής, π.χ., όσον αφορά την προσέγγιση των κρατών μελών για τα εναλλακτικά αποδεικτικά μέσα τεκμηρίωσης φοροαπαλλαγής.

([2]) Οι σημαντικότερες από αυτές είναι οι βελτιώσεις που αφορούν το Σύστημα Ανταλλαγής Στοιχείων για τους ειδικούς φόρους (SEED) και η ευελιξία ως προς τους εμπόρους όσον αφορά εναλλακτικά αποδεικτικά μέσα για την τεκμηρίωση φοροαπαλλαγή της διακίνησης των συνοδευτικών διοικητικών εγγράφων.

([3]) Το επονομαζόμενο σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης καλό θα ήταν να επανεξεταστεί.

([4]) Στην πρόταση αναφέρεται ότι οι εργασίες για την ανάπτυξη και εφαρμογή πρέπει να αρχίσει εντός εννέα μηνών από την θέση σε ισχύ της απόφασης (βλέπε άρθρο 2 της πρότασης), ενώ η ολοκλήρωσή της θα διαρκέσει πέντε χρόνια.

3.5. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι η εν λόγω πρόταση (δημοσιονομικό δελτίο) περιλαμβάνει τις αναμενόμενες λεπτομερείς δαπάνες, μόνο μέχρι το τέλος του 2006. Θα ήταν καλό η πρόταση να επεκταθεί τουλάχιστον ως το 2007 (βλέπε παραπάνω σημείο 2.2) και να υποδεικνύει τις μετέπειτα δαπάνες που αναμένεται να προκύψουν από τη μελλοντική ένταξη των υποψήφιων κρατών στο εν λόγω σύστημα.

3.6. Εξαιτίας του σημαίνοντα ρόλου που καλείται να διαδραματίσει η Επιτροπή στο προτεινόμενο σύστημα, δεν πρέπει να προταθεί μείωση του προσωπικού. Τουναντίον, για να δοθεί η δυνατότητα στην Επιτροπή να διενεργήσει τις απαραίτητες βελτιώσεις στο υπάρχον σύστημα (βλέπε σημείο 2.2), τη στιγμή που εργάζεται και για την εισαγωγή του EMCS, καλό θα ήταν να της διατεθεί περισσότερο προσωπικό από αυτό που προβλέπεται στην πρόταση.

4. **Συμμετοχή**

4.1. Η πρόταση καθιστά σαφές ότι το EMCS θα καταστεί λειτουργικό μόνον εάν όλα τα κράτη μέλη και η Επιτροπή δεσμευτούν να τηρήσουν αυστηρά τις νομικές και οικονομικές υποχρεώσεις που απορρέουν από την πρόταση. Δεδομένης της εμβέλειας και της πολυπλοκότητας του συστήματος, πρέπει να αντιμετωπιστεί το ενδεχόμενο να αποδειχτούν αρκετά ανακριβείς οι εκτιμήσεις της μελέτης σκοπιμότητας όσον αφορά τους πόρους.

4.2. Δεδομένου του χρονοδιαγράμματος, είναι σχεδόν βέβαιο ότι πολλές υποψήφιες χώρες θα προσχωρήσουν στην ΕΕ πριν τεθεί σε λειτουργία το σύστημα. Το άρθρο 9 πρέπει να προβλέψει τα ανωτέρω, καθιστώντας σαφές ότι οι υποψήφιες χώρες πρόκειται — και όχι μπορεί — να ενημερώνονται πλήρως για την εξέλιξη του συστήματος, και ότι όχι μόνο θα μπορούν να λαμβάνουν μέρος στις σχετικές δοκιμασίες, αλλά και ότι θα τους χορηγηθεί χρηματοοικονομική ενίσχυση για την προετοιμασία και εγκατάσταση του συστήματος. Ένα παρόμοιο έργο δεν μπορεί παρά να έχει χρηματοοικονομικές επιπτώσεις, που καλόν θα είναι να ληφθούν υπόψη.

4.3. Η ΟΚΕ ανησυχεί, επίσης, διότι πολλές υποψήφιες χώρες δεν διαθέτουν ακόμη συστήματα για τον έλεγχο των υποκείμενων σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης αγαθών που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της κοινοτικής οδηγίας 92/12. Το θέμα αυτό καλύπτεται, αναμφίβολα, κατά τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης· ωστόσο, τα ενδιαφερόμενα κράτη πρέπει να εξοικειωθούν περισσότερο με το ισχύον κοινοτικό σύστημα πριν μπορέσουν να συμμετάσχουν στο EMCS.

4.4. Η προσθήκη των νέων κρατών μελών στο EMCS μπορεί κάλλιστα να επιμηκύνει το χρονικό διάστημα που θα προηγηθεί της έναρξης λειτουργίας του συστήματος.

5. **Ασφάλεια**

5.1. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά η ευθύνη σχετικά με τα θέματα ασφάλειας. Τα εν λόγω θέματα πρέπει να καλύπτουν τη νόμιμη λειτουργία του συστήματος και την ιδιοκτησία και χειρισμό των εμπιστευτικών εμπορικών πληροφοριών που θα διακινούνται από το σύστημα. Σημειωτέον ότι, επειδή υπάρχει η βούληση για χρήση των πιο πρόσφατων επιτευγμάτων που θα διατίθενται στον τομέα της ασφάλειας όταν τεθεί σε λειτουργία το σύστημα, οι σχετικές λεπτομέρειες δεν είναι δυνατόν να συμπεριληφθούν στην παρούσα φάση της πρότασης.

5.2. Το σύστημα οφείλει να παρέχει τη δυνατότητα για σαφή αναγνώριση του νομικά υπεύθυνου για οποιαδήποτε προϊόντα τελούν υπό αναστολή φόρων κατανάλωσης σε οποιοδήποτε σημείο της εσωτερικής αγοράς.

6. **Τεχνικές πτυχές**

6.1. Υπάρχουν πολύ βάσιμες εγγυήσεις ότι το EMCS είναι εφικτό από τεχνικής απόψεως. Ως ένα βαθμό, η ανωτέρω κρίση στηρίζεται στην επιτυχή εκκίνηση του Νέου Μηχανογραφημένου Συστήματος Διαμετακόμισης (ΝΜΣΔ).

6.2. Η σχέση που συνδέει το EMCS και το Νέο Μηχανογραφημένο Σύστημα Διαμετακόμισης (NCTS) πρέπει να διευκρινισθεί περαιτέρω στην πρόταση (κι όχι μόνο στην αιτιολογική έκθεση) εφόσον, λ.χ., προβλέπεται ότι αμφότερα τα συστήματα θα έχουν κοινούς καταλόγους αναφοράς, μολονότι η χρήση που θα τους γίνεται, διαφέρει. Επιπλέον, εφιστάται η προσοχή στη συμβατότητα με άλλα συστήματα όπως το σχέδιο G7 για την απλούστευση των τελωνειακών διατυπώσεων.

6.3. Η παρούσα πρόταση αφορά μόνο φορολογούμενα αγαθά που διακινούνται στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς με αναστολή των ειδικών φόρων κατανάλωσης. Η πρόταση πρέπει να προβάλει την ανάγκη ύπαρξης επαρκών συνδέσμων μεταξύ του κοινοτικού συστήματος (συνδεδεμένων αποθηκών), των παραγωγικών μονάδων, και των σημείων εισόδου και εξόδου των εισαγωγών και εξαγωγών (αντίστοιχα) από τρίτες χώρες.

6.4. Επισημαίνεται ότι ορισμένα κράτη μέλη προτίθενται να προσφέρουν όλες τις υπηρεσίες ηλεκτρονικά, έως το 2005. Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες αυτές θα είναι συμβατές με το προτεινόμενο EMCS.

7. **Περίληψη**

7.1. Η ΟΚΕ τάσσεται πλήρως υπέρ της πρότασης, τόσο εξαιτίας της ανάγκης αποτελεσματικότερης πάταξης της φοροδιαφυγής, όσο και εξαιτίας της βελτίωσης που αναμένεται να επέλθει για τους οικονομικούς φορείς στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς.

7.2. Διατυπώνει, ωστόσο, τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

— Είναι ζωτικής σημασίας να δεσμευθεί κάθε κράτος μέλος και κάθε υποψήφια χώρα πριν από την προσχώρησή της, για την αυστηρή τήρηση των νομικών και οικονομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από την πρόταση. Δίχως την εξασφάλιση αυτή, η πρόταση είναι αδύνατον να προχωρήσει.

— Λόγω της ανεπάρκειας του υπάρχοντος συστήματος και του μεγάλου χρονικού διαστήματος που θα χρειαστεί το EMCS για να τεθεί σε εφαρμογή, η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει τις προσπάθειες για την ταχύτερη δυνατή βελτίωση του υπάρχοντος συστήματος.

— Το αναμενόμενο λεπτομερές κόστος πρέπει να επεκταθεί, ώστε να συμπεριλάβει το λιγότερο το 2007.

— Πρέπει να ληφθεί πλήρως υπόψη η αναμενόμενη ένταξη πολλών υποψήφιων χωρών στο προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα εισαγωγής του συστήματος· θα χρειαστεί να ενημερώνονται πλήρως και να τους παρασχεθεί χρηματοοικονομική ενίσχυση για την προετοιμασία και εγκατάσταση του EMCS.

— Πρέπει να καλυφθούν όλες οι πτυχές της ασφάλειας του EMCS.

— Πρέπει να αποσαφηνιστεί η σχέση του συστήματος διακίνησης και ελέγχου των αγαθών που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης με το Νέο Μηχανογραφημένο Σύστημα Διαμετακόμισης και άλλα συστήματα.

— Επίσης, πρέπει να διευκρινιστούν οι όποιες ειδικές διατάξεις όσον αφορά τη διακίνηση από παραγωγικές μονάδες και τις εισαγωγές και εξαγωγές από και προς τρίτες χώρες.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την έγκριση τύπου ΕΚ των γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων, των ρυμουλκούμενων και του εναλλάξιμου ρυμουλκούμενου εξοπλισμού τους, καθώς και των συστημάτων, κατασκευαστικών στοιχείων και τεχνικών ενοτήτων των οχημάτων αυτών»

(COM(2002) 6 τελικό — 2002/0017 (COD))

(2002/C 221/02)

Στις 12 Φεβρουαρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2002, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Levaux.

Κατά την 391η Σύνοδο Ολομέλειας της (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Στόχοι της πρότασης οδηγίας**

1.1. Στα πλαίσια της εναρμόνισης των διαδικασιών έγκρισης, έχει καταστεί αναγκαία η εναρμόνιση των διατάξεων της οδηγίας 74/150/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 4ης Μαρτίου 1974, σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών για την έγκριση τροχοφόρων γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων, με τις διατάξεις της οδηγίας 70/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 1970, σχετικά με την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών για την έγκριση των μηχανοκίνητων οχημάτων και των ρυμουλκούμενών τους, καθώς και με τις διατάξεις της οδηγίας 92/61/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 30ής Ιουνίου 1992, σχετικά με την έγκριση δίκυκλων και τρίκυκλων μηχανοκίνητων οχημάτων.

1.2. Η υπό εξέταση πρόταση οδηγίας αποτελεί το δεύτερο στάδιο της αναθεώρησης της οδηγίας 74/150/ΕΟΚ και αποσκοπεί, κυρίως, στην επέκταση του πεδίου εφαρμογής της σε ειδικότερες κατηγορίες ελκυστήρων, στα ρυμουλκούμενα και στον εναλλάξιμο ρυμουλκούμενο εξοπλισμό τους.

1.3. Η Επιτροπή τονίζει ότι, αποβλέποντας σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και διαφάνεια, συνέταξε την πρότασή της φροντίζοντας να καταργήσει τις υπερβολικές κανονιστικές διατάξεις και να απλουστεύσει την εφαρμογή των νομοθετικών κειμένων.

1.4. Η Επιτροπή υποστηρίζει την πλήρη κοινοτική εναρμόνιση και προτείνει προς τούτο την αντικατάσταση των εθνικών εγκρίσεων από την ευρωπαϊκή έγκριση ΕΚ και μόνο.

1.5. Για την κατάρτιση της πρότασης, έχουν επίσης ληφθεί υπόψη ορισμένες διεθνείς κανονιστικές διατάξεις, όπως οι διατάξεις της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.

1.6. Τέλος, η Επιτροπή κρίνει ότι η προτεινόμενη οδηγία θα συμβάλει στην επίσπευση των διοικητικών διαδικασιών που οφείλουν να ακολουθούν οι κατασκευαστές για τη διάθεση των προϊόντων τους στην αγορά.

1.7. Με βάση την προτεινόμενη οδηγία, οι κατασκευαστές θα διαθέτουν πλέον τη δυνατότητα να καταργήσουν τις τεχνικές παραλλαγές που απαιτούνται προς το παρόν για την ικανοποίηση των αποκλινουσών εθνικών απαιτήσεων και θα δύνανται να υποβάλλουν τους νέους τύπους οχημάτων σε ενιαία διαδικασία κοινοτικής έγκρισης τύπου, σε ένα μόνο κράτος μέλος.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Η πρόταση οδηγίας αφορά έναν σημαντικό κλάδο δραστηριοτήτων, η παραγωγή του οποίου εκτιμάται ότι ανέρχεται στην Ευρωπαϊκή 'Ενωση σε 16 δις EUR.

2.2. Ο κλάδος απασχολεί άμεσα 140 000 άτομα σε 5 000 επιχειρήσεις και έμμεσα άλλα 150 000 άτομα, στη διανομή και την πώληση.

2.3. 'Οσον αφορά τις τάσεις, τονίζεται ότι η παραγωγή είναι ελαφρά ανοδική μακροπρόθεσμα, με εντατικοποίηση των ενδοκοινοτικών και εξωκοινοτικών συναλλαγών (κυρίως προς τις ΗΠΑ και την Κεντρική Ευρώπη).

2.4. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση πως η Επιτροπή προέβλεψε για την εφαρμογή της προτεινόμενης οδηγίας, επαρκείς προθεσμίες ώστε να έχουν τη δυνατότητα οι κατασκευαστές να προσαρμοστούν στις νέες εναρμονισμένες διαδικασίες.

3. **Ειδικές παρατηρήσεις**

3.1. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 74/150/ΕΟΚ περιοριζόταν στους τροχοφόρους γεωργικούς και δασικούς ελκυστήρες. Το πεδίο εφαρμογής της προτεινόμενης οδηγίας είναι ευρύτερο, δεδομένου ότι θα λαμβάνει γενικότερα υπόψη τους ελκυστήρες, είτε αυτοί είναι τροχοφόροι είτε ερπυστριοφόροι, καθώς και τα ρυμουλκούμενα και τον εναλλάξιμο ρυμουλκούμενο εξοπλισμό τους.

3.2. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι οι εναλλάξιμοι φερόμενοι εξοπλισμοί δεν αναφέρονται στην πρόταση οδηγίας. Φρονεί ότι, για την καλύτερη κατανόηση και αναγνωσιμότητα του κειμένου, θα ήταν σκόπιμο να υπενθυμίζεται στην αιτιολογική σκέψη της προτεινόμενης οδηγίας ότι οι εν λόγω εξοπλισμοί υπάγονται σε ρυθμιστικές διατάξεις άλλης οδηγίας.

3.3. Η ΕΟΚΕ προτείνει, λοιπόν, να προστεθεί παράγραφος 2α στην αιτιολογική σκέψη της υπό εξέταση πρότασης οδηγίας, με το εξής κείμενο: «Οι εναλλάξιμοι φερόμενοι εξοπλισμοί για γεωργική ή δασική χρήση ρυθμίζονται από τις διατάξεις της Οδηγίας 98/37/ΕΚ για τις "μηχανές" [1], δεδομένου ότι παρουσιάζουν πτυχές που αφορούν την ασφάλεια στην εργασία».

3.4. Η ΕΟΚΕ έλαβε γνώση του δελτίου αξιολόγησης των επιπτώσεων που κατήρτισε η Επιτροπή. Σημειώνει ότι η πρόταση οδηγίας αφορά τόσο τις μεγάλες επιχειρήσεις που κατασκευάζουν τους ελκυστήρες, όσο και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που κατασκευάζουν επιμέρους εξοπλισμούς και είναι κατανεμημένες σε ολόκληρη την ΕΕ. Με την ενιαία έγκριση, οι εν λόγω επιχειρήσεις θα μπορούν να εξάγουν ευκολότερα την παραγωγή τους.

3.5. Πράγματι, η εναρμόνιση των διαδικασιών και της ευρωπαϊκής έγκρισης τύπου ΕΚ παρουσιάζει, βέβαια, προφανές ενδιαφέρον για την τόνωση του δυναμισμού της εσωτερικής αγοράς· αναμένεται, όμως, να αποτελέσει επίσης ευκαιρία για να δοθεί νέα ώθηση στις εξαγωγές εκτός της Κοινότητας, κυρίως δε πέρα από τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, πολλές από τις οποίες είναι ήδη υποψήφιες για ένταξη.

3.6. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις ενέργειες που πραγματοποίησε η Επιτροπή με σκοπό την εναρμόνιση των διαδικασιών και τη θέσπιση ενιαίας έγκρισης τύπου ΕΚ η οποία, σταδιακά, θα επιτρέπει στους κατασκευαστές να ασκούν τη δραστηριότητά τους υπό διαφανείς και ισορροπημένες συνθήκες ανταγωνισμού και να υπάγονται σε κοινές ρυθμιστικές διατάξεις, κυρίως όσον αφορά την ασφάλεια στην εργασία, για τη χρήση των γεωργικών και δασικών ελκυστήρων και των εξοπλισμών τους.

3.7. Η ΕΟΚΕ εγκρίνει τους στόχους της Επιτροπής, η οποία, στο συμπέρασμα της αιτιολογικής έκθεσης της πρότασης οδηγίας, αναφέρει ότι: «η προτεινόμενη οδηγία θα συμβάλει στην απλούστευση και επίσπευση των διοικητικών διαδικασιών που θα πρέπει να ακολουθούν οι κατασκευαστές για τη διάθεση των προϊόντων τους στο εμπόριο.»

3.8. Εντούτοις, εξετάζοντας τις διαδικασίες, τις εξαιρέσεις, τη συνεκτίμηση ειδικών περιπτώσεων και τα παραρτήματα της προτεινόμενης οδηγίας, η ΕΟΚΕ διερωτάται κατά πόσον έχει όντως απλουστευτεί ο νομικός μηχανισμός, δεδομένου ότι παραπέμπει σε περισσότερες από 43 επιμέρους υφιστάμενες οδηγίες, οι οποίες συγκεντρώνονται στο παράρτημα ΙΙ, κεφάλαιο Β, μέρος Ι, «κατάλογος των επιμέρους οδηγιών».

3.9. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι ο μηχανισμός, ως έχει, παραμένει περίπλοκος, παρά τις προσπάθειες διασαφήνισης που έχουν καταβληθεί, και ότι οι διοικητικές διαδικασίες που οφείλουν να ακολουθούν οι κατασκευαστές δεν πρόκειται να επισπευσθούν σημαντικά.

3.10. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή, στο άρθρο 21, προβλέπει ότι, θα επικουρείται από ειδική επιτροπή προσαρμογής στις τεχνικές εξελίξεις, η οποία θα απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών. Η εν λόγω επιτροπή θα μπορούσε να ασχολείται με την αντιμετώπιση των προβλημάτων ταξινόμησης σε κάθε κατηγορία νέων υλικών, και συγκεκριμένα τα «Quads» που εμφανίστηκαν πρόσφατα στην αγορά.

3.11. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι το πεδίο παρέμβασης της επιτροπής αυτής περιορίζεται αποκλειστικά στις προσαρμογές που συνδέονται με τις τεχνικές εξελίξεις και ότι δεν μπορεί να της ανατεθεί η αποστολή της αξιολόγησης της πραγματικής επίδρασης των νέων διαδικασιών όσον αφορά την απλούστευση και την επίσπευση των διοικητικών διαδικασιών. Δεδομένου ότι πρόκειται για πρωταρχικό στόχο τον οποίο προβάλλει η Επιτροπή για να τονίσει τη χρησιμότητα της προτεινόμενης οδηγίας, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να αποφευχθεί η δημιουργία πολλών επιτροπών ή παρατηρητηρίων και ότι η εν λόγω επιτροπή προσαρμογής θα πρέπει, μετά την πάροδο τριών ετών από την έναρξη ισχύος της οδηγίας, να μελετήσει τις ενδεχόμενες βελτιώσεις με στόχο την απλούστευση και επίσπευση των διοικητικών διαδικασιών, οι οποίες συχνά συνδέονται και με τις τεχνικές προόδους.

3.12. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το άρθρο 23 της προτεινόμενης οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους προκειμένου να συμμορφωθούν με την οδηγία έως τις 31 Δεκεμβρίου 2004 και ότι οι νέες διατάξεις θα εφαρμόζονται από 1ης Ιανουαρίου 2005.

3.13. Η ΕΟΚΕ σημειώνει επίσης ότι το άρθρο 24 προβλέπει ότι η αντικατάσταση των εθνικών εγκρίσεων τύπου από την ευρωπαϊκή έγκριση τύπου ΕΚ, η οποία και συνιστά τον απώτερο στόχο της προτεινόμενης οδηγίας, θα πραγματοποιηθεί ανά κατηγορία οχημάτων, μόλις προσαρμοστούν οι αντίστοιχες επιμέρους οδηγίες. Ο πίνακας, όμως, που παρατίθεται στο παράρτημα ΙΙ, κεφάλαιο Β, μέρος Ι, «κατάλογος των επιμέρους οδηγιών», δείχνει ότι, για πολλούς τύπους οχημάτων, οι αντίστοιχες επιμέρους οδηγίες είναι ήδη εφαρμόσιμες ως έχουν.

Συνεπώς, για τους εν λόγω τύπους οχημάτων, η ευρωπαϊκή έγκριση τύπου ΕΚ θα πρέπει να εφαρμόζεται ήδη από την έναρξη ισχύος των νέων διατάξεων, την 1η Ιανουαρίου 2005, όπως προβλέπεται στο άρθρο 23.

3.14. 'Οσον αφορά τις κατηγορίες οχημάτων που αποτελούν αντικείμενο είτε υφισταμένων επιμέρους οδηγιών οι οποίες πρέπει να τροποποιηθούν είτε οδηγιών που δεν υπάρχουν ακόμη, η Επιτροπή προβλέπει να μεταθέσει την εφαρμογή της ευρωπαϊκής έγκρισης τύπου ΕΚ ως εξής:

— τρία χρόνια μετά την έναρξη ισχύος της τελευταίας επιμέρους οδηγίας που προσαρμόστηκε, για τους νέους τύπους οχημάτων,

— έξι χρόνια μετά την έναρξη ισχύος της τελευταίας επιμέρους οδηγίας που προσαρμόστηκε, για όλα τα οχήματα.

[1] ΕΕ L 207 της 23.7.1998.

3.15. Δεδομένου ότι δεν παρέχεται κανένα στοιχείο σχετικά με την προθεσμία υιοθέτησης των τελευταίων επιμέρους οδηγιών που πρέπει να εκδοθούν, η ΕΟΚΕ διερωτάται ποια θα είναι η πραγματική ημερομηνία κατά την οποία θα εφαρμοστεί ουσιαστικά καθ' ολοκληρίαν η προτεινόμενη οδηγία, ώστε να μπορεί επιτέλους να αποφέρει όλα τα επιδιωκόμενα θετικά αποτελέσματα.

3.16. Η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαία την πρόβλεψη λογικών προθεσμιών που θα επιτρέπουν στους κατασκευαστές να προσαρμοστούν και στα κράτη μέλη να οργανωθούν αναλόγως. Λαμβάνοντας, όμως, υπόψη πόσο είναι επείγον, αλλά και χρήσιμο για τους κατασκευαστές να διαθέτουν μια ενιαία έγκριση τύπου που θα διευκολύνει τις εξαγωγές, εκφράζει την ευχή να περιοριστούν οι προαναφερόμενες προθεσμίες των τριών και έξι χρόνων σε δύο και τέσσερα χρόνια αντίστοιχα.

4. **Συμπεράσματα**

4.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την Επιτροπή στις ενέργειές της για την εναρμόνιση των διαδικασιών για την ευρωπαϊκή έγκριση τύπου ΕΚ ανά τύπο γεωργικών ή δασικών ελκυστήρων και εγκρίνει την πρόταση οδηγίας.

4.2. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί η υιοθέτηση της προτεινόμενης οδηγίας να αποτελέσει ευκαιρία για την τόνωση των εξαγωγών στον καινοτόμο και ανταγωνιστικό αυτό κλάδο. Ως εκ τούτου, προτείνει στην Επιτροπή να παρουσιάσει μελέτη των οικονομικών προοπτικών σχετικά με τις νέες δυνατότητες που θα διαθέτουν οι ευρωπαίοι κατασκευαστές μετά από την εφαρμογή στα κράτη μέλη των διαδικασιών της εν λόγω ευρωπαϊκής έγκρισης τύπου ΕΚ.

4.3. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ορίσει η Επιτροπή συγκεκριμένη προθεσμία για την έκδοση των τελευταίων επιμέρους οδηγιών και να περιορίσει τις προθεσμίες εφαρμογής της ευρωπαϊκής έγκρισης τύπου ΕΚ μετά από την υιοθέτηση των εν λόγω οδηγιών, προκειμένου να μπορέσουν οι κατασκευαστές να διαθέτουν σφαιρική άποψη της κατάστασης ώστε να αναπτύξουν περισσότερο την αγορά τους.

4.4. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η προτεινόμενη οδηγία, που αποσκοπεί στην απλούστευση και επίσπευση των διοικητικών διαδικασιών, δεν προβλέπει την αξιολόγηση της επίδρασης των νέων διατάξεων ως προς τον στόχο αυτό. Προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο της Επιτροπής, αλλά και να αποφευχθεί η σύσταση νέας δομής, η αποστολή της αξιολόγησης θα έπρεπε να ανατεθεί στην επιτροπή προσαρμογής στις τεχνικές εξελίξεις, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 21, και για την οποία τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να υποδείξουν τους κατάλληλους εκπροσώπους.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί για εικοστή πέμπτη φορά την οδηγία 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων (ουσίες που ταξινομούνται ως καρκινογόνες, μεταλλαξιογόνες ή τοξικές για την αναπαραγωγή — κ/μ/τ)»

(COM(2002) 70 τελικό — 2002/0040 (COD))

(2002/C 221/03)

Στις 28 Φεβρουαρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2002 (εισηγητής: ο κ. Colombo).

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Η υπό εξέταση πρόταση οδηγίας αποτελεί την τελευταία τακτική ενημέρωση των σημείων 29, 30 και 31 της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ που απαγορεύουν την εμπορία ουσιών που περιλαμβάνονται στους ειδικούς καταλόγους και έχουν ταξινομηθεί ως καρκινογόνες, μεταλλαξιογόνες ή τοξικές για την αναπαραγωγή.

1.2. Κάθε εξάμηνο, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας 94/60/ΕΟΚ, η Επιτροπή υποχρεούται να υποβάλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο νέες προτάσεις για τη συμπερίληψη ουσιών που, υπό το φως των νέων επιστημονικών γνώσεων, αποδεικνύεται ότι έχουν τα προαναφερθέντα αρνητικά χαρακτηριστικά. Στόχος είναι η επίτευξη ολοένα και υψηλότερης προστασίας της υγείας των ευρωπαίων πολιτών και η προάσπιση της εσωτερικής αγοράς.

1.3. Η ΟΚΕ έχει εκδώσει γνωμοδοτήσεις για τις προηγούμενες τροποποιήσεις, με τελευταία τη γνωμοδότηση «Επικίνδυνες ουσίες — Κ/Μ/Τ [1]», στις οποίες παραπέμπει για τις παρατηρήσεις διαδικαστικού χαρακτήρα και για την εφαρμογή των τελικών αποφάσεων αυτών των τακτικών ενημερώσεων.

1.4. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την Επιτροπή, η διαδικασία «τροποποίησης» και κατά συνέπεια προοδευτικής ή τακτικής ενημέρωσης, αποτελεί τη μοναδική μέθοδο σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

2. **Πρόταση της Επιτροπής**

2.1. Στην πρόταση της Επιτροπής προβλέπεται, με βάση τις μέχρι σήμερα διαθέσιμες γνώσεις, η προσθήκη στο προσάρτημα των σημείων 29, 30 και 31 του παραρτήματος Ι της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του ακόλουθου αριθμού ουσιών:

— 2 ταξινομημένες ως καρκινογόνες της κατηγορίας 1,

— 19 ταξινομημένες ως καρκινογόνες της κατηγορίας 2,

— 5 ταξινομημένες ως μεταλλαξιογόνες της κατηγορίας 2,

— 1 ταξινομημένη ως τοξική της κατηγορίας 1,

— 16 ταξινομημένες ως τοξικές της κατηγορίας 2.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1. Η ΟΚΕ θεωρεί θετικό, στη βάση των διατάξεων της οδηγίας 94/60/ΕΟΚ (περιορισμός κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων) και σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην οδηγία 67/548/ΕΟΚ (προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων για την ταξινόμηση, τη συσκευασία και την επισήμανση των επικινδύνων ουσιών), να παρουσιάζει η Επιτροπή περαιτέρω προτάσεις στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο για την προσθήκη νέων ουσιών ΚΜΤ κατηγορίας 1 και 2 ανά εξάμηνο.

3.2. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση με την οποία ζητείται να προστεθούν οι ουσίες που αναφέρονται στο σημείο 2.1 ανωτέρω στο προσάρτημα περί των σημείων 29, 30 και 31 του παραρτήματος Ι της πρότασης 76/769/ΕΟΚ, είναι θετική και απαραίτητη για την καταπολέμηση του καρκίνου καθώς και χρήσιμη για την προστασία της εσωτερικής αγοράς.

3.3. Η αξιολόγηση αυτή βασίζεται στις μέχρι σήμερα γνώσεις σχετικά με τις ουσίες αυτές, και λαμβάνει υπόψη το χαμηλό οικονομικό κόστος και τις συνέπειες στην απασχόληση καθώς και την περιορισμένη χρήση των ουσιών αυτών και λόγω της έγκαιρης ενημέρωσης των επιχειρήσεων για την αντικατάστασή τους.

[1] ΕΕ C 311 της 7.11.2001.

3.4. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της πρότασης επειδή, πέρα από την ενσωμάτωση των ενιαίων κανόνων για την κυκλοφορία των ουσιών και παρασκευασμάτων που έχουν ταξινομηθεί ως καρκινογόνα, μεταλλαξιογόνα και τοξικά για την αναπαραγωγή, ενισχύει τη στρατηγική της ΕΕ που έχει σκοπό να αναπτύξει μία σειρά συντονισμένων πολιτικών που να αποσκοπούν στην προστασία της υγείας και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ευρωπαίων πολιτών.

3.5. 'Οσον αφορά την καταπολέμηση του καρκίνου, η ΟΚΕ υπογραμμίζει, όπως υποστήριξε στη γνωμοδότησή της με θέμα «Σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του καρκίνου εντός του πλαισίου δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας [1]», ότι κατά τις τελευταίες δεκαετίες έχουν αυξηθεί οι θάνατοι από καρκίνο στα πλαίσια μιας προοδευτικής γήρανσης του πληθυσμού.

3.6. Τα πιο πρόσφατα στοιχεία δείχνουν πράγματι ότι στην ΕΕ εμφανίζονται 1,5 εκατομμύρια /ετησίως νέων κρουσμάτων καρκίνου με ένα σχεδόν εκατομμύριο θανάτους που συνδέονται ολοένα και περισσότερο με τον τρόπο και τις συνθήκες διαβίωσης. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει ότι πρέπει συνεπώς να ληφθούν θετικά μέτρα προκειμένου να μεταβληθούν και να αναπτυχθούν κατάλληλες πρωτοβουλίες από πλευράς εκπαίδευσης αρχίζοντας από το σχολικό πληθυσμό.

4. **Συμπεράσματα**

4.1. Η ΟΚΕ, μπροστά σε αυτή τη μάστιγα της σύγχρονης κοινωνίας, αν και υποστηρίζει την υπό εξέταση πρόταση, υπογραμμίζει την ανάγκη μετάβασης από αυτή τη φάση που χαρακτηρίζεται από καθυστερημένη παρέμβαση σε σχέση με την εμφάνιση των προβλημάτων, στη φάση εφαρμογής των προγραμμάτων συνολικής επανεξέτασης, όπως προβλέπεται στη Λευκή Βίβλο «Στρατηγική για μια μελλοντική πολιτική για τα χημικά προϊόντα [2]». Αυτό σε ένα πρώτο στάδιο προβλέπει την εξέταση 30 000 χημικών ουσιών και αποτελεί το πραγματικό άλμα ποιότητας για την παραγωγή, την εμπορία και τη χρήση χημικών ουσιών στην ΕΕ.

4.2. Κατά συνέπεια η ΟΚΕ προωθεί την ταχεία πρόοδο του νέου προγράμματος προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση από τη σημερινή στρατηγική που είναι κυρίως αμυντική στη στρατηγική που βασίζεται στην θεμελιώδη αρχή της πρόληψης, όπως προβλέπεται από τα προγράμματα εφαρμογής της Λευκής Βίβλου.

[1] ΕΕ C 393 της 31.12.1994.

[2] COM (2001) 88 τελικό.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Σχέδιο κανονισμού της Επιτροπής που αφορά την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚ σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στην αυτοκινητοβιομηχανία»

(2002/C 221/04)

Στις 11 Φεβρουαρίου 2002, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το ανωτέρω σχέδιο [1].

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2002 (εισηγητής: ο κ. Regaldo).

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2002) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 90 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το άρθρο 81, παράγραφος 1, της Συνθήκης απαγορεύει στις επιχειρήσεις να συνάπτουν συμφωνίες που επηρεάζουν τον ανταγωνισμό και παρεμποδίζουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Ωστόσο, η Επιτροπή, βάσει του κανονισμού του Συμβουλίου αριθ. 19/65/ΕΟΚ, μπορεί να κηρύξει αυτεπαγγέλτως ή δια κανονισμού ανεφάρμοστη την απαγόρευση της παραγράφου 1, σε οποιαδήποτε συμφωνία ή κατηγορία συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων, δυνάμει της παραγράφου 3, όταν πληρούνται οι τέσσερις προβλεπόμενοι όροι.

1.2. Οι κάθετες συμφωνίες διανομής και εξυπηρέτησης μετά την πώληση, στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, διέπονται σήμερα, όσον αφορά το άρθρο 81 της Συνθήκης, από τον κανονισμό αριθ. 1475/95 η ισχύς του οποίου λήγει στις 30 Σεπτεμβρίου 2002.

1.3. Η εμπειρία που έχει αποκτηθεί από αυτόν τον τύπο συμφωνιών, και έχει ξεκινήσει από το μακρινό 1974 με την απόφαση BMW, συνεχίστηκε το 1985 με την υιοθέτηση του κανονισμού 123/85, επιβεβαιώθηκε στον ισχύοντα κανονισμό 1475/95 και συνετέλεσε στο να καθοριστούν κατηγορίες κάθετων συμφωνιών που πληρούν τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 81, παράγραφος 3.

1.4. Η Επιτροπή διερωτάται κατά πόσον το σύστημα που συνδυάζει την επιλεκτική και αποκλειστική διανομή και προβλέπει ένα ενιαίο πρότυπο για τη διανομή αυτοκινήτων, απαλλάσσεται από τις διατάξεις του άρθρου 81, § 3, της Συνθήκης που προβλέπει τη σύναψη συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων εάν «συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους τελικούς χρήστες (καταναλωτές) δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει».

1.5. Οι εξελίξεις της διαδικασίας αξιολόγησης της εφαρμογής του κανονισμού 1475/95 που περιλαμβάνονται στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής [2], οι μελέτες για την εξέλιξη των τεχνικών διαχείρισης της δομής διανομής [3] και για τις προτιμήσεις των καταναλωτών όσον αφορά τη διανομή αυτοκινήτων [4] και η σημασία της τροποποιημένης προσέγγισης της πολιτικής ανταγωνισμού όσον αφορά τους κάθετους περιορισμούς με την υιοθέτηση του Καν. 2790/99, οδήγησαν την Επιτροπή να θεωρήσει απαρχαιωμένους τους υφιστάμενους κανόνες που προβλέπονται στον Κανον. 1475/95. Ο υφιστάμενος κανονισμός, σύμφωνα με την Επιτροπή, δεν είναι πλέον σε θέση να ανταποκριθεί επαρκώς στις διαρθρωτικές αλλαγές της αγοράς και στην ικανοποίηση των αναγκών των καταναλωτών που για να επωφεληθούν πλήρως των πλεονεκτημάτων του συστήματος πρέπει να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μεγαλύτερο ανταγωνισμό που να επιτρέπει στους καταναλωτές να επωφελούνται της ενιαίας αγοράς αγοράζοντας το αυτοκίνητο στο κράτος μέλος όπου έχει τη χαμηλότερη τιμή. Εξ ου και η ανάγκη θέσπισης νέου κανονισμού απαλλαγής για την κατηγορία των κάθετων συμφωνιών και των εναρμονισμένων πρακτικών στην αυτοκινητοβιομηχανία όσον αφορά τη διανομή των αυτοκινήτων και την εξυπηρέτηση μετά την πώληση.

1.6. Ο νέος κανονισμός, μετά την περίοδο διαβούλευσης, και πριν την επίσημη υιοθέτηση από την Επιτροπή, πρέπει να τεθεί σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 2002. Προβλέπεται μεταβατική περίοδος ενός έτους, μέχρι την 1η Οκτωβρίου 2003, για την προσαρμογή των υφιστάμενων συμφωνιών. Η λήξη του προβλέπεται για τις 31 Μαΐου 2010 ούτως ώστε να συμπέσει με την ημερομηνία λήξης του κανονισμού 2790/99 που προβλέπει την γενική απαλλαγή στην κατηγορία των κάθετων συμφωνιών.

---

(1) ΕΕ C 67 της 16.3.2002.

(2) COM(2000) 743 της 15ης Νοεμβρίου 2000.

(3) «Study of the impact of legislative scenarios about motor vehicle distribution» (Μελέτη του αντίκτυπου των νομοθετικών σεναρίων σχετικά με τη διανομή αυτοκινήτων), Andersen Consulting.

(4) «Customer Preferences for existing and potential Sales and Servicing Alternatives in Automobile Distribution» (Προτιμήσεις των πελατών για τις υπάρχουσες και δυνητικές πωλήσεις και εναλλακτικές δυνατότητες εξυπηρέτησης των πελατών στη διανομή αυτοκινήτων), Dr. Lademann.

2. Το νέο νομικό πλαίσιο για τη διανομή αυτοκινήτων και τη σχετική εξυπηρέτηση μετά την πώληση

2.1. Το σχέδιο κανονισμού που βασίζεται στη νέα πολιτική ανταγωνισμού για τους κάθετους περιορισμούς που ορίζονται στον γενικό κανονισμό αριθ. 2790/99, είναι πολύ καινοτόμο και, αν και αυστηρότερο, είναι λιγότερο περιοριστικό και πιο ευέλικτο από το προηγούμενο 1475/95.

2.2. Οι κυριότερες καινοτομίες είναι:

— Εισάγονται διαφοροποιημένα μερίδια αγοράς, 30 % για την αποκλειστική διανομή, 40 % για την επιλεκτική διανομή, 30 % για τη διανομή ανταλλακτικών ή παροχή υπηρεσιών. Δεν προβλέπεται ενιαίο αυστηρό πρότυπο για τη διανομή και δεν είναι πλέον δυνατός ο συνδυασμός αποκλειστικότητας και επιλεκτικότητας όπως προβλέπει το υφιστάμενο καθεστώς.

— Παρέχεται σειρά επιλογών στους κατασκευαστές, διανομείς και μεταπωλητές.

— Οι παραγωγοί μπορούν να επιλέξουν συμφωνίες:

  — αποκλειστικής διανομής,

  — ποιοτικής επιλεκτικής διανομής,

  — ποιοτικής και ποσοτικής επιλεκτικής διανομής.

— Καθορίζεται «μαύρος κατάλογος» βασικών ρητρών που δεν τυγχάνουν απαλλαγής κατ' εφαρμογή της αρχής «όλα είναι νόμιμα εκτός από ό,τι απαγορεύεται ρητά».

2.3. 'Αλλα σημαντικά στοιχεία που αποσκοπούν στην αύξηση του ανταγωνισμού αργότερα και στην διεύρυνση της επιλογής για τον καταναλωτή:

— Αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των διανομέων των κρατών μελών (ενδοσηματικός ανταγωνισμός/intraband) και ολοκλήρωση των αγορών με τα συστήματα επιλεκτικής διανομής μέσω:

  — της δυνατότητας πραγματοποίησης ενεργητικών πωλήσεων (προσωπικά ηλεκτρονικά ταχυδρομεία-διαδίκτυο)

  — της απαγόρευσης της ρήτρας τόπου εγκατάστασης.

— Ανάπτυξη της δυνατότητα πώλησης σημάτων περισσοτέρων κατασκευαστών.

— Διεύρυνση του ρόλου των μεσολαβητών που ενεργούν κατ' εντολή του καταναλωτή.

— Υποχρέωση του αποκλειστικού διανομέα να πωλεί σε ανεξάρτητους μεταπωλητές μη μέλη του δικτύου.

— Κανένας περιορισμός για τις παθητικές πωλήσεις και ρήτρα διαθεσιμότητας για οποιοδήποτε όχημα, καθορισμός των όρων πώλησης, των συστημάτων παράδοσης των προϊόντων και των παροχών με βάση την κοινή αγορά και όχι πλέον σε εθνική κλίμακα.

2.4. 'Οσον αφορά την εξυπηρέτηση μετά την πώληση:

— Η σχέση πώληση/εξυπηρέτηση μετά την πώληση αναδιοργανώνεται ούτως ώστε ο διανομέας να έχει τη δυνατότητα να παρέχει ο ίδιος υπηρεσίες ή να αναθέτει υπεργολαβία σε εξουσιοδοτημένους επισκευαστές.

— Οι ανεξάρτητοι επισκευαστές θα μπορούν, εάν ικανοποιούν τα ποιοτικά κριτήρια που θέτει ο κατασκευαστής, να γίνονται εξουσιοδοτημένοι επισκευαστές.

— Προβλέπεται η υποχρέωση για τους επίσημους διανομείς (αντιπροσώπους και εξουσιοδοτημένα καταστήματα) να παρέχουν εγγυήσεις και υπηρεσίες για τα καινούργια αυτοκίνητα σε ολόκληρη την κοινή αγορά.

— Για τους εξουσιοδοτημένους επισκευαστές δεν θα εφαρμόζονται οι ρήτρες τόπου εγκατάστασης και μη ανταγωνισμού.

— Οι επισκευαστές που συμμετέχουν στο δίκτυο διανομής αυτοκινήτων, οι διανομείς ανταλλακτικών, οι τελικοί χρήστες και οι ανεξάρτητοι επισκευαστές θα μπορούν να προμηθεύονται τα γνήσια ανταλλακτικά από τον κατασκευαστή τους ή από τρίτους της επιλογής τους.

— Οι παραγωγοί γνήσιων ανταλλακτικών θα μπορούν να θέτουν το σήμα τους ή το λογότυπό τους στα προϊόντα τους είτε τα διαθέτουν στους κατασκευαστές αυτοκινήτων είτε σε επισκευαστές με σκοπό την αντικατάσταση. Οι εγκεκριμένοι επισκευαστές θα μπορούν να χρησιμοποιούν ανταλλακτικά εφάμιλλης ποιότητας για την επισκευή και τη συντήρηση του αυτοκινήτου, ωστόσο κατά την περίοδο της εγγύησης είναι υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν τα γνήσια ανταλλακτικά που προμηθεύει ο κατασκευαστής.

— Οι ανεξάρτητοι επισκευαστές πρέπει να λαμβάνουν από τον κατασκευαστή όλες τις τεχνικές πληροφορίες, τον εξοπλισμό διάγνωσης και άλλες συσκευές και εξαρτήματα συμπεριλαμβανομένου του συνόλου του σχετικού λογισμικού και την αναγκαία κατάρτιση για την επισκευή των αυτοκινήτων οχημάτων.

2.5. Η καταγγελία της σύμβασης μεταξύ κατασκευαστή και αντιπροσώπου πρέπει να αιτιολογείται από τον προμηθευτή. Σε περίπτωση διαφορών μεταξύ προμηθευτή και διανομέα προβλέπεται η δυνατότητα προσφυγής σε ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα ή διαιτητή.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η νέα πρόταση, που είναι ιδιαίτερα καινοτόμος, μπορεί, κατ' αρχήν να γίνει αποδεκτή διότι εντάσσεται στην προοπτική που αναφέρει η ΕΟΚΕ στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της για τους κανονισμούς 123/85, 1475/95, που αναφέρονται στη διανομή αυτοκινήτων οχημάτων, για τον καν. Αριθ. 2790/99 που διέπει γενικά τις κάθετες συμφωνίες και τέλος στη γνωμοδότησή της για την έκθεση αξιολόγησης του καν. 1475/95, που υιοθέτησε η ΕΟΚΕ στις 31 Μαΐου 2001.

3.2. Ιδιαίτερα, σε αυτή την τελευταία γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ, στα συμπεράσματά της τασσόταν υπέρ της διατήρησης της απαλλαγής κατά κατηγορίες για τη διανομή των αυτοκίνητων οχημάτων και συνιστούσε στην Επιτροπή να διερευνήσει μεθόδους για την τροποποίηση και την παράταση του υφιστάμενου κανονισμού. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ στην ίδια γνωμοδότηση υπογράμμιζε ότι «ο στόχος προτεραιότητας του νέου κανονισμού θα πρέπει να είναι η συνολική αύξηση του επιπέδου του ανταγωνισμού προκειμένου να βελτιωθεί η καλή διαβίωση και η ασφάλεια του καταναλωτή καθώς και η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Για να επιδιωχθούν οι στόχοι αυτοί ο νέος κανονισμός θα πρέπει να βελτιώσει με συγκεκριμένους τρόπους την προστασία του αντιπροσώπου και να προωθήσει τις ΜΜΕ που ασκούν δραστηριότητα στο ευρωπαϊκό σύστημα αυτοκινήτων» [1].

3.3. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι διαπιστώνει ότι ο νέος κανονισμός ανταποκρίνεται σε μεγάλο βαθμό στις ανησυχίες αυτές:

— Προέχει το συμφέρον του καταναλωτή και του παρέχονται μεγάλες δυνατότητες επιλογής σε ολόκληρη την κοινή αγορά,

— Προβλέπονται μέτρα για την αύξηση του ανταγωνισμού μεταξύ των διανομέων στον τομέα των πωλήσεων και της εξυπηρέτησης μετά την πώληση,

— Αυξάνεται ο ανταγωνισμός στον τομέα παραγωγής και διανομής ανταλλακτικών,

— Και τέλος, ενισχύεται η εμπορική ανεξαρτησία των μεταπωλητών- απαραίτητο στοιχείο που τους επιτρέπει να παρέχουν καλύτερες υπηρεσίες στον αγοραστή- μέσω της μεγαλύτερης προστασίας των συμβάσεων σε περίπτωση λύσεώς τους και της επίλυσης των διαφορών με την προσφυγή σε διαιτησία.

3.4. Εξάλλου η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι οι συστάσεις της για την ανάγκη διατήρησης ειδικού κανονισμού για την απαλλαγή κατά κατηγορία στον τομέα του αυτοκινήτου, ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή, η οποία αναγνωρίζει ότι οι γενικοί κανόνες ανταγωνισμού για τις κάθετες συμφωνίες διανομής (Καν. 2790/99) δεν εφαρμόζονταν στη διανομή αυτοκινήτων οχημάτων.

3.5. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ωστόσο ότι το πολύπλοκο σύστημα των μέτρων που προβλέπονται στον νέο κανονισμό, εάν ερμηνευθεί κατά τρόπο περιοριστικό ή επεκτατικό, ενδέχεται να μειώσει τη νομική ασφάλεια και να οδηγήσει σε μορφές συγκέντρωσης της «εγκατάστασης της διανομής», της εξυπηρέτησης μετά την πώληση και της παραγωγής ανταλλακτικών, με συνέπεια την εξαφάνιση από την αγορά σημαντικού αριθμού ΜΜΕ και με αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση και στα προσδοκώμενα οφέλη για τον καταναλωτή.

3.6. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ο νέος κανονισμός προβλέπει την εισαγωγή μεριδίων της αγοράς, και παρέχει στους οικονομικούς φορείς του συστήματος της αυτοκινητοβιομηχανίας ευρύτερη επιλογή όσον αφορά τη διανομή.

3.7. Ιδιαίτερα, η εισαγωγή ορίων μεριδίων αγοράς με ποσοστά που διαφοροποιούνται ανάλογα με τον προεπιλεγμένο τύπο διανομής θα επιτρέψει στις κάθετες συμφωνίες που βρίσκονται κάτω από τα προκαθορισμένα όρια να επωφεληθούν μιας υποτιθέμενης συμβατότητας για την απαλλαγή κατά κατηγορία, ενώ εκείνες που είναι πάνω από τα όρια, αν και δεν είναι παράνομες, θα μπορούν να ζητούν ατομική εξέταση με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς. Η απαλλαγή κατά κατηγορία δεν μπορεί ωστόσο να παρέχεται ανεξαρτήτως οπιουδήποτε ορίου εάν δεν τηρείται ο «μαύρος κατάλογος» των βασικών περιορισμών που δεν τυγχάνουν απαλλαγής (λόγω των αντιανταγωνιστικών συνεπειών που παράγουν).

3.8. Ο νέος κανονισμός προβλέπει επίσης στο άρθρο 7 την αποκέντρωση σε εθνικό επίπεδο της εφαρμογής της διάταξης που προβλέπεται στο άρθρο 81 όταν οι συνέπειες των συμφωνιών περιορίζονται σε εθνικό έδαφος. Η ΕΟΚΕ, όπως έχει εκφράσει στις προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις της, για να αποφευχθούν κίνδυνοι όπως ο κίνδυνος μη ενιαίας εφαρμογής των κανόνων, ο κατακερματισμός της αγοράς, ή η διαφορετική εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού επαναλαμβάνει την «αρχή ενιαίας θυρίδας στην Ευρώπη (one stop shop)» που θα πρέπει πάντα να έχει την προτεραιότητα σε περίπτωση αποκεντρωμένης εφαρμογής των αντιμονοπωλιακών κανόνων.

3.9. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει εξάλλου ότι η πολυπλοκότητα της διευθέτησης του νέου κανονισμού καθιστά αναγκαίο τον καθορισμό ειδικών «κατευθυντήριων γραμμών» που να συμβιβάζουν την ευέλικτη και πραγματιστική προσέγγιση που θέλει να ακολουθήσει η Επιτροπή με την απαίτηση νομικής ασφάλειας για τους οικονομικούς φορείς, που στην πλειοψηφία τους είναι μικρομεσαίοι (πάνω από 280 000 ΜΜΕ).

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1. *Διαχωρισμός αποκλειστικής και επιλεκτικής διανομής*

4.1.1. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ένα ενιαίο πρότυπο για τη διανομή αυτοκινήτων, αποτέλεσμα του συνδυασμού αποκλειστικής και επιλεκτικής διανομής, δεν είναι πλέον κατάλληλο για την αυτοκινητοβιομηχανία. Προτείνει ωστόσο στις επιχειρήσεις να επιλέξουν μεταξύ αποκλειστικής και επιλεκτικής διανομής βάσει ποσοτικών κριτηρίων, πράγμα που κατά τη γνώμη της παρέχει στους παραγωγούς μεγαλύτερη ευελιξία επιλογής.

4.1.2. Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει εάν αυτή η πρόταση θα έχει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Υποστηρίζει αντιθέτως ότι οι όροι που προτείνονται για την αποκλειστική και επιλεκτική ποσοτική διανομή θα οδηγήσουν την πλειοψηφία των παραγωγών να επιλέξουν το σύστημα επιλεκτικής διανομής βάσει ποσοτικών κριτηρίων. Με άλλα λόγια, είναι πιθανό, στο πλαίσιο του νέου κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορία, να εμφανιστεί ένα δεσπόζον πρότυπο διανομής αυτοκινήτων.

[1] ΕΕ C 221 της 7.8.2001.

4.2. *Υποχρέωση μη άσκησης ανταγωνισμού (άρθρο 1, β)*

4.2.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ο νέος κανονισμός μειώνει στο 50 % την υποχρέωση των συνολικών ετήσιων προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών που αναφέρονται στη σύμβαση, έναντι του 80 % που προβλεπόταν στον Κανον. 2790/99, στον οποίο εξάλλου βασίζεται. Η ΕΟΚΕ, προκειμένου να εξασφαλίσει την πρόσβαση νέων φορέων, τη δυνατότητα πώλησης σημάτων περισσοτέρων κατασκευαστών, και την αύξηση του ανταγωνισμού, κρίνει σκόπιμο το ποσοστό αυτό να φτάσει τουλάχιστον το 65 %.

4.2.2. Η ΕΟΚΕ αποδέχεται με ικανοποίηση τους πιο συγκεκριμένους ορισμούς σχετικά με τα «γνήσια ανταλλακτικά» (άρθρο 1, ιζ) και τα «ανταλλακτικά εφάμιλλης ποιότητας» (άρθρο 1, ιη). Τούτο θα δώσει μεγαλύτερη διαφάνεια και υψηλότερα επίπεδα ανταγωνισμού στην αγορά των επισκευών που θα είναι προς όφελος του καταναλωτή/πελάτη τόσο από πλευράς τιμής όσο και από πλευράς ασφάλειας.

4.3. *Πεδίο εφαρμογής (άρθρο 2)*

4.3.1. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί (άρθρο 2.1) ότι το πεδίο εφαρμογής του νέου κανονισμού προέρχεται άμεσα από τη διάταξη που προβλέπεται στο γενικό κανονισμό για τις κάθετες συμφωνίες (κανον. 2790/99). Διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής των συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ δύο ή περισσοτέρων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό τις δυνατότητες που παρέχονται στους φορείς της αγοράς να αγοράζουν, να πωλούν ή να μεταπωλούν αυτοκίνητα, ανταλλακτικά ή υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης.

4.3.2. Η ΕΟΚΕ αποδέχεται ωστόσο με ικανοποίηση την εισαγωγή στον νέο κανονισμό των κάθετων συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ ενώσεων επιχειρήσεων αντιπροσώπων λιανικής πωλήσεως και των μελών τους ή μεταξύ ενώσεων και των προμηθευτών τους, δεδομένου ότι πρόκειται για ένα αίτημα που η ΕΟΚΕ είχε ήδη υποβάλει στη γνωμοδότησή της σχετικά με τον κανονισμό για τις κάθετες συμφωνίες.

4.4. *Όρια των μεριδίων αγοράς (άρθρο 3, § 1, 2 και 3)*

4.4.1. Η Επιτροπή αποφάσισε να θεσπίσει όρια μεριδίων αγοράς για να τονίσει το γεγονός ότι τα αποτελέσματα όσον αφορά την αύξηση της αποτελεσματικότητας των συμφωνιών διανομής αυτοκινήτων θα αντισταθμίσουν τις αντι-ανταγωνιστικές συνέπειες μόνον στο βαθμό που η αγοραία δύναμη των επιχειρήσεων εκτίθεται στον ανταγωνισμό μεταξύ σημάτων. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την αναγκαιότητα ορίων μεριδίων της αγοράς.

4.4.2. Δέχεται με ικανοποίηση το όριο του 40 % για τα συστήματα επιλεκτικής διανομής που βασίζεται σε ποσοτικά κριτήρια καθώς και την απόφαση μη εισαγωγής ορίων για τις συμφωνίες ποιοτικής επιλεκτικής διανομής. Εγκρίνει εξάλλου τη λογική ορίων των μεριδίων αγοράς 30 % για την αποκλειστική διανομή και για τις συμφωνίες αποκλειστικής διάθεσης.

4.4.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ωστόσο σκόπιμο να προβεί στις ακόλουθες παρατηρήσεις: τα όρια των μεριδίων αγοράς αποτελούν προσέγγιση της αγοραίας δύναμης και όχι ένα απόλυτα αξιόπιστο ποσοτικό στοιχείο. Η προσέγγιση αυτή είναι κατάλληλη για την Επιτροπή αλλά όχι για τα μέρη. Βάσει τούτων, τα μέρη θα πρέπει να μπορούν να διαθέτουν μία κάποια ευελιξία όσον αφορά τα όρια των μεριδίων αγοράς.

4.5. Όπως έχει ήδη τονίσει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, όσον αφορά τα μερίδια αγοράς, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να μπορούν οι επιχειρήσεις να διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα ερμηνείας όπως ενδεδειγμένες «κατευθυντήριες γραμμές» για τον σωστό προσδιορισμό της αγοράς που αναφέρεται στο προϊόν και της γεωγραφικής αγοράς προκειμένου να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να πραγματοποιήσουν την αυτόνομη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των συμφωνιών στην αγορά με το μεγαλύτερο δυνατό βαθμό νομικής ασφάλειας.

4.5.1. Στις κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να προβλέπονται ακριβή και σαφή επεξηγηματικά σημειώματα, συμπληρωμένα με ειδικά παραδείγματα υπολογισμού των μεριδίων αγοράς για συμφωνίες ευρωπαϊκής, εθνικής ή περιφερειακής κλίμακας, που θα αυξήσουν με τον τρόπο αυτό την νομική ασφάλεια των επιχειρήσεων.

4.6. Αναφορικά με την ανακοίνωση της Επιτροπής για τις «Συμφωνίες ήσσονος σημασίας» (ΕΕ C 368 της 22.12.2001), η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να διευκρινίσει στις κατευθυντήριες γραμμές την εφαρμοσιμότητα των ορίων των μεριδίων αγοράς που προβλέπονται στις συμφωνίες διανομής αυτοκινήτων.

4.7. *Καταγγελία της συμφωνίας διανομής (άρθρο 3, § 5 και 6)*

4.7.1. Η Επιτροπή έχει προτείνει τρία προληπτικά μέτρα για τους διανομείς σε περίπτωση που ένας προμηθευτής επιθυμεί να καταγγείλει τη συμφωνία διανομής.

4.7.2. Το πρώτο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3, § 5, προβλέπει ότι ο προμηθευτής οφείλει να δεχτεί βάσει της συμφωνίας την υποχρέωση να αναφέρει αναλυτικά τους λόγους της καταγγελίας, λόγους που δεν πρέπει να περιλαμβάνουν τους περιορισμούς και τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 4 και 5.

4.7.2.1. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη αυτή κρίνοντας απαραίτητο να χορηγηθεί στον διανομέα μια ελάχιστη δυνατή προστασία με την κοινοποίηση των λόγων καταγγελίας, και κυρίως για να αποφευχθεί να καταγγείλει τη συμφωνία ο προμηθευτής λόγω πρακτικών που δεν αποτελούν αντικείμενο περιορισμού σύμφωνα με τον κανονισμό.

4.7.2.2. Η ΕΟΚΕ συνιστά προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο χρησιμοποιήσεως ψευδούς αιτιολογίας εκ μέρους του προμηθευτή, όπου δεν παρέχεται κατάλληλη αποζημίωση, η αιτιολογία του προμηθευτή να είναι αντικειμενική, άνευ διακρίσεων και διάφανη.

4.7.3. Το δεύτερο προληπτικό μέτρο συνίσταται στην υποχρέωση (άρθρο 3, § 6) για τον προμηθευτή να κοινοποιήσει την καταγγελία δύο έτη πριν. Η περίοδος αυτή μπορεί να μειωθεί στο ένα έτος εάν ο προμηθευτής είναι υποχρεωμένος βάσει νόμου ή βάσει ιδιαίτερων συμφωνιών να καταβάλει εύλογη αποζημίωση κατά τη λύση της συμφωνίας ή εάν ο προμηθευτής θεωρεί απαραίτητη την αναδιοργάνωση του συνόλου ή ουσιώδους τμήματος του δικτύου του.

4.7.3.1. Η ΕΟΚΕ διατηρεί έντονες επιφυλάξεις σχετικά με τη διατύπωση του άρθρου 3, § 6, β). Η προθεσμία κοινοποίησης ενός έτους χωρίς αποζημίωση φαίνεται να επιτρέπεται, και τούτο χωρίς επαρκείς εγγυήσεις, από την ανάγκη αναδιοργάνωσης του συνόλου ή ουσιώδους τμήματος του δικτύου. Πρέπει η δυνατότητα αυτή να περιοριστεί στην αναδιοργάνωση του συνόλου; Σε αντίθετη περίπτωση, γιατί να προβλέπεται μείωση των υποχρεώσεων του προμηθευτή σχετικά με την προειδοποίηση των δύο ετών; Λόγω της αρκετά προσωρινής θέσης του διανομέα και των σημαντικών επενδύσεων που έχει πραγματοποιήσει για εγκαταστάσεις, η περίοδος των δύο ετών αποτελεί την ελάχιστη προθεσμία, εξαιρούμενων έκτακτων περιστάσεων ή στην περίπτωση που η συμφωνία ή ο νόμος προβλέπουν την καταβολή εύλογης αποζημίωσης.

4.7.4. Το τρίτο μέτρο αφορά την προσφυγή σε διαιτησία σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ προμηθευτή και διανομέα. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την πρόταση της Επιτροπής να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της διαιτησίας προκειμένου να συμπεριληφθεί και η σύναψη συμφωνιών διανομής. Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή έλαβε υπόψη της την πρόταση που είχε διατυπώσει προς αυτήν την κατεύθυνση σε προηγούμενη γνωμοδότησή της [1].

4.7.4.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η προσφυγή στη διαιτησία πρέπει να προβλέπεται στην συμφωνία διανομής και υποστηρίζει σθεναρά την απαίτηση αυτή που προσδίδει νομική εγκυρότητα στο δικαίωμα της διαιτησίας.

5. **Περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας (άρθρο 4)**

5.1. *Ρήτρες τόπου εγκατάστασης άρθρα 4 δ) και 5 στ)*

5.1.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την επιλογή της Επιτροπής όσον αφορά τα αυτοκίνητα οχήματα που διαφέρουν από τα επιβατικά αυτοκίνητα, αλλά διερωτάται για τη σκοπιμότητα κατάργησης της ρήτρας του τόπου εγκατάστασης για την επιλεκτική διανομή αυτοκινήτων εφόσον αυτή παρουσιάζει, κατά πρώτο λόγο, σημαντικά προβλήματα ερμηνείας. Είναι πράγματι δύσκολο να κατανοηθεί πώς μπορεί ο κατασκευαστής να ελέγχει την τήρηση των ποιοτικών κριτηρίων σχετικά με την υλοποίηση, εκ μέρους του διανομέα, των σημείων πώλησης ή αντιπροσωπείας ή αποθήκευσης σε άλλους τόπους της κοινής αγοράς, ούτε πώς συνδυάζεται η ερμηνεία αυτή με την ποσοτική επιλεκτική διανομή που με τον τρόπο αυτό ζημιώνεται σημαντικά αν όχι παντελώς.

5.1.2. Εξάλλου με την άρση της ρήτρας θα μπορούσαν ενδεχομένως να σημειωθούν στην αγορά στρεβλώσεις του ανταγωνισμού εις βάρος των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων οι οποίες δύσκολα θα ευεργετηθούν από τη δυνατότητα εγκατάστασης πρόσθετων σημείων πώλησης στην κοινή αγορά, καθώς και φαινόμενα συγκέντρωσης μεγάλων επιχειρήσεων που θα εγκατασταθούν κυρίως γύρω από τα μεγάλα αστικά κέντρα. Όλα αυτά ενδέχεται να οδηγήσουν τους κατασκευαστές να αναθέσουν σε υπεργολαβίες το δίκτυο διανομής για να μη χάσουν τον έλεγχο (έκθεση Lademann).

5.1.3. Το σύνολο αυτών των στοιχείων ενδέχεται να μειώσει τη πυκνότητα και την αναγκαία κατανομή των επιχειρήσεων στη συγκεκριμένη εδαφική περιοχή, καθώς και να συμβάλει στη δημιουργία ενός πραγματικού ολιγοπωλίου στη διανομή με πιθανή συνέπεια τη στρέβλωση του ανταγωνισμού και την επιδείνωση των σχέσεων με τον πελάτη/καταναλωτή που χαρακτηρίζει κυρίως τις ΜΜΕ.

5.1.4. Η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν η Επιτροπή έχει εφαρμόσει δεόντως στη ρήτρα του τόπου εγκατάστασης το κριτήριο της αναγκαιότητας (άρθρο 81, § 3, α) της Συνθήκης).

5.1.5. Πράγματι, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι στόχοι ανάπτυξης των διασυνοριακών πωλήσεων, η σύγκλιση των τιμών μεταξύ κρατών μελών και ο μεγαλύτερος ανταγωνισμός μεταξύ διανομέων, όπως εύχεται η Επιτροπή, θα μπορούσαν να επιτευχθούν — χωρίς την προσθήκη της κατάργησης της ρήτρας του τόπου εγκατάστασης — με τις βασικές καινοτομίες που ήδη προβλέπονται στον νέο κανονισμό όπως: η ελευθέρωση των ενεργητικών πωλήσεων του αντιπροσώπου (συμπεριλαμβανομένων και όσων πραγματοποιούνται με το διαδίκτυο), η πλήρης ελευθέρωση των πωλήσεων μέσω μεσαζόντων, η αποσύνδεση των στόχων πώλησης από τη συγκεκριμένη εδαφική περιοχή και η ελευθερία του αντιπροσώπου να διαχειρίζεται τα αποκαλούμενα «εφάμιλλα προϊόντα » με το κριτήριο των προϊόντων που προορίζονται για την τοπική αγορά (άρθρο 4 στ).

5.1.6. Μόνον εάν οι προαναφερθείσες καινοτομίες δεν έχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της σύγκλισης των τιμών, της ολοκλήρωσης της αγοράς και του ενδοσηματικού ανταγωνισμού, η Επιτροπή θα έχει τη δυνατότητα να προβεί σε περαιτέρω μελέτη με την ευκαιρία της περιοδικής αξιολόγησης της λειτουργίας του νέου κανονισμού και, εάν χρειαστεί, να εισαγάγει τότε την απαγόρευση της ρήτρας του τόπου εγκατάστασης και της δυνατότητας των διανομέων να ανοίγουν σημεία πώλησης εκτός της έδρας τους.

5.2. *Μεσάζοντες*

5.2.1. Αποδεχόμενη το αίτημα που είχε διατυπώσει η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότηση του προηγούμενου έτους, η Επιτροπή προέβλεψε την ενίσχυση του ρόλου των μεσαζόντων (αιτιολογική σκέψη 14) με το άνοιγμα νέων μέσων (Διαδίκτυο) προκειμένου να επωφεληθούν οι καταναλωτές από τις διαφορές τιμών στα πλαίσια της κοινής αγοράς.

[1] Σημείο 5.11 της γνωμοδότησης της ΟΚΕ, ΕΕ C 221 της 7.8.2001.

5.2.2. Η ΕΟΚΕ είναι σαφώς ικανοποιημένη από τη θέση αυτή. Διαπιστώνει ωστόσο ότι η κατάργηση των υφιστάμενων «Ανακοινώσεων» για το ρόλο των μεσαζόντων [1] δημιουργεί νομικό κενό το οποίο η Επιτροπή πρέπει να καλύψει με την υιοθέτηση κατευθυντήριων γραμμών στο πλαίσιο των οποίων να διευκρινίζονται οι όροι χρήσης του Διαδικτύου σε περίπτωση ηλεκτρονικού εμπορίου, τα χαρακτηριστικά για τη μορφή της εντολής και ο ρόλος των μεσαζόντων ώστε να μην αποτύχει ο στόχος της ενίσχυσης των ενεργητικών πωλήσεων, που επιδιώκει η Επιτροπή, και η ολοκλήρωση των αγορών με το παράλληλο εμπόριο και για να αποφευχθεί η παράνομη χρήση των σημάτων του παραγωγού και του διανομέα από τους μεσάζοντες.

6. **Εξυπηρέτηση μετά την πώληση άρθρο 4 §1 ζ)**

6.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ο νέος κανονισμός δίνει τη δυνατότητα στον αντιπρόσωπο να παρέχει ο ίδιος τις υπηρεσίες εξυπηρέτησης μετά την πώληση ή να τις αναθέτει σε υπεργολάβους αφού προηγουμένως έχει ενημερώσει τον καταναλωτή για τη διεύθυνση του εγκεκριμένου καταστήματος.

6.2. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ αναφέρει πώς είχε αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό στη γνωμοδότησή της του προηγούμενου έτους (σημείο 6.4.6/6.4.7) και είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο καλύτερος τρόπος για την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών ήταν η απαραίτητη σύνδεση πώλησης/εξυπηρέτησης μετά την πώληση για τα νέα αυτοκίνητα οχήματα, προκειμένου να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης ποιότητας και ασφάλειας δωρεάν κατά τη διάρκεια της εγγύησης σε ολόκληρη την επικράτεια της κοινής αγοράς.

6.3. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η αιτιολογική σκέψη 18 του νέου κανονισμού επαναλαμβάνει την υποχρέωση για τους αντιπροσώπους και τους επισκευαστές του δικτύου να παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες κατά τη διάρκεια της εγγύησης και καταδεικνύει πώς οι εκθέσεις Lademann και E. Andersen επιβεβαιώνουν την φυσική σύνδεση της εξυπηρέτησης μετά την πώληση από τον πωλητή.

6.4. Ωστόσο η ΕΟΚΕ έχει ορισμένα ερωτηματικά για τις αρνητικές συνέπειες που ενδεχομένως προκύψουν από την πρόταση της Επιτροπής κυρίως όσον αφορά:

— την άρση της ρήτρας του τόπου εγκατάστασης και τον επακόλουθο κίνδυνο συγκέντρωσης των κέντρων εξυπηρέτησης στα αστικά κέντρα,

— την μη ικανοποίηση της εκ του σύνεγγυς εξυπηρέτησης του καταναλωτή,

— την απώλεια της ευρείας γεωγραφικής κάλυψης των επιχειρήσεων στην επικράτεια και στο οδικό δίκτυο,

— την απώλεια του ελέγχου από τον αντιπρόσωπο του ευαίσθητου τομέα της εξυπηρέτησης μετά την πώληση και των άμεσων ευθυνών του έναντι του καταναλωτή και του κατασκευαστή,

— την απαίτηση συνεχούς βελτίωσης της ποιότητας του προϊόντος «υπηρεσία»,

— τη δυσκολία εφαρμογής που συνεπάγεται η ευθύνη του πωλητή σύμφωνα με την οδηγία 99/44, στο βαθμό που ο αντιπρόσωπος χάσει ενδεχομένως τον έλεγχο της παροχής υπηρεσιών,

— τον κίνδυνο του ακοπίαστου κέρδους, (κερδοσκοπία ορισμένων διανομέων εις βάρος άλλων διανομέων),

— και κυρίως, τέλος, την απώλεια κερδών όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών, την αποτελεσματικότητα τεχνικής/ασφάλειας και εμπορίας που καλύπτει αντιθέτως ένα δίκτυο που αξιοποιεί τη σχέση πώληση/εξυπηρέτηση μετά την πώληση για τα νέα αυτοκίνητα.

6.5. Η ΕΟΚΕ, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους αυτούς και σύμφωνα με όσα έχει εκφράσει σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, επιμένει στη διατήρηση της σχέσης πώλησης/εξυπηρέτησης μετά την πώληση από τον αντιπρόσωπο, τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της εγγύησης για τα νέα αυτοκίνητα οχήματα. Η εξυπηρέτηση πρέπει να διασφαλίζεται σε όλους τους ευρωπαίους καταναλωτές σε ολόκληρη την Ένωση σύμφωνα με τα κοινά πρότυπα ποιότητας κάθε σήματος, από δίκτυα διανομέων και εξουσιοδοτημένα καταστήματα επισκευής, ομοιόμορφα κατανεμημένων στο έδαφος της Ένωσης, με την παροχή της δυνατότητας στον κατασκευαστή να εγκαθιστά τα κέντρα εξυπηρέτησης των αντιπροσώπων και των επισκευαστών σύμφωνα με το σύστημα της επιλεκτικής, ποιοτικής και ποσοτικής διανομής.

6.6. Αντιθέτως, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο οι ανεξάρτητοι επισκευαστές (άρθρο 4.2) να έχουν πρόσβαση σε όλες τις απαραίτητες τεχνικές πληροφορίες, στον διαγνωστικό και λοιπό εξοπλισμό, στα εργαλεία, συμπεριλαμβανομένου όλου του χρήσιμου λογισμικού και στην κατάρτιση, προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες ποιότητας έναντι των υπηρεσιών που παρέχονται από τα επίσημα δίκτυα ούτως ώστε να αυξηθεί ο ανταγωνισμός στην αγορά εξυπηρέτησης μετά την περίοδο εγγύησης για το σύνολο των αυτοκινήτων που κυκλοφορούν.

6.7. Σχετικά με τα ανταλλακτικά [(άρθρο 4.1 (θ),(ι),(ια)] η ΕΟΚΕ εκτιμά τα όσα προβλέπονται στο νέο κανονισμό επειδή ενισχύονται οι προϋποθέσεις για τη βελτίωση της διαφάνειας και της πρόσβασης στην αγορά των γνήσιων ανταλλακτικών και των ανταλλακτικών εφάμιλλης ποιότητας. Τούτο θα αυξήσει τον ανταγωνισμό της αγοράς μεταξύ παραγωγών, επίσημων και ανεξάρτητων επισκευαστών πράγμα που όσον αφορά την τελική τιμή θα καταλήξει προς όφελος του καταναλωτή.

6.7.1. Η ΕΟΚΕ προτείνει στις κατευθυντήριες γραμμές να διευκρινιστεί η έννοια των ανταλλακτικών εφάμιλλης ποιότητας, ποιός έχει αναλάβει να πιστοποιεί την ποιότητα αυτή και υπό ποίους όρους.

[1] ΕΕ C 017 της 18.1.1985 και ΕΕ C 329 της 18.12.1991.

7. **Πώληση σημάτων δύο ή περισσοτέρων κατασκευαστών (άρθρο 5α) αιτιολογική σκέψη 26)**

7.1. Ο νέος κανονισμός ευνοεί τη δημιουργία κέντρων πώλησης σημάτων δύο ή περισσοτέρων κατασκευαστών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρωτοβουλία αυτή που θα πρέπει να ενισχύσει τη θέση του διανομέα και να βελτιώσει τις επιλογές του καταναλωτή. Κρίνει ωστόσο απαραίτητο να προβλεφθούν μέτρα για τη σωστή διαφύλαξη του κύρους του εμπορικού σήματος που για την ευρωπαϊκή βιομηχανία αποτελεί στοιχείο καθοριστικής σημασίας για τον ανταγωνισμό σε παγκόσμια κλίμακα.

8. **Κήρυξη του κανονισμού ως ανεφάρμοστου (άρθρο 8)**

8.1. Λόγω της φύσης του συστήματος διανομής των αυτοκινήτων οχημάτων, οι «συνέπειες συσσώρευσης» θα αποτελέσουν ένα χαρακτηριστικό σημείο του τομέα. Η ΕΟΚΕ προτείνει στις κατευθυντήριες γραμμές να διευκρινιστούν τα αντιανταγωνιστικά στοιχεία που θα αιτιολογήσουν την κήρυξη του κανονισμού ως ανεφάρμοστου.

9. **Μεταβατική περίοδος (άρθρο 12)**

9.1. Η ΕΟΚΕ, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι αλλαγές που ζητούνται από τους παραγωγούς και τους διανομείς και η εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων, κρίνει ότι η προβλεπόμενη μεταβατική περίοδος του ενός έτους πρέπει να αυξηθεί στους 18 μήνες και κατά τη διάρκειά της να ισχύσει ο νέος κανόνας σχετικά με τη λύση συμβάσεων, ούτως ώστε να αποφευχθεί η έντονη προσφυγή των κατασκευαστών στο μέσο της αναδιάρθρωσης των δικτύων και η επακόλουθη αύξηση των αντιδικιών.

10. **Συμπεράσματα**

10.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει στην Επιτροπή ότι με το νέο κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία θέλησε να εφοδιάσει το σύστημα της αυτοκινητοβιομηχανίας με ένα καινοτόμο μέσο ικανό να ερμηνεύει και να προλαμβάνει τις αλλαγές της αγοράς και τις απαιτήσεις των καταναλωτών.

10.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη ικανοποίησή της για το γεγονός ότι πολλές από τις συστάσεις που είχε κάνει σε προηγούμενη γνωμοδότηση σχετικά με το θέμα αυτό περιλαμβάνονται στη νέα πρόταση η οποία, πέρα από το στόχο προώθησης αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά, αναγνωρίζει την ανάγκη να προστατεύεται δεόντως ο καταναλωτής σε σχέση με τις ιδιαιτερότητες του αγαθού «αυτοκίνητο» το οποίο, ως μέσο κίνησης πρέπει να παρέχει στο χρόνο ποιότητα, εγγυήσεις και ασφάλεια.

10.3. Οι παρατηρήσεις που εκφράζονται στην παρούσα γνωμοδότηση αποσκοπούν να διορθώσουν, και να προσδιορίσουν πληρέστερα το ρυθμιστικό πλαίσιο αυτού του πολύπλοκου κανονισμού που διέπει έναν τομέα ευαίσθητο για την κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα της Ευρώπης.

10.4. Ο επιδιωκόμενος στόχος είναι η απόκτηση ενός μέσου που να καθιστά δυνατή την απτή βελτίωση της ευημερίας του καταναλωτή, προσφέροντάς του μεγαλύτερη ελευθερία επιλογής προϊόντων και υπηρεσιών σε όλη την κοινή αγορά. Έτσι επιτρέπει στις επιχειρήσεις, κυρίως στις ΜΜΕ, να λειτουργούν σε μια αγορά με βιώσιμους και ευνοϊκούς για την ανάπτυξη της απασχόλησης όρους ανταγωνισμού με υψηλό επίπεδο νομικής ασφάλειας.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που αφορά τη θέσπιση κοινοτικού πλαισίου σχετικά με την ηχητική ταξινόμηση των πολιτικών υποηχητικών αεροσκαφών με σκοπό τον υπολογισμό των τελών θορύβου»

(COM(2001) 74 τελικό — 2001/0308 (COD))

(2002/C 221/05)

Στις 29 Ιανουαρίου 2002 και σύμφωνα με το άρθρο 80(2) της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2002 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Green.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 96 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Η Επιτροπή στην ανακοίνωση της για τις αερομεταφορές και το περιβάλλον [1] προτείνει την εισαγωγή οικονομικών κινήτρων για «να ανταμείβονται οι καλύτεροι και να τιμωρούνται οι χειρότεροι».

1.2. Η πρωτοβουλία αυτή συμβαδίζει με τη σύσταση για τα τέλη θορύβου της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Πολιτικής Αεροπορίας (ECAC), την οποία υποστήριξαν στις 29 Ιουνίου 2000 οι Γενικοί Διοικητές Πολιτικής Αεροπορίας της ECAC.

1.3. Επειδή τα συστήματα αερολιμενικών τελών στα κοινοτικά αεροδρόμια διαφέρουν ανάλογα με το κράτος μέλος, η καθιέρωση ενός κοινού συστήματος ταξινόμησης θα προωθήσει επίσης τη διαφάνεια, τη δίκαιη μεταχείριση και τη δυνατότητα πρόβλεψης του θορύβου ως στοιχείου των αερολιμενικών τελών.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Η πρόταση περιέχει τις γενικές αρχές της πολιτικής του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ), δηλαδή εκείνες της διαφάνειας, της συνάφειας κόστους και της αναλογικότητας μεταξύ τελών και επιπτώσεων του θορύβου.

2.2. Η πρόταση συνιστά επίσης την εφαρμογή της αρχής της ουδετερότητας των εσόδων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα ότι το άθροισμα των πρόσθετων επιβαρύνσεων και των εκπτώσεων (= αρνητικές επιβαρύνσεις) δεν πρέπει να υπερβαίνει το κόστος παροχής της υπηρεσίας.

2.3. Το κοινό πλαίσιο καθιερώνεται μόνο για τη διαμόρφωση των τελών και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για περιορισμούς λειτουργίας.

2.4. Η προτεινόμενη ταξινόμηση βασίζεται στις απόλυτες ηχητικές επιδόσεις κάθε αεροσκάφους όπως αυτές μετρούνται από το ΔΟΠΑ για τη χορήγηση πιστοποιητικού θορύβου. Με τον τρόπο αυτό γίνεται διάκριση μεταξύ θορύβου του αεροσκάφους κατά την αναχώρηση και κατά την άφιξη.

2.5. Η διακύμανση μεταξύ ελάχιστου και μέγιστου τέλους θορύβου δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερη του 1:20.

2.6. Η πρόταση περιέχει μια διακριτική διάταξη σχετικά με την ενημέρωση του κοινού για την ηχητική παραγωγικότητα (π.χ. ο εκπεμπόμενος θόρυβος ανά επιβάτη ή ανά τόνο φορτίου).

2.7. Επίσης, συνιστάται μία κανονιστική επιτροπή, που επικουρεί την Επιτροπή της ΕΕ στην προσπάθεια να διασφαλισθεί ότι η οδηγία παραπέμπει στην πλέον πρόσφατη έκδοση του παραρτήματος 16, τόμος 1, του ΔΟΠΑ.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίηση της και επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής για την κοινή ταξινόμηση του θορύβου των αεροσκαφών, εφόσον αυτή συμβάλλει στην ενοποίηση των υφισταμένων συστημάτων.

3.2. Πάντως, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι την ευθύνη για την απόφαση της επιβολής των τελών θορύβου, προκειμένου να λυθούν τα προβλήματα θορύβου στους αερολιμένες, τη φέρουν τα κράτη μέλη.

3.3. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι το κοινό σύστημα δεν πρέπει να ερμηνευθεί ως πρόσκληση για την επιβολή στα αεροσκάφη τελών θορύβου, στους αερολιμένες εκείνους που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα θορύβου.

3.4. Το προτεινόμενο κοινοτικό πλαίσιο ταξινόμησης θορύβου κρίνεται ως πολύπλοκο, διότι για κάθε αερολιμένα απαιτούνται λεπτομερείς πληροφορίες για τα καταχωρημένα στοιχεία θορύβου κάθε αεροσκάφους.

[1] COM(1999) 640 τελικό, 1.12.1999.

3.5. Τα τέλη θα πρέπει να προσαρμόζονται είτε ανά μεταφερόμενο επιβάτη για τα μεγάλα αεροσκάφη, είτε διότι το μέσο μεταφοράς θορυβεί λιγότερο. Αυτό δεν διασαφηνίζεται από το υπόδειγμα που περιέχεται στα συνημμένα. Προσαρμογή μπορεί να γίνει με τη μορφή έκπτωσης για το σχετικό αεροσκάφος, λαμβάνοντας προηγουμένως υπόψη την ιδιάζουσα κατάσταση κάθε αερολιμένα.

3.6. Η επιβολή τελών σε ορισμένους αερολιμένες μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη χρησιμοποίηση από τις αεροπορικές εταιρείες θορυβοδέστερων αεροσκαφών στις γραμμές μεταξύ αερολιμένων χωρίς τέλη θορύβου, οπότε όλοι οι αερολιμένες πρέπει να αποφασίσουν με βάση το δεδομένο αυτό κατά πόσον θα επιβάλουν τέλη θορύβου.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1. 'Οσον αφορά τη διαμόρφωση των τελών θορύβου εντός μιας δεδομένης χρονικής περιόδου, ο λόγος του μέγιστου τέλους θορύβου προς το ελάχιστο τέλος θορύβου δεν πρέπει να υπερβαίνει το 20. Ο λόγος αυτός επιτρέπεται να είναι χαμηλότερος. Η μοναδική παρατήρηση αφορά το λόγο 1:20 μεταξύ του μέγιστου και του ελάχιστου τέλους (άρθρο 3. β της πρότασης). Παρόμοια διακύμανση δεν πρέπει να περιορισθεί «εντός μιας δεδομένης χρονικής περιόδου», αλλά να εφαρμόζεται κατά τη διάρκεια ολόκληρου του 24ώρου. Αυτό σημαίνει π.χ. ότι το μέγιστο τέλος για μια νυχτερινή πτήση δεν μπορεί να είναι περισσότερο από 20 φορές μεγαλύτερο του ελάχιστου τέλους μιας ημερήσιας πτήσης.

4.2. Γι' αυτό η ΕΟΚΕ προτείνει να απαλειφθεί η φράση «εντός μιας δεδομένης χρονικής περιόδου» του άρθρου 3. β.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση ορισμένων κοινωνικών διατάξεων στον τομέα των οδικών μεταφορών»

(COM(2001) 573 τελικό — 2001/0241 (COD))

(2002/C 221/06)

Στις 24 Οκτωβρίου 2001, και σύμφωνα με το άρθρο 71 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2002 (με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Garcia Alonso).

Στην 391η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και της 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 94 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Η τροποποίηση της οδηγίας 93/104/ΕΚ για την οργάνωση του χρόνου εργασίας από την οδηγία 2000/34/ΕΚ στην οποία θεσπίζονται οι ελάχιστες απαιτήσεις που εφαρμόζονται στους εργάτες μεταφοράς του τομέα των οδικών επικοινωνιών, καθιστά απαραίτητη την προσαρμογή του κανονισμού 3820/85, στην επικαιρότητα, κυρίως διότι η οργάνωση του χρόνου εργασίας που επιδιώκεται με την προαναφερθείσα οδηγία — και ο χρόνος οδήγησης των οδηγών που αναφέρεται στον κανονισμό — έχουν άμεση σχέση μεταξύ τους και συνεπώς θα πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται ως προς τους αντίστοιχους κανόνες τους στα κοινά τους σημεία.

1.2. Για το λόγο αυτό, έχει σημασία να υπογραμμιστεί και συγχρόνως να εκφραστεί η ικανοποίηση για την προσπάθεια που κατέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την υιοθέτηση αυτής της τροποποίησης με τους κυριότερους στόχους της οποίας — εναρμόνιση των συνθηκών ανταγωνισμού, βελτίωση των συνθηκών εργασίας και αύξηση της οδικής ασφάλειας — η ΟΚΕ συμφωνεί πλήρως κατά την έννοια αυτή.

1.3. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι στο κείμενο της πρότασης που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης, υφίστανται ορισμένες πτυχές που επιδέχονται βελτίωση, σε ορισμένες περιπτώσεις συντακτικού χαρακτήρα, προκειμένου να αποσαφηνιστούν οι έννοιες, ενώ σε άλλα σημεία — τα λιγότερα — ως προς το περιεχόμενό τους, με στόχο να διευκολυνθεί η εφαρμογή και η τήρησή τους , και να αυξηθεί η οδική ασφάλεια, σε ένα τομέα ο οποίος, δεν πρέπει να λησμονείται, παρέχει υπηρεσία γενικού συμφέροντος, γεγονός που σε πολλές περιπτώσεις καθορίζει τις αποφάσεις των επιχειρηματιών και σε τελευταία ανάλυση τα συμφέροντα των εργαζομένων, δεδομένης της ζήτησης υπηρεσιών ποιότητας εκ μέρους του πελάτη.

1.4. Η πρόταση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής θα επιτύχει στην τελική της μορφή την επιθυμητή και ενδεδειγμένη ισορροπία για μια δραστηριότητα που απαιτεί ορισμένη ευελιξία κατά τη ρύθμισή της και αποδεκτές κοινωνικές συνθήκες, όπως είναι οι οδικές μεταφορές, γεγονός που θα διευκολύνει την αποτελεσματική και ενιαία εφαρμογή του κατάλληλου επίσης κανονισμού για τη σταθερή εξέλιξη η οποία παρατηρείται στον τομέα και με στόχο να διευκολυνθούν οι ορθές πρακτικές.

2. **Προκαταρκτικές παρατηρήσεις**

2.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή δέχεται θετικά την πρόταση τροποποίησης του Κανονισμού 3820/85 που αποβλέπει στη διευκόλυνση της εναρμόνισης ορισμένων πτυχών των κοινωνικών διατάξεων για τους χρόνους οδήγησης, τα διαλείμματα και τις περιόδους ανάπαυσης στην καθιέρωση του ψηφιακού ταχογράφου. Ωστόσο, η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις δυσκολίες που παρουσιάζει το τεχνικό παράρτημα του ψηφιακού ταχογράφου προκειμένου να εγκριθεί σε κοινοτικό επίπεδο και επιπλέον σχετικά με την υφιστάμενη άγνοια των τεχνικών χαρακτηριστικών αυτής της νέας συσκευής που, ως έναν ορισμένο βαθμό, επηρέασαν την τροποποίηση του σημερινού κανονισμού 3820/85.

2.2. Μολονότι είναι αληθές ότι ο τομέας των οδικών μεταφορών έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές στη διάρκεια των 17 ετών που πέρασαν από την υιοθέτηση του κανονισμού 3820/85, δεν πρέπει να παραγνωρίσουμε το γεγονός ότι πολλές από τις μεταβολές που προέκυψαν στον τομέα αποτέλεσαν πρόοδο και εξέλιξη των συνθηκών εργασίας των οδηγών, των οποίων η άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας διευκολύνεται σήμερα από τη σημαντική τεχνική εξέλιξη των οχημάτων, και τις καλύτερες υποδομές του οδικού συστήματος. Ωστόσο, υφίστανται δυσκολίες που θα πρέπει να ξεπεραστούν όπως για παράδειγμα αυτές που σχετίζονται με την κυκλοφορία, την κυκλοφοριακή συμφόρηση, το στρες, τον αθέμιτο ανταγωνισμό, κ.λπ.

2.3. Η ΕΟΚΕ δέχεται με ικανοποίηση τις νέες παραγράφους του άρθρου 10 σχετικά με την ευθύνη της επιχείρησης ως προς το κατά πόσον επιτρέπει να πληροί ο οδηγός τους κανόνες σχετικά με το χρόνο οδήγησης. Στο νέο κείμενο, το άρθρο 10 ρυθμίζει τον καταμερισμό των ευθυνών μεταξύ του οδηγού και της επιχείρησης κατά σαφέστερο τρόπο, γεγονός το οποίο έχει ως αποτέλεσμα σημαντική βελτίωση σε σχέση με την ισχύουσα διατύπωση του άρθρου 10.

2.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης θετική τη νέα παράγραφο σχετικά με την ευθύνη για τη συνολική οδήγηση σε μία ημέρα, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης διέλευσης μέσω διαφόρων κρατών.

2.5. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη σύσταση ειδικής συμβουλευτικής επιτροπής για την εφαρμογή και την εποπτεία του νέου, τροποποιημένου κανονισμού. Εάν οι εργασίες της επιτροπής αυτής συνδυαστούν με τις συνεδριάσεις των κοινωνικών εταίρων του τομέα των οδικών μεταφορών, θα μπορέσει να επιτευχθεί μια ορθή εφαρμογή και ερμηνεία του εν λόγω κανονισμού.

2.6. Ορισμένα προβλήματα κανονιστικής ερμηνείας θέτουν το πρόβλημα του χρόνου οδήγησης των οδηγών που δεν υπάγονται στα πλαίσια της εφαρμογής της πρότασης, για παράδειγμα όσων πραγματοποιούν επιβατικές υπηρεσίες σε αποστάσεις μικρότερες των 50 χλμ. οι οποίοι παρέχουν επίσης υπηρεσίες υπαγόμενες στο πεδίο εφαρμογής της πρότασης κανονισμού. Σε σχέση με το σημείο αυτό, θα πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα του τύπου των μέτρων εκτός του ταχογράφου που θα πρέπει να υιοθετήσουν τα κοινοτικά όργανα για να επιλύσουν το θέμα του ελέγχου του καθημερινού χρόνου συνολικής οδήγησης στις περιπτώσεις που ο οδηγός πραγματοποιεί ταυτόχρονα υπηρεσία που εξέρχεται του πεδίου εφαρμογής αυτής της νομοθετικής ρύθμισης και άλλη υπηρεσία η οποία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της πρότασης.

2.7. Είναι δυνατόν να μειωθούν ακόμη περισσότερο οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στον κανονισμό. Π.χ., δεν υπάρχει κανένας λόγος για την εξαίρεση της μεταφοράς εξοπλισμού τσίρκων που προβλέπει το άρθρο 3. Το άρθρο 3 δίδει την εντύπωση ότι νομοθετεί υπέρ του οχήματος και όχι υπέρ του χρόνου οδήγησης του οδηγού.

3. **Παρατηρήσεις σχετικά με τις διατάξεις της πρότασης οδηγίας**

Κεφάλαιο 1: *Εισαγωγικές διατάξεις*

3.1. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η πρόταση κανονισμού αναφέρεται λεπτομερώς στις διάφορες έννοιες που αποτελούν αντικείμενο του κανονισμού και ως προς αυτό προτείνουμε τις ακόλουθες βελτιώσεις: στο άρθρο 1 προτείνεται η αντικατάσταση των λέξεων: «μεθόδων μεταφοράς» από τις λέξεις «τρόπων μεταφοράς».

3.2. Στο άρθρο 2.1. α) οι λέξεις «τους 3,5 τόνους» θα πρέπει να αντικατασταθούν από τις λέξεις «τους 2,0 τόνους», διότι οι στατιστικές παρουσιάζουν έναν αυξημένο αριθμό ατυχημάτων από πλευράς οχημάτων μεταφοράς εμπορευμάτων μεταξύ 2 και 3,5 τόννων.

3.3. Στο άρθρο 4.4 και σε ό,τι αναφέρεται στα διαλείμματα θα πρέπει να ενσωματωθεί η ακόλουθη έννοια: διάλειμμα: οποιαδήποτε χρονική περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας ο οδηγός δεν πραγματοποιεί καμία άλλη εργασία.

3.4. Επίσης, για την περίοδο ημερήσιας ανάπαυσης (άρθρο 4.7) υποδεικνύεται η ακόλουθη τροποποίηση: «περίοδος ημερήσιας ανάπαυσης» η χρονική περίοδος κατά την οποία ο οδηγός μπορεί να διαθέτει ελεύθερα το χρόνο του και η οποία αντιστοιχεί σε «κανονική περίοδο ημερήσιας ανάπαυσης» ή σε «μειωμένη περίοδο ημερήσιας ανάπαυσης».

3.5. Επίσης, για την περίοδο εβδομαδιαίας ανάπαυσης που προβλέπεται στο άρθρο 4.8, προτείνεται η εισαγωγή των ακόλουθων διευκρινίσεων: «περίοδος εβδομαδιαίας ανάπαυσης»: η χρονική περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας ο οδηγός μπορεί να διαθέτει ελεύθερα το χρόνο του και η οποία αντιστοιχεί σε «κανονική περίοδο εβδομαδιαίας ανάπαυσης» ή «μειωμένη περίοδο εβδομαδιαίας ανάπαυσης».

3.6. Ενδείκνυται να ενσωματωθούν στην έννοια «τακτικές υπηρεσίες» οι «τακτικές υπηρεσίες ειδικής χρήσεως», όπως είναι οι υπηρεσίες μεταφοράς εργαζομένων ή μαθητών, που χαρακτηρίζονται επίσης από κανονικότητα στο ωράριο, στο χρονοδιάγραμμα, στη διαδρομή κ.λπ. σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1.2 α), β) και γ) του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 684/92 του Συμβουλίου της 16ης Μαρτίου 1992.

3.7. Επίσης, προτείνεται να προστεθεί στο άρθρο 4.14 η τελική φράση «που πραγματοποιούν οδήγηση». Ταυτόχρονα είναι σκόπιμο να διατυπωθεί πιο συγκεκριμένα το άρθρο 4.15, κυρίως από επαγγελματική σκοπιά.

3.8. Σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής υποδεικνύεται η ακόλουθη διατύπωση: οχήματα που χρησιμοποιούνται στις τακτικές επιβατικές γραμμές των οποίων η διαδρομή δεν υπερβαίνει τα 50 χλμ. (δεν αφορά το ελληνικό κείμενο).

3.9. Στο άρθρο 3.5 υποδεικνύεται η διαγραφή των λέξεων «τα οποία ανήκουν ή μισθώνονται χωρίς οδηγό από το κράτος» δεδομένου ότι αυτή η πληροφόρηση είναι άσχετη με τους στόχους της διάταξης, το κείμενο θα πρέπει να έχει την ακόλουθη διατύπωση: ειδικά οχήματα που χρησιμοποιούνται για ιατρικούς σκοπούς.

3.10. Σε ό,τι αφορά το άρθρο 7, προτείνεται η αντικατάσταση της πρότασης «των οποίων η ακτίνα δράσης εκτείνεται στα 50 χλμ. από τη βάση τους» με την πρόταση «των οποίων η ακτίνα δράσης δεν υπερβαίνει τα 50 χλμ.».

Κεφάλαιο ΙΙ. *Πλήρωμα, διάρκεια οδήγησης, διαλείμματα και περίοδοι ανάπαυσης*

3.11. Είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι στο άρθρο 5 δεν υπάρχει καμία αναφορά στο ελάχιστο όριο ηλικίας των οδηγών, πράγμα που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, σε σχέση με τον προβληματισμό που διεξάγεται στα κοινοτικά όργανα για την οδηγία σχετικά με την επαγγελματική επιμόρφωση των οδηγών, η ηλικία των οδηγών θα μπορούσε να μειωθεί επίσης στα 18. Το μέτρο αυτό θα μπορούσε να είναι πολύ θετικό για τον τομέα και γενικά για τη δημιουργία απασχόλησης λόγω της έλλειψης οδηγών που υπάρχει σήμερα.

3.12. Για το λόγο αυτό, προτείνεται η διαγραφή των σημείων 1 και 2 του άρθρου 5 της πρότασης που αναφέρονται στους «εισπράκτορες» και στους «βοηθούς», δεδομένου ότι είναι λογικό η κατάργηση του ελάχιστου ορίου για την πιο πολυάριθμη κατηγορία, δηλαδή τους οδηγούς, να επιφέρει ανάλογη κατάργηση για τις πιο ολιγάριθμες κατηγορίες στις μεταφορές, όπως είναι οι εισπράκτορες και οι βοηθοί, που θα υπόκεινται συνεπώς στις γενικότερες εθνικές διατάξεις του τομέα της απασχόλησης.

3.13. Σε ό,τι αφορά το άρθρο 7 δεν υπάρχουν αντιρρήσεις για τη νέα σύνταξη των σημείων 1 και 2. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να ανακτηθεί η δυνατότητα κατάτμησης των διαλειμμάτων, που επιπλέον θα διευκολύνει τη βελτίωση της υπηρεσίας (κυρίως στις επιβατικές μεταφορές) και θα συμβάλει στη βελτίωση των επιπέδων της οδικής ασφάλειας. Για το λόγο αυτό προτείνεται η ενσωμάτωση στο άρθρο 7, του εξής σημείου 3:

«Στις τακτικές επιβατικές υπηρεσίες, τα διαλείμματα που προβλέπονται στα προηγούμενα σημεία, μπορούν να κατατμηθούν κατά περιόδους τουλάχιστον 15 λεπτών, μεταξύ των οποίων μεσολαβεί περίοδος οδήγησης».

3.14. Θα ήταν σκόπιμο στο τέλος του άρθρου 8.6 να αντικατασταθούν οι λέξεις «είναι σταθμευμένο» από τις λέξεις «και έχει σταματήσει για την ημερήσια ανάπαυση και είναι σταθμευμένο για την εβδομαδιαία ανάπαυση». Θα ήταν επιθυμητό η εβδομαδιαία ανάπαυση να πραγματοποιείται εκτός του οχήματος.

Κεφάλαιο III. *Ευθύνη της επιχείρησης*

3.15. Το άρθρο 10, παράγραφος 4, καθιστά υπεύθυνες τις επιχειρήσεις μεταφορών για τις παραβάσεις που διαπράττονται από τους οδηγούς προς όφελος τους, ακόμη κι αν ο οδηγός δεν βρισκόταν στην επικράτεια του κράτους μέλους τη στιγμή της παράβασης. Είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστεί ο περιορισμός της εφαρμογής αυτής της διάταξης και να υπάρξει πιο ειδική αντιμετώπιση για παράδειγμα στις περιπτώσεις υπεργολαβικής παροχής υπηρεσιών.

3.16. Προτείνονται τροποποιήσεις για να υπάρξει αποσαφήνιση. Στο άρθρο 11 ενσωματώνεται αναφορά στον κανονισμό «από αυτά που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό στα άρθρα 6 και 9 ακόμη και για οδικές μεταφορές».

Κεφάλαιο V: *Έλεγχος και κυρώσεις*

3.17. Σε σχέση με το άρθρο 19 προτείνεται η αντικατάσταση του κειμένου της δεύτερης παραγράφου από το ακόλουθο: «στις κυρώσεις περιλαμβάνεται η δυνατότητα ακινητοποίησης και απόσυρσης του οχήματος σε περίπτωση πολύ σοβαρής παράβασης». Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την εναρμόνιση των παραβάσεων και κυρώσεων μέσω μιας νέας οδηγίας για την κυκλοφορία.

3.18. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να εξετάσει κατά πόσον είναι σκόπιμο να συμμετάσχουν οι κοινωνικοί εταίροι στην εφαρμογή του κανονισμού, και ιδιαίτερα στα πλαίσια των άρθρων 22 και 23 της πρότασης.

3.19. Τέλος, στο άρθρο 23.1, είναι σκόπιμο να αντικατασταθούν οι λέξεις: «δύνανται να θέσουν υπόψη» από τις λέξεις «μπορούν να υποβάλουν».

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με αναθεώρηση του παραρτήματος I της απόφασης αριθ. 1336/97/ΕΚ σχετικά με σύνολο των προσανατολισμών για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών»

(COM(2001) 742 τελικό — 2001/0296 (COD))

(2002/C 221/07)

Στις 18 Ιανουαρίου 2002 και σύμφωνα με το άρθρο 156 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2002 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Retureau.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 29ης και 30ής Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Παρουσίαση του προγράμματος ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες**

1.1. Το πρόγραμμα ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες προσανατολίζεται προς τις δημόσιες υπηρεσίες, ειδικότερα στους τομείς όπου η Ευρώπη διαθέτει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Επιδιώκει να επιταχύνει την εφαρμογή υπηρεσιών με σκοπό τη στήριξη του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου, δηλαδή μιας κοινωνίας συνοχής και κοινωνικής ένταξης.

1.2. Το εν λόγω πρόγραμμα εγγράφεται στο κέντρο της αποστολής e-Europe, «μια καθολική κοινωνία των πληροφοριών». Για το λόγο αυτό, πρέπει να προωθηθούν οι υπηρεσίες κοινής ωφελείας που εξαλείφουν το ψηφιακό χάσμα και προωθούν τη συμμετοχή όλων των πολιτών στην κοινωνία των πληροφοριών.

1.3. Ακόμη, παρέχει εκ των προτέρων βοήθεια για την κρίσιμη φάση της εκκίνησης μιας νέας υπηρεσίας, προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι ιδιωτικοί ή δημόσιοι επενδυτές να μπορούν να λαμβάνουν εμπεριστατωμένες αποφάσεις πριν από την εκκίνηση μιας υπηρεσίας και συγκεκριμένα, με βάση μια οικονομική ανάλυση. Κατά την πρώτη φάση της εμπορικής και δημοσιονομικής αξιολόγησης, το πρόγραμμα μπορεί να προσφέρει στα επιλεγέντα σχέδια χρηματοδότηση έως 50 % του προβλεπόμενου κόστους. Κατά την πρώτη φάση της εμπορικής και δημοσιονομικής αξιολόγησης, το πρόγραμμα μπορεί να προσφέρει στα επιλεγέντα σχέδια χρηματοδότηση έως 10 % του προβλεπόμενου κόστους.

1.4. Το πρόγραμμα ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες μπορεί, επίσης, στα πλαίσια της πολιτικής συνοχής, να διαδραματίσει ένα ρόλο έναντι των δημοσίων αρχών και των υπόλοιπων ενδιαφερομένων φορέων προκειμένου να καταστούν οι υπηρεσίες προσβάσιμες στους χρήστες που διατρέχουν κίνδυνο περιθωριοποίησης (λόγω σωματικών αναπηριών, κοινωνικής περιθωριοποίησης, προέλευσης από ασθενέστερη κοινωνική ομάδα ή λόγω της γεωγραφικής θέσης, π.χ., απομακρυσμένες ζώνες, αραιή και χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού κ.λπ.).

1.5. Το πρόγραμμα ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες έχει αποστολή να συμβάλει στην μετάβαση των υπηρεσιών κοινής ωφελείας από τη φάση της σύλληψης στη φάση της λειτουργίας.

1.6. Η ΕΟΚΕ καλείται να γνωμοδοτήσει σχετικά με την ενδιάμεση τριετή έκθεση αξιολόγησης της Επιτροπής για την πρόοδο και την αποτελεσματικότητα του προγράμματος [1] καθώς και για τις προτάσεις τροποποίησης του παραρτήματος I της απόφασης 1336/97/ΕΚ [2].

1.7. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα εκφράσει τη γνώμη της τόσο για τις πολιτικές και τα προγράμματα της κοινωνίας των πληροφοριών και επικοινωνιών όσο και για τη χρηματοδότηση που ενδέχεται να παρασχεθεί για την ανάπτυξή τους. Εκτός από τη γνωμοδότηση για την απόφαση σχετικά με το πρόγραμμα ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες, δύο ακόμη γνωμοδοτήσεις βρίσκονται σε φάση επεξεργασίας στο τμήμα ΤΕΝ σχετικά με θέματα που αφορούν το δυνατό πεδίο παρέμβασης του προγράμματος ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες [3]. Δεν χρειάζεται λοιπόν να επανέλθει η ΕΟΚΕ στις σχετικές

---

[1] 'Εκθεση σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης αριθ. 1336/97/ΕΚ για το σύνολο προσανατολισμών για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, Βρυξέλλες, 10/12/2001 (COM(2001) 742 τελικό — 2001/0296 (COD)) υποβληθείσα από την Επιτροπή.

[2] Απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αναθεώρηση του παραρτήματος I της απόφασης αριθ. 1336/97/ΕΚ για το σύνολο προσανατολισμών για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, Βρυξέλλες, 10.12.2001 (COM(2001) 742 τελικό — 2001/0296 (COD)).

[3] Γνωμοδότηση της ΟΚΕ με θέμα την πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί καθορισμού των γενικών κανόνων για τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδοτικής ενίσχυσης στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων (COM(94) 62 τελικό — 94/0065 SYN) ΕΕ C 195 της 18.7.1994.
Γνωμοδότηση της ΟΚΕ με θέμα «Προς μια κοινωνία των πληροφοριών — Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με μεθοδολογία για την υλοποίηση εφαρμογών της κοινωνίας των πληροφοριών» (COM/95/224 τελικό) ΕΕ C 39 της 12.2.1996.
Γνωμοδότηση της ΟΚΕ με θέμα «Η συνέχεια των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών προς τα ευρωπαϊκά νησιά» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (ΟΚΕ 542/2002 της 25.4.2002).
Γνωμοδότηση της ΟΚΕ (ΟΚΕ 374/2002) με θέμα την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2236/95 του Συμβουλίου περί καθορισμού των γενικών κανόνων για τη χορήγηση κοινοτικής χρηματοδοτικής ενίσχυσης στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων» (COM/2001/0545 — 2001/0226 (COD)).

πολιτικές και προσανατολισμούς για τα ζητήματα που εξετάσθηκαν σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις, ούτε να προδικάσει το τελικό περιεχόμενο των γνωμοδοτήσεων που βρίσκονται σε φάση επεξεργασίας. Τα ενδιαφερόμενα όργανα καλούνται να τις εκλάβουν ως το πλαίσιο της ανάλυσης και των συστάσεων που παρουσιάζονται στη συνέχεια και αφορούν τα δύο θέματα της παρούσας γνωμοδότησης, συγκεκριμένα την έκθεση της Επιτροπής και τις τροποποιήσεις στο παράρτημα Ι της προαναφερθείσας απόφασης.

2. **Πρότασεις της επιτροπής**

2.1. *Τριετής έκθεση για το πρόγραμμα ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες — Περιγραφή και αξιολόγηση του προγράμματος*

2.1.1. Στην έκθεσή της η Επιτροπή παρουσιάζει συνεκτικά την εμπειρία που αποκτήθηκε από την λειτουργία του τρέχοντος προγράμματος κατά τα τρία τελευταία έτη, την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος από ανεξάρτητο, εξωτερικό φορέα και την ειδική έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου αριθ. 9/2000 σχετικά με το ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες [1].

2.1.2. Το εν λόγω πρόγραμμα επιδιώκει την προώθηση μιας Κοινωνίας των Πληροφοριών (ΚΠ) για όλους. Χρηματοδοτεί ορισμένους στρατηγικούς τομείς που διαιρούνται σε τρία επίπεδα (εφαρμογές, γενικές υπηρεσίες, βασικά δίκτυα) όπως ορίζονται στο Παράρτημα Ι. Το πρόγραμμα υποστηρίζει υπηρεσίες κοινωφελούς χαρακτήρα που δεν θεωρούνται ανταγωνιστικές προς τις εμπορικές υπηρεσίες.

2.1.3. Για την περίοδο 1998-2000, ο προϋπολογισμός ανήλθε σε 92,8 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων τα μισά αφορούν το τρίτο έτος. Η απόκλιση μεταξύ της εκτέλεσης των δεσμεύσεων και των πληρωμών είναι σημαντική και ελήφθησαν μέτρα για την διόρθωσή της.

2.1.4. Το ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες επιλέγει έργα προς υποστήριξη δυνάμει των προτάσεων που υποβάλλονται κατόπιν αντίστοιχων προσκλήσεων σε συγκεκριμένους τομείς. Η πρώτη πρόσκληση για υποβολή προτάσεων αφορά τα «βασικά δίκτυα». Οι επόμενες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων καλύπτουν τις γενικές υπηρεσίες και εφαρμογές εξαιρουμένης της συμπληρωματικής κυλιόμενης πρόσκλησης για την υποστήριξη και τον συντονισμό των δράσεων που είχαν δημοσιευθεί το 1998.

2.1.5. Για την αξιολόγηση των προτάσεων που υποβάλλονται, το προσωπικό του προγράμματος συνεργάζεται με εξωτερικούς αξιολογητές. Επιφυλάξεις εκφράστηκαν όσον αφορά τη σύντομη προθεσμία που διατίθεται για εξοικείωση με τις επιμέρους προτάσεις, τη γενικότητα ορισμένων αξιολογικών κριτηρίων και το ενδεχόμενο να υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις για τα έργα που βρίσκονται στο ενδιάμεσο επιμέρους τομέων. Τούτο είχε ως συνέπεια την (τρέχουσα) επανεξέταση της διαδικασίας αξιολόγησης και βαθμολόγησης των έργων.

2.1.6. Το ήμισυ των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα προέρχεται από ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες εκπροσωπούν τις μεγάλες τεχνολογικές επιχειρήσεις του τομέα των τηλεπικοινωνιών και της τεχνολογίας των πληροφοριών (ΤΠ). Ένα ποσοστό 57 % είναι ΜΜΕ. Περίπου το ήμισυ των έργων έλαβαν χρηματοδότηση από άλλες κοινοτικές πηγές. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα θεωρούν ότι η χρηματοδότηση που έλαβαν, είχε καθοριστική σημασία για την έναρξη του έργου.

2.1.7. Όμως οι περισσότερες προτάσεις αφορούν την τεχνική και εμπορική σκοπιμότητα και επικύρωση των έργων, που δύνανται να λάβουν χρηματοδότηση ύψους 50 %, έναντι 10 % για την υλοποίηση ενώ οι δράσεις υποστήριξης που υποβλήθηκαν το 1998, χρηματοδοτούνται κατά 100 %.

2.1.8. Αν και, συνολικά, η τεχνική ποιότητα των έργων είναι ικανοποιητική, τα σχέδια επιχειρήσεων θεωρήθηκαν σχετικά ασθενή σε ορισμένους τομείς. Ωστόσο, η τεχνική αξιολόγηση των έργων δείχνει ότι συμβάλλουν σημαντικά στην εισαγωγή της πρωτοβουλίας e-Europe [2] Διευκολύνουν έτσι τη μετάβαση προς την κοινωνία των πληροφοριών για όλους που αποτελεί και τον κύριο στόχο του προγράμματος. Ωστόσο, προκύπτει από τις αξιολογήσεις ότι χρειάζεται καλύτερη στοχοθέτηση και ένταση των προσπαθειών.

2.1.9. Η έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου τόνισε την ανάγκη να αποφευχθούν περιττές επικαλύψεις με το ερευνητικό πρόγραμμα πλαίσιο και άλλες πηγές κοινοτικής χρηματοδότησης καθώς επίσης και να ακολουθηθούν πιο αυστηρές διαδικασίες παρακολούθησης των σχεδίων.

2.1.10. Η εξωτερική αξιολόγηση συνέστησε να εντατικοποιηθεί η προβολή του προγράμματος στην αγορά και τόνισε τον μικρό αριθμό έργων υλοποίησης που υποστηρίχθηκαν από το πρόγραμμα ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες.

2.2. *Μελλοντικές δράσεις που πρότεινε η Επιτροπή*

2.2.1. Η Επιτροπή πρότεινε τις ακόλουθες δράσεις:

α. Αύξηση των έργων υλοποίησης με τη βοήθεια πολλών πρωτοβουλιών.

β. Μείωση του κόστους εισόδου στο στάδιο της αξιολόγησης των έργων μέσω διαδικασίας σε δύο στάδια, ένα στάδιο προκαταρκτικής επιλογής των υποβαλλόμενων σχεδίων κατά τρόπο συνοπτικό και μια πλήρη παρουσίαση των επιλεγέντων σχεδίων.

γ. Εκ των προτέρων προσδιορισμός του χρονοδιαγράμματος υποβολής προτάσεων και αύξηση της συχνότητας των προσκλήσεων.

δ. Μείωση σε 9 μήνες του μεσοδιαστήματος από τη δημοσίευση μιας πρόσκλησης υποβολής προτάσεων έως την υπογραφή μιας σύμβασης.

---

(1) Ελεγκτικό Συνέδριο — Ειδική έκθεση αριθ. 9/2000 σχετικά με το ΤΕΝ — επικοινωνίες συνοδευόμενη από τις απαντήσεις της Επιτροπής, ΕΕ C 166 της 15.6.2000.

(2) Βλέπε γνωμοδότηση της ΟΚΕ με θέμα «e-Europe 2002 — Μια κοινωνία πληροφοριών για όλους — Σχέδιο προγράμματος δράσης» (COM(2000) 330 τελικό) ΕΕ C 123 της 25.4.2001.

ε. Αύξηση του μεγίστου επιπέδου υποστήριξης από 10 % σε 20 % σε περιπτώσεις τα έργα αφορούν την υλοποίηση διευρωπαϊκών υπηρεσιών.

στ. Δοκιμασία ενός είδους σύμβασης που συνδυάζει και τις δύο δραστηριότητες που διαθέτουν υποστήριξη, τεχνική και εμπορική σκοπιμότητα και επικύρωση, αφενός, και υλοποίηση αφετέρου, προκειμένου να μην καθυστερεί η εφαρμογή των έργων.

ζ. Αύξηση του αριθμού των έργων στα οποία συμμετέχουν δημόσιες διοικήσεις.

Πρόκειται, στο πλαίσιο της ΚΠ, να υποστηριχθούν έργα που αφορούν καινοτόμα συστήματα και υπηρεσίες, προκειμένου να καταστεί η δημόσια διοίκηση πιο βατή και πιο αποτελεσματική σε όλα τα επίπεδα.

η. Διασύνδεση και διαλειτουργικότητα των δικτύων

Η υποστήριξη αυτή θα αντικαταστήσει την γενικότερη υποστήριξη για βασικά δίκτυα, με την προώθηση της διασύνδεσης και διαλειτουργικότητας που απαιτούνται για την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας.

θ. Συντονισμός με άλλους παράγοντες

Η συμπληρωματικότητα με άλλα προγράμματα (πρακτικά μέτρα και πρότυπες πειραματικές δράσεις ΤΚΠ) για την επίτευξη της βέλτιστης συνέργιας.

Θα επιδιωχθεί συντονισμός με άλλους αντίστοιχους παράγοντες εντός της Επιτροπής, παραδείγματος χάρη τα άλλα προγράμματα για τα ΔΔ, τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το πρόγραμμα για την ανταγωνιστική και αειφόρο ανάπτυξη, το πρόγραμμα IDA και το πρόγραμμα Σωκράτης, ώστε να αυξηθούν οι συνέργιες και να αποφευχθούν οι περιττές επικαλύψεις.

Συγκεκριμένα, μια ενεργητικότερη σχέση με την ΕΤΕ θα επιτρέψει την συγχρηματοδότηση των έργων. Θα προταθεί σύσταση ομάδας εργασίας στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Καινοτομία 2000, στους κοινούς τομείς των «νέων δικτύων πληροφοριών και τεχνολογίας των επικοινωνιών» καθώς και της «διάδοσης της καινοτομίας».

ι. Διοίκηση του προγράμματος και παρακολούθηση των έργων

2.2.2. Οι διαδικασίες ελέγχου θα είναι αυστηρότερες και θα δοθούν πιο ακριβείς προσανατολισμοί σχετικά με το αποδεκτό κόστος. Θα απλοποιηθούν οι διαδικασίες επιλογής:

α. Συχνότερες επιτόπιες τεχνικές και χρηματοοικονομικές επιθεωρήσεις προκειμένου να αποφευχθούν παρατυπίες ανάλογες προς εκείνες που διαπίστωσε το Ελεγκτικό Συνέδριο και αρχικές επισκοπήσεις των έργων άμεσης υλοποίησης, πριν την απορρόφηση ουσιαστικών πόρων.

β. Ακριβείς ορισμοί και διάκριση των διαφόρων κατηγοριών κόστους.

γ. Αξιολόγηση από ομάδες χρηστών στα σχέδια υλοποίησης.

δ. Απαίτηση αναδρομικής ενημέρωσης για τα αποτελέσματα μετά τη λήξη της κοινοτικής ενίσχυσης.

ε. Συμμετοχή των υποψηφίων χωρών.

Η ρήτρα συμμετοχής των χωρών αυτών στη χρηματοδότηση θα αναθεωρηθεί προκειμένου να αυξηθεί η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.

στ. Διαμόρφωση μιας σαφούς κατατομής.

Η πρωτοβουλία θα διασαφηνισθεί και το όνομα της θα είναι πιο εύστοχο: «e-ΔΔ» προκειμένου να ενταχθεί στην πρωτοβουλία «e-Europe». Ο αριθμός των τομέων που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα θα μειωθεί από 18 σε 7 (βλέπε αναθεώρηση του παραρτήματος I).

ζ. Επικοινωνία

Η επικοινωνία για το πρόγραμμα θα ακολουθεί ενεργητικότερη προσέγγιση, με την πραγματοποίηση διαβουλεύσεων με τις δημόσιες αρχές, τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς και τους συγκεκριμένους εμπορικούς εταίρους που συμμετέχουν στην παροχή κοινωφελών υπηρεσιών, στο πλαίσιο μιας προληπτικής στρατηγικής. Θα δημοσιευθεί προς χρήση των υποψηφίων ένας σαφής και απλουστευμένος οδηγός.

2.3. *Πρόταση τροποποίησης του παραρτήματος I.*

2.3.1. Η αιτιολογική έκθεση αποτελεί κατ' ουσία μια σύνθεση της έκθεσης (εστίαση, εξάλειψη των επικαλύψεων και της πολλαπλής χρηματοδότησης, μείωση του αριθμού των τομέων, αυξημένη χρηματοδότηση των διευρωπαϊκών σχεδίων, έμφαση στην διευρωπαϊκή διάσταση, διάκριση μεταξύ του ΔΔ-Τηλεπικοινωνίες και του προγράμματος «Τεχνολογίες της κοινωνίας των πληροφοριών» προκειμένου να προωθηθούν οι καινοτόμες υπηρεσίες κοινής ωφελείας, τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, εύστοχη στήριξη υπέρ της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των δικτύων).

2.3.2. Ακόμη, η αιτιολογική έκθεση αναπτύσσει δύο σημαντικά ερωτήματα σχετικά με τον μελλοντικό προσανατολισμό του προγράμματος:

— τη συνεκτίμηση του νέου τομέα κινητών υπηρεσιών και της διάστασης πολυμέσων,

— την έμφαση στην ασφάλεια των δικτύων, σύμφωνα με την πολιτική που χαράσσει η Επιτροπή στον τομέα [1], προκειμένου να ενισχυθούν η εμπιστοσύνη και η διευρωπαϊκή συνεργασία καθώς και συγκεκριμένες προτάσεις για την αποτελεσματική ανάπτυξη των δικτύων.

2.3.3. Η διαδικασία της επιτροπολογίας θα προσαρμοστεί κατ' εφαρμογή της δήλωσης αριθ. 2 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου και, επίσης, το άρθρο 8 παράγραφος 2 θα τροποποιηθεί έτσι ώστε να εισαχθεί η διαδικασία της κανονιστικής επιτροπής.

---

[1] Βλέπε γνωμοδότηση της ΟΚΕ με θέμα την «Ανακοίνωση από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών: Πρόταση ευρωπαϊκής πολιτικής» (COM/2001/0298 τελικό) — ΕΕ C 48 της 21.2.2002.

2.3.4. Οι τομείς που υποστηρίζει το πρόγραμμα («έργα κοινού ενδιαφέροντος») αναφέρονται στο Παράρτημα Ι. Στις Γενικές Παρατηρήσεις, αφενός, εξετάζονται οι απόψεις που παρουσιάζονται στην έκθεση σχετικά με τη δομή του προγράμματος και, αφετέρου, τονίζεται η συνεκτική δομή των τριών επιπέδων των τηλεπικοινωνιακών διευρωπαϊκών δικτύων: εφαρμογές, γενικές υπηρεσίες, διασύνδεση και διαλειτουργικότητα των δικτύων.

2.3.4.1. Προτεραιότητες των εφαρμογών:

— δημόσιες αρχές και διοίκηση σε άμεση επικοινωνία,

— υγεία,

— άτομα με ειδικές ανάγκες και ηλικιωμένοι,

— μαθητεία και πολιτισμός.

2.3.4.2. Προτεραιότητες των γενικών υπηρεσιών:

— προηγμένες κινητές υπηρεσίες (που θα βασίζονται στη θέση, θα είναι προσωπικές και ανάλογες του εκάστοτε πλαισίου), πλοήγηση και καθοδήγηση, ενημέρωση στους μεταφορείς και τους ταξιδιώτες, ασφάλεια και χρέωση στο δίκτυο, εμπόριο, οικονομία, κινητή απασχόληση, κατάρτιση και καλλιέργεια, υγεία και επείγοντα περιστατικά,

— αξιόπιστες υπηρεσίες. Η ασφάλεια αποτελεί μείζονα μελλοντική πρόκληση: θα παρασχεθεί υποστήριξη σε υπηρεσίες κοινωφελούς χαρακτήρα που σχετίζονται με όλες τις πτυχές της ασφάλειας συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας με στόχο την επίτευξη των αποτελεσματικών δικτύων εντός της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης στα εθνικά συστήματα CERT.

2.3.4.3. Προτεραιότητες της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των δικτύων:

— διασύνδεση και διαλειτουργικότητα των δικτύων, προϋπόθεση για αποτελεσματικές διευρωπαϊκές υπηρεσίες,

— τα έργα που αφορούν την ανάπτυξη και τη βελτίωση των τηλεπικοινωνιακών δικτύων θα αποτελέσουν αντικείμενο ιδιαίτερης εξέτασης προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι δεν υφίστανται αρνητικές αλληλεπιδράσεις στις δυνάμεις της αγοράς.

2.3.4.4. Συμπληρωματική υποστήριξη και συντονισμός δράσεων:

Οι δράσεις θα συμβάλουν στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την υλοποίηση των σχεδίων, τη βελτίωση της ορατότητάς τους, την επίτευξη συναίνεσης υπέρ της τόνωσης και προαγωγής νέων εφαρμογών και υπηρεσιών, σε συνάρτηση με τα προγράμματα άλλων τομέων καθώς και την ανάπτυξη των δικτύων ευρείας ζώνης και συγκεκριμένα:

— στρατηγικές μελέτες για τις νέες προδιαγραφές που θα συμβάλουν στη λήψη ορθών επενδυτικών αποφάσεων,

— η καθιέρωση κοινών προδιαγραφών βάσει των ευρωπαϊκών και παγκοσμίων προτύπων,

— έντονη συνεργασία με τους φορείς του τομέα και ειδικότερα τις εταιρικές σχέσεις δημοσίου-ιδιωτικού τομέα,

— συντονισμός των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται βάσει της απόφασης αυτής με τα σχετικά κοινοτικά και εθνικά προγράμματα.

3. **Γενικές Παρατηρήσεις**

3.1. *Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ σχετικά με την έκθεση*

3.1.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την έμφαση που δίνεται στο πρόγραμμα όσον αφορά την πρόσβαση όλων στην κοινωνία των πληροφοριών, ιδίως για να καλυφθούν οι ανάγκες των πολιτών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

3.1.2. Θεωρεί ότι η ανάπτυξη συνεργιών με άλλα προγράμματα του τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα των δράσεων και ταυτόχρονα θα αποφευχθούν οι σπατάλες πόρων και προσπαθειών.

3.1.3. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την επιδίωξη μιας πιο εύστοχης και πιο αποτελεσματικής ανακοίνωσης προκειμένου να υπάρξουν υποψηφιότητες που να αντιστοιχούν στους κοινωνικούς στόχους του προγράμματος. Επίσης, συμφωνεί με την μεταβολή του ονόματος σε «e-ΔΔ», γεγονός που συνδέει το πρόγραμμα τόσο με το σύνολο των διευρωπαϊκών δικτύων όσο και με την πρωτοβουλία «e-Europe».

3.1.4. Τέλος, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την έμφαση που δίνεται στο πρόγραμμα όσον αφορά τις δημόσιες υπηρεσίες και τη συνεργασία που θα αναπτυχθεί με τους υπόλοιπους ενδιαφερόμενους φορείς στην παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας (ΥΚΩ), δεδομένου ότι το πρόγραμμα θα καλύψει κατά προτεραιότητα τις πιο χρήσιμες υπηρεσίες για το κοινωνικό σύνολο.

3.2. *Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ σχετικά με την πρόταση για το τροποποιημένο Παράρτημα Ι*

3.2.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την έμφαση που προσδίδεται στα ακόλουθα: στην ασφάλεια, στην διαλειτουργικότητα, στην διασύνδεση των δικτύων σε συνάρτηση με την προσπάθεια διαμόρφωσης των ευρωπαϊκών και παγκόσμιων προδιαγραφών, στη σύνδεση με τις γενικές υπηρεσίες των οποίων η ανάπτυξη σχεδιάζεται με την υλοποίηση μιας κοινωνίας των πληροφοριών και της γνώσης που να δίνει σε όλους ίσες ευκαιρίες πρόσβασης και χρήσης (παρά τα ενδεχόμενα προβλήματα και δυσκολίες, με μια διάσταση βιώσιμης ανάπτυξης όσον αφορά τα συστήματα καθοδήγησης και πλοήγησης που μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την επιμελητεία των μεταφορών στα διευρωπαϊκά δίκτυα και να προωθήσει την πολυλειτουργικότητα) καθώς και στο σύνολο των υπόλοιπων προτεραιοτήτων και στόχων του προγράμματος.

3.2.2. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την κανονιστική διαδικασία και την επέκταση της χρηματοδότησης σε δύο κατευθύνσεις (υλοποίηση και υποψήφιες χώρες).

4. **Ειδικές Παρατηρήσεις**

4.1. Το πρόγραμμα θεσπίσθηκε μετά την ποσοτική έκρηξη του Διαδικτύου. Πρέπει, συνεπώς, να ληφθούν υπόψη οι εξελίξεις και οι δυνατότητες του μέσου αυτού καθώς και οι εξελίξεις στην κινητή τηλεφωνία, της οποίας η νέα γενεά είναι σε φάση διαμόρφωσης. Ο χαρακτήρας πολυμέσων του περιεχομένου πρέπει επίσης να συνεκτιμηθεί. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η πρόσβαση σε πλουσιότερο και ποικίλο περιεχόμενο, η ταχεία πρόσβαση στο Διαδίκτυο πρέπει να θεωρηθεί αναγκαία και να αποτελέσει τμήμα των υπηρεσιών κοινής ωφελείας των τηλεπικοινωνιών.

4.2. Πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί η πρόσβαση στις ΝΤΠΕ [1] των ατόμων που έχουν παραμεληθεί για διάφορους λόγους όπως ειδικές ανάγκες, ηλικία, μειονεκτική κοινωνικοοικονομική κατάσταση, απομόνωση ή γεωγραφική απόσταση (νήσοι, απομακρυσμένες περιφέρειες). Τα σχέδια θα πρέπει να προωθούν τη χρήση του κώδικα WAI [2]. Τα έργα που πληρούν τις εν λόγω απαιτήσεις πρέπει να ευνοούνται.

4.3. Οι τοπικές, περιφερειακές, επαγγελματικές οργανώσεις, οι οργανώσεις του τομέα της υγείας, της εκπαίδευσης και κατάρτισης, πρέπει να είναι σε θέση να συμμετέχουν στα έργα και να προβαίνουν σε προτάσεις έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μελών ή των χρηστών τους. Η κοινωνία των πληροφοριών και της γνώσης δεν πρέπει να αποκλείσει κανέναν. Συνεπώς πρέπει να επικεντρωθούν οι προσπάθειες για την πρόσβαση όλων στη γνώση, στα προγράμματα αρχικής και συνεχούς κατάρτισης των μισθωτών, των επιχειρηματιών και των διαχειριστών και να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ενσωμάτωση των ατόμων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες.

4.4. Ακόμη, πρέπει να εμβαθυνθούν οι δεσμοί μεταξύ των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας (ΝΤΠΕ) και της πολιτικής χωροταξίας και τοπικής ανάπτυξης με σκοπό τόσο την συνοχή και την βιώσιμη ανάπτυξη όσο και την ανακοπή της μείωσης του πληθυσμού ορισμένων περιοχών, π.χ. ορεινών, εξαιρετικά απομακρυσμένων ή απομονωμένων. Συνεπώς, η συνοχή, τα προβλήματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων πρέπει να κατέχουν πολύ σημαντική θέση μεταξύ των επιλεχθέντων κριτηρίων για την αξιολόγηση των σχεδίων.

4.5. Τα ζητήματα ασφάλειας των δικτύων, προστασίας των προσωπικών ή ευαίσθητων δεδομένων στην ηλεκτρονική διοίκηση και κυρίως στο πλαίσιο του προγράμματος IDA [3] ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ διοικήσεων των κρατών μελών, στην υγεία και την κοινωνική προστασία, πρέπει να καταλάβουν σημαντική θέση στα σχετικά προγράμματα, κυρίως μετά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου και τις απειλές ηλεκτρονικής τρομοκρατίας που θα μπορούσαν να προκύψουν από διάφορες κατευθύνσεις.

---

(1) Νέες τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας.

(2) Βλέπε γνωμοδότηση της ΟΚΕ με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την ΕΟΚΕ και την ΕΤΠ — e-Europe 2002 (Ηλεκτρονική Ευρώπη 2002): Προσβασιμότητα στις δημόσιες ιστοθέσεις και στο περιεχόμενό τους» — (COM(2001) 529 τελικό), ΕΕ C 94 της 18.4.2002.

(3) Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποιήσεως της απόφασης αριθ. 1719/1999/ΕΚ σχετικά με ένα σύνολο προσανατολισμών, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος, για τα διευρωπαϊκά δίκτυα ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ διοικήσεων (IDA) και Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποιήσεως της απόφασης αριθ. 1720/1999/ΕΚ για τη θέσπιση μιας σειράς δράσεων και μέτρων με σκοπό την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των διευρωπαϊκών δικτύων ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ διοικήσεων (IDA) και της πρόσβασης σ' αυτά (COM(2001) 507 τελικό — 2001/0210 COD — 2001/0211 (COD)).

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση συστήματος για την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου»

(COM(2001) 581 τελικό — 2001/0275 (COD))

(2002/C 221/08)

Στις 11 Δεκεμβρίου 2001, και σύμφωνα με το άρθρο 175 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2002 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Gafo Fernandez.

Κατά την 391η η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 93 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε το Μάρτιο του 2000 μία «Πράσινη βίβλο για την εμπορία εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Ευρωπαϊκή 'Ενωση». Η Πράσινη αυτή Βίβλος έδωσε την ευκαιρία για ένα εκτεταμένο και διαφανή διάλογο με τους διάφορους φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και πολλές από τις υποδείξεις τους περιλαμβάνονται στην παρούσα πρόταση οδηγίας. Ακόμη, η ΕΟΚΕ είχε την ευκαιρία να επεξεργασθεί γνωμοδότηση για την εν λόγω Πράσινη βίβλο ([1]).

1.2. Το σύστημα εμπορίας των αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου, ο μηχανισμός κοινής εφαρμογής και ο μηχανισμός καθαρής ανάπτυξης, αποτελούν τις τρεις ρυθμίσεις που προβλέπει το Πρωτόκολλο του Κυότο για τη μείωση του κόστους και των μακροοικονομικών επιπτώσεων της εφαρμογής της Συμφωνίας, και διευκολύνει έτσι την εφαρμογή της από τα συμβαλλόμενα κράτη.

1.3. Το Πρωτόκολλο του Κυότο θα είναι νομικά δεσμευτικό από το έτος 2008. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να θέσει σε εφαρμογή σε κοινοτική κλίμακα τον εν λόγω μηχανισμό ήδη από το 2005, προκειμένου να υπάρξει το κατάλληλο χρονικό περιθώριο για το συντονισμό της λειτουργίας του και, ενδεχομένως, την τελειοποίηση του, πριν να εφαρμοσθεί παγκοσμίως με την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου.

1.4. Είναι ευνόητη η ανάγκη θέσπισης ενός κανονιστικού συστήματος σε κοινοτικό επίπεδο για διάφορους λόγους. Ο πρώτος είναι η αξιοποίηση της συνέργειας για την συνολική μείωση του κόστους που αναμένεται να παράσχει το σύστημα, η οποία όμως θα είναι πολύ πιο περιορισμένη σε ατομικό επίπεδο κάθε κράτους μέλους. Ο δεύτερος λόγος είναι η αποφυγή του οικονομικού κατακερματισμού της αγοράς εκπομπών και η πιθανή θέσπιση εθνικών κριτηρίων που ενδέχεται να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό.

1.5. Κύριες πτυχές του συστήματος είναι η έννοια των δικαιωμάτων εκπομπών, τα αέρια θερμοκηπίου που περιλαμβάνονται στο σύστημα και οι τομείς ή/και οι εγκαταστάσεις που καλύπτονται από την οδηγία.

1.6. Η έννοια του δικαιώματος εκπομπών αναφέρεται στην ποσότητα αερίων του θερμοκηπίου που επιτρέπεται να εκπέμπεται από μια εγκατάσταση στην ατμόσφαιρα κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου και η οποία χορηγείται από την αρμόδια αρχή σε κάθε κράτος μέλος.

1.7. Η Επιτροπή αποφάσισε να αρχίσει την εφαρμογή του συστήματος μόνο ως προς το CO_2 — από τα έξι αέρια του θερμοκηπίου που περιλαμβάνονται στο Πρωτόκολλο του Κυότο — προκειμένου να απλοποιηθεί η έναρξη εφαρμογής του μηχανισμού και λόγω της δυσκολίας που παρουσιάζει η άμεση κατανομή και η επαλήθευση των εκπομπών των υπόλοιπων αερίων.

1.8. 'Οσον αφορά τους τομείς και τις εγκαταστάσεις που καλύπτει η οδηγία, το Παράρτημα 1 καθορίζει τις εξής: ενεργειακές δραστηριότητες (εγκαταστάσεις καύσεως με ονομαστική θερμική κατανάλωση άνω των 20 MW), παραγωγή και επεξεργασία σιδηρούχων μετάλλων, βιομηχανία ανόργανων υλών και κατασκευή χαρτοπολτού και χάρτου. Είναι αυτονόητο ωστόσο ότι υπόκεινται στην εν λόγω οδηγία και οι εγκαταστάσεις καύσεως με ονομαστική θερμική κατανάλωση άνω των 20 MW σε τομείς που δεν απαριθμούνται σε αυτήν.

1.9. Το σύστημα βασίζεται σε τέσσερα κεντρικά στοιχεία: πρώτον, σε ένα εθνικό σχέδιο κατανομής εκπομπών. Δεύτερον, σε ένα σύστημα ατομικών αδειών. Τρίτον, σε ένα σύστημα ελέγχου της συμμόρφωσης, το οποίο προβλέπει κυρώσεις και, τέλος, σε ένα μηχανισμό εμπορίας των εκπομπών μεταξύ των συμμετεχόντων φορέων.

1.10. Το εθνικό σχέδιο κατανομής καθορίζεται για μια αρχική περίοδο που εκτείνεται από το 2005 έως το 2008 και, στη συνέχεια, για πενταετείς περιόδους. Για κάθε περίοδο, κάθε κράτος μέλος θα καθορίζει τη συνολική ποσότητα δικαιωμάτων εκπομπών που θα παραχωρείται καθώς και τα εθνικά κριτήρια κατανομής. Από το 2008, η Επιτροπή θα επεξεργασθεί μια εναρμονισμένη μέθοδο κατανομής.

([1]) ΕΕ C 367 της 20.12.2000, σ. 22.

1.11. Η παραχώρηση δικαιωμάτων εκπομπών αρχίζει με το αίτημα ενός φορέα εκμετάλλευσης μιας εγκατάστασης προς την αρμόδια αρχή, ο οποίος, ανάλογα με τις παραμέτρους παραγωγής και τις τεχνικές παραμέτρους, ζητεί την χορήγηση άδειας εκπομπών. Η αρμόδια αρχή θα παραχωρήσει μια ατομική άδεια για την δωρεάν παροχή δικαιωμάτων εκπομπών για την περίοδο 2005-2008 στην οποία θα αναφέρονται οι πτυχές της παρακολούθησης των εκπομπών και η υποχρέωση να παραδίδει, σε ετήσια βάση, δικαιώματα εκπομπών, ίδια ή τρίτων, αντίστοιχα με τις εκπομπές του κατά την συγκεκριμένη περίοδο.

1.12. Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις για την παρακολούθηση και την αναφορά των εκπομπών που υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη, με τη συνεργασία των αρμόδιων αρχών που χορηγούν τις άδειες, θα ελέγχουν την συμμόρφωση με τις παραχωρηθείσες άδειες εκπομπών και θα μπορούν να επιβάλλουν κυρώσεις, περιορισμένες κατά την περίοδο 2005-2008, στους φορείς εκμετάλλευσης που δεν μπορούν να παραδώσουν επαρκή δικαιώματα εκπομπών για να καλύψουν τις πραγματικές εκπομπές τους για καθεμία από τις ετήσιες χρήσεις.

1.13. Ο μηχανισμός εμπορίας βασίζεται σε ένα σύστημα μητρώου που θεσπίζεται σε κάθε κράτος μέλος· το μητρώο θα τυποποιηθεί σε κοινοτικό επίπεδο και θα αναπτυχθεί με βάση ηλεκτρονικά δεδομένα. Δεύτερον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ορίσει τον Κεντρικό Διαχειριστή που θα λειτουργεί ως ανεξάρτητος διαμεσολαβητής ή συμβολαιογράφος των συναλλαγών. Τέλος, οι συναλλαγές θα πραγματοποιούνται από τους φορείς και τα άτομα που ορίζονται σαφώς από την οδηγία, υπό τη μορφή εμπορικών συναλλαγών ιδιωτικού χαρακτήρα.

1.14. Ακόμη, σε διεθνές πλαίσιο, η Κοινότητα θα μπορεί να συνάπτει συμφωνίες με τρίτες χώρες προκειμένου να επιτυγχάνεται αμοιβαία αναγνώριση μεταξύ του συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του συστήματος των τρίτων χωρών.

1.15. Τέλος, το έτος 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα μπορέσει να υποβάλει πρόταση που να περιλαμβάνει περισσότερα αέρια και δραστηριότητες και, το 2006, θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της υπό εξέταση οδηγίας, με την οποία θα προτείνει, εάν συντρέχει λόγος, τροποποιήσεις.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την υποβολή της εν λόγω οδηγίας, την οποία θεωρεί πολύτιμο και καινοτόμο μηχανισμό, ο οποίος για το λόγο αυτό μπορεί ενδεχομένως να τελειοποιηθεί με βάση τις εμπειρίες που θα έχουν συγκεντρωθεί σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ. Αποτελεί επίσης ένα εξαιρετικό μέσο συμβολής, με το μικρότερο δυνατό κόστος για την οικονομία και την απασχόληση στην Ευρώπη, στην εκπλήρωση των εθνικών δεσμεύσεων για τη μείωση των αερίων θερμοκηπίου που προβλέπονται από το Πρωτόκολλο του Κυότο, το οποίο προβλέπει επίσης τη δυνατότητα απευθείας διεξαγωγής εμπορίας εκπομπών μεταξύ των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ ήταν πάντοτε σύμφωνη χωρίς καμία επιφύλαξη με την έγκριση και την κύρωση του εν λόγω Πρωτοκόλλου.

2.2. Ωστόσο, αν και συμφωνεί με τον τελικό στόχο της οδηγίας αυτής, η ΕΟΚΕ έχει ορισμένες επιφυλάξεις για την εν λόγω πρόταση, τις οποίες και διατυπώνει ως ακολούθως.

2.3. Το σημείο της αρχικής διαφωνίας βρίσκεται στο αντικείμενο της οδηγίας, όπως καθορίζεται στο άρθρο 1. Η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί με το αντικείμενο της οδηγίας, όπως διατυπώνεται στο άρθρο αυτό. Πράγματι, σύμφωνα με όσα εξέφραζε στη γνωμοδότησή της για την σχετική Πράσινη Βίβλο, το αντικείμενο της εν λόγω οδηγίας δεν πρέπει να διατυπώνεται ως εξής: «προκειμένου να προωθήσει τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με αποδοτικό τρόπο» αλλά ως εξής: «προκειμένου να επιτευχθεί μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με αποδοτικό τρόπο και με παράλληλη καταβολή προσπάθειας για την ελαχιστοποίηση του αντίκτυπου στην ανταγωνιστικότητα και τη συνολική απασχόληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση».

2.4. Δεύτερον, η ΕΟΚΕ έχει σοβαρές αμφιβολίες όσον αφορά την υποχρεωτική εφαρμογή της παρούσας οδηγίας στην μεταβατική περίοδο 2005-2008 (πριν από την επίσημη έναρξη της ισχύος του Πρωτοκόλλου του Κυότο).

2.5. Τρίτον, η ΕΟΚΕ διατηρεί ορισμένες επιφυλάξεις σε ό,τι αφορά την εξαίρεση των υπόλοιπων αερίων θερμοκηπίου από την αρχική πρόταση καθώς και την μη εξέταση από το 2008 των δύο άλλων μηχανισμών ευελιξίας που προβλέπονται στο εν λόγω Πρωτόκολλο.

2.6. Άλλες πτυχές για τις οποίες η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις αφορούν την συμβατότητα της παρούσας οδηγίας με τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, και, πολύ συγκεκριμένα, την ανάγκη να μην προκαλέσει το σύστημα αυτό στρεβλώσεις του ανταγωνισμού λόγω διαφορετικής ερμηνείας των όρων εκπομπής κάθε εγκατάστασης εκ μέρους των αρμόδιων αρχών κάθε κράτους. Επίσης, η ΕΟΚΕ δεν συμφωνεί με το συσχετισμό της οδηγίας με την οδηγία για την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (IPPC) και, γενικότερα, με την αντιμετώπιση αυτών των αδειών εκπομπών ως «υποχρέωσης» και όχι ως «ενδεχόμενου οφέλους» για τις επιχειρήσεις που καταβάλλουν πρόσθετες προσπάθειες για τη μείωση των εκπομπών. Καθεμία και όλες μαζί οι πτυχές αυτές θα σχολιασθούν κατά τις αναφορές στα αντίστοιχα άρθρα.

2.7. Για το λόγο αυτό, στο άρθρο 2, παράγραφος 2, προτείνεται να απαλειφθεί το κείμενο όπου γίνεται αναφορά στην οδηγία 96/617ΕΚ.

2.8. Άρθρο 3: Ορισμοί. Η ΕΟΚΕ προτείνει τις ακόλουθες τροποποιήσεις:

2.8.1. «Εγκατάσταση»: τεχνική μονάδα στην ίδια θέση όπου διεξάγονται μία ή περισσότερες δραστηριότητες καταγεγραμμένες στο Παράρτημα Ι.

2.8.2. Να αντικατασταθεί ο όρος «Πρόσωπο» από τον όρο «Φορέας», ο οποίος και να ορισθεί ως εξής: «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που να μπορεί να πιστοποιήσει επαρκές ενδιαφέρον για τη συμμετοχή στο ισχύον σύστημα».

2.9. Άρθρο 6, να προστεθούν τα εξής: «Η υποχρέωση παράδοσης δικαιωμάτων εκπομπών ή πιστωτικών μορίων που προέρχονται από προγράμματα καθαρών μηχανισμών ανάπτυξης ή κοινής εφαρμογής ίσων με τις ολικές εκπομπές ...»

2.10. 'Οσον αφορά το άρθρο 9, Εθνικό σχέδιο κατανομής, ορισμένα κράτη μέλη ανέπτυξαν τις δικές τους μεθόδους για την επίτευξη των εθνικών στόχων για τις εκπομπές, προκειμένου να συμμορφωθούν προς τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από το Πρωτόκολλο του Κυότο. Οι εναλλακτικές αυτές μέθοδοι πρέπει να συμπεριληφθούν στην εν λόγω οδηγία μέσω ευέλικτων μηχανισμών που να επιτρέπουν τη διατήρηση του «κεκτημένου», εφόσον είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι οι καταβληθείσες προσπάθειες είναι αντίστοιχες με εκείνες που θα προέκυπταν από την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας.

2.10.1. Οι εγκαταστάσεις, κατά κύριο λόγο, ανταγωνίζονται παρόμοιες επιχειρήσεις τρίτων χωρών οι οποίες δεν επιβαρύνονται με το κόστος του δικαιώματος εκπομπών ή φόρους εκπομπών. Στην περίπτωση αυτή, η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα αποδυνάμωνε την ανταγωνιστικότητα των εν λόγω εγκαταστάσεων.

2.11. Κατά συνέπεια, προτείνεται να συμπληρωθεί το άρθρο 9 ως εξής:

2.11.1. Να προστεθεί εδάφιο 1α και 1β με το ακόλουθο περιεχόμενο:

— Εδάφιο 1α: Τα κράτη μέλη θα πρέπει να κοινοποιήσουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι σκοπεύουν να ενσωματώσουν ή να εξαιρέσουν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας ορισμένες εγκαταστάσεις, οι οποίες και θα πρέπει να αναφέρονται και να αιτιολογούνται με ακρίβεια.

— Εδάφιο 1β: Η Επιτροπή, σύμφωνα με τη γενική διαδικασία που ισχύει για τα Εθνικά Σχέδια Κατανομής Εκπομπών, θα μπορεί να εξαιρεί τις εν λόγω εγκαταστάσεις από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας εφόσον επαληθεύεται η συμμόρφωση προς τις δύο ακόλουθες απαιτήσεις:

1) ως αποτέλεσμα των ισχυουσών εθνικών πολιτικών που συμπεριλαμβάνουν εθελοντικές τομεακές ή άλλου τύπου συμφωνίες υπό την επίβλεψη του δημοσίου, καταβάλλουν προσπάθεια να μειώσουν τις εκπομπές τους κατά τρόπο αντίστοιχο με εκείνο που θα προέκυπτε από την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

2) Οι εγκαταστάσεις αυτές υπόκεινται στις ίδιες διαδικασίες ελέγχου και επαλήθευσης που προβλέπονται στα άρθρα 14 και 15 για τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.

2.12. *'Αρθρο 10: Μέθοδος κατανομής*

2.12.1. Η Επιτροπή προτείνει την κατανομή δικαιωμάτων εκπομπών εκφρασμένων σε ισοδύναμα μετρικών τόνων διοξειδίου του άνθρακα, γεγονός που αποκλείει τη χρήση εναλλακτικών δεικτών. Ωστόσο, άλλα συστήματα μέτρησης είναι ενδεχομένως κατάλληλα για συγκεκριμένες εγκαταστάσεις.

2.12.2. Δύο σημαντικά παραδείγματα μπορούν να είναι οι στόχοι ενεργειακής αποδοτικότητας και οι στόχοι που βασίζονται σε «τυποποιημένες αναφορές», ευρέως αναγνωρισμένες και αποδεκτές. Για το λόγο αυτό, η πρόταση πρέπει να εξετάσει τις εναλλακτικές αυτές λύσεις και, στη συνέχεια, να τις ενσωματώσει στο Παράρτημα III ως δυνατότητες επιλογής για τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της συνολικής στρατηγικής τους.

2.12.3. Σε αυτό πρέπει επίσης να προστεθεί ότι η αξιολόγηση της ικανότητας του συστήματος κατανομής σε επίπεδο κράτους μέλους και της συμβατότητάς του με την εσωτερική αγορά, απαιτεί ένα ορισμένο μεταβατικό στάδιο μετά την έναρξη ισχύος του Πρωτοκόλλου του Κυότο, προκειμένου να ελεγχθεί η ικανότητα του συστήματος και να εξευρεθεί ένα εναρμονισμένο κοινοτικό σύστημα που να συμμορφώνεται προς τον μηχανισμό των δικαιωμάτων εκπομπών που προβλέπει το Πρωτόκολλο για το σύνολο των χωρών που το υπέγραψαν.

2.13. Προς τούτο, προτείνονται τα εξής:

2.13.1. 'Αρθρο 10, εδάφιο 1: Να αντικατασταθεί από τα εξής: «'Εως την περίοδο που θα αρχίσει την 1η Ιανουαρίου 2013, ...»

2.13.2. 'Αρθρο 10, εδάφιο 2: Να αντικατασταθεί από τα εξής: «Σύμφωνα με το άρθρο 26, παράγραφος 2, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προτείνει μια εναρμονισμένη μέθοδο κατανομής που θα αρχίσει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2013 και, σε περίπτωση που θα απαιτείται πληρωμή για τα εν λόγω δικαιώματα, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους ενεργειακούς φόρους που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις προκειμένου να αποφευχθεί η διπλή φορολόγηση για την ίδια φορολογητέα δραστηριότητα».

2.13.3. Επίσης η Επιτροπή θα πρέπει, κατά την περίοδο που μεσολαβεί έως το 2013, να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα ώστε να μην πληγεί η ενιαία αγορά, και, γενικά, η Επιτροπή θα φροντίζει, μέσω της εναρμονισμένης μεθόδου κατανομής, ώστε να υπάρχει ισότητα μεταχείρισης μεταξύ των κρατών μελών.

2.14. 'Αρθρο 12, εδάφιο 1: να αντικατασταθεί ο όρος «πρόσωπα» από τον όρο «φορείς».

2.15. 'Αρθρο 13, Ισχύς των δικαιωμάτων εκπομπών: εδάφια 2 και 3. Να αντικατασταθεί ο όρος «πρόσωπα» από τον όρο «φορείς».

2.16. 'Αρθρο 16, Ποινές: Οι κυρώσεις που προβλέπονται από το άρθρο αυτό δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να επιβληθούν πριν από τη πρώτη περίοδο εφαρμογής του Πρωτοκόλλου του Κυότο το 2008 και, συμπληρωματικά, οι ποινές δεν αποκλείουν την εκ των υστέρων υποβολή των πιστωτικών μορίων και, για το λόγο αυτό, έως το 2013, μπορούν να έχουν μόνο συμβολική αξία προκειμένου να υποχρεώνουν τις επιχειρήσεις να αναπτύσσουν την εν λόγω αγορά δικαιωμάτων εκπομπών, χωρίς οι ποινές αυτές να μπορούν να χαρακτηρισθούν δυσανάλογες. Ακόμη, η αναφορά σε μία «αγοραία τιμή» είναι εξαιρετικά ασαφής λόγω του εμπιστευτικού χαρακτήρα των συναλλαγών μεταξύ των επιχειρήσεων. Για το σκοπό αυτό, προτείνονται τα εξής:

2.16.1. Τροποποίηση του άρθρου 16, εδάφιο 1 ως ακολούθως: «... Οι προβλεπόμενες ποινές πρέπει να είναι αποτελεσματικές και ανάλογες σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο εδάφιο 3 και θα μπορούν να αρχίσουν να εφαρμόζονται από την έναρξη ισχύος του Πρωτοκόλλου του Κυότο».

2.16.2. Τροποποίηση του δεύτερου μέρους του εδαφίου 3 ως εξής: «Το πρόστιμο υπέρβασης εκπομπών ανέρχεται σε 50 EUR. Η καταβολή ...».

2.17. Παράρτημα I: Στο εδάφιο σχετικά με τις ενεργειακές εγκαταστάσεις να αντικατασταθεί η φράση «άνω των 20 MW» από τη φράση «άνω των 50 MW». Με τον τρόπο αυτό, η εφαρμογή της οδηγίας επικεντρώνεται, σε ένα πρώτο στάδιο, σε τομείς ή ατομικές εγκαταστάσεις με εντονότερες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου χωρίς να θίγει εγκαταστάσεις μικρότερου μεγέθους όπως θα μπορούσε να είναι η περίπτωση των νοσοκομείων ή άλλων εγκαταστάσεων παρόμοιου μεγέθους. Ακόμη, είναι απαραίτητο να διαγραφεί η αποκλειστική αναφορά στο CO_2, προκειμένου να περιληφθούν όλα τα αέρια θερμοκηπίου. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ φρονεί, επίσης, ότι το κατώτατο όριο των 50 MW θα μπορούσε να αναθεωρηθεί κατά το έτος 2006 με βάση την εμπειρία προόδου των νέων τεχνολογιών παραγωγής ηλεκτρισμού ή συνδυασμένου κύκλου και στα πλαίσια της αναθεώρησης που προβλέπεται στο άρθρο 26.

2.18. Παράρτημα III: προτείνονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις:

2.18.1. Στην παράγραφο 4, θα πρέπει να διαγραφεί η αναφορά που εξαιρεί τον ηλεκτρισμό που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, επειδή τούτο θα τους επιτρέψει να εξομοιωθούν με τη βιομάζα και θα εξασφαλίσει επίσης τη δυνατότητα μεγαλύτερου ποσοστού εισχώρησης στην αγορά ανανεώσιμων πηγών, πράγμα που θα αυξήσει την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης.

2.18.2. Στο τέλος του σημείου (3), να προστεθούν τα εξής: «Ειδικότερα, μπορούν να ληφθούν υπόψη άλλοι μηχανισμοί κατανομής που χρησιμοποιούνται από τα κράτη μέλη, εφόσον βασίζονται σε "τυποποιημένες αναφορές", ευρέως αναγνωρισμένες και αποδεκτές, με τις οποίες επιτυγχάνονται αποτελέσματα αντίστοιχα με εκείνα των μεθόδων που προτείνονται στην εν λόγω οδηγία».

2.18.3. Στο σημείο (6), να αντικατασταθεί η φράση «νέες επιχειρήσεις» από τη φράση «νέες επιχειρήσεις ή νέες εγκαταστάσεις» και να συμπληρωθεί το τέλος του εδαφίου ως εξής: «... στο κράτος μέλος, ή με τέτοιο τρόπο ώστε να μην υπάρχει διακριτική μεταχείριση σε ό,τι αφορά την αύξηση της ικανότητας των υφιστάμενων εγκαταστάσεων σε σχέση με τις νέες δραστηριότητες».

2.18.4. Να προστεθεί νέο σημείο (6α) ως εξής: «Το Σχέδιο θα λαμβάνει υπόψη τις κατάλληλες μεθόδους προκειμένου να μην επιβαρύνει δυσανάλογα την ανταγωνιστικότητα ενός συγκεκριμένου τομέα ή εγκατάστασης, όπως επίσης και τα χρησιμοποιούμενα μέσα για τη διασφάλιση της συμβατότητάς του με την εσωτερική αγορά».

2.19. Στο τέλος του σημείου (7) να προστεθούν τα εξής: «Ακόμη, λαμβάνονται υπόψη, κατά την κατανομή των ατομικών δικαιωμάτων, οι προσπάθειες μείωσης που καταβλήθηκαν από το 1990 και μετά για τη συγκεκριμένη ατομική εγκατάσταση και οι πραγματικές δυνατότητες του τομέα και της εν λόγω ατομικής εγκατάστασης να καταβάλουν επιπλέον προσπάθειες μείωσης των εκπομπών».

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί την οδηγία 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας»

(COM(2001) τελικό — 2001/0291 (COD))

(2002/C 221/09)

Στις 31 Ιανουαρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2002 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Adams.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειάς της, της 29ης και 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 100 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Η πρόταση της Επιτροπής αφορά τους στόχους για την ανάκτηση και την ανακύκλωση των απορριμμάτων συσκευασίας. Σκοπός είναι να συνεχιστεί η εναρμόνιση των εθνικών μέτρων ώστε να μειωθεί ο αντίκτυπος στο περιβάλλον και να εξασφαλιστεί η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Ορισμένα μέτρα για το εν λόγω θέμα θεσπίστηκαν για πρώτη φορά το 1985. Στη συνέχεια, οι οικονομικοί φορείς και τα κράτη μέλη αναγνώρισαν την ανάγκη ύπαρξης ολοκληρωμένης νομοθεσίας για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας. Έπειτα από εκτεταμένη διαβούλευση, (η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 24ης Μαρτίου 1993 ([1]) υπήρξε ευρύτερα επιδοκιμαστική), εγκρίθηκε η οδηγία 94/62/ΕΚ. Αποδείχτηκε ότι αποτελούσε ορθή επιλογή πολιτικής. Στα περισσότερα κράτη μέλη, η οδηγία εφαρμόστηκε επιτυχώς μολονότι τούτο συνεπαγόταν αναγνώριση και μεταφορά ενός μεγάλου μέρους του κόστους που συνδέεται με μη βιώσιμες μεθόδους διάθεσης προς τους παραγωγούς και τους καταναλωτές. Ακόμη και στα κράτη μέλη με τις μικρότερες επιδόσεις αναπτύχθηκε μια θετική τάση. Η παρούσα πρόταση επιδιώκει να ικανοποιήσει την απαίτηση της περαιτέρω αύξησης των στόχων που έχουν τεθεί για την πρώτη φάση (πρέπει να επιτευχθούν μέχρι τις 30 Ιουνίου 2001) — ενώ οι νέοι στόχοι πρέπει να επιτευχθούν μέχρι τις 30 Ιουνίου 2006. Επίσης, προτείνονται νέοι στόχοι για ειδικά απορρίμματα βάσει εν μέρει των αξιολογήσεων του κύκλου ζωής και των αναλύσεων του κόστους-οφέλους. Η οδηγία προβλέπει, επίσης, ότι η εν λόγω αναθεώρηση και η διαδικασία αναθεώρησης θα συνεχίσουν να πραγματοποιούνται κάθε πέντε έτη.

1.2. Η πρόταση δεν αναθεωρεί τη βάση ή την αναγκαιότητα ελαχιστοποίησης, ανακύκλωσης και ανάκτησης, των απορριμμάτων συσκευασίας. Το θέμα αυτό πραγματεύεται διεξοδικά η αρχική οδηγία και, κατά γενική ομολογία, παραμένει άμεση περιβαλλοντική επιταγή που τυγχάνει γενικότερης δημόσιας υποστήριξης σε όλη την ΕΕ. Στην πρόταση επισημαίνεται επίσης ότι πολυάριθμες άλλες τωρινές πρωτοβουλίες πραγματεύονται συναφή θέματα — για παράδειγμα η ανακοίνωση/Λευκή Βίβλος για μια ολοκληρωμένη πολιτική για τα προϊόντα, η θεματική στρατηγική για την ανακύκλωση, η θεματική στρατηγική για τη βιώσιμη χρήση των πόρων και η οδηγία για τον ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό. Ωστόσο, η παρούσα πρόταση διερευνά πράγματι την αποτελεσματικότητα και τη δυνατότητα επίτευξης των υφιστάμενων και προτεινόμενων στόχων.

1.3. Στην παρούσα γνωμοδότηση υιοθετείται μια παρόμοια προσέγγιση, μολονότι αναγνωρίζεται, όπως άλλωστε πράττει και η Επιτροπή, ότι επιβάλλεται να εξεταστούν στο προσεχές μέλλον και άλλες πτυχές της οδηγίας του 1994, όπως η πρόληψη της δημιουργίας συσκευασιών και απορριμμάτων συσκευασίας, η επαναχρησιμοποίηση και περαιτέρω προσπάθεια για τη μεταφορά του κόστους των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της συσκευασίας στο κόστος παραγωγής. Πράγματι, η ΕΟΚΕ έχει ήδη συμβάλει σημαντικά σ' αυτή την επικείμενη συζήτηση με τη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας για την Ανάπτυξη αγορών για τη διάθεση απορριμμάτων από τις συσκευασίες τροφίμων και άλλων καταναλωτικών προϊόντων που εκπόνησε ο κ. Verhaeghe και η οποία υιοθετήθηκε το Δεκέμβριο του 1999 ([2]). Η γνωμοδότηση αυτή είναι ως επί το πλείστον συναφής, καλύπτει πολλά σχετικά θέματα και συνιστάται ως η συμπληρωματική άποψη στα τεχνικά, περιβαλλοντικά και οικονομικά ζητήματα που αφορούν τη διαχείριση των απορριμμάτων συσκευασίας και τη μετατροπή τους σε δευτερογενή υλικά. Κατά συνέπεια, στα συμπεράσματα της παρούσας γνωμοδότησης αναδιατυπώνονται τα βασικά σημεία που επικρότησε η ΕΟΚΕ το Δεκέμβριο του 1999.

1.4. Η οδηγία αυτή επηρεάζει όλους τους τομείς της κοινωνίας. Αποτελεί επιτυχία της Επιτροπής και όλων των συμμετεχόντων στην εκπόνηση και την εφαρμογή της. Η σημασία της υπήρξε καθοριστική για τη γενικότερη ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης στην Ευρώπη, αλλά ιδιαιτέρως για την ανταπόκριση των κρατών μελών με χαμηλά επίπεδα ανακύκλωσης. Ως αποτέλεσμα, οι καταναλωτές και οι παραγωγοί, μολονότι αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα της συσκευασίας, αντιλαμβάνονται όλο και περισσότερο την ευθύνη τους να διαθέτουν με βιώσιμο τρόπο τα υποπροϊόντα της κατανάλωσης ή της παραγωγής τους. Στις

([1]) ΕΕ C 129 της 10.5.1993.

([2]) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: ΟΚΕ 1119/99, ΕΕ C 581 της 23.2.2000, σ. 17-23.

περιπτώσεις όπου οι επιχειρήσεις, οι καταναλωτές, οι τοπικές αρχές και οι εθνικές κυβερνήσεις εργάστηκαν για την εκπόνηση ενός κοινού σχεδίου, επιτεύχθηκαν σημαντικά, ακόμη και θεαματικά, οφέλη για την ανακύκλωση.

1.5. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η κατάλληλη συσκευασία προσφέρει πολλά οφέλη για την προστασία, την υγεία, την ασφάλεια, την ενημέρωση και το χρόνο αποθήκευσης και, επομένως, τα απορρίμματα συσκευασίας, που κάποτε θεωρούνταν εξωτερικό τμήμα της διαδικασίας παραγωγής, πρέπει να εσωτερικευτούν στον υπολογισμό του κόστους. Συνεπώς, η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ επικεντρώνεται στο ερώτημα εάν οι υφιστάμενοι στόχοι της οδηγίας υπήρξαν αποτελεσματικοί για την προώθηση της βιώσιμης ανακύκλωσης και ανάκτησης και εάν οι νέοι προτεινόμενοι στόχοι μπορούν να επιτευχθούν μέχρι το 2006.

2. Ορισμοί (Σύντομος οδηγός της ορολογίας και των ορισμών που χρησιμοποιούνται στην πρόταση οδηγίας)

2.1. Γενικός στόχος ανάκτησης: η ανάκτηση των απορριμμάτων συσκευασίας περιλαμβάνει την ανακύκλωση των υλικών και την ανάκτηση ενέργειας ή καυσίμων από υλικά μέσω αποτέφρωσης ή άλλων διαδικασιών.

2.2. Επιμέρους καθ' υλικό στόχοι: καθορίζονται ξεχωριστοί ελάχιστοι στόχοι ανακύκλωσης για το γυαλί, το χαρτί/χαρτόνι, τα μέταλλα και τα πλαστικά. Ο προτεινόμενος στόχος ανακύκλωσης του 20 % για τα πλαστικά απορρίμματα συσκευασίας θα επιτευχθεί μέσω μόνο μηχανικής ή χημικής ανακύκλωσης. Δεν έχουν οριστεί στόχοι για μια πέμπτη ομάδα ανακυκλώσιμων υλικών, όπως το ξύλο, οι υφαντικές ύλες και τα σύνθετα, μολονότι αναγνωρίζεται ότι η ανακύκλωση αυτών των υλικών μπορεί να αποτελέσει ένα τμήμα (7 %) του γενικού στόχου ανακύκλωσης.

2.3. Σύνθετα υλικά: συσκευασίες που περιέχουν μείγμα υλικών. Μπορεί να αποδειχθούν δύσκολες στην ανακύκλωσή τους εξαιτίας των προβλημάτων διαχωρισμού των συστατικών τους. Η πλειονότητα των σύνθετων υλικών θα ταξινομηθεί ανάλογα με το κυρίαρχο υλικό από το οποίο παρασκευάζονται.

2.4. Μέγιστος στόχος: πρόθεση της θέσπισης ενός μέγιστου στόχου ανακύκλωσης και ανάκτησης ήταν να διασφαλιστεί ότι δεν θα προκύψουν στρεβλώσεις στην εσωτερική αγορά με τη συλλογή μεγάλων ποσοτήτων ανακυκλώσιμων υλικών χωρίς τα κράτη μέλη να διαθέτουν τις κατάλληλες εγκαταστάσεις επεξεργασίας. Οι μέγιστοι στόχοι μπορούν να υπερβληθούν μέσω συμφωνίας, με την προϋπόθεση ότι υφίστανται ή σχεδιάζονται τέτοιες εγκαταστάσεις. Ορισμένα κράτη μέλη υπερβαίνουν ήδη τους τωρινούς στόχους και οι προβολές της συνεχούς ζήτησης της ανακύκλωσης στα κράτη αυτά υποδεικνύει ότι, στην πράξη, θα συνεχίσει να υπάρχει υπέρβαση των προτεινόμενων μέγιστων στόχων. Η διάταξη που αφορά το μέγιστο στόχο είτε αναγνωρίζει περιορισμένα τεχνικά όρια ανακύκλωσης είτε αποσκοπεί στην προστασία της συλλογής των υλικών και των προγραμμάτων διαλογής σε ορισμένα κράτη μέλη, ώστε να μην επηρεαστούν από την υπερπροσφορά υλικών από άλλες χώρες.

3. Ουσιαστικό περιεχόμενο της πρότασης

3.1. Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθενται οι συμφωνηθέντες στόχοι για την πρώτη φάση της οδηγίας και οι προτεινόμενοι στόχοι για τη δεύτερη φάση.

Στόχοι πρώτης φάσης και στόχοι δεύτερης φάσης (προτεινόμενοι) (κατά βάρος)

	1996-2001		2001-2006	
	Ελάχιστος	Μέγιστος	Ελάχιστος	Μέγιστος
Συνολική ανάκτηση	50 %	65 %	60 %	75 %
Ανακύκλωση	25 %	45 %	55 %	70 %
Ειδικά υλικά				
Γυαλί	15 %		60 %	
Χαρτί/Χαρτόνι	15 %		55 %	
Μέταλλα	15 %		50 %	
Πλαστικά	15 %		20 %	

3.2. Με τη σμίκρυνση της διαφοράς μεταξύ των στόχων ελάχιστης ανάκτησης και ελάχιστης ανακύκλωσης αναγνωρίζεται το γεγονός ότι, για την πλειονότητα των απορριμμάτων συσκευασίας, η ανακύκλωση είναι ανώτερη από περιβαλλοντικής άποψης και δικαιολογείται βάσει του κόστους/οφέλους. Ωστόσο, η πρόταση απαιτεί από τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν σε ορισμένες περιπτώσεις την ανάκτηση ενέργειας. Αυτό συμβαίνει επειδή η ανάκτηση ενέργειας ορισμένου ποσοστού απορριμμάτων συσκευασίας μπορεί να βελτιώσει τον οικολογικό ισολογισμό της διαχείρισης των απορριμμάτων συσκευασίας και συμβάλλει στη συνολική οικολογική και οικονομική βελτιστοποίηση όλων των ροών απορριμμάτων, εφόσον οι εν λόγω διαδικασίες πραγματοποιούνται σε εγκαταστάσεις με επαρκή εξοπλισμό ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και με υψηλή αποτελεσματικότητα στην ανάκτηση

ενέργειας. Ωστόσο, χρειάζεται να υπάρχει συνεχώς επίγνωση των ανησυχιών του ευρύτερου κοινού και των περιβαλλοντικών οργανώσεων, ιδίως για τον δυνητικό αντίκτυπο της αποτέφρωσης των αποβλήτων, ιδιαίτερα όταν αυτή πραγματοποιείται σε εγκαταστάσεις οι οποίες δεν έχουν ακόμη προσαρμοστεί στα πρότυπα της ολοκληρωμένης πρόληψης και ελέγχου της ρύπανσης ή σε εγκαταστάσεις με επίπεδα εκπομπών υψηλότερα από εκείνα των εγκαταστάσεων αποτέφρωσης στην υγεία και το περιβάλλον. Επιπλέον, η κατασκευή εργοστασιακού συγκροτήματος αποτέφρωσης απαιτεί μεγάλες δαπάνες κεφαλαίου, γεγονός που θα ωθήσει στη διαχείριση των απορριμμάτων βάσει ενός αμετάβλητου προτύπου, μειώνοντας κατά τον τρόπο αυτό την ευελιξία. Για τους λόγους αυτούς, δεν προτείνεται η αύξηση των στόχων ανάκτησης περισσότερο από 75 %.

3.3. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται εκ νέου να επαναχρησιμοποιούν τα ανακυκλωμένα υλικά στις συσκευασίες και σε άλλα προϊόντα.

3.4. Η Ελλάδα, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία μπορούν να αναβάλουν την επίτευξη των αναθεωρημένων στόχων μέχρι τις 30 Ιουνίου 2009, λαμβάνοντας παράταση τριών ετών.

3.5. Παρέχονται ορισμοί της «μηχανικής», της «χημικής» ανακύκλωσης, καθώς και της «ανακύκλωσης πρώτης ύλης».

3.6. Στο παράρτημα, προσδιορίζονται περαιτέρω τα υλικά συσκευασίας, σε απάντηση των ερωτημάτων που προέκυψαν κατά την εφαρμογή της αρχικής οδηγίας.

4. **Γενικά σχόλια**

4.1. Οι προτεινόμενοι στόχοι καθορίστηκαν έπειτα από ευρεία διαβούλευση με εκπροσώπους των ευρωπαϊκών βιομηχανιών συσκευασιών και ανακύκλωσης, ανάκτησης και διάθεσης απορριμμάτων, περιβαλλοντικών ΜΚΟ, ΜΚΟ καταναλωτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι παρόντες στόχοι είναι χαμηλότεροι από τους αρχικά προτεινόμενους στον πρώτο γύρο διαβουλεύσεων και, κατά συνέπεια, προσεγγίζουν τα επίπεδα που υπαγορεύει η συμπεριφορά των καταναλωτών, οι βιομηχανικές δυνατότητες και η συμμετοχή των τοπικών αρχών στις χώρες όπου η ανακύκλωση είναι λιγότερο ανεπτυγμένη. Ορισμένες οργανώσεις καταναλωτών, περιβαλλοντικές οργανώσεις και ΜΚΟ που συμμετείχαν στις διαβουλεύσεις τάχθηκαν υπέρ υψηλότερων στόχων ανακύκλωσης, ποσόστωσης επαναχρησιμοποίησης, συστημάτων καταβολής εγγυήσεων και φόρων συσκευασίας. Οι απόψεις αυτές δεν αντανακλώνται στην προτεινόμενη οδηγία. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι εφόσον ολόκληρο το κόστος συσκευασίας του προϊόντος που αφορά την παραγωγή, την εμπορία και τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές αντανακλάται στην τιμή, τότε οι πιέσεις για συμπληρωματικούς φόρους συσκευασίας θα αμβλυνθούν ή θα εξαλειφθούν. Ωστόσο, δεν έχει επιτευχθεί μέχρι στιγμής συμφωνία για τον προσδιορισμό και τον ποσοτικό καθορισμό του συνόλου του κοινωνικού και περιβαλλοντικού κόστους.

4.2. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι ο κύριος στόχος μιας περισσότερο βιώσιμης προσέγγισης απέναντι στις συσκευασίες θα επιτευχθεί μόνον εφόσον εδράζεται σε ένα ολοκληρωμένο θεμέλιο πολιτικής βούλησης, δημόσιας εκπαίδευσης, δέσμευσης των επιχειρήσεων και ενεργούς υποστήριξης των τοπικών αρχών. Αυτό το κοινό πρότυπο παρατηρείται στις χώρες που επιτυγχάνουν τους υψηλότερους στόχους ανακύκλωσης και ανάκτησης.

4.3. Η πρόταση της Επιτροπής καθορίζεται από ορισμένες ανεξάρτητες μελέτες που διεξάχθηκαν για τα θέματα αυτά, και ιδιαίτερα από τη μελέτη της RDC/Pira σχετικά με το κόστος και τα οφέλη διαφόρων στόχων. Μολονότι η μελέτη αυτή δεν έχει λάβει ακόμη την τελική της μορφή, έχει δημοσιευτεί και σε γενικές γραμμές υποστηρίζει τις προτάσεις της οδηγίας. Η πολυπλοκότητα των θεμάτων που αφορούν την ανάλυση κόστους-οφέλους οδήγησε σε σημαντικές καθυστερήσεις του αρχικού χρονοδιαγράμματος, αλλά η Επιτροπή φρονεί ότι υπάρχει ακόμη αρκετός χρόνος για την ενσωμάτωση των νέων στόχων στην εθνική νομοθεσία, όπου αυτό είναι αναγκαίο.

4.4. Η Επιτροπή πιστεύει, επίσης, ότι υπάρχει αρκετός χρόνος προκειμένου οι τομείς να δημιουργήσουν ή να επεκτείνουν τις αναγκαίες υποδομές για την επίτευξη των νέων στόχων. Οι εκπρόσωποι της βιομηχανίας ορισμένων κρατών μελών με υψηλούς στόχους το αμφισβητούν. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η βιομηχανία συσκευασιών των περισσότερων κρατών μελών αποδείχθηκε ευέλικτη και ευπροσάρμοστη όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του πρώτου γύρου — και μάλιστα εθνικών στόχων υψηλότερων από τους προτεινόμενους στην οδηγία — συνεπώς, οι συγκεκριμένες ενθαρρυντικές επιδόσεις θα της επιτρέψουν να ανταποκριθεί δεόντως στους νέους στόχους. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αυτό θα συμβεί εάν όλοι οι φορείς — εθνικές και τοπικές αρχές, επιχειρήσεις και καταναλωτές — συνεργάζονται ενεργά και υποστηρίζουν τα προγράμματα ανακύκλωσης και ανάκτησης.

4.5. Στο πλαίσιο αυτό, η εμπειρία των κρατών μελών είναι σχετική, καθώς έξι από αυτά είχαν επιτύχει ήδη από το 1998 τα γενικά επίπεδα ανακύκλωσης που αντιστοιχούν σε εκείνα που προτείνει τώρα η Επιτροπή για το 2006 — προπορευόμενα κατά οκτώ χρόνια του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος. Το 1998 επίσης, οκτώ κράτη μέλη είχαν επιτύχει τα επίπεδα ανακύκλωσης που αντιστοιχούν σε εκείνα που προτείνει τώρα η Επιτροπή για το 2006 όσον αφορά το γυαλί και το χαρτί, ενώ τέσσερα τους είχαν επιτύχει για τα πλαστικά και τρία για τα μέταλλα.

Επιδόσεις ανακύκλωσης

	Γενικές	Γυαλί	Χαρτί	Μέταλλα	Πλαστικά
Κράτη μέλη που ΠΛΗΡΟΥΝ από το 1998 τα προτεινόμενα επίπεδα για το 2006	6	8	8	3	4
Κράτη μέλη που ΔΕΝ ΠΛΗΡΟΥΝ από το 1998 τα προτεινόμενα επίπεδα για το 2006	9	7	7	12	11

4.6. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι όταν εγκρίθηκε η αρχική οδηγία υπήρχαν τρεις ομάδες κρατών μελών:

— Εκείνα με την πολύ λιγότερο αναπτυγμένη ικανότητα ανακύκλωσης — όσον αφορά την ευαισθησία των καταναλωτών, τη συλλογή και την επανεπεξεργασία,

— Εκείνα με τους εσωτερικούς πόρους και το δυναμικό ταχείας ανάπτυξης της συλλογής και της δυνατότητας επεξεργασίας, αλλά στα οποία, κατά παράδοση, χρησιμοποιούνταν ευρύτερα μη βιώσιμες μέθοδοι επεξεργασίας των απορριμμάτων και η ευαισθησία των καταναλωτών απέναντι στην ανακύκλωση δεν είχε ενθαρρυνθεί ενεργά,

— Εκείνα που διέθεταν ήδη ικανότητα συλλογής και επανεπεξεργασίας, η οποία υποστηριζόταν από σχετικά μεγάλη ευαισθησία των καταναλωτών.

4.7. Οι αρχικοί στόχοι και οι στόχοι που προτείνονται τώρα στην τροποποίηση της οδηγίας αποσκοπούν στη σταδιακή σύγκλιση και των τριών ομάδων χωρών προς οικολογικά αποτελεσματικούς στόχους ανακύκλωσης, καθιστώντας εφικτή τη διαμόρφωση υποδομών, συστημάτων συλλογής και παιδείας των καταναλωτών. Θέτοντας συγκεκριμένους στόχους, η οδηγία προωθεί αδιαμφισβήτητα τις πρωτοβουλίες ανακύκλωσης και ανάκτησης σε όλα τα επίπεδα των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη με τη χαμηλότερη ευαισθητοποίηση έχουν καταβάλει σημαντικές προσπάθειες, ενώ εκείνα που διαθέτουν ήδη προγράμματα τα έχουν επεκτείνει και βελτιώσει περαιτέρω.

4.8. Η Επιτροπή παραδέχεται ότι οι προτεινόμενοι νέοι στόχοι θα έχουν ελάχιστο άμεσο αντίκτυπο σε αρκετά κράτη μέλη, τα οποία επιτυγχάνουν ήδη τους προτεινόμενους στόχους. Υποστηρίζει, ωστόσο, ότι οι νέοι στόχοι θα επιφέρουν την επιπρόσθετη ανακύκλωση 4,7 εκατομμυρίων τόνων υλικών συσκευασίας μέχρι το 2006, εφόσον οι χώρες με τα λιγότερο ανεπτυγμένα προγράμματα ανακύκλωσης εκπληρώσουν τις απαιτήσεις.

4.9. Η μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των συσκευασιών πρέπει να αντιμετωπιστεί ως απόλυτη προτεραιότητα. Ωστόσο, πρέπει πάντοτε να τίθεται σε ισόρροπη σχέση με τις άλλες ζωτικές ανάγκες των καταναλωτών που πρέπει να εκπληρώνει η συσκευασία: ασφάλεια των τροφίμων, διατήρηση, προστασία του προϊόντος, ενημέρωση και ευκολία. Δεδομένης της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, η ΕΕ πρέπει να δράσει ως ρυθμιστής κατά τον καθορισμό αυτής της ισορροπίας.

5. Ειδικά σχόλια

5.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι τα τεχνικά ζητήματα διαδραματίζουν σημαντικό και αυξανόμενο ρόλο στα προγράμματα ανακύκλωσης και ανάκτησης και παροτρύνει σε μεγαλύτερη υποστήριξη για την πραγματοποίηση ερευνών, ιδιαίτερα για την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση των πλαστικών και των πολυμερών και για την ανάπτυξη της ικανότητας του βιομηχανικού τομέα.

5.2. Το υψηλό οριακό κόστος της συλλογής, διαλογής και επεξεργασίας για την επίτευξη των μέγιστων ποσοστών ανακύκλωσης των συσκευασιών θα θέσει οικονομικές προκλήσεις και προκλήσεις ικανότητας, οι οποίες, εντούτοις, μπορούν να αντισταθμιστούν εν μέρει από την αυξημένη συνειδητοποίηση των καταναλωτών. Ωστόσο, οι αυξανόμενα υψηλοί στόχοι ανακύκλωσης θα προκαλέσουν επιπλέον κόστος και πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για τη διατήρηση της ενεργούς υποστήριξης και συμμετοχής των καταναλωτών, από τους οποίους θα ζητηθεί να αναλάβουν αυτό το κόστος.

5.3. Σε πολλά κράτη μέλη, ένας σημαντικός τομέας της κοινωνικής οικονομίας έχει αναπτυχθεί γύρω από τις διάφορες πτυχές ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης. Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να λάβει υπόψη της τον αυξανόμενο επαγγελματισμό και εκβιομηχάνιση των διαδικασιών ανάκτησης, ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης, γεγονός που μπορεί να απειλήσει ήδη δημιουργηθείσες θέσεις εργασίας, οι οποίες προσφέρουν προσιτή απασχόληση σε μειονεκτικές ομάδες ατόμων. Ιδιαίτερα η ανάπτυξη χημικών διαδικασιών για ορισμένα πλαστικά (παράλληλα ή προς αντικατάσταση των μηχανικών διαδικασιών) ευνοεί την τεχνολογικά προηγμένη βιομηχανία εις βάρος πιθανώς των διαδικασιών έντασης εργασίας.

5.4. Το ξύλο δεν προσδιορίζεται ως ξεχωριστό υλικό με δικό του στόχο στην αρχική οδηγία ή στην προτεινόμενη αναθεώρηση μολονότι ο όγκος και το βάρος του ξύλου στη ροή των αποβλήτων ανέρχονται σε σημαντικά επίπεδα. Η ΕΟΚΕ προτείνει η αναθεωρημένη οδηγία να σχολιάσει τον ιδιαίτερο ρόλο που διαδραματίζει το ξύλο στη συσκευασία και στα συνακόλουθα ζητήματα διαχείρισης των αποβλήτων.

5.5. Η αναθεώρηση αποτελεί τμήμα μιας συνεχούς διαδικασίας, δηλαδή της ενθάρρυνσης του βιομηχανικού, του εμπορικού τομέα, και του τομέα των καταναλωτών προκειμένου να συνειδητοποιήσουν τον αντίκτυπο των απορριμμάτων συσκευασίας στο περιβάλλον. Οι βιομηχανικές και εμπορικές πηγές απορριμμάτων συσκευασίας έχουν ήδη ανταποκριθεί θετικά στα προγράμματα ελαχιστοποίησης, ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης, ενθαρρυνόμενες συχνά από τη θέσπιση επιπρόσθετων εθνικών στόχων και νομοθεσίας. Στον κύκλο ζωής των συσκευασιών συμμετέχουν συχνά σαφώς προσδιορισμένοι και περιορισμένοι χρήστες και υπάρχουν δυνατότητες για άμεση ελεγχόμενη αποτελεσματικότητα του κόστους.

5.6. Σύμφωνα με την έκθεση RDC/Pira, υπάρχει σημαντική διακύμανση, έως και 31 %, μεταξύ των βέλτιστων ποσοστών ανακύκλωσης. Αυτό, σε ποσοστό γύρω στο 10 %, οφείλεται στις διαφορετικές γεωγραφικές συνθήκες. 'Αλλοι σημαντικοί παράγοντες είναι η συμμετοχή, οι εναλλακτικές μέθοδοι διαχείρισης των απορριμμάτων, οι μεταφορικές αποστάσεις, κλπ. Ορισμένα κράτη μέλη, ιδίως εκείνα που στο παρελθόν έδωσαν μικρότερη έμφαση στη συνειδητοποίηση των καταναλωτών όσον αφορά την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση και συνεπώς ανέπτυξαν μικρότερη ικανότητα ανακύκλωσης, θα αντιμετωπίσουν σημαντικές προκλήσεις για την επίτευξη ορισμένων από τους προτεινόμενους στόχους. Οι προκλήσεις αυτές μπορεί να είναι σοβαρές για ορισμένα υλικά (π.χ. η ανακύκλωση του πράσινου γυαλιού στο Ηνωμένο Βασίλειο, εξαιτίας της μαζικής καθαρής εισαγωγής οίνου). Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι έχουν ήδη επιτευχθεί σημαντικά κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη στην ενθάρρυνση της βιωσιμότητας στις συσκευασίες και η περαιτέρω πρόοδος δεν πρέπει να διακυβευτεί με τη θέσπιση στόχων τους οποίους μπορούν να επιτύχουν άνετα τα κράτη μέλη που είναι ουραγοί στην υλοποίηση αποτελεσματικών, συντονισμένων προγραμμάτων. Ως εκ τούτου, συνεπάγεται ότι ορισμένα κράτη μέλη πιθανόν να πρέπει να αναθεωρήσουν τα εσωτερικά προγράμματα εφαρμογής τους προκειμένου να εκπληρώσουν τους στόχους της οδηγίας και να προσφέρουν επιπλέον κίνητρα ή υποστήριξη για συγκεκριμένα υλικά.

5.7. Τα νοικοκυριά ευθύνονται για τα περισσότερα απορρίμματα συσκευασίας όσον αφορά το γυαλί, για τα μισά απορρίμματα μετάλλων και πλαστικών και για το ένα τρίτο των απορριμμάτων χαρτιού και χαρτονιού. Υπάρχει όλο και μεγαλύτερη εστίαση στην ανάγκη ελαχιστοποίησης των συσκευασιών των καταναλωτικών αγαθών και βελτίωσης της ανάκτησης μέσω των αστικών απορριμμάτων, των οποίων ο έλεγχος είναι δυσκολότερος από εκείνον των βιομηχανικών αποβλήτων και των εμπορικών απορριμμάτων ενώ και το περιεχόμενό τους είναι περισσότερο μικτό. Με την παρούσα γνωμοδότηση, λοιπόν, παρέχεται η ευκαιρία να τονιστεί η ανάγκη αυξημένης υποστήριξης των εθνικών, περιφερειακών και δημοτικών πρωτοβουλιών για την ανάκτηση των απορριμμάτων συσκευασίας από τα νοικοκυριά. Με τον τρόπο αυτό υποστηρίζεται η επιθυμία που είχε εκφράσει στο παρελθόν η ΕΟΚΕ, να υιοθετηθεί στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής πολιτικής για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας μια φιλόδοξη και προορατική προσέγγιση που να επικεντρώνεται στην πρόληψη και την ανάκτηση των απορριμμάτων συσκευασίας.

6. **Συμπεράσματα**

6.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει και υποστηρίζει ανεπιφύλακτα την οδηγία 94/62/ΕΚ ως μια σημαντική κινητήριο δύναμη για την ενθάρρυνση της εθνικής νομοθεσίας ώστε να θεσπίσει συστήματα επιλεκτικής συλλογής, διαλογής και αξιοποίησης, των απορριμμάτων συσκευασίας και για την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το ρόλο των συσκευασιών τόσο ως σημαντικού και αναγκαίου στοιχείου του κύκλου ζωής του προϊόντος όσο και ως σημαντικού παράγοντα απορριμμάτων. Επικροτεί περαιτέρω τη δέσμευση για τη σταδιακή αύξηση των στόχων ανακύκλωσης και ανάκτησης και για την ουσιαστική αύξηση αυτών των στόχων στην παρούσα προτεινόμενη αναθεώρηση.

6.2. Οι τωρινοί προτεινόμενοι αναθεωρημένοι στόχοι έχουν θεσπιστεί με ιδιαίτερη αναφορά στα κράτη μέλη με χαμηλά ποσοστά ανακύκλωσης. Οι στόχοι για τα κράτη αυτά είναι απαιτητικοί, αλλά, σύμφωνα με την άποψη της ΕΟΚΕ, εφικτοί μέσω προορατικής και συντονισμένης προσπάθειας. Επίσης, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει σημαντική πρόοδο τα τελευταία πέντε χρόνια, τόσο στη θέσπιση ειδικής και προοδευτικής εθνικής νομοθεσίας όσο και στην ανταπόκριση των βιομηχανιών συσκευασιών και ανακύκλωσης, ανάκτησης και διάθεσης των απορριμμάτων συσκευασίας. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι σε αρκετά κράτη μέλη η συνειδητοποίηση από τους καταναλωτές του ρόλου τους στην αύξηση της ανακύκλωσης παραμένει σε χαμηλά επίπεδα και προτρέπει σε πρωτοβουλίες της ΕΕ και των κρατών μελών για την επιμόρφωση των καταναλωτών και την αύξηση της ευαισθητοποίησής τους σχετικά με την ανακύκλωση, την επαναχρησιμοποίηση και την τάση προς χρήση της ελάχιστης συσκευασίας, σύμφωνα με τις απαιτήσεις υγείας και ασφάλειας. Κατά την ανάπτυξη της κοινωνίας των καταναλωτών στο δεύτερο ήμισυ του προηγούμενου αιώνα, ορισμένες χώρες υιοθέτησαν την παράδοση της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης, ενώ άλλες όχι. Αυτό εξακολουθεί να έχει ισχυρό αντίκτυπο. Τα κράτη μέλη χρειάζεται επίσης να διασφαλίσουν ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές επιδεικνύουν μέσω συγκεκριμένης δράσης την υποστήριξή τους προς την ανακύκλωση των απορριμμάτων συσκευασίας.

6.3. Εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες δυσκολίες στην ανακύκλωση των απορριμμάτων συσκευασίας και η ΕΟΚΕ εξακολουθεί να προτρέπει προς μια προορατική πολιτική, με βάση τη συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων στην αλυσίδα παραγωγής, χρήσης και διάθεσης των συσκευασιών, λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη τους οικονομικούς περιορισμούς που αντιμετωπίζουν αυτοί οι φορείς. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την άποψή της ότι ένα σχέδιο για την ανάπτυξη αγορών για τα ανακυκλωμένα προϊόντα πρέπει να περιλαμβάνει:

— μεγαλύτερη υποστήριξη της καινοτομίας και της ανάπτυξης νέων τεχνικών ανάκτησης για τα απορρίμματα συσκευασίας,

— προσδιορισμό και ανάπτυξη νέων αγορών για τα ανακυκλώσιμα προϊόντα,

— θεσμοθέτηση των προτύπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τυποποίησης για τα ανακυκλώσιμα προϊόντα,

— μεγαλύτερες ευθύνες των διαφόρων τομέων απορριμμάτων συσκευασίας,

— εποικοδομητικό διάλογο με τους καταναλωτές/πολίτες,

— συνεχή βελτίωση του κοινοτικού συστήματος στατιστικής παρακολούθησης.

6.4. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με κάποια ανησυχία ότι η παρούσα πρόταση αναθεώρησης δεν συμβάλλει στη συζήτηση για την ελαχιστοποίηση και την επαναχρησιμοποίηση των συσκευασιών και τις ευθύνες των παραγωγών συσκευασιών. Ενδεχόμενη καθυστέρηση στη συλλογή συγκριτικών στατιστικών στοιχείων και στην αξιολόγηση του προγράμματος δεν θα πρέπει να αποτρέψει την εκπόνηση νέων προτάσεων και η ΕΟΚΕ θα εξετάσει το ενδεχόμενο κατάρτισης γνωμοδότησης πρωτοβουλίας για τα θέματα αυτά. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ ζητεί να αναληφθεί δράση, αφενός, για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα προληπτικά μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη δυνάμει της οδηγίας 94/62 και, αφετέρου, για πολύπλοκα υλικά συσκευασίας που είναι δύσκολο να ανακυκλωθούν. Επίσης, να εξεταστεί το ενδεχόμενο θέσπισης οικονομικών κινήτρων για την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση, καθώς και τη μεγαλύτερη υποστήριξη των εθελοντικών μέτρων.

6.5. Η ΕΟΚΕ προτρέπει να συνεχιστεί και να επεκταθεί το ευρύτερο έργο που αναλαμβάνεται τώρα για τον καθορισμό των βέλτιστων ποσοστών ανακύκλωσης και ανάκτησης των υλικών συσκευασίας από οικονομική και περιβαλλοντική άποψη. Πιο συγκεκριμένα, ζητά να ληφθούν υπόψη κατά τη διερεύνηση της αποτελεσματικότητας του κόστους:

— η κλιμάκωση του οριακού κόστους για τη συλλογή και την ανακύκλωση όλο και μεγαλύτερων ποσοστών συγκεκριμένων υλικών

— οι περιβαλλοντικοί παράγοντες των οποίων το οικονομικό κόστος είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ποσοτικά, όπως το κόστος αντιμετώπισης του αρνητικού αισθητικού αντίκτυπου των απορριμμάτων

— προβλήματα που μπορεί να ανακύψουν λόγω της χρήσης σύνθετων υλικών ή επισήμανσης που περιέχει βαρέα μέταλλα ή άλλες ουσίες δύσκολες στην ανακύκλωσή τους.

6.6. Εξακολουθεί να υφίσταται κάποια αβεβαιότητα σχετικά με τη συγκέντρωση και την ερμηνεία των δεδομένων παραγωγής και απορριμμάτων συσκευασίας στα κράτη μέλη και οι αποκλίσεις είναι εμφανείς. Η Επιτροπή πρέπει να θεσπίσει σαφέστερες κοινές κατευθυντήριες γραμμές και να ληφθούν μέτρα που να εξασφαλίζουν τη συνεπή εφαρμογή τους στην ΕΕ. Το εμπόριο ανακυκλώσιμων υλικών μεταξύ των κρατών μελών και με τρίτες χώρες αποτελεί επίσης ένα σχετικό θέμα.

6.7. Τέλος, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, με τη διεύρυνση, η ενιαία αγορά θα επεκταθεί σε χώρες οι οποίες θα επιδιώκουν επίπεδα οικονομικής επίδοσης τα οποία συνδέονται, στα σημερινά κράτη μέλη, με υψηλά επίπεδα απορριμμάτων συσκευασίας. Οι υποψήφιες χώρες διαθέτουν σημαντική εμπειρογνωμοσύνη όσον αφορά την προσέγγιση θεμάτων ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης με δημιουργικό τρόπο και θα ήταν ιδιαίτερα θετικό εάν οι μέθοδοι αυτές υιοθετούνταν και εφαρμόζονταν σε όλη την έκταση της Ένωσης ώστε να ακολουθηθεί μια πιο βιώσιμη προσέγγιση της συσκευασίας γενικότερα.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Στρατηγική για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης»

(2002/C 221/10)

Στις 31 Μαΐου 2001, και σύμφωνα με το άρθρο 23.3 της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να προβεί στην κατάρτιση γνωμοδότησης σχετικά με την «Στρατηγική για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης».

Το τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2002 (εισηγήτρια κ. Lopez Almendariz).

Κατά τη 391η σύνοδο ολομέλειάς της 29ης και 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 103 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες (που θα αποκαλούνται στο εξής ΕΑΠ), δηλαδή τα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα, οι Αζόρες, η Μαδέιρα και οι Κανάριοι Νήσοι, αποτελούν αυτοδικαίως μέρος της ΕΕ και αντιμετωπίζουν μία ιδιαίτερη πραγματικότητα.

1.2. Πρόκειται για περιοχές στις οποίες επικρατεί η ίδια πραγματικότητα, κύριο χαρακτηριστικό της οποίας είναι μία σειρά γεωγραφικών, φυσικών και ιστορικών παραγόντων, που καθορίζουν ουσιαστικά την οικονομική και κοινωνική τους ανάπτυξη.

1.3. Η πραγματικότητα αυτή, που αναγνωρίζεται από το Κοινοτικό Δίκαιο από πλευράς Συνθήκης με το άρθρο 299, εδάφιο 2 ([1]), χαρακτηρίζεται από τη μόνιμη και σωρευτική παρουσία μίας σειράς παραγόντων, όπως η μεγάλη απόσταση, ο νησιωτικός χαρακτήρας, η περιορισμένη έκταση (εκτός από την Γουιάνα), η μορφολογία του εδάφους, η πυκνότητα του πληθυσμού, και η οικονομική εξάρτηση από ένα περιορισμένο αριθμό οικονομικών δραστηριοτήτων.

1.4. Κατά συνέπεια, οι ΕΑΠ επιβαρύνονται με πρόσθετο κόστος, σε σύγκριση με την υπόλοιπη επικράτεια της ΕΕ, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η πλήρης συμμετοχή των περιφερειών αυτών στη δυναμική της εσωτερικής αγοράς. Ελπίζεται ότι με τη θέση του ευρώ σε κυκλοφορία θα υπάρξει συμβολή στην ενοποίηση των περιφερειών αυτών μεταξύ τους και με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές περιοχές.

1.5. Η κατάσταση που επικρατεί στις ΕΑΠ χαρακτηρίζεται από μια σημαντική αναπτυξιακή καθυστέρηση σε σχέση με άλλες περιοχές της ΕΕ, η οποία, παρά το γεγονός ότι έχει περιορισθεί σημαντικά σε ορισμένες πτυχές με το πέρασμα του χρόνου, σε μεγάλο βαθμό χάρη στη βοήθεια που έχει χορηγήσει η Κοινότητα, συνεχίζει να είναι σημαντική κυρίως λόγω της διαρθρωτικής, μόνιμης και έντονης μορφής των παραγόντων που καθορίζουν τον εξόχως απόκεντρο χαρακτήρα των περιφερειών αυτών.

1.6. Επίσης, και λόγω της στρατηγικής γεωγραφικής τους θέσης, δεδομένου ότι βρίσκονται κοντά σε άλλες ηπείρους, οι ΕΑΠ αποτελούν το πιο μακρινό εξωτερικό σύνορο της ΕΕ, γεγονός που, ενώ παρέχει σε αυτές πολυάριθμες δυνατότητες, δημιουργεί ωστόσο και πολλαπλές αβεβαιότητες.

2. Νομικό και διοικητικό πλαίσιο των κοινοτικών δράσεων στις ΕΑΠ

2.1. Η ΕΕ αναγνώρισε ήδη από την αρχή την ειδική πραγματικότητα των εξόχως απόκεντρων περιφερειών που παγιώνεται με την κατοχύρωσή της στο άρθρο 299, εδάφιο 2 της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ.

2.2. Το 1986, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημιούργησε μια Διϋπηρεσιακή Ομάδα για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες που αποτελείται από αντιπροσώπους διάφορων Γενικών Διευθύνσεων, εξαρτάται από τη Γενική Γραμματεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και υπάγεται στην αρμοδιότητα του Προέδρου αυτής, ο οποίος συντονίζει τις κοινοτικές δραστηριότητες που αναλαμβάνονται υπέρ αυτών των περιφερειών και ενεργεί ως μεσολαβητής μεταξύ των ενδιαφερόμενων εθνικών και περιφερειακών διοικήσεων.

([1]) 'Αρθρο 299, εδάφιο 2 (πρώην άρθρο 227)
Οι διατάξεις της παρούσας Συνθήκης ισχύουν στα υπερπόντια γαλλικά διαμερίσματα, στις Αζόρες, στη Μαδέρα και στις Καναρίους Νήσους.
Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη τη διαρθρωτική οικονομική και κοινωνική κατάσταση των υπερπόντιων γαλλικών διαμερισμάτων, των Αζορών, της Μαδέρας και των Καναρίων Νήσων, που επιδεινώνεται από τη μεγάλη απόσταση, τον νησιωτικό τους χαρακτήρα, τη μικρή έκταση, τη δύσκολη μορφολογία και κλίμα, την οικονομική εξάρτηση όσον αφορά ένα μικρό αριθμό προϊόντων, προβλήματα μόνιμα και σωρευτικά τα οποία αναχαιτίζουν σημαντικά την ανάπτυξή τους, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θεσπίζει ειδικά μέτρα αποσκοπούντα ιδίως στον καθορισμό των προϋποθέσεων εφαρμογής της παρούσας Συνθήκης στις περιοχές αυτές, συμπεριλαμβανομένων κοινών πολιτικών.
Το Συμβούλιο, όταν θεσπίζει τα σχετικά μέτρα που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο, λαμβάνει υπόψη τομείς όπως η τελωνειακή και εμπορική πολιτική, η φορολογική πολιτική, οι ελεύθερες ζώνες, η γεωργική και αλιευτική πολιτική, οι όροι προμήθειας πρώτων υλών και βασικών καταναλωτικών αγαθών, οι κρατικές ενισχύσεις και οι προϋποθέσεις πρόσβασης στα διαρθρωτικά ταμεία και στα οριζόντια κοινοτικά προγράμματα.
Το Συμβούλιο θεσπίζει τα μέτρα που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τους περιορισμούς των εξόχως απόκεντρων περιοχών, χωρίς ωστόσο να υπονομεύεται η ακεραιότητα και η συνοχή της κοινοτικής έννομης τάξης, συμπεριλαμβανομένης της εσωτερικής αγοράς και των κοινών πολιτικών.

2.3. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποφάσισε να υιοθετήσει μια κοινή προσέγγιση έναντι αυτών των περιφερειών μέσω των Προγραμμάτων Ειδικών Επιλογών λόγω του Απομακρυσμένου και Νησιωτικού Χαρακτήρα των ΕΑΠ (POSEI): του POSEIDOM για τα γαλλικά υπερπόντια διαμερίσματα (Μαρτινίκα, Γουαδελούπη, Γουιάνα, και Réunion), του POSEICAN για τις Καναρίους Νήσους και του POSEIMA για τη Μαδέιρα και τις Αζόρες.

2.3.1. Τα POSEI, που βασίζονται στην αποδοχή της διπλής αρχής, δηλαδή, αφενός, του ότι οι ΕΑΠ ανήκουν στην Κοινότητα, και, αφετέρου, του ότι αναγνωρίζεται η ειδική περιφερειακή τους πραγματικότητα, κατέστησαν δυνατή τη διαμόρφωση συγκεκριμένων κοινών πολιτικών όπως και την υιοθέτηση συγκεκριμένων ειδικών μέτρων υπέρ αυτών των περιοχών, χωρίς πάντως να θίγεται η αρχή της συνοχής και του ενιαίου χαρακτήρα του Κοινοτικού Δικαίου, και με στόχο την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

2.4. Ωστόσο, η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην έκθεση που δημοσίευσε τον Μάρτιο του 2000 ([1]), αναγνωρίζει ότι αυτή η προσέγγιση είναι ανεπαρκής και μη ολοκληρωμένη και πρέπει να ενισχυθεί.

2.5. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, λόγω των σημαντικών μεταβολών που επίκεινται και που προκύπτουν τόσο από τη διεύρυνση όσο και από το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, οι δράσεις της Κοινότητας υπέρ των ΕΑΠ θα πρέπει να καταστούν πιο συγκεκριμένες, ευέλικτες και αποτελεσματικές.

2.5.1. Πράγματι, η ένταξη νέων κρατών μελών, με κατά κεφαλή ΑΕΠ κατά πολύ κατώτερο από τον κοινοτικό μέσο όρο, θα έχει ως αποτέλεσμα να καταστεί φαινομενικά σχετική η πραγματική καθυστέρηση των ΕΑΠ στο εσωτερικό της ΕΕ, γεγονός το οποίο θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια τη μετατόπιση της κοινοτικής βοήθειας προς τα μελλοντικά νέα κράτη μέλη της ανατολικής Ευρώπης.

2.6. Στην προαναφερθείσα έκθεση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθιστά σαφές ότι το άρθρο 299, εδάφιο 2 ανοίγει ένα νέο στάδιο στην κοινοτική προσέγγιση ως προς τις ΕΑΠ και προϋποθέτει την πραγματοποίηση ενός ποιοτικού άλματος σε σχέση με την προσέγγιση του παρελθόντος, που θα πρέπει να βασισθεί στη θέσπιση μίας στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης για τις εν λόγω περιφέρειες.

Στα συμπεράσματα των Συμβουλίων της Λισαβώνας, της Φέϊρα, και του Λάακεν ζητήθηκε από το Συμβούλιο των Υπουργών να εξετάσει χωρίς χρονοτριβή τις συγκεκριμένες προτάσεις εφαρμογής των ειδικών πολιτικών που θα εφαρμοστούν στις ΕΑΠ.

2.7. Εκτός από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Επιτροπή των Περιφερειών ζήτησαν να γνωμοδοτήσουν σχετικά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο εφαρμογής του άρθρου 299, εδάφιο 2, προκειμένου να εκπληρωθούν οι στόχοι που επιδιώκονται με τη θέσπισή του και να καταστεί δυνατή τόσο η μείωση των ανισοτήτων των ΕΑΠ σε σχέση με τις άλλες περιφέρειες της Κοινότητας όσο και η αξιοποίηση από αυτές των πλεονεκτημάτων που παρέχει η εσωτερική αγορά υπό τις ίδιες συνθήκες που ισχύουν και για τις άλλες περιφέρειες της Κοινότητας.

2.8. Για τους ίδιους λόγους και η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της ΕΕ επιθυμεί να συμβάλει στον καθορισμό των μέτρων εφαρμογής του άρθρου 299, εδάφιο 2, με σκοπό την ένταξή τους σε μία πραγματική στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης των ΕΑΠ που θα επιτρέψει την πλήρη ενσωμάτωσή τους στον ευρωπαϊκό χώρο.

3. Λόγοι που δικαιολογούν την υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων

3.1. Ο εξόχως απόκεντρος χαρακτήρας των προαναφερθεισών περιφερειών αναγνωρίζεται από το άρθρο 299, εδάφιο 2 της Συνθήκης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην έκθεση που δημοσίευσε το Μάρτιο του 2000, αναγνωρίζει ότι το εν λόγω άρθρο αποτελεί μία ενιαία και κοινή νομική βάση για τη λήψη των μέτρων που αφορούν τις ΕΑΠ.

3.1.1. Στην προαναφερθείσα έκθεση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποσαφηνίζει ότι ο κατάλογος των τομέων στους οποίους το Συμβούλιο μπορεί να προβεί στη λήψη ειδικών μέτρων για τις ΕΑΠ δεν έχει περιοριστικό χαρακτήρα. Ωστόσο, οι εν λόγω τομείς είναι διάφοροι και είναι ανοιχτοί στη μελλοντική εξέλιξη των κοινοτικών πολιτικών.

3.2. Το άρθρο 299, εδάφιο 2 αποτελεί ένα νέο στάδιο στο πλαίσιο της κοινοτικής προσέγγισης έναντι των ΕΑΠ. Για το λόγο αυτό, τα ειδικά μέτρα που θα υιοθετηθούν στη συνέχεια θα πρέπει να αποτελούν απόρροια του εν λόγω νέου σταδίου και να αποσυνδεθούν από τη μεταβατική περίοδο της πλήρους ένταξης ορισμένων από τις εν λόγω περιφέρειες στην ΕΕ. Το γεγονός αυτό συνιστά ένα πραγματικό ποιοτικό άλμα της κοινοτικής προσέγγισης έναντι των ΕΑΠ, με την έννοια ότι πρέπει να υιοθετηθεί στη συνέχεια μία συνολική στρατηγική για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες.

3.3. Λόγω της διαρθρωτικής και μόνιμης διάστασης του εξόχως απόκεντρου χαρακτήρα των εν λόγω περιφερειών, είναι απαραίτητη η προσαρμογή των κοινών πολιτικών στις ανάγκες των ΕΑΠ, και η κατάλληλη νομική βάση για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι το άρθρο 299, εδάφιο 2. Η εν λόγω νομική βάση πρέπει να οδηγήσει στη θέσπιση ενός ειδικού, καθεστώτος το οποίο ωστόσο δεν θα θέτει σε κίνδυνο τη συνοχή του κοινοτικού δικαίου και της εσωτερικής αγοράς.

3.3.1. Δεν θα πρέπει να λησμονείται ότι η διαμόρφωση των κοινών πολιτικών και η υιοθέτηση των ειδικών μέτρων για τις ΕΑΠ στο πλαίσιο των POSEI, δεν επηρέασε ποτέ αρνητικά τη συνοχή του κοινοτικού δικαίου και της εσωτερικής αγοράς.

3.3.2. Οι ΕΑΠ είναι ευαίσθητες περιφέρειες με ειδικές δυσκολίες μόνιμης φύσεως η ανάπτυξη των οποίων χαρακτηρίζεται από μεγάλες διαρθρωτικές καθυστερήσεις, πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας και πολύ επισφαλή χαρακτήρα της απασχόλησης και, κατά συνέπεια, τα ειδικά μέτρα που λαμβάνονται υπέρ αυτών όχι μόνο δεν επηρεάζουν αρνητικά τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς αλλά και αποσκοπούν στην εξίσωση των εν λόγω περιφερειών με την υπόλοιπη επικράτεια της Κοινότητας και κατ' επέκταση στην ενίσχυση της συνοχής.

([1]) COM(2000) 147 τελικό: 'Έκθεση της Επιτροπής με αντικείμενο τα μέτρα προς εφαρμογή του άρθρου 299, εδάφιο 2 της Συνθήκης ΕΚ. Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης.

3.4. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνώρισε, στην έκθεσή που δημοσίευσε τον Μάρτιο του 2000, ότι στόχος δεν είναι απλώς να ικανοποιηθούν τα συγκεκριμένα αιτήματα των εν λόγω περιφερειών αλλά και να αναλυθεί και κατά πόσον υπάρχουν και άλλα ζητήματα σχετικά με τις ΕΑΠ που πρέπει να εξετασθούν πριν από την καθιέρωση οιασδήποτε κοινοτικής ρύθμισης.

3.4.1. Για το λόγο αυτό και ενόψει των μελλοντικών εξελίξεων και ιδιαίτερα της διεύρυνσης, η κοινοτική δράση υπέρ των ΕΑΠ όχι μόνον θα πρέπει να συνεχισθεί αλλά και να σταθεροποιηθεί, δεδομένου ότι οι ΕΑΠ θα συνεχίσουν να υφίστανται τα μειονεκτήματα που προέρχονται από τον εξόχως απόκεντρο χαρακτήρα τους.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΟΚΕ εκφράζει λύπη τόσο για το γεγονός ότι οι νέες κανονιστικές διατάξεις που αφορούν τη λειτουργία των Διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 2000-2006 δεν λαμβάνουν υπόψη το κριτήριο του εξόχως απόκεντρου χαρακτήρα που είναι απαραίτητο για την υπαγωγή των εν λόγω περιφερειών στις περιοχές του στόχου 1.

4.2. Η ΟΚΕ θεωρεί, όσον αφορά τα κριτήρια επιλεξιμότητας των Διαρθρωτικών Ταμείων μετά το 2006, ότι το άρθρο 299, εδάφιο 2 αποτελεί επαρκή νομική βάση προκειμένου να διασφαλισθεί η χρησιμοποίηση κριτηρίων που να ανταποκρίνονται περισσότερο στην πραγματικότητα που επικρατεί στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες απ' ό,τι το απλώς στατιστικό κριτήριο του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ.

4.3. Η ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της επειδή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παρά τις προθέσεις που διατυπώνει στην έκθεση που δημοσίευσε τον Μάρτιο του 2000, στην πράξη δεν αναπτύσσει όλες τις πρακτικές δυνατότητες που απορρέουν από το άρθρο 299, εδάφιο 2, ιδιαίτερα σε ορισμένους τομείς των κοινοτικών πολιτικών, όπως απαιτείται στα πλαίσια της πρόκλησης να διασφαλιστεί η ανάπτυξη των ΕΑΠ.

4.4. Η ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία μήπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά την παρουσίαση προς το Συμβούλιο συγκεκριμένων προτάσεων υπέρ των εν λόγω περιφερειών, χρησιμοποιήσει με επιφύλαξη το εν λόγω άρθρο, περιορίζοντας σημαντικά το πεδίο εφαρμογής του και χρησιμοποιώντας το ως διάταξη δευτερεύουσας σημασίας.

4.5. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι το άρθρο 299, εδάφιο 2 όχι μόνον δεν αποτελεί παρόμοια διάταξη αλλά αντίθετα αποτελεί μία ειδική νομική βάση με αντικείμενο τις ΕΑΠ κύριος στόχος της οποίας είναι η ενίσχυση της ανάπτυξης των εν λόγω περιφερειών.

5. Προτάσεις και συστάσεις

5.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να εκπληρώσει όλες τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει βάσει της έκθεσης που δημοσίευσε τον Μάρτιο του 2000, παρέχοντας στο άρθρο 299, εδάφιο 2 την ενδεικνυόμενη εμβέλεια, δηλαδή χρησιμοποιώντας το ως νομική βάση που δίδει τη δυνατότητα θέσπισης εξαιρέσεων από το γενικό κοινοτικό δίκαιο με σκοπό την αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων που προκύπτουν από τον εξόχως απόκεντρο χαρακτήρα ώστε να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη των ΕΑΠ.

5.2. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι:

— αποτελεί επιτακτική ανάγκη για την ΕΕ να προβεί στη θέσπιση μίας συνολικής στρατηγικής για την αντιμετώπιση του εξόχως απόκεντρου χαρακτήρα ορισμένων περιφερειών, με καθορισμό των αρχών, στόχων και διατιθέμενων μέσων και ένα χρονοδιάγραμμα των μέσων που χρειάζεται να υιοθετηθούν,

— η εν λόγω ανάγκη γίνεται ακόμη επιτακτικότερη εάν ληφθούν υπόψη τόσο οι παρούσες διεθνείς συνθήκες, που χαρακτηρίζονται από το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης, όσο και η πρόκληση της διεύρυνσης που θα εστιάσει την προσοχή της ΕΕ στην ανατολική Ευρώπη,

— πρέπει να ανοίξει μία νέα φάση στην κοινοτική προσέγγιση έναντι των ΕΑΠ, καθώς τούτο συνεπάγεται ένα ποιοτικό άλμα σε σχέση με την παραδοσιακή προσέγγιση, και αποτελεί την κατάλληλη νομική βάση που θα καταστήσει δυνατό να γίνουν εξαιρέσεις και προσαρμογές υπέρ των ΕΑΠ βάσει του γενικού κοινοτικού δικαίου και να τεθούν οι βάσεις για την υιοθέτηση μίας πραγματικής κοινοτικής πολιτικής για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες,

— το κριτήριο του εξόχως απόκεντρου χαρακτήρα πρέπει να περιληφθεί σε όλες τις βαθμίδες εφαρμογής των κοινοτικών πολιτικών.

5.3. Για όλους τους προαναφερθέντες λόγους, η ΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να απαριθμηθούν, κατά τρόπο ενδεικτικό και όχι αποκλειστικό, τα ακόλουθα μέτρα, και ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

5.3.1. Να προτείνει ειδικά μέτρα υπέρ των ΕΑΠ βάσει του άρθρου 299, εδάφιο 2. Λόγω της μόνιμης και διαρθρωτικής φύσης του εξόχως απόκεντρου χαρακτήρα, τα εν λόγω ειδικά μέτρα δεν θα πρέπει να έχουν χρονικό περιορισμό, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν θα υποβάλλονται σε περιοδικούς ελέγχους.

5.3.2. Κατά την κατάρτιση οιασδήποτε κοινοτικής κανονιστικής ρύθμισης, να λαμβάνει υπόψη τόσο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όσο και τις ανάγκες των ΕΑΠ, να καταρτίσει δελτία σχετικά με τις επιπτώσεις που θα έχει η κάθε κανονιστική ρύθμιση στις εν λόγω περιφέρειες, και να περιλάβει τον εξόχως απόκεντρο χαρακτήρα ως κριτήριο προς εξέταση σε όλα τα επίπεδα εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών.

5.3.3. Να θεωρήσει τον εξόχως απόκεντρο χαρακτήρα ως επαρκές κριτήριο για την υπαγωγή των ΕΑΠ στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 3 α) της ΣΕΚ, ιδίως σε ό,τι αφορά τα κριτήρια χορήγησης των κρατικών περιφερειακών ενισχύσεων.

5.3.4. Να ενισχύσει την πρόσβαση των ΕΑΠ στα κοινοτικά προγράμματα και να επιφυλάξει προτιμησιακή μεταχείριση στα προγράμματά τους.

5.3.5. Ενόψει της μεταρρύθμισης της Περιφερειακής Πολιτικής μετά το 2006, θα πρέπει να εκπονήσει ήδη από τώρα μελέτη σχετικά με τη θέση που θα κατέχουν οι ΕΑΠ στο νέο περιφερειακό πλαίσιο που θα διαμορφωθεί, αφού ληφθούν πάντα υπόψη όσα προβλέπονται από το άρθρο 299, εδάφιο 2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ήδη στη δεύτερη έκθεσή της για τη συνοχή, αναγνωρίζει ότι οι ΕΑΠ αποτελούν προτεραιότητα για την κοινοτική δράση λόγω του ιδιαίτερα ευαίσθητου χαρακτήρα τους. Η ΟΚΕ καλεί την Επιτροπή, στην προαναφερθείσα μελέτη και ιδιαίτερα όσον αφορά την επιλεξιμότητα για τα Διαρθρωτικά Ταμεία στο πλαίσιο της νέας Περιφερειακής Πολιτικής, να λάβει υπόψη, επιπλέον του κριτηρίου του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ, και άλλα κριτήρια που να είναι περισσότερο προσαρμοσμένα στην πραγματικότητα των ΕΑΠ.

5.3.6. 'Οσον αφορά τον προβληματισμό που πρέπει να αναπτυχθεί για τον καθορισμό των κατευθυντήριων γραμμών για την προσαρμογή της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής, είναι ανάγκη να επιτρέψει την εφαρμογή ειδικών μέτρων υπέρ των ΕΑΠ σε ό,τι αφορά, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: την επ' αόριστον διατήρηση των καθεστώτων αντιστάθμισης του πρόσθετου κόστους που απαιτείται για την εμπορική διάθεση συγκεκριμένων αλιευτικών προϊόντων, με περιοδική προσαρμογή στην επικαιρότητα όσον αφορά τα είδη, τα ποσά και τις ποσοστώσεις, την ειδική μεταχείριση του στόλου των εν λόγω περιφερειών βάσει του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας (IFOP), την εφαρμογή μίας πολιτικής διατήρησης, διαχείρισης και έρευνας για τους αλιευτικούς πόρους των εν λόγω περιφερειών, την επέκταση και παράταση της ισχύος των ειδικών καθεστώτων εισαγωγής αλιευτικών προϊόντων που δεν υπάρχουν στις περιφέρειες αυτές, τη διάθεση πιστώσεων για την τακτική αξιολόγηση των αλιευτικών πόρων και την αναγνώριση νέων ειδών ιχθύων σε κοινοτική κλίμακα, καθώς και τη διάθεση συγκεκριμένων ενισχύσεων όπως οι ενισχύσεις για την ιδιωτική αποθήκευση, τα υπολείμματα και τις επαγγελματικές οργανώσεις.

5.3.7. 'Οσον αφορά τον γεωργικό τομέα, θα πρέπει να ολοκληρώσει την προσαρμογή των Κοινών Οργανώσεων Αγοράς (ΚΟΑ) στις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει η γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή των ΕΑΠ, και κυρίως στις ιδιαιτερότητες που επηρεάζουν άμεσα τις προαναφερθείσες παραγωγές (μπανάνες, οπωροκηπευτικά, άνθη και φυτά γαλακτοκομικά προϊόντα, βοοειδή, αιγοπροβατοειδή, ζάχαρη, κρασί, ρύζι κ.λπ.), είτε αυτό γίνεται στα πλαίσια των POSEI, είτε μέσω ειδικής αναγνώρισης εντός των ίδιων των ΕΑΠ. Επίσης, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος της εξαφάνισης των παραδοσιακών γεωργικών παραγωγών των ΕΑΠ, κατά τη χάραξη της μελλοντικής μεταρρύθμισης της ΚΓΠ, επιβάλλεται να ληφθούν καταλλήλως υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά της γεωργίας στις περιφέρειες αυτές, των οποίων τα πιο έντονα στοιχεία είναι η εξάρτηση από λίγα προϊόντα και η έλλειψη πραγματικών δυνατοτήτων διαφοροποίησης.

5.3.8. Να θεσπίσει την ισοτιμία των όρων μεταξύ των εισαγόμενων προϊόντων και των τοπικών προϊόντων και να εξετάσει, μεταξύ άλλων μέτρων: τη σταθεροποίηση και την ενίσχυση του γεωργικού κεφαλαίου των POSEI, με την εξασφάλιση επαρκών πόρων από τον προϋπολογισμό, τη βελτίωση των όρων επανεξαγωγής και επαναποστολής προϊόντων που έχουν μεταποιηθεί με βάση πρώτες ύλες, και τη σταθερότητα των ενισχύσεων μέσω της θέσπισης ενός ελάχιστου επιπέδου ενίσχυσης.

5.3.9. 'Οσον αφορά την ΚΟΑ της μπανάνας, πρέπει να ενισχυθούν και να σταθεροποιηθούν οι μηχανισμοί της, ώστε να διασφαλισθούν τα εισοδήματα των κοινοτικών παραγωγών. Επίσης, πρέπει να διατηρήσει το καθεστώς των ποσοστώσεων, απορρίπτοντας τη θέσπιση του συστήματος του ενιαίου δασμολογίου από το 2006 και να εκπονήσει μια εμπεριστατωμένη ανάλυση για την επίδραση στους παραγωγούς των ΕΑΠ πριν από κάθε ουσιαστική τροποποίηση του ισχύοντος καθεστώτος.

5.3.10. Λόγω της μεγάλης ειδίκευσης της γεωργίας στις ΕΑΠ, θα πρέπει να υιοθετήσει νέα μέτρα που να ευνοούν τον ανταγωνισμό των γεωργικών παραγωγών των ΕΑΠ, όπως η ντομάτα και τα άνθη, τα φυτά και τα φρούτα, που οφείλουν να ανταγωνίζονται παρόμοιες παραγωγές των πλησιέστερων γεωγραφικών περιοχών οι οποίες επωφελούνται από συμφωνίες σύνδεσης με την ΕΕ, όπως το Μαρόκο, ή που υπόκεινται σε αυτόνομα προτιμησιακά καθεστώτα, όπως οι χώρες ΑΚΕ. Κατά τον ίδιο τρόπο, θα πρέπει να θεσπίσει κατάλληλα τελωνειακά μέτρα για τη διασφάλιση της αυστηρής τήρησης των ποσοστώσεων που έχουν οριστεί βάσει αυτών των συμφωνιών διμερούς χαρακτήρα, με στόχο να τηρηθεί η ισορροπία που προβλέπεται σε αυτές όσον αφορά το ποσοτικό επίπεδο της παραγωγής τρίτων χωρών που θα εισέρχεται στην Ευρωπαϊκή 'Ενωση χωρίς να προκαλεί δυσλειτουργίες της αγοράς.

5.3.11. Να προωθήσει τη θέσπιση ρητρών διασφάλισης που θα προβλέπουν τη δυνατότητα καθορισμού μέτρων προστασίας των εξόχως απομακρυσμένων αγορών, όταν οι εισαγωγές συγκεκριμένων προϊόντων με δασμολογική προτίμηση ή υποκείμενων σε συμφωνίες συνεργασίας με τρίτες χώρες απειλούν την ανάπτυξη των οικονομιών τους.

5.3.12. 'Οσον αφορά τον φορολογικό τομέα, θα πρέπει να συνεχισθεί η εφαρμογή διαφοροποιημένων φορολογικών καθεστώτων για τις ΕΑΠ. Τα εν λόγω καθεστώτα αποτελούν απαραίτητους μηχανισμούς για τη διασφάλιση της οικονομικής ανάπτυξης των εν λόγω περιφερειών.

5.3.13. Στον τελωνειακό τομέα, θα πρέπει να διατηρηθούν οι δασμολογικές απαλλαγές κατά την εισαγωγή ορισμένων ειδικής σημασίας για την οικονομία των ΕΑΠ προϊόντων και να θεσπιστεί η δασμολογική απαλλαγή και το καθεστώς της ελεύθερης κυκλοφορίας για όλα τα προϊόντα που παράγονται στις ΕΑΠ βάσει επαρκούς μεταποίησης πρώτων υλών που προέρχονται από τρίτες χώρες, ως αντισταθμιστικός μηχανισμός της πολιτικής δασμολογικών προτιμήσεων της ΕΕ με τρίτες χώρες, της έλλειψης οικονομιών κλίμακας και του απομακρυσμένου χαρακτήρα των ΕΑΠ από τα κέντρα βιομηχανικής δραστηριότητας.

5.3.14. Στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και του περιβάλλοντος, θα πρέπει να θεσπισθούν οι κατάλληλοι μηχανισμοί και διαδικασίες με σκοπό να επιτευχθεί η αποτελεσματική ένταξη των εξόχως απόκεντρων περιφερειών σε οιαδήποτε πτυχή της κοινής πολιτικής μεταφορών που έχει επιπτώσεις στην ανάπτυξη των εν λόγω περιφερειών. Είναι σκόπιμο να εκπονηθεί αμέσως μία μελέτη τόσο σχετικά με τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει στις ΕΑΠ η απελευθέρωση των αγορών τους όσο και σχετικά με την ένταξη των σχεδίων για τις εν λόγω περιφέρειες στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα των προαναφερθέντων τομέων. Επίσης, η ΟΚΕ ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει διεξοδικά τις δυνατότητες που υπάρχουν για τη θέσπιση ενός ειδικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις και τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος στον τομέα των μεταφορών των ΕΑΠ.

5.3.15. Συγκεκριμένα, στον τομέα των μεταφορών, θα πρέπει να επιταχυνθεί η έκδοση της οδηγίας για την απελευθέρωση των λιμενικών υπηρεσιών, γεγονός το οποίο δικαιολογείται από την ανάγκη να μειωθούν οι δαπάνες του ανεφοδιασμού στις περιοχές αυτές, με παράλληλη συνεκτίμηση της ανάγκης να ενσωματωθεί η διάσταση του εξόχως απόκεντρου χαρακτήρα σε όλες τις πτυχές της κοινής πολιτικής των μεταφορών που επιδρούν στις ανάπτυξη των περιφερειών αυτών, σύμφωνα με τις συμβιβαστικές προτάσεις που ενέκρινε η Επιτροπή στην έκθεσή της του Μαρτίου 2000.

5.3.16. Να εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας μηχανισμών που να διασφαλίζουν τη δημόσια χρηματοδότηση της υποδομής των μεταφορών στις ΕΑΠ, υιοθέτησης ειδικών προγραμμάτων δημόσιων μεταφορών και εισαγωγής κριτηρίων ελαστικότητας ως προς την υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας για τις περιφέρειες αυτές, γεγονός που θα επιτρέψει να υπάρξει αποτελεσματική ικανότητα αντιμετώπισης των προβλημάτων και των δρομολογίων, της συχνότητας, των ωραρίων και του κόστους των θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών, ούτως ώστε να αμβλυνθεί το πρόβλημα της διπλής απομόνωσης.

5.3.17. Από πλευράς ενέργειας, η εκμετάλλευση των δυνατοτήτων όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η εγκατάσταση δικτύων μεταφοράς ενέργειας στις απόκεντρες περιοχές, που αποτελούν παράγοντα οικονομικής ασφάλειας και ενεργειακής αποδοτικότητας και καθιστούν δυνατή την επίτευξη των στόχων της διαρκούς ανάπτυξης, απαιτούν, λόγω του όγκου των αναγκαίων οικονομικών πόρων για τα σχέδια αυτά σ' αυτό το γεωεδαφικό πλαίσιο, την προσφυγή στη δυνατότητα σώρευσης των διαφόρων πηγών ευρωπαϊκής χρηματοδότησης.

5.3.18. Επιβάλλεται να προωθήσει την απελευθέρωση των ενεργειακών αγορών, να υιοθετήσει προληπτικά μέτρα για τη διασφάλιση τιμών ίσων ή κατώτερων από τις τιμές του ευρωπαϊκού ηπειρωτικού εδάφους και να προωθήσει την κατά προτεραιότητα πρόσβαση των ΕΑΠ στα οριζόντια προγράμματα του ενεργειακού τομέα.

5.3.19. Στον τομέα του περιβάλλοντος, να διασφαλίσει την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση που προορίζεται για την υποδομή της διαχείρισης του περιβάλλοντος, και να θεσπίσει προσαρμογές και παρεκκλίσεις από τους κανόνες οριζόντιου χαρακτήρα σχετικά με το περιβάλλον, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη την ιδιότητα των ΕΑΠ ως φυσικών χώρων.

5.3.20. Σε σχέση με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και την ανάπτυξη νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών, να εξετάσει τα εξής μέτρα: την προώθηση του σχεδιασμού δραστηριοτήτων που θα ευνοήσουν ένα κλίμα επιχειρησιακής ανάληψης πρωτοβουλίας και ανάπτυξης στις ΕΑΠ, την ενίσχυση των χρηματοδοτικών μέσων μέσω της χρησιμοποίησης τεχνικών και προγραμμάτων χρηματοδοτικού χαρακτήρα (κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, σύστημα αμοιβαίας εγγύησης, κ.λπ.), με την παράλληλη προώθηση της πρόσβασης των ΜΜΕ σ' αυτές τις πηγές χρηματοδότησης με στόχο την κατάργηση των εμποδίων για τη δημιουργία και ανάπτυξή τους, την ενίσχυση της γνώσης και της χρησιμοποίησης των δανείων της ΕΤΕπ και των πράξεων κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου, τη βελτίωση της διαδικασίας ανταλλαγής εμπειριών και ορθών πρακτικών στον τομέα των πολιτικών και των μέσων στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

5.3.21. Θα πρέπει να λάβει υπόψη το άρθρο 299, εδάφιο 2 κατά τη θέσπιση των κριτηρίων επιλεξιμότητας των οριζόντιων κοινοτικών προγραμμάτων. Σε πολλές περιπτώσεις οι ΕΑΠ δεν μπόρεσαν να επωφεληθούν από τα εν λόγω προγράμματα δεδομένου ότι αυτά έχουν καταρτισθεί με βάση τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των ηπειρωτικών περιφερειών που διαφέρουν σημαντικά από τα αντίστοιχα των ΕΑΠ.

5.3.22. Θα πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη του δυναμικού των ανθρώπινων πόρων στις ΕΑΠ και ιδιαίτερα μέσω μέτρων στον τομέα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης των επιχειρηματιών και των εργαζομένων, διασφαλίζοντας, συγχρόνως, την χρησιμοποίηση των Διαρθρωτικών Ταμείων που έχουν ως στόχο την απασχόληση.

5.3.23. Να εξετάσει το ενδεχόμενο θέσπισης ενός συνόλου μέτρων που θα συμβάλουν στην άμβλυνση των συνεπειών της παράνομης μετανάστευσης στις ΕΑΠ, λαμβάνοντας υπόψη τη θέση τους ως εξωτερικών συνοριακών περιφερειών.

5.3.24. Δεδομένου ότι η κοινωνία των πληροφοριών και η κοινωνία της τεχνολογικής καινοτομίας παρέχουν σημαντικές δυνατότητες για τις ΕΑΠ και μπορούν να συμβάλουν στην άμβλυνση συγκεκριμένων μειονεκτημάτων που συνδέονται άμεσα με τον εξόχως απόκεντρο χαρακτήρα, θα πρέπει κατά την ανάληψη δράσεων στους προαναφερθέντες τομείς να θεωρεί τις ΕΑΠ ως προτεραιούχες περιφέρειες. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να χαράξει στις ΕΑΠ μια σειρά από ολοκληρωμένες περιφερειακές στρατηγικές 'Ερευνας + Ανάπτυξης και Καινοτομίας οι οποίες θα συμβάλουν στο να αυξηθεί σημαντικά η συμμετοχή αυτών των περιφερειών στα κοινοτικά γενικά προγράμματα 'Ερευνας + Ανάπτυξης, και να ενισχύσει την έρευνα στους κυριότερους οικονομικούς τομείς των ΕΑΠ μέσω σχεδίων και δράσεων μεταφοράς τεχνολογίας που θα λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτών των περιοχών, και θα προωθήσουν τη δημιουργία ειδικής υποδομής 'Ερευνας + Ανάπτυξης, π.χ. με την αξιοποίηση των φυσικών πόρων και την εξασφάλιση υποδομής για την αστρονομική έρευνα, και με την αξιοποίηση των γεωγραφικών και κλιματολογικών χαρακτηριστικών των ΕΑΠ.

5.3.25. Από πλευράς τηλεπικοινωνιών, εφαρμόζεται πλήρως στις ΕΑΠ το νέο ρυθμιστικό καθεστώς, και ιδιαίτερα η πρόσβαση στις υποδομές (δίκτυο διεθνές, εθνικό και τοπικό), η ελευθέρωση της τοπικής δέσμης και η εφαρμογή τιμολογιών που δεν εισάγουν διακρίσεις.

5.3.26. Θα πρέπει να αναλάβει τις δράσεις που είναι απαραίτητες για να καταστεί δυνατή στην πράξη η συνεργασία των ΕΑΠ με γειτονικές τρίτες χώρες. Βάσει της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας INTERREG III, η εν λόγω συνεργασία είναι σχεδόν αδύνατη, διότι δεν προβλέπονται οι κατάλληλοι μηχανισμοί συντονισμού μεταξύ του Κοινοτικού Χρηματοδοτικού Μέσου (FEDER) και των χρηματοδοτικών μέσων συνεργασίας με τρίτες χώρες (MEDA, FED). Αυτές οι δράσεις πρέπει να καλύψουν, επίσης, τις εμπορικές πτυχές ώστε να αναπτυχθούν στρατηγικές διείσδυσης στις αγορές γειτονικών τρίτων χωρών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα καταστεί δυνατό να αμβλυνθούν εν μέρει στις ΕΑΠ οι δυσκολίες που απορρέουν από την ανυπαρξία οικονομίας κλίμακας λόγω της ανεπάρκειας των περιφερειακών αγορών.

5.3.27. Θα πρέπει να καταρτίζει κάθε έτος ένα ακριβές χρονοδιάγραμμα των δράσεων που πρόκειται να αναληφθούν με σκοπό την εφαρμογή του άρθρου 299, παράγραφος 2, καθώς και εξάμηνη έκθεση στην οποία θα αξιολογούνται τα αποτελέσματα που προέκυψαν κατά το προηγούμενο εξάμηνο.

5.3.28. Θα πρέπει να ενισχυθεί η Διϋπηρεσιακή Ομάδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην οποία θα πρέπει να διατεθούν επαρκείς ανθρώπινοι και επιχειρησιακοί πόροι ώστε να μπορέσει να συνεχίσει υπό τις βέλτιστες συνθήκες το έργο συντονισμού, παρακολούθησης και ανάληψης πρωτοβουλιών που επιτελεί. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Διϋπηρεσιακή Ομάδα και, ιδιαίτερα, ο Πρόεδρός της θα διαθέτει μεγαλύτερη ικανότητα χειρισμού μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ενδέχεται να είναι αρμόδιες για θέματα σχετικά με τις ΕΑΠ.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών και των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους»

(COM(2001) 510 τελικό — 2001/0207 (CNS))

(2002/C 221/11)

Στις 15 Νοεμβρίου 2001, και σύμφωνα με το άρθρο 63 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του με βάση την έκθεση της εισηγήτριας κ. Le Nouail Marliere στις 13 Μαΐου 2002.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 105 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Η πρόταση που υπέβαλε η Επιτροπή αποτελεί μέρος μιας δέσμης προτάσεων οδηγιών, που εξετάζονται τη στιγμή αυτή από την ΕΟΚΕ, με στόχο την καθιέρωση ενός κοινού ευρωπαϊκού καθεστώτος ασύλου. Η πρόταση αυτή αποσκοπεί στην εφαρμογή του άρθρου 63 της Συνθήκης, του προγράμματος δράσης της Βιέννης, του σημείου 14 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε και των συναφών αναφορών στον Πίνακα Αποτελεσμάτων που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το Νοέμβριο 2001.

1.2. Η παρούσα πρόταση οδηγίας φιλοδοξεί να αποτελέσει βασικό μέσο για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των εθνικών καθεστώτων ασύλου και της αξιοπιστίας του κοινού ευρωπαϊκού καθεστώτος ασύλου. Το καθεστώς του πρόσφυγα διέπεται από την Σύμβαση της Γενεύης του 1951, η οποία τροποποιήθηκε από το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967, και από τη Σύμβαση του Δουβλίνου που τέθηκε σε ισχύ την 19η Αυγούστου 1997, στην οποία καθορίζεται το ευρωπαϊκό κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την εξέταση της αίτησης.

1.3. 'Οσον αφορά την εναρμόνιση της πολιτικής ασύλου, η Επιτροπή έχει ήδη υποβάλει μια σειρά προτάσεων για τις οποίες η ΕΟΚΕ έχει καταρτίσει γνωμοδοτήσεις: το Σεπτέμβριο του 2000 μια πρόταση οδηγίας για τη διαδικασία χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα, τον Απρίλιο του 2001 μια πρόταση οδηγίας για τα πρότυπα υποδοχής των αιτούντων άσυλο και τον Ιούλιο του 2001 μια πρόταση κανονισμού για τον καθορισμό του κράτους που είναι αρμόδιο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου.

1.4. Η παρούσα πρόταση αποσκοπεί στην καθιέρωση ενός κοινού ορισμού της έννοιας του πρόσφυγα που είναι υπήκοος τρίτης χώρας ή άπατρις, καθώς επίσης και των κοινών κανόνων για τα δικαιώματα που αυτός απολαμβάνει στην Ευρωπαϊκή 'Ενωση.

1.4.1. Η παρούσα πρόταση περιλαμβάνει τις μη κρατικές οργανώσεις ή φορείς στους υπεύθυνους των διώξεων που υφίστανται οι πρόσφυγες σε περίπτωση που το κράτος δεν εξασφαλίζει την αποτελεσματική προστασία τους. Η Επιτροπή αναφέρει ότι με την προσέγγιση αυτή προτείνει να ακολουθηθεί η πρακτική την οποία εφαρμόζουν τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, τα οποία θεωρούν ότι εάν η δίωξη είναι βάσιμη η αιτία είναι άνευ σημασίας.

1.4.2. Ωστόσο, η πρόταση προβλέπει ότι, εάν ένα άλλο μέρος της επικράτειας του κράτους από το οποίο προέρχεται ο αιτών άσυλο μπορεί να θεωρηθεί ως ασφαλές, ο αιτών μπορεί να αποσταλεί στο μέρος αυτό.

1.4.3. Από την άλλη πλευρά, η πρόταση οδηγίας ασχολείται επίσης με το συγκεκριμένο πρόβλημα των γυναικών και των παιδιών. Η πρόταση περιλαμβάνει συγκεκριμένους κανόνες για την αξιολόγηση των αιτήσεών τους και υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν ειδική προστασία ιατρικής ή άλλης φύσεως, στα άτομα που υφίστανται βασανισμούς, βιασμούς και άλλες σοβαρές βιαιοπραγίες ψυχολογικού, σωματικού ή σεξουαλικού χαρακτήρα.

1.5. Σημειωτέον ότι η Επιτροπή αποφάσισε να συμπεριλάβει στο ίδιο έγγραφο τόσο τις ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με τη χορήγηση ασύλου και την ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα, όσο και τις απαιτήσεις σχετικά με το καθεστώς που χορηγείται με την επικουρική προστασία.

1.6. Η παρούσα πρόταση δεν καλύπτει τις διαδικαστικές πτυχές της χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα ή του καθεστώτος της επικουρικής προστασίας.

1.7. Η πρόταση αυτή αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι το σύστημα πρέπει να βασίζεται στην πλήρη και ολοκληρωμένη εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό ότι κανείς δεν θα στέλλεται σε έναν τόπο όπου υπάρχει κίνδυνος να υποστεί εκ νέου διώξεις, πράγμα που σημαίνει τη διατήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης. Η πρόταση συμπληρώνεται από μέτρα που παρέχουν επικουρική προστασία στα άτομα που δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης, αλλά τα οποία έχουν ανάγκη διεθνούς προστασίας.

1.8. Η Επιτροπή αναφέρει ότι η πρότασή της αποσκοπεί στην εναρμόνιση της εφαρμογής του δικαιώματος ασύλου εκ μέρους των Δεκαπέντε και σκοπεύει με τον τρόπο αυτό να αποθαρρύνει την «αγορά ασύλου», όπου οι υποψήφιοι για άσυλο επιλέγουν τις χώρες όπου τα ισχύοντα καθεστώτα είναι τα πλέον ευνοϊκά.

1.9. Με την παρούσα πρόταση οδηγίας η Επιτροπή επιδιώκει να επιτύχει τους εξής στόχους:

— τη θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για τους όρους που πρέπει να πληρούν τα άτομα τα οποία ζητούν διεθνή προστασία ως πρόσφυγες ή ως τυγχάνοντες επικουρικής προστασίας, καθώς επίσης και για το περιεχόμενο των καθεστώτων αυτών

— τη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου προστασίας σε όλα τα κράτη μέλη για τα πρόσωπα που χρήζουν πράγματι διεθνούς προστασίας και τον περιορισμό των αποκλίσεων που χαρακτηρίζουν τη νομοθεσία και πρακτική των διάφορων κρατών μελών στους τομείς αυτούς ως ένα πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση της πλήρους εναρμόνισης

— τον περιορισμό των δευτερευουσών μετακινήσεων των αιτούντων διεθνή προστασία οι οποίες οφείλονται αποκλειστικά και μόνο στην ποικιλομορφία των εφαρμοστέων κανόνων όσον αφορά την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και τη χορήγηση καθεστώτος επικουρικής προστασίας

— τη διασφάλιση προστασίας υψηλού επιπέδου σε εκείνους που τη χρειάζονται, αποτρέποντας την υποβολή ορισμένων αιτήσεων χορήγησης ασύλου, οι οποίες υπονομεύουν την αξιοπιστία του όλου συστήματος, και αναγνωρίζοντας ότι μερικές φορές είναι δυσχερής η διάκριση μεταξύ οικονομικών μεταναστών και αιτούντων άσυλο.

1.10. Η παρούσα πρόταση οδηγίας απαρτίζεται από επτά κεφάλαια και αφορά τις κατεξοχήν γενικές διατάξεις της πρότασης, το γενικό χαρακτήρα της διεθνούς προστασίας, τους όρους χορήγησης του καθεστώτος του πρόσφυγα, το συμπληρωματικό καθεστώς της επικουρικής προστασίας, τις ελάχιστες υποχρεώσεις των κρατών μελών έναντι των προσώπων στα οποία παρέχουν διεθνή προστασία και μια σειρά κανόνων με στόχο τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής της.

2. **Γενικές διατάξεις**

2.1. *Ο ορισμός των ελάχιστων απαιτήσεων*

2.1.1. Κάθε αίτηση παροχής προστασίας, που βασίζεται σε έναν από τους πέντε λόγους οι οποίοι αναφέρονται στη σύμβαση της Γενεύης, είτε συμπληρωματικής είτε επικουρικής φύσεως, συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα καθολικής φύσεως. Οι ελάχιστες απαιτήσεις μπορεί να είναι «ελάχιστες», υπό την προϋπόθεση της αναγνώρισης, της τήρησης και της προστασίας των θεμελιωδών και γενικών δικαιωμάτων του ανθρώπου που αναφέρονται στα διεθνή έγγραφα σχετικά με τα δικαιώματα αυτά.

2.1.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τους στόχους για την εναρμόνιση και ενσωμάτωση που επιδιώκει η Επιτροπή αλλά ταυτόχρονα υπογραμμίζει ότι είναι αναγκαίο να διατηρηθούν οι πιο ευνοϊκές πρακτικές στα κράτη μέλη.

2.2. *Αναγνώριση του καθεστώτος*

2.2.1. Κάθε αιτών μπορεί να ζητήσει να υπαχθεί στο καθεστώς, αλλά το κράτος μέλος μπορεί να αναγνωρίσει ή να μην αναγνωρίσει την υπαγωγή του σε καθεστώς προστασίας.

2.2.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη διαδικασία που έχει κινηθεί με στόχο την υιοθέτηση κοινών απαιτήσεων όσον αφορά την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα ή της συμπληρωματικής προστασίας.

2.2.3. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η Επιτροπή συνεχίζει να ομιλεί περί χορήγησης του καθεστώτος του πρόσφυγα, τη στιγμή κατά την οποία, σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης της Γενεύης, πρόκειται για μια απλή αναγνώριση ενός καθεστώτος που υφίσταται λόγω της κατάστασης του αιτούντος και ανεξάρτητα από την αναγνώρισή του από το κράτος μέλος [1].

2.2.4. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι καταρτίζεται τη στιγμή αυτή μια πρόταση κανονισμού για τη βελτίωση της σύμβασης του Δουβλίνου και της εφαρμογής της [2].

2.2.5. Ενώ τονίζει ότι η υιοθέτηση κοινών απαιτήσεων για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα ή την παροχή επικουρικής προστασίας αποτελεί ένα βήμα προόδου για την υλοποίηση των στόχων που όρισε το Συμβούλιο του Τάμπερε, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η διαδικασία καθορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης έχει συνέπειες για την εξέταση της αίτησης αυτής.

2.2.6. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η υιοθέτηση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα θα αμβλύνει τη σημασία του καθορισμού του αρμόδιου κράτους μέλους για την εξέταση της αιτήσεως, εφόσον η επιλογή του αιτούντος να καταθέσει την αίτησή του σε ένα κράτος μέλος θα γίνεται πλέον με βάση διαφορετικά κριτήρια από την ενδεχόμενη διαφορετική μεταχείριση που επιφυλάσσεται στην αίτηση από τα κράτη μέλη.

2.2.7. Σύμφωνα με τη σύστασή της σε προηγούμενη γνωμοδότηση [3], η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι κατά τον τρόπο αυτό θα συνυπολογίζεται περισσότερο η επιλογή της χώρας στην οποία υποβάλλει την αίτησή του ο αιτών άσυλο, λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτισμικές και κοινωνικές πτυχές που διέπουν την επιλογή του και οι οποίες είναι καθοριστικές για την ταχύτερη ενσωμάτωσή του.

---

[1] Ψήφισμα του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 1995 για τις στοιχειώδεις εγγυήσεις των διαδικασιών εξέτασης αιτήσεων ασύλου. ΕΕ C 274 της 19.9.1996, σ. 13-17.

[2] Βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ η οποία υιοθετήθηκε στις 20 Μαρτίου 2002 με θέμα «Πρόταση Κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας» (εισηγητής ο κ. Sharma).

[3] ΕΕ C 260 της 17.9.2001, σημείο 2.3.4.3 — εισηγητής: ο κ. Mengozzi.

2.3. *Σειρά εξέτασης των αιτήσεων*

2.3.1. Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας, της αίτησης ασύλου και της αίτησης παροχής επικουρικής προστασίας.

2.3.2. Η προσωρινή προστασία που βασίζεται σε μια συλλογική αξιολόγηση των αναγκών δεν αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας πρότασης, επειδή έχει ήδη αποτελέσει το αντικείμενο πρότασης που υιοθέτησε το Συμβούλιο στις 20 Ιουλίου 2001. Η πρόταση αυτή έχει περιορισμένη χρονική εμβέλεια και εφαρμόζεται για όλες τις αριθμητικά σημαντικές ομάδες ατόμων ([1]).

2.3.3. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή διευκρινίζει πως κάθε αίτηση για διεθνή προστασία θεωρείται ως αίτηση ασύλου, εκτός και εάν ο υπήκοος μιας τρίτης χώρας ή ο άπατρις ζητούν σαφώς ένα άλλο είδος προστασίας (άρθρο 2, ζ).

2.3.4. Ωστόσο, ο ορισμός της έννοιας της αίτησης παροχής επικουρικής προστασίας ως αίτησης «με την οποία ένας υπήκοος τρίτης χώρας ή ένας άπατρις ζητά διεθνή προστασία από ένα κράτος μέλος και η οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι θεμελιώνεται στο γεγονός ότι ο αιτών είναι πρόσφυγας κατά την έννοια του άρθρου 1 (Α), της Σύμβασης της Γενεύης ...» (άρθρο 2 θ) βασίζεται στην υπόθεση ότι η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας είτε έχει υποβληθεί και στη συνέχεια εξεταστεί ως αίτηση ασύλου, είτε έχει θεωρηθεί και στη συνέχεια εξεταστεί ως αίτηση παροχής επικουρικής προστασίας. Πρέπει να διευκρινισθεί ή να προστεθεί ότι η ίδια η αίτηση είναι επικουρική ενώ η προστασία είναι συμπληρωματική του μη αναγνωρισθέντος καθεστώτος του πρόσφυγα σύμφωνα με το άρθρο 1 (Α) της Σύμβασης της Γενεύης.

2.3.5. Υπάρχει ένας κανόνας προτεραιότητας που υπενθυμίζεται από την ίδια την Επιτροπή, και σύμφωνα με τον οποίο το καθεστώς του πρόσφυγα είναι πάντα εκείνο το οποίο θα πρέπει να εξετάζεται πρώτα κατά την αξιολόγηση της αίτησης, ενώ η επικουρική προστασία δεν μπορεί να είναι μέσο αποδυνάμωσης της προστασίας που παρέχεται από το καθεστώς του πρόσφυγα. Επιπλέον, το καθεστώς του πρόσφυγα βάσει της σύμβασης του 1951 παρέχει δικαιώματα και πλεονεκτήματα που υπερβαίνουν την επικράτεια ενός κράτους και τα οποία ενδέχεται να είναι ανώτερα.

2.4. *Μέλη της οικογένειας (άρθρο 6)*

2.4.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι τα μέλη της οικογένειας που συνοδεύουν έναν αιτούντα δικαιούνται καθεστώς ισότιμο με εκείνο των αιτούντων διεθνή προστασία.

2.4.2. Πρέπει να γίνει εν προκειμένω διάκριση μεταξύ του σεβασμού του δικαιώματος του αιτούντος άσυλο και του μεταγενέστερου σταδίου εξέτασης του αιτήματος αυτού, που θα έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση ή μη του καθεστώτος του πρόσφυγα και του δικαιώματος διεθνούς προστασίας.

2.4.3. Πράγματι, μολονότι οι αιτήσεις παραμένουν ατομικές και πρέπει πάντα να τυγχάνουν εμπεριστατωμένης και ειδικής εξέτασης, η εφαρμογή των απαιτήσεων επικουρικής προστασίας δεν πρέπει να αντιβαίνει στις διατάξεις σχετικά με την ενοποίηση της οικογένειας του δικαιούχου. Τούτο είναι πραγματικά ουσιαστικό για τη δημιουργία, το συντομότερο δυνατό, φυσιολογικών και αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης.

2.5. *Γυναίκες*

2.5.1. Παρά το ότι δεν προβλέπονται ρητώς από τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 οι ειδικές μορφές διώξεως λόγω φύλου (ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, ο εξαναγκασμός σε γάμο, ο λιθοβολισμός για πιθανολογούμενη μοιχεία, οι κατ' εξακολούθηση βιασμοί γυναικών και νέων κοριτσιών ως πολεμική στρατηγική, για να παραθέσουμε μερικές) θα έπρεπε να αναγνωρίζονται ως έγκυροι λόγοι για την υποβολή αιτήσεως ασύλου και ως νόμιμοι λόγοι για την παροχή ασύλου στα κράτη μέλη.

2.5.2. Προς τούτο, στην πρόταση οδηγίας θα πρέπει να εισαχθούν κατευθυντήριες γραμμές συμπεριφοράς που να περιλαμβάνουν το γένος στις αιτήσεις ασύλου, ώστε να εξασφαλιστεί καλύτερα η ισότιμη αναγνώριση μεταξύ ενός άνδρα που αιτείται ασύλου και μιας γυναίκας που αιτείται ασύλου, διότι, ιστορικώς, ο λόγος των πολιτικών απόψεων αναγνωρίζεται λιγότερο στις γυναίκες από ό,τι στους άνδρες. Αψηφώντας τους κυρίαρχους κοινωνικούς κανόνες, οι γυναίκες δεν μπορούν πάντοτε να υπολογίζουν στην προστασία του κράτους όπου διαμένουν.

2.5.3. Η διάσταση του γένους θα πρέπει επίσης να αναγνωριστεί κατά την εξέταση των αιτήσεων ασύλου: παρουσία γυναικών αξιωματικών που να διαθέτουν κατάλληλα προσόντα και κατάρτιση για την διεξαγωγή των συνεντεύξεων και της διερμηνείας· υποχρέωση εχεμύθειας κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων· συνεντεύξεις χωρίς αντιπαραθέσεις μέσω ανοιχτών ερωτήσεων που να επιτρέπουν στις γυναίκες να διηγούνται τις εμπειρίες τους ως θύματα διώξεως μέσα σε κλίμα εμπιστοσύνης, καθώς και μέτρα που θα διασφαλίζουν την σωματική ασφάλεια και τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής των γυναικών που ζητούν άσυλο στα κέντρα υποδοχής ή κράτησης, πρόσβαση των γυναικών σε υπηρεσίες υγείας ανάλογα με τις ανάγκες τους, πρόσβαση σε δικαστική βοήθεια και εκπροσώπηση, και εξασφάλιση του δικαιώματος να έλθουν σε επαφή με έναν ΜΚΟ γυναικών ή έναν ΜΚΟ που αναπτύσσει δραστηριότητα στον τομέα του ασύλου.

2.5.3.1. Για να διευκολυνθούν αυτές οι επαφές, οι γυναίκες θα πρέπει να λαμβάνουν τους καταλόγους των ΜΚΟ που μπορούν να τις βοηθήσουν στις ενέργειές τους. Επίσης, ενδείκνυται να ειδοποιούνται και οι ίδιες οι ΜΚΟ για την παρουσία γυναικών στα κέντρα υποδοχής.

2.5.3.2. Η αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα είναι μάταια εάν δεν συνοδεύεται από επαρκή προστασία. Το παράδειγμα των γυναικών που εξαναγκάζονται σε πορνεία το καταδεικνύει σαφώς. Είναι αναγκαίο οι γυναίκες να έχουν εγγυημένη πρόσβαση σε μια αξιοπρεπή εργασία και την ελευθερία συμμετοχής σε επαγγελματικές ενώσεις.

2.5.4. Θα πρέπει να εξευρεθούν μακροχρόνιες λύσεις όπως η υιοθέτηση μέτρων που θα ενθαρρύνουν την ανάπτυξη προσόντων και δεξιοτήτων στις γυναίκες που ζητούν άσυλο κατά τη διαδικασία του ασύλου, που θα συντείνουν στην ανεξαρτησία τους και στην ενσωμάτωσή τους στη χώρα υποδοχής σε περίπτωση που η αίτησή τους γίνει αποδεκτή ή στην εκ νέου ενσωμάτωσή τους στην χώρα καταγωγής τους σε περίπτωση που η αίτησή τους απορριφθεί, χωρίς αυτό να αποβαίνει σε βάρος άλλων πιθανών μέτρων προσαρμοσμένων στις βιοτικές τους συνθήκες και τα οποία θα αποβλέπουν στην πλήρη και όσο το δυνατόν ταχύτερη αποκατάσταση κανονικών και αξιοπρεπών συνθηκών ζωής.

([1]) Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, ΕΕ C 155 της 29.5.2001 (εισηγήτρια: η κ. Cassina).

3. **Ειδικές διατάξεις**

3.1. *Συνέπειες της ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα (άρθρο 13)*

3.1.1. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Επιτροπής στο γεγονός ότι, όταν η άδεια παραμονής ανακαλείται τη στιγμή κατά την οποία το κράτος προέλευσης δεν έχει ακόμη εκδώσει για τον ενδιαφερόμενο ταξιδιωτικό έγγραφο και έγγραφο πιστοποίησης της ιθαγένειας, ο ενδιαφερόμενος δεν θα τυγχάνει πλέον προστασίας ούτε θα διαθέτει έγκυρη άδεια παραμονής.

3.1.2. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Επιτροπή να προβλέψει ότι η ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα (παύση της ισχύος του) θα εξετάζεται βάσει των ίδιων στοιχείων που στοιχειοθέτησαν την αναγνώριση του καθεστώτος αυτού.

3.2. *Αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα (άρθρο 14)*

3.2.1. Η ΕΟΚΕ δεν επικροτεί το λόγο που αναφέρεται στο σημείο 1α. Ένας αιτών που τυγχάνει επί του παρόντος προστασίας ή συνδρομής από όργανα ή οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, μη περιλαμβανομένης της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, θα απολαμβάνει στην περίπτωση αυτή προστασίας από ένα οργανισμό ή όργανο που δεν έχει προσχωρήσει στη σύμβαση του 1951 και το οποίο μπορεί να μην είναι σε θέση να του εγγυηθεί πλήρως τα δικαιώματα που του παρέχονται από την αναγνώριση του καθεστώτος του ως πρόσφυγα.

3.3. *Λόγοι παροχής επικουρικής προστασίας (άρθρο 15)*

3.3.1. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ενδέχεται να υπάρχουν και άλλοι λόγοι που δεν προβλέπονται στο κείμενο της παρούσας πρότασης. Εξάλλου, εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι μπορεί να συμπεριλαμβάνονται στους λόγους επικουρικής προστασίας, λόγοι οι οποίοι συνήθως καλύπτονται από το άρθρο 1.Α.2) της Σύμβασης της Γενεύης [1].

3.4. *Ανάκληση του καθεστώτος επικουρικής προστασίας (άρθρο 16)*

3.4.1. Η επικουρική προστασία, που είναι συμπληρωματική της προστασίας που παρέχεται στα άτομα στα οποία έχει αναγνωριστεί το καθεστώς του πρόσφυγα βάσει του άρθρου 1 (Α) της Σύμβασης του 1951, θα πρέπει να ενισχυθεί. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να βασίζεται σε χρήσιμες και ενδεδειγμένες ανθρωπιστικές αναφορές όσον αφορά τη μεταχείριση που πρέπει να επιφυλάσσεται στα άτομα που αναζητούν προστασία. Συνεπώς, η ανάκληση του καθεστώτος δεν θα πρέπει να είναι βεβιασμένη, αλλά, αντίθετα, να βασίζεται στην εξέταση των ίδιων στοιχείων που κατέστησαν δυνατή την παροχή της προστασίας αυτής.

3.4.2. Η ΕΟΚΕ προτείνει επίσης να επαναληφθούν οι όροι του άρθρου 13(2) για την σύνταξη του άρθρου 16: Το κράτος μέλος που έχει χορηγήσει το καθεστώς επικουρικής προστασίας φέρει το βάρος της απόδειξης ότι ένα άτομο έχει παύσει να χρήζει διεθνούς προστασίας.

3.5. *Άδειες παραμονής (άρθρο 21)*

3.5.1. Για τους πρόσφυγες που απολαμβάνουν επικουρικής προστασίας, η διάρκεια της χορηγούμενης άδειας παραμονής θα είναι ετήσια (και όχι πενταετής όπως προβλέπεται βάσει της Σύμβασης της Γενεύης). Η αρχή αυτή αντίκειται σε μια ερμηνεία της Σύμβασης της Γενεύης που επιτρέπει να αξιολογηθεί μεγάλος αριθμός υποθέσεων με συγκεκριμένο και εξατομικευμένο τρόπο. Δεν θα πρέπει να γίνεται χρήση της συμπληρωματικής προστασίας παρά μόνο στην περίπτωση που ο λόγος για τον οποίο υποβάλλεται η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, μετά από εξατομικευμένη εξέταση, δεν συγκαταλέγεται στους λόγους που προβλέπει η Σύμβαση της Γενεύης. Η άλλη αυτή μορφή προστασίας δεν σημαίνει ότι πρέπει να έχει μικρότερη διάρκεια.

3.5.2. Όπως αναφέρεται στις προηγούμενες παραγράφους (2.3.5 και 3.3.1), η επικουρική προστασία δεν πρέπει επίσης να αποδυναμώνει το καθεστώς του πρόσφυγα βάσει της Σύμβασης του 1951.

3.6. *Ταξιδιωτικά έγγραφα (άρθρο 23)*

3.6.1. Σε ό,τι αφορά τους περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία πρέπει να σημειωθεί ότι αυτοί οι επιτακτικοί λόγοι ισχύουν για τις ίδιες αιτίες και χωρίς διακρίσεις τόσο για τους πρόσφυγες που είναι υπήκοοι μιας τρίτης χώρας ή απάτριδες όσο και για τους υπηκόους του εκάστοτε κράτους.

3.7. *Δικαίωμα προς εργασία (άρθρο 24)*

3.7.1. Όπως διευκρινίζεται στο σημείο σχετικά με το άρθρο 21, η επικουρική προστασία δεν σημαίνει ότι πρέπει να είναι μικρότερης διάρκειας. Τα δικαιώματα ισότιμης πρόσβασης στην εργασία μεταξύ προσφύγων και υπηκόων των κρατών μελών πρέπει επίσης να αναγνωριστούν στους τυγχάνοντες επικουρικής προστασίας, από τη στιγμή κατά την οποία τους αναγνωρίζεται το καθεστώς αυτό. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την καταπολέμηση της παράνομης ή λαθραίας εργασίας και υπογραμμίζει τους κινδύνους για κοινωνικό αποκλεισμό στους οποίους εκτίθενται τα άτομα στα οποία χορηγήθηκε άσυλο χωρίς δικαίωμα εργασίας.

---

[1] Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης ο όρος «πρόσφυγας» αναφέρεται σε κάθε πρόσωπο: [...] 2) «το οποίο, μετά από γεγονότα που συνέβησαν πριν την 1η Ιανουαρίου 1951 και φοβούμενο ευλόγως ότι καταδιώκεται λόγω της φυλής του, της θρησκείας του, της ιθαγένειάς του, του γεγονότος ότι ανήκει σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα ή των πολιτικών του πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια και το οποίο δεν μπορεί ή, λόγω φόβου, δεν θέλει να ζητήσει την προστασία της χώρας αυτής· ή το οποίο, εάν στερείται ιθαγένειας και βρίσκεται εκτός της χώρας εντός της οποίας διέμενε συνήθως κατόπιν αυτών των γεγονότων δεν μπορεί ή φοβάται να επιστρέψει στη χώρα αυτή».
Στην περίπτωση προσώπου με περισσότερες ιθαγένειες, η έκφραση «της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια» αναφέρεται σε κάθε χώρα της οποίας το πρόσωπο αυτό έχει την ιθαγένεια. Δεν θεωρείται ότι στερείται της προστασίας της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια, κάθε πρόσωπο το οποίο, χωρίς έγκυρο λόγο που να στοιχειοθετεί αιτιολογημένο φόβο, δεν ζήτησε την προστασία μιας των χωρών των οποίων διαθέτει την ιθαγένεια.
Βλέπε επίσης τον «Οδηγό διαδικασιών και κριτηρίων που πρέπει να εφαρμοστούν για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα βάσει της Σύμβασης του 1951 και του πρωτοκόλλου του 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων»

3.7.1.1. Σε ό,τι αφορά τις γυναίκες, το γεγονός ότι δεν έχουν δικαίωμα να ταξιδεύουν από τη στιγμή που τους έχει αναγνωρισθεί κάποιο καθεστώς προστασίας αυξάνει τον κίνδυνο να εμπλακούν σε οργανωμένα δίκτυα εξαναγκαστικής πορνείας.

3.7.2. 'Οσον αφορά το θέμα της εργασίας, όπως και των υπηρεσιών κοινωνικής ενσωμάτωσης που πραγματεύεται η παράγραφος 3.9, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι τελικά επιφορτίζεται άμεσα η τοπική αυτοδιοίκηση στο χαμηλότερο επίπεδο (οι πόλεις ή οι περιφέρειες) με την υποδοχή των προσφύγων και την κοινωνική αντιμετώπισή τους (ταμεία αλληλεγγύης, δράσεις των συλλόγων, υποδοχή στα σχολεία, καταλύματα).

3.8. *Ελευθερία κυκλοφορίας (άρθρο 30)*

3.8.1. Οι πρόσφυγες, το καθεστώς των οποίων έχει αναγνωρισθεί από ένα κράτος μέλος, ή οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας πρέπει να απολαύουν του δικαιώματος κυκλοφορίας και στα υπόλοιπα κράτη μέλη.

3.8.2. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι, όταν έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία και έχει αναγνωριστεί το σχετικό καθεστώς ο τυγχάνων επικουρικής προστασίας παραδίδει το διαβατήριό του στο κράτος υποδοχής κατά τη διάρκεια της προστασίας και του ασύλου. Δεδομένου ότι βρίσκεται στη δικαιοδοσία του κράτους μέλους που του παρέχει την προστασία του θα πρέπει να απολαμβάνει πλήρως ελεύθερης κυκλοφορίας εντός των συνόρων των κρατών μελών υπό τις ίδιες συνθήκες με τους υπηκόους τους ([1]).

3.9. *Πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής ενσωμάτωσης (άρθρο 31)*

3.9.1. Πρέπει να διατυπωθούν οι ίδιες παρατηρήσεις με εκείνες που διατυπώθηκαν σχετικά με τα άρθρα 21 και 24 (άδεια παραμονής και δικαίωμα προς εργασία). Η ΕΟΚΕ διερωτάται για ποιούς λόγους οι τυγχάνοντες επικουρικής προστασίας, όταν αυτή τους παρασχεθεί, θα πρέπει να αναμένουν ένα χρόνο για να επωφεληθούν συστημάτων ενσωμάτωσης προσαρμοσμένων στις ανάγκες τους, ιδίως στον τομέα της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγείας και της κοινωνικής ευημερίας. Θα μπορούσε ακόμη να προστεθεί ότι πρόκειται και για συστήματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους στο γλωσσικό και τον πολιτιστικό τομέα (είναι αναγκαίο να μπορούν να αρχίσουν το συντομότερο δυνατό μια φυσιολογική και αξιοπρεπή ζωή).

3.10. *Οικειοθελής επαναπατρισμός (άρθρο 32)*

3.10.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόσβαση στα προγράμματα οικειοθελούς επαναπατρισμού, αλλά τονίζει τις στενές σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ της κατάρτισης των βραχυπρόθεσμων προγραμμάτων επανένταξης στις χώρες προέλευσης και μιας βιώσιμης ανάπτυξης. Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί ενδεδειγμένο μέσο για την εξασφάλιση της ειρήνης, της ασφάλειας και της σταθερότητας των λαών. Τα άτομα των οποίων απορρίφθηκε η αίτησή τους καθώς και εκείνα που έχουν αναγνωριστεί ως πρόσφυγες, αλλά που αποφασίζουν σε δεδομένη στιγμή τον οικειοθελή επαναπατρισμό τους, έχουν ειδικές ανάγκες κατά τον επαναπατρισμό τους που πρέπει να λαμβάνονται περισσότερο υπόψη κατά την χάραξη των πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης και συνεργασίας της 'Ενωσης.

3.11. *Προσωπικό και πόροι (άρθρο 34)*

3.11.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι το προσωπικό των «αρχών» και «των λοιπών φορέων» που εφαρμόζουν την παρούσα οδηγία, αποκτά βασική κατάρτιση πριν να αναλάβει καθήκοντα στον τομέα αυτό, θα επιθυμούσε δε να προστεθούν οι ανάγκες συνεχούς ή ειδικευμένης κατάρτισης σε όλες τις φάσεις εξέτασης της αίτησης. Αυτό θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο π.χ. για την προσαρμοσμένη υποδοχή των γυναικών που έχουν υποστεί βιασμούς ή βιαιοπραγίες σεξουαλικής φύσεως, ή για τα ανήλικα παιδιά που δεν συνοδεύονται από έναν ενήλικο υπεύθυνο ή ακόμη για να μην μπορούν οι έμποροι ναρκωτικών ή οι προαγωγοί να βρίσκουν εύκολα θύματα.

4. **Τελικές διατάξεις**

4.1. *Φυλή*

4.1.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αρχή της μη εισαγωγής διακρίσεων που προβλέπεται στις τελικές διατάξεις της πρότασης και συνιστά στην Επιτροπή να λάβει υπόψη της τη θέση της 'Ενωσης στην παγκόσμια διάσκεψη για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της έλλειψης ανεκτικότητας και τη θέση του Υπουργού Louis Michel, εκπροσώπου της βελγικής προεδρίας, ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σύμφωνα με την οποία: «'Εχει τώρα αποδειχθεί ότι κάθε θεωρία περί ύπαρξης διαφορετικών ανθρώπινων φυλών είναι επιστημονικά αβάσιμη. Η Ευρωπαϊκή 'Ενωση επιθυμεί να αντικατοπτρίζεται η εξέλιξη αυτή στη χρησιμοποιούμενη γλώσσα. Κρίνει ότι θα πρέπει να αποφεύγεται η χρησιμοποίηση εκφράσεων που υπονοούν την ύπαρξη διαφορετικών φυλών. Στόχος δεν είναι η άρνηση της ποικιλομορφίας του ανθρώπινου γένους, αλλά απλώς η προβολή της ομοιομορφίας του ανθρώπινου είδους καθώς και η καταπολέμηση των σύγχρονων μορφών ρατσισμού που βασίζονται συχνά στο είδος αυτό των ισχυρισμών. Ωστόσο, λόγω της έντονης αντίθεσης ορισμένων κρατών, δεν κατέστη δυνατό να προωθηθεί ουσιαστικά ο τρόπος αυτός σκέψης. Η Ευρωπαϊκή 'Ενωση θα ήθελε να εκφράσει καταρχήν τη θέση της για το θέμα αυτό σε μια ειδική παρέμβαση που θα περιλαμβάνεται στην έκθεση της Διάσκεψης». ([2])

4.1.2. Μεγάλος αριθμός προσφύγων ή αιτούντων άσυλο έχουν εγκαταλείψει τη χώρα τους για λόγους εθνικών ή εθνοτικών διακρίσεων και υφίστανται μερικές φορές διώξεις από το ένα κράτος μέλος στο άλλο λόγω των ίδιων διακρίσεων για τις οποίες έχουν υποβάλει αίτηση προστασίας.

([1]) Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς κατοίκου μακράς διαρκείας υπέρ των υπηκόων τρίτων χωρών» ΕΕ C 36 της 8.2.2002, ΟΚΕ 1321/2001 (εισηγητής: ο κ. Pariza Castanos).

([2]) Ομιλία του L. Michel ενώπιον του ΕΚ στις 2 Οκτωβρίου 2001: Πρακτικά της Διάσκεψης του Durban.

4.1.3. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, όπως έχει ήδη κάνει στη γνωμοδότησή της για την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια ενιαία διαδικασία ασύλου [1], την κοινή θέση του Συμβουλίου της 4ης Μαρτίου 1996 [2], που αναγνωρίζει την ιθαγένεια κατά την ευρεία έννοια, ανεξάρτητα της υπηκοότητας αλλά ως σχέση συγγένειας.

4.1.4. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προωθεί κατά την υποβολή προτάσεων κειμένων τις θέσεις που έχει υιοθετήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια της διεθνούς κοινότητας.

5. **Συμπεράσματα**

5.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής και ειδικότερα επικροτεί:

— την ίση μεταχείριση με τους υπηκόους των κρατών μελών, των προσφύγων και των ατόμων που τυγχάνουν επικουρικής προστασίας, στον τομέα της απασχόλησης, της πρόσβασης στην εκπαίδευση και της κοινωνικής ευημερίας, της πρόσβασης σε ιατρική και ψυχολογική μέριμνα, υπό την επιφύλαξη πιο ευνοϊκών μέτρων σε ενδεδειγμένες περιπτώσεις·

— την έννοια της επικουρικής προστασίας ως διευρυμένης προστασίας στις περιπτώσεις των ατόμων που υποβάλουν αίτηση ασύλου για λόγους που δεν καλύπτονται από τη Σύμβαση της Γενεύης, και τα οποία έχουν παρόλα αυτά ανάγκη διεθνούς προστασίας βάσει της αρχής της μη επαναπροώθησης·

— τη διεύρυνση του πεδίου παροχής της προστασίας στα θύματα διώξεων εκ μέρους μη κρατικών οργανώσεων ή φορέων.

5.2. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι ορισμένες πτυχές της πρότασης θα μπορούσαν να επανεξεταστούν ώστε να επιτευχθεί τόσο το επίπεδο που απαιτείται βάσει των αρχών της διεθνούς προστασίας όσο και οι στόχοι του Συμβουλίου του Τάμπερε.

5.3. Μετά τα τραγικά γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου, η αυξημένη ανάγκη ασφάλειας, τείνει να υπονομεύσει το κλίμα ανοχής, αποδοχής και ανθρωπιστικής ευαισθησίας που κυριαρχεί στη συμπεριφορά των ευρωπαϊκών υπηρεσιών για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες, καθώς και το πνεύμα και το γράμμα της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι σε μια περίοδο παγκοσμιοποίησης η προστασία των προσφύγων, που ζητούν άσυλο ή/και διεθνή προστασία αποτελεί πλούτο για την ανθρωπότητα. Απαιτεί να εξασφαλιστεί ισορροπία μεταξύ της εδαφικής ασφάλειας και της ασφάλειας των πληθυσμών. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, η αποτελεσματικότερη επένδυση στην ασφάλεια είναι η στρατηγική για την αναζωογόνηση της αλληλεγγύης μεταξύ, αφενός, των ευρωπαίων πολιτών και, αφετέρου, των προσφύγων και αιτούντων άσυλο ώστε η Ευρωπαϊκή Ένωση να παραμείνει ο χώρος ελευθερίας, δικαιοσύνης και ευημερίας για τους απελπισμένους του κόσμου, για όσους δεν μπορούν να βρουν ελπίδα, δικαιοσύνη και ελευθερία στις πατρίδες τους.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

---

[1] Βλέπε στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, ΕΕ C 260 της 17.9.2001 (εισηγητής: ο κ. Mengozzi).

[2] ΕΕ L 63 της 13.3.1996, σ. 2-7.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

— **την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με μια μέθοδο ανοικτού συντονισμού για την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης», και**

(COM(2001)387 τελ.)

— **την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την κοινή πολιτική ασύλου και την καθιέρωση ανοικτής μεθόδου συντονισμού»**

(COM(2001)710 τελ.)

(2002/C 221/12)

Στις 21 Ιανουαρίου 2002 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ανωτέρω προτάσεις.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 13 Μαΐου 2002 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Eulenburg.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 106 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάακεν (Δεκέμβριος 2001) επιβεβαίωσε εκ νέου την πρόθεσή του για την υιοθέτηση κοινής πολιτικής ασύλου και μετανάστευσης, βάσει των συμπερασμάτων του Τάμπερε (Οκτώβριος 1999). Στόχος είναι να διασφαλιστεί η ισορροπία μεταξύ της προστασίας προσφύγων με βάση τη σύμβαση της Γενεύης σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων, της επιθυμίας για την προσφορά καλύτερων όρων διαβίωσης και της ικανότητας υποδοχής που έχουν η Ένωση και τα κράτη μέλη. Η συζήτηση σχετικά με τις έως τώρα πρωτοβουλίες της Επιτροπής (σχέδια κανονισμών και οδηγιών) για την κοινή πολιτική, λίγες εκ των οποίων έχουν εγκριθεί έως τώρα, απέδειξε, ωστόσο, ότι ορισμένα κράτη μέλη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες να προσαρμόσουν την πολιτική τους έτσι, ώστε να καθίσταται δυνατή η άσκηση μιας κοινής πολιτικής.

1.2. Η ανάγκη κοινής πολιτικής με βάση τους στόχους που θεσπίστηκαν στο Τάμπερε για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης παραμένει αδιαμφισβήτητη. Η κοινή πολιτική θα πρέπει να περιλαμβάνει την μετανάστευση για ανθρωπιστικούς λόγους, για λόγους επανένωσης των οικογενειών καθώς και τη μετανάστευση για οικονομικούς και επαγγελματικούς λόγους.

1.3. Η ΟΚΕ ασχολήθηκε διεξοδικά με τις προτάσεις και τις πρωτοβουλίες της Επιτροπές και έλαβε σαφή τοποθέτηση στο ζήτημα. Επιδοκίμασε τις περισσότερες από τις έως τώρα πρωτοβουλίες και ενθάρρυνε την Κοινότητα να συνεχίσει τις εργασίες της με βάση τις αρχές του ανθρωπισμού και της αλληλεγγύης.

2. **Κύρια σημεία των προτάσεων**

2.1. *Συντονισμός της πολιτικής μετανάστευσης*

2.1.1. Με αφορμή την ανακοίνωση σχετικά με την κοινή πολιτική μετανάστευσης, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ανοικτή μέθοδος συντονισμού, σαν συμπλήρωμα στις νομοθετικές διατάξεις των άρθρων 61-69 της Συνθήκης ΕΚ, αποτελεί κατάλληλο μέσο για την αντιμετώπιση προβλημάτων όπως οι πολλαπλές πτυχές του μεταναστευτικού φαινομένου, ο μεγάλος αριθμός εμπλεκομένων παραγόντων και η ευθύνη των κρατών μελών.

2.1.2. Η ανοικτή μέθοδος συντονισμού θα πρέπει να προωθήσει την ενιαία εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων στα κράτη μέλη και να συμπληρώσει την κοινή πολιτική που προκύπτει, ώστε να συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη των βασικών στοιχείων μιας κοινής μεταναστευτικής πολιτικής με συνεκτικό τρόπο και σύμφωνα με κοινούς κανόνες.

2.1.3. Οι προσανατολισμοί που προτείνονται αφορούν τους στόχους του Τάμπερε και καλύπτουν τομείς όπως η διαχείριση μεταναστευτικών ροών, η είσοδος οικονομικών μεταναστών, οι εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες και η κοινωνική ενσωμάτωση των υπηκόων τους.

2.2. *Συντονισμός της πολιτικής ασύλου*

2.2.1. Στον τομέα της πολιτικής ασύλου η μέθοδος του ανοιχτού συντονισμού πρέπει να στηρίξει και να συμπληρώσει την κοινοτική νομοθεσία, η θέσπιση της οποίας προβλέπεται στη Συνθήκη, και να πλαισιώσει και να διευκολύνει τη μετάβαση στο δεύτερο στάδιο εγκαθίδρυσης του κοινού ευρωπαϊκού καθεστώτος ασύλου. Ταυτόχρονα με τη θέσπιση του σχετικού νομοθετικού πλαισίου η Επιτροπή

— θα διατυπώσει προτάσεις για προσανατολισμούς καθώς και για το περιεχόμενο των εθνικών σχεδίων δράσης,

— θα φροντίσει για τον συντονισμό των επιμέρους εθνικών πολιτικών,

— θα μεριμνήσει για την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών,

— θα παρακολουθήσει και θα αξιολογήσει τις συνέπειες της κοινοτικής πολιτικής,

— θα διοργανώσει τακτικές διαβουλεύσεις με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς.

2.2.2. Οι προσανατολισμοί θα πρέπει κυρίως να καλύπτουν τα ακόλουθα: γνώση της ροής των προσφύγων/αιτούντων άσυλο, ανάπτυξη αποτελεσματικού συστήματος ασύλου το οποίο προστατεύει όσους το έχουν ανάγκη βασιζόμενο στην εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης, επαναπατρισμοί, σχέσεις με τρίτες χώρες, ενσωμάτωση/κοινωνική ένταξη.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της εφαρμογής της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού για την πολιτική μετανάστευσης και ασύλου ως συμπληρωματικής μεθόδου για την περαιτέρω ανάπτυξη και υποστήριξη του κοινού νομοθετικού πλαισίου. Εκφράζει, όμως, τη λύπη της για τη βραδεία πρόοδο που παρατηρείται στο χώρο της κοινοτικής νομοθεσίας.

3.2. Ο τρόπος εφαρμογής της μεθόδου προκύπτει από τις εκάστοτε ιδιαιτερότητες του πολιτικού πεδίου: αφενός καθιστά δυνατή τη συνεργασία των κρατών μελών και την κοινή ανταλλαγή εν όψει τελικής νομικής ρύθμισης. Επιπλέον, έχει σημασία σε σχέση με την εφαρμογή της μελλοντικής νομοθεσίας της Κοινότητας. Αφετέρου, όλα τα κράτη μέλη έχουν παρόμοια προβλήματα σχετικά με τη μετανάστευση — αν και σε διαφορετικό βαθμό και ένταση. Ο διευρωπαϊκός χαρακτήρας και η δυνατότητα μεταφοράς των προβλημάτων δικαιολογεί τη στενή συνεργασία βάσει κοινών στόχων και κατευθυντήριων γραμμών.

3.3. Η πολιτική μετανάστευσης και η πολιτική ασύλου είναι αλληλένδετες. Τα μέτρα που λαμβάνονται στον ένα τομέα επηρεάζουν και τον άλλο. Οι εμπειρίες με μέτρα που αποσκοπούν στον τερματισμό της μετανάστευσης έδειξαν ότι αυξήθηκε η χρήση άλλων δυνατοτήτων μετανάστευσης, όπως μέσω των συστημάτων παροχής ασύλου, κατάσταση η οποία συνοδεύεται από ανεπιθύμητα φαινόμενα, όπως η παράνομη μετανάστευση, η διακίνηση λαθρομεταναστών και το εμπόριο ανθρώπων. Παρόλα αυτά, η ΟΚΕ θεωρεί ορθό να εφαρμοστεί η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού ανεξάρτητα από τις ανάγκες της μεταναστευτικής πολιτικής και της πολιτικής ασύλου. Αυτό ισχύει, επίσης, επειδή η πολιτική για το άσυλο και τη μετανάστευση καθορίζεται σε σημαντικό βαθμό από διεθνείς δεσμεύσεις, όπως η Σύμβαση της Γενεύης και το άρθρο 63 της Συνθήκης ΕΚ, αλλά και τα συμπεράσματα του Τάμπερε, όπου προβλέπονται συγκεκριμένες δράσεις και στόχοι. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να συγχέονται τα ανθρωπιστικά ζητήματα με τη θέσπιση στόχων για την μεταναστευτική πολιτική.

3.4. Η ΟΚΕ τονίζει τη σημασία του συγχρονισμού των δράσεων όσον αφορά την ανάπτυξη κοινού νομοθετικού πλαισίου για την μεταναστευτική πολιτική και την πολιτική ασύλου. Θεωρεί εσφαλμένη κίνηση την επίτευξη συμφωνίας των κρατών μελών για τα περιοριστικά μέτρα της κοινής πολιτικής χωρίς την ταυτόχρονη απόφαση για την λήψη γενικότερων εποικοδομητικών μέτρων.

3.5. Για να εκτιμηθεί και να αξιολογηθεί η μεταναστευτική κατάσταση στα κράτη μέλη, πρέπει να είναι γνωστά όλα τα δεδομένα. Παρά τις στατιστικές και τους αριθμούς που διατίθενται στα κράτη σχετικά με τη μετανάστευση και τα ρεύματα αιτούντων άσυλο μέλη, δεν υπάρχουν συγκρίσιμα μεγέθη σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το γεγονός αυτό μπορεί να αποδοθεί στις διαφορές όσον αφορά τις αντιλήψεις και τους ορισμούς. Συνεπώς, η ΟΚΕ προτείνει την ανάπτυξη κοινών διαδικασιών και προγραμμάτων στατιστικής για τη διευκόλυνση της αξιολόγησης.

3.6. Η ΟΚΕ θα το θεωρούσε λυπηρό εάν η διαδικασία εφαρμογής της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού συνεπαγόταν τη μη εφαρμογή των προβλεπόμενων νομοθετικών μέτρων. Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού δεν αντικαθιστά το νομοθετικό πλαίσιο που πρόκειται να δημιουργηθεί. Στο πλαίσιο της εφαρμογής της θα πρέπει, επομένως, να συνεκτιμηθεί στη διαδικασία θέσπισης κατευθυντήριων γραμμών η πρόοδος που έχει σημειωθεί στα κράτη μέλη κατά τη νομοθετική διαδικασία.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1. *Συντονισμός της πολιτικής μετανάστευσης*

4.1.1. Οι προταθέντες προσανατολισμοί καλύπτουν τη στοχοθέτηση των νομικών διατάξεων που προβλέπονται για την κοινή πολιτική μετανάστευσης και στοχεύουν στη στήριξή της. Δικαίως προβάλλεται η αναγκαία εφαρμογή των διαδικασιών, λαμβανομένων υπόψη των δημογραφικών απαιτήσεων που ενδείκνυνται για να συσχετίσουν αφενός την πολιτική μετανάστευσης και ασύλου και αφετέρου την οικονομική και κοινωνική πολιτική καθώς και να προβάλλουν την αλληλεπίδρασή τους.

4.1.2. Διαχείριση μεταναστευτικών ροών

4.1.2.1. Προσανατολισμός 1: Σύσταση ευρείας συντονιστικής δράσης για τη διαχείριση της μετανάστευσης σε κρατική κλίμακα

4.1.2.1.1. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της πολιτικής που διέπει τα στοιχεία του προσανατολισμού. Ωστόσο, εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μια τεχνική ανάλυση. Οι διαδικασίες για τη διαχείριση της μετανάστευσης πρέπει να χαρακτηρίζονται πάντα από την αρχή της αξιοπρέπειας των ανθρώπων που επηρεάζονται από τα μέτρα.

4.1.2.2. Προσανατολισμός 2: Καλύτερη ενημέρωση σχετικά με τις δυνατότητες νόμιμης παραμονής στην ΕΕ και τις συνέπειες της παράνομης μετανάστευσης

4.1.2.2.1. Ο προσανατολισμός αυτός αφορά τον σημαντικό παράγοντα της πρόληψης παράνομης ή παράτυπης μετανάστευσης. Η έγκυρη ενημέρωση για τις δυνατότητες νόμιμης μετανάστευσης προϋποθέτει όμως την περιεκτική και εύλογη προσέγγιση του ζητήματος της μετανάστευσης. Χωρίς σαφές και διαφανές νομικό πλαίσιο που να εφαρμόζεται στην πράξη, τα μέτρα πρόληψης παραμένουν ανεφάρμοστα.

4.1.2.3. Προσανατολισμός 3: Ενίσχυση της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης, της μεταφοράς λαθρομεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων

4.1.2.3.1. Ο προσανατολισμός θίγει μεν το ζήτημα της προώθησης μιας προσέγγισης που αποσκοπεί στην εξισορρόπηση των υποχρεώσεων ανθρωπιστικού χαρακτήρα, της νόμιμης μετανάστευσης και της καταπολέμησης εγκληματικών δικτύων για τη μεταφορά λαθρομεταναστών και την εμπορία ανθρώπων. Ωστόσο, τα προτεινόμενα μέτρα παρακολούθησης, εισαγωγής κυρώσεων και ενίσχυσης των ελέγχων δεν αντεπεξέρχονται πλήρως στις ανάγκες του φαινομένου. Η ΟΚΕ, στις γνωμοδοτήσεις της με θέμα την «Ανακοίνωση σχετικά με την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης» (1) και την «Ανακοίνωση για την κοινή πολιτική στον τομέα της παράνομης μετανάστευσης» (2) επισημαίνει ότι ένα σημαντικό βήμα είναι η λήψη των απαραίτητων μέτρων νομιμοποίησης προσώπων τα οποία ζουν παράνομα εντός της Κοινότητας λόγω της περιοριστικής πολιτικής μετανάστευσης.

4.1.2.3.2. Η παρανομία δεν απορρέει μόνο από την παράνομη είσοδο. Ακόμη και η απώλεια υφιστάμενων δικαιωμάτων παραμονής μπορεί, ανάλογα με τη νομοθεσία του εκάστοτε κράτους μέλους, να οδηγήσει σε κατάσταση παρανομίας.

4.1.2.3.3. Η ανάλυση των συνθηκών διαβίωσης υπηκόων τρίτων χωρών και μελών των οικογενειών τους που διαμένουν παράνομα στα κράτη μέλη και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τις δυνατότητες και την καταλληλότητα για νομιμοποίηση θα πρέπει, σύμφωνα με την ΟΚΕ, να ληφθούν επίσης υπόψη κατά τη διαδικασία καθορισμού των προσανατολισμών.

4.1.3. Υποδοχή οικονομικών μεταναστών

4.1.3.1. Το άνοιγμα της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας προς μια ελεγχόμενη και σύμφωνη με τις ανάγκες μετανάστευση είναι θεμιτό. Η ΟΚΕ ανέλυσε και αξιολόγησε τις σχετικές υπάρχουσες προτάσεις οδηγιών σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών για την άσκηση μισθωτής εργασίας ή ανεξαρτήτου επαγγέλματος (3) και προτείνει μια πιο ενεργό και συντομότερη προσέγγιση όσον αφορά την εισαγωγή νόμιμων δυνατοτήτων μετανάστευσης και προσδίδει μεγάλη σημασία στη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης.

4.1.3.2. Προσανατολισμός 4: Ανάληψη συνεκτικών και διαφανών μέτρων και διαδικασιών για το άνοιγμα της αγοράς προς του υπηκόους τρίτων χωρών στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση.

4.1.3.2.1. Η εξέταση του ζητήματος της συμβολής των μεταναστών στην αγορά εργασίας είναι σημαντική τόσο όσον αφορά την κοινωνική ένταξη αλλά και όσον αφορά την ενίσχυση της δυνατότητας υποδοχής. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη σημασία που αποδίδεται στη συμμετοχή ΜΚΟ και ενώσεων μεταναστών.

4.1.3.2.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη η κατάσταση και οι ανάγκες των γυναικών μεταναστών. Προτείνει την ιδιαίτερη ενασχόληση με το εν λόγω ζήτημα στο πλαίσιο των προσανατολισμών της πολιτικής απασχόλησης για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης μέσω πρόσβασης στην απασχόληση και της διασφάλισης ίσων ευκαιριών.

4.1.4. Σχέσεις εταιρικότητας με τρίτες χώρες

4.1.4.1. Προσανατολισμός 5: Ζητήματα πολιτικής μετανάστευσης όσον αφορά τις σχέσεις με τρίτες χώρες

4.1.4.1.1. Ο προσανατολισμός σχετίζεται στενά με τα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα καθώς και τα ζητήματα πολιτικής ανάπτυξης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της με θέμα την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης (1) παρέθεσε σημαντικά στοιχεία της εταιρικής σχέσης: ενισχυμένη υποστήριξη της οικονομίας και του ανθρώπινου κεφαλαίου στις χώρες προέλευσης, διεύρυνση των δυνατοτήτων κινητικότητας μεταξύ των χωρών προέλευσης και υποδοχής, υποστήριξη των μέτρων οικειοθελούς επαναπατρισμού.

4.1.4.1.2. Τα μέτρα που προτείνονται στον προσανατολισμό 5 αποτελούν σημαντικούς παράγοντες της από κοινού προσέγγισης σε ό,τι αφορά το ζήτημα της μετανάστευσης. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να αποδοθεί στα μέτρα που σχετίζονται με την προώθηση της κινητικότητας μεταξύ των κρατών μελών και των τρίτων χωρών.

4.1.5. Ενσωμάτωση υπηκόων τρίτων χωρών

4.1.5.1. Προσανατολισμός 6: Ανάπτυξη πολιτικής για την ενσωμάτωση υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια των κρατών μελών

4.1.5.1.1. Οι πολιτικές που αφορούν την κοινωνική ένταξη θα πρέπει να ενθαρρυνθούν μέσω ενός σχεδίου ένταξης προσανατολισμένου προς το μέλλον. Αδιαμφισβήτητα, η επιτυχία της κοινής πολιτικής μετανάστευσης εξαρτάται από την ενσωμάτωση των μεταναστών στην χώρα υποδοχής. Η επιτυχία βασίζεται επομένως: στη δίκαιη μεταχείριση, τα ίσα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, τις ίσες ευκαιρίες, την πάταξη των διακρίσεων, την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή.

(1) ΕΕ C 260 της 17.9.2001.
(2) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 24.4.2002.
(3) ΕΕ C 80 της 3.4.2002.
(4) ΕΕ C 260 της 17.9.2001.

4.1.5.1.2. Η σφαιρική και βιώσιμη πολιτική κοινωνικής ένταξης θα πρέπει να έχει ως στόχο το δικαίωμα της ίσης συμμετοχής στην κοινωνική ζωή αλλά και την εφαρμογή του την πράξη (συμμετοχή και ίσες ευκαιρίες). Για το σκοπό αυτό απαιτείται η προώθηση όλων των πτυχών κοινωνικής ενσωμάτωσης — αγορά εργασίας, εκπαίδευση, γλώσσα, πολιτισμός, κοινωνική, νομική και πολιτική ενσωμάτωση — μεμονωμένες και σε συνάρτηση μεταξύ τους. Μια περαιτέρω σημαντική πτυχή της ένταξης αποτελεί η συμμετοχή στο δημόσιο βίο μέσω της αναγνώρισης συγκεκριμένων δικαιωμάτων αλλά και υποχρεώσεων τα των πολιτών. Η πολιτική ενσωμάτωσης θα πρέπει να νοείται ως αδιάλειπτο κοινωνικοπολιτικό καθήκον.

4.1.5.1.3. Τα μέτρα που αναφέρονται στον προσανατολισμό καλύπτουν τα ζητήματα που αφορούν την ανάπτυξη της πολιτικής ενσωμάτωσης. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σημασία προώθησης της εκμάθησης της γλώσσας που αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιτυχία της ενσωμάτωσης. Η γνώση της γλώσσας αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στον πολιτιστικό, τον κοινωνικό και τον πολιτικό βίο στη χώρα υποδοχής. Επίσης, με τη βελτίωση των δυνατοτήτων εκμάθησης ξένων γλωσσών στα κράτη μέλη μπορεί να προαχθεί ουσιαστικά η αμοιβαία γνωριμία και κατανόηση, με αποτέλεσμα να διευκολύνεται η αποδοχή και η ενσωμάτωση των μεταναστών.

4.1.5.1.4. Η ΟΚΕ εγκρίνει τον ιδιαίτερο ρόλο που προσάπτεται στους τοπικούς και περιφερειακούς παράγοντες, τους κοινωνικούς εταίρους, την κοινωνία των πολιτών και τους ίδιους τους μετανάστες σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή ανάλογων σχεδίων ενσωμάτωσης. Σε πολλά κράτη μέλη μπορεί να αξιοποιηθεί η εμπειρία των υφιστάμενων δικτύων και κοινωνικών υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται στους τομείς παροχής συμβουλών και πλαισίωσης προσφύγων.

4.2. *Συντονισμός της πολιτικής ασύλου*

4.2.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι οι προτεινόμενοι προσανατολισμοί μπορούν να χρησιμεύσουν για μεγαλύτερη συνοχή στην κοινή πολιτική ασύλου. Ακόμη κι εάν η πολιτική μετανάστευσης και προσφύγων αλληλεξαρτώνται και, όσον αφορά την μετανάστευση, διασυνδέονται, θα πρέπει να αποφεύγεται η εξάρτηση της υποδοχής προσφύγων για ανθρωπιστικούς λόγους από τις κοινωνικές, οικονομικές και δημογραφικές απαιτήσεις της κοινής πολιτικής μετανάστευσης.

4.2.2. Προσανατολισμός 1: Βελτίωση της γνώσης για τα μεταναστευτικά ρεύματα που γίνονται δεκτά για ανθρωπιστικούς λόγους

4.2.2.1. Η γνώση σχετικά με τις μεταναστευτικές ροές, τα αίτια και τα κίνητρά τους αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την αξιολόγηση των μελλοντικών πολιτικών και στρατηγικών. Η ανάπτυξη διαδικασιών για την ανταλλαγή και χρήση πληροφοριών και αναλύσεων μπορεί να συμβάλλει στη βελτίωση της πολιτικής δράσης. Χρήσιμες ενδείξεις μπορούν να προσφέρουν και οι ΜΚΟ που πλαισιώνουν πρόσφυγες τόσο εντός των κρατών μελών αλλά και σε πολλές χώρες προέλευσης, στις οποίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

4.2.2.2. Πιθανώς να ήταν εύλογο να συσταθεί μακροπρόθεσμα ένα κέντρο που θα παρέχει σχετικές πληροφορίες για τις χώρες προέλευσης και τη σχετική νομολογία και θα τα θέτει στη διάθεση όλων των φορέων λήψης αποφάσεων και των εργαζομένων στον τομέα της μετανάστευσης στο πλαίσιο της πολιτικής ασύλου.

4.2.3. Προσανατολισμός 2: Ανάπτυξη αποτελεσματικού συστήματος ασύλου

4.2.3.1. Η ΟΚΕ παραπέμπει στη γνωμοδότησή της με θέμα την «Ανακοίνωση για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας παροχής ασύλου και ομοιόμορφου καθεστώτος σε όλη την Ένωση για τα άτομα στα οποία χορηγείται άσυλο» (1) και την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εξασφάλιση της πραγματικής φορολόγησης των εισοδημάτων από αποταμιεύσεις υπό μορφή τόκων στην Κοινότητα» (2) καθώς και τις απόψεις που παρουσιάζονται και συμπίπτουν με τις περισσότερες προτάσεις της Επιτροπής.

4.2.3.2. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ των προτεινόμενων μέτρων που στηρίζουν την ανάπτυξη αποτελεσματικού συστήματος για το άσυλο. Ιδιαίτερη σημασία έχει η θέσπιση κοινών κριτηρίων για τις αιτήσεις ασύλου. Σε γνωμοδότησή της με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας» (3), η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις ανάλογες απαιτήσεις εναρμόνισης ώστε να μειωθεί η σημασία των παραγόντων που επηρεάζουν την επιλογή του κράτους μέλους στο οποίο ο υποψήφιος μετανάστης υποβάλλει την αίτηση ασύλου. Στο πλαίσιο της διαδικασίας για τη θέσπιση των κατευθυντήριων γραμμών θα πρέπει ο παράγοντας της ανάπτυξης κοινών κριτηρίων να διαδραματίσει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο.

4.2.4. Προσανατολισμός 3: Μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της πολιτικής επαναπροώθησης

4.2.4.1. Η πολιτική και η διαχείριση της μετανάστευσης θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να περιλαμβάνουν και την πτυχή του επαναπατρισμού. Τη βάση για την πτυχή αυτή αποτελούν ο διάλογος και η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης και η αρχή της ελεύθερης βούλησης. Οι εμπειρίες των κρατών μελών και των ΜΚΟ, για παράδειγμα στο πλαίσιο προγραμμάτων επαναπατρισμού, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη.

4.2.4.2. Οι διαδικασίες που αναφέρονται υπό το σημείο δ) σχετικά με τους ακούσιους επαναπατρισμούς δε θα πρέπει να συγχέονται με την πολιτική επαναπατρισμού που βασίζεται στη συνεργασία, την ευελιξία, την ελευθερία βούλησης και την υποστήριξη.

(1) ΕΕ C 260 της 17.9.2001.
(2) ΕΕ C 48 της 21.2.2002.
(3) Βλ. γνωμοδότηση της ΟΚΕ της 20.3.2002.

4.2.5. Προσανατολισμός 4: Συνεκτίμηση των ζητημάτων διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο των σχέσεων με τρίτες χώρες

4.2.5.1. 'Οπως και στο πλαίσιο της πολιτικής μετανάστευσης έτσι και στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες, προσδίδεται μεγάλη σημασία στα ζητήματα διεθνούς προστασίας με ιδιαίτερο βάρος στην εξωτερική πολιτική.

4.2.6. Προσανατολισμός 5: Ανάπτυξη πολιτικής για την ενσωμάτωση ή την ένταξη προσώπων που χαίρουν διεθνούς προστασίας εντός ενός κράτους μέλους

4.2.6.1. Η ιδιαίτερη σημασία των μέτρων ενσωμάτωσης τονίστηκε κατά την εξέταση της πολιτικής μετανάστευσης. Τα προτεινόμενα μέτρα όπως η προσοχή στις ειδικές ανάγκες των παιδιών και των ασυνόδευτων ανηλίκων, η συμμετοχή των διάφορων κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, αποτελούν σημαντικά στοιχεία μιας αποτελεσματικής πολιτικής ενσωμάτωσης.

4.2.6.2. Στα κράτη μέλη υπάρχουν πολλά πρότυπα που θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμα ιδιαίτερα για τα μέτρα που αναφέρονται υπό το στ) σχετικά με την υγειονομική στήριξη των ανθρώπων που έχουν υποστεί βιαιότητες, τραυματικές εμπειρίες, βασανιστήρια ή οποιαδήποτε άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

5. **Συμπεράσματα/Πόρισμα**

5.1. *Εφαρμογή του προτεινόμενου νομικού πλαισίου*

5.1.1. Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού αποτελεί κατάλληλο μέσο για τη συνοχή των εθνικών πολιτικών. Η μέθοδος αυτή θα πρέπει να χρησιμοποιείται για τη θέσπιση κοινών πολιτικών στα κράτη μέλη με βάση τους στόχους του Τάμπερε για έναν ευρωπαϊκό χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Η χρήση της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού δεν θα πρέπει, ωστόσο, να συντελέσει στην καθυστέρηση της εφαρμογής του νομικού πλαισίου που προβλέπεται από τη Συνθήκη και επικυρώθηκε στο Τάμπερε. Τα κράτη μέλη καλούνται να προβούν άμεσα στα βήματα που θεωρούν αναγκαία και ορθά.

5.2. *Συμμετοχή των υποψηφίων χωρών*

5.2.1. Οι υποψήφιες προς ένταξη χώρες θα πρέπει να ενταχθούν στη διαδικασία θέσπισης των προσανατολισμών ήδη από την παρούσα χρονική στιγμή. Η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού θα καθιστούσε δυνατή — πριν ακόμη τον προσδιορισμό κανονιστικού πλαισίου — τη λήψη μέτρων συνεργασίας που θα συνέβαλαν στην επιτυχία ορισμένων στόχων στο πλαίσιο διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών ή της ανάπτυξης ενός αποτελεσματικού συστήματος ασύλου και θα διατηρούσε παράλληλα τις ιδιαιτερότητες των εκάστοτε συμμετεχόντων κρατών χωρίς να τα επιβαρύνει.

5.3. *Συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών*

5.3.1. Θα πρέπει επίσης να αξιοποιηθεί η πολυετής εμπειρία συνδέσμων, μη κυβερνητικών οργανισμών και κοινωνικών εταίρων στους τομείς παροχής κοινωνικών συμβουλών, πλαισίωσης και υποστήριξης των μεταναστών και των προσφύγων. Οι διάφοροι οργανισμοί που δραστηριοποιούνται εντός των κρατών μελών προσφέρουν με τις δομές τους σε ό,τι αφορά την παροχή βοήθειας τις προϋποθέσεις για την υποστήριξη της υποδοχής και αποδοχής των μεταναστών και της ενσωμάτωσής τους. Γι' αυτό και πρέπει να συμμετάσχουν στη συζήτηση ως ισότιμοι εταίροι.

5.4. *Η κοινή γνώμη*

5.4.1. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει την αναγκαιότητα για τη λήψη μέτρων που θα ευαισθητοποιήσουν την κοινή γνώμη σε ό,τι αφορά τους μετανάστες και τα θέματα που τους απασχολούν (για οικονομικούς αλλά και ανθρωπιστικούς λόγους), που ευνοούν ένα θετικό κλίμα αποδοχής και συμβάλουν στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Παρόμοια μέτρα μπορούν όμως να αποφέρουν αποτελέσματα μόνο εφόσον φέρουν την υποστήριξη και συνεκτιμώνται στις δράσεις και των αρμόδιων πολιτικών.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οι κοινωνικοί δείκτες»

(2002/C 221/13)

Στις 15 Ιανουαρίου 2002 και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για το ανωτέρω θέμα.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα των πολιτών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 13 Μαΐου 2002 με βάση εισηγητική έκθεση της κ. Cassina.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειας της 29ης Μαΐου 2002 η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 104 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η έκθεση για τους δείκτες της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού

1.1. Τον Οκτώβριο του 2001, η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ) δημοσίευσε έκθεση για τους δείκτες της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού [1] (με βάση την εργασία της τεχνικής υποεπιτροπής «Δείκτες») ανταποκρινόμενη στην εντολή του Συμβουλίου. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Νίκαιας και της Στοκχόλμης, το Συμβούλιο έπρεπε να υιοθετήσει μέχρι τα τέλη του 2001 ένα σύστημα δεικτών για την καλύτερη κατανόηση και σύγκριση των φαινομένων της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ, με στόχο την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της Λισαβόνας, σύμφωνα με τις οποίες, από τώρα μέχρι το 2010, πρέπει να προωθηθεί σημαντικά η προσπάθεια για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Όλα αυτά έχουν ως στόχο να προαχθεί η ανάπτυξη εθνικών σχεδίων για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού με την καλύτερη κατανόηση των φαινομένων αυτών και τη διευκόλυνση της ανταλλαγής καλών πρακτικών σύμφωνα με την ανοικτή μέθοδο συντονισμού και το σχετικό κοινοτικό πρόγραμμα δράσης, το οποίο θεσπίστηκε με απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [2]. Η προτεινόμενη δέσμη δεικτών, η οποία πρέπει να εκληφθεί ως σύνολο και όχι ως κατάλογος μεμονωμένων δεικτών, καταρτίστηκε με βάση τα κοινωνικά αποτελέσματα και όχι τα μέσα με τα οποία επιτυγχάνονται.

1.2. Με τις μεθοδολογικές αρχές που ακολούθησε η υποομάδα «Δείκτες», επιδιώκει την ανάλυση και τη σύγκριση των εθνικών σχεδίων δράσης για την κοινωνική ενσωμάτωση, με βάση ουσιαστικούς και αποδεκτούς παράγοντες, με ορισμούς νομικά και επιστημονικά τεκμηριωμένους με τρόπο σύγχρονο αλλά και ευπροσάρμοστο, με αλληλοσυμβατούς δείκτες, διαφάνεια και κοινωνική αποδοχή.

1.3. Η δέσμη δεικτών κατανέμεται σε δύο κατηγορίες, η πρώτη από τις οποίες περιλαμβάνει πρωτεύοντες δείκτες που καλύπτουν τους μεγαλύτερους τομείς και τα σημαντικότερα στοιχεία του κοινωνικού αποκλεισμού και η άλλη δευτερεύοντες δείκτες, για την υποστήριξη των πρωτευόντων και την περιγραφή άλλων διαστάσεων του προβλήματος. Οι δύο πρώτες κατηγορίες δεικτών ορίστηκαν με πλήρη συμφωνία των κρατών μελών και θα εφαρμοστούν την επόμενη φορά που θα καταρτιστούν εθνικά σχέδια δράσης για τον κοινωνικό αποκλεισμό. Θα μπορούσε, επίσης, να οριστεί και μια τρίτη κατηγορία δεικτών, τους οποίους τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν στα σχέδια δράσης τους ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό, προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες ορισμένων τομέων και να διευκολυνθεί η ερμηνεία των πρωτευόντων και των δευτερευόντων δεικτών.

1.4. Οι πρωτεύοντες δείκτες είναι οι εξής:

— ποσοστό χαμηλών εισοδημάτων μετά τις μεταβιβάσεις (δείκτες 1α, 1β, 1γ, 1δ, και 1ε)

— κατανομή εισοδημάτων (δείκτης 2)

— διατήρηση του εισοδήματος σε χαμηλά επίπεδα (δείκτης 3)

— μέση τιμή χαμηλού εισοδήματος (δείκτης 4)

— περιφερειακή συνοχή (δείκτης 5)

— ποσοστό μακροχρονίως ανέργων (δείκτης 6)

— πρόσωπα που διαμένουν σε νοικοκυριά όλα τα μέλη των οποίων είναι άνεργα (δείκτης 7)

— νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα και δεν ακολουθούν κανενός είδους μαθήματα επιμόρφωσης ή επαγγελματικής κατάρτισης (δείκτης 8)

— προσδόκιμο επιβίωσης κατά τη γέννηση (δείκτης 9)

— αξιολόγηση της κατάστασης της υγείας εκ μέρους των ίδιων των ενδιαφερομένων, ανά κατηγορία εισοδήματος (δείκτης 10).

1.5. Οι δευτερεύοντες δείκτες είναι οι εξής:

— διασπορά του ποσοστού χαμηλών εισοδημάτων με βάση την οριακή τιμή του 60 % του μέσου εισοδήματος (δείκτης 11)

— ποσοστό χαμηλού εισοδήματος σε μια δεδομένη χρονική στιγμή (δείκτης 12)

---

[1] Στο ιταλικό κείμενο, εκτός της περιπτώσεων κατά την οποία παρατίθενται οι τίτλοι των επίσημων εγγράφων, θα χρησιμοποιηθεί η έκφραση «καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού». Η έννοια της «περιθωριοποίησης» θα χρησιμοποιηθεί, εξάλλου, για να υποδείξει τη διαδικασία που μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό.

[2] Απόφαση αριθ. 50/2002/ΕΟΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης για την ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

— ποσοστό χαμηλών εισοδημάτων πριν τις μεταβιβάσεις (δείκτης 13)

— κατανομή εισοδήματος (συντελεστής Gini) (δείκτης 14)

— διατήρηση του εισοδήματος σε χαμηλά επίπεδα (υπολογιζόμενο με βάση το 50 % του μέσου εισοδήματος) (δείκτης 15)

— ποσοστό μακροχρονίως ανέργων (δείκτης 16)

— ποσοστό ανέργων για πολύ μεγάλο διάστημα (δείκτης 17)

— πρόσωπα με χαμηλή κατάρτιση (δείκτης 18).

1.6. Σύμφωνα με την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ), οι δείκτες αυτοί επιτρέπουν να υπολογιστούν με συγκρίσιμο τρόπο οι διάφορες πτυχές του φαινομένου αυτού το οποίο, από τη φύση του, είναι πολυδιάστατο. Η ΕΚΠ συνιστά να συνεχιστούν οι εργασίες προκειμένου:

— να οριστούν άλλοι δείκτες που αφορούν τις συνθήκες διαβίωσης (συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής συμμετοχής), την επίμονη και την περιστασιακή φτώχεια, την πρόσβαση σε βασικές δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες, περιφερειακά θέματα και δείκτες τοπικής εμβέλειας, την φτώχεια και την εργασία, τη σύναψη χρεών, την εξάρτηση από κοινωνικές παροχές και τα οικογενειακά επιδόματα·

— να υπολογιστεί με πιο ικανοποιητικό τρόπο η σημασία του φύλου·

— να βελτιωθούν η ακρίβεια και η συγκρισιμότητα των δεικτών που έχουν σχέση με παράγοντες όπως η στέγαση (καταλληλότητα, κόστος, άστεγοι), η στοιχειώδης ικανότητα ανάγνωσης, γραφής και αριθμητικών πράξεων, η προσδοκία μιας ποιοτικά αποδεκτής διαβίωσης, ο πρόωρος θάνατος ανάλογα με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση και την πρόσβαση σε συστήματα προστασίας της υγείας, ομάδες που δεν διαβιούν σε «ιδιωτικά νοικοκυριά» και ιδιαιτέρως οι άστεγοι και όσοι ζουν σε ιδρύματα (άσυλα παίδων, ορφανοτροφεία, άσυλα γενικότερα, φυλακές, κ.λπ.).

1.7. Τέλος, η Επιτροπή Προστασίας της Υγείας αναγνωρίζει τη σημασία που έχει η προαγωγή της συμμετοχής των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων στην προσπάθεια για τον ορισμό των δεικτών, καθώς και ότι είναι απαραίτητο να αναζητηθεί ένας περισσότερο αποτελεσματικός τρόπος για να ακουστεί η φωνή τους.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Σε πρόσφατες γνωμοδοτήσεις που αφορούσαν διάφορα κοινωνικά προβλήματα, η ΕΟΚΕ υπογράμμισε ότι είναι επειγόντως απαραίτητο να θεσπιστούν δείκτες καλής ποιότητας και συγκρίσιμοι [1], «επαρκώς διαρθρωμένοι, που θα καταστήσουν δυνατή την πραγματική αξιολόγηση όλων των αναλύσεων και των σφαιρικών σχεδιασμών» [2]. Ιδιαίτερα όσον αφορά το θέμα του κοινωνικού αποκλεισμού, χρειάζονται ορισμένοι δείκτες που πληρούν τις προϋποθέσεις αυτές, λόγω του πολύπλοκου και πολυδιάστατου χαρακτήρα του φαινομένου. Η εξεταζόμενη έκθεση προσφέρει μια πρώτη δέσμη βασικών δεικτών και η ΕΟΚΕ εκτιμά όλως ιδιαιτέρως το έργο που εκπόνησε η υποομάδα «Δείκτες» και η ΕΚΠ και ελπίζει ότι η συνέχεια των εργασιών θα αποφέρει καρπούς. Παράλληλα, επιβεβαιώνει [3] ότι έχει την πρόθεση να προσφέρει τη συνεργασία της και να υποστηρίξει το έργο που ανέλαβε η ΕΚΠ, η οποία είναι ένας οργανισμός που έχει καθοριστική σημασία για την αποτελεσματική ανάπτυξη των εθνικών προγραμμάτων δράσης (ΕΠΔ) για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

2.2. Η ΕΟΚΕ εκτιμά πάνω από όλα τη δυναμική προσέγγιση που εφαρμόζεται, η οποία προβλέπει τη δυνατότητα προσαρμογής και εξέλιξης των δεικτών, πράγμα ιδιαιτέρως απαραίτητο για να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες που προσφέρει η ανοικτή μέθοδος στο χώρο αυτό, όπου απαιτείται μια ολοένα και περισσότερο ακριβής και επίκαιρη σύγκριση των εκάστοτε συνθηκών που επικρατούν σε κάθε κράτος μέλος σε συνδυασμό με τις καλύτερες πρακτικές. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της που η υποομάδα «Δείκτες» άρχισε ήδη να εξετάζει εμπεριστατωμένα θέματα ουσιαστικής σημασίας, όπως ο αναλφαβητισμός, η πολιτιστική ενσωμάτωση και η στέγαση, προκειμένου να ορίσει νέους δείκτες και να τελειοποιήσει αυτούς που έχουν ήδη υιοθετηθεί.

2.3. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να εξεταστεί αν ο ορισμός — και μαζί με αυτόν το περιεχόμενο — η διαφάνεια και ο βαθμός αποδοχής των δεικτών ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις και αν θα ήταν σκόπιμο να εξασφαλιστεί βραχυπρόθεσμα μια καλύτερη διάρθρωση ορισμένων δεικτών. Επί του θέματος αυτού, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να προσφέρει τη συμβολή της με τις συγκεκριμένες παρατηρήσεις και τις συστάσεις για τη συνέχεια των εργασιών που παρουσιάζονται παρακάτω.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η πλειοψηφία των δεικτών αποτελείται από δείκτες που σχετίζονται με το εισόδημα και θεωρεί ότι το στοιχείο αυτό προξενεί μια ορισμένη ανισορροπία σε σχέση με τους δείκτες που επιτρέπουν τη μελέτη και τη σύγκριση και των ποιοτικών πτυχών των φαινομένων της φτώχειας και του αποκλεισμού. Γνωρίζει ότι δόθηκε προτεραιότητα στους δείκτες που έχουν πρακτικό ή αντικειμενικό χαρακτήρα, επιμένει όμως ότι επείγει να οριστούν δείκτες που χρησιμεύουν για τον προσδιορισμό του βαθμού κοινωνικής συμμετοχής, την πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και την εκτίμηση από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους της κατάστασής τους όσον αφορά τον κοινωνικό αποκλεισμό. Σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ υπερασπίζεται την άποψη ότι ένα ικανοποιητικό εισόδημα, προϊόν προσωπικής εργασίας, αποτελεί αναγκαία αλλά όχι και ικανή συνθήκη για την πρόληψη ή την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η διαπίστωση αυτή δεν αντίκειται στα συμπεράσματα της συνόδου κορυφής της Βαρκελώνης [4] όπου τονίζεται ότι «η καλύτερη εγγύηση κατά του κοινωνικού αποκλεισμού είναι η εργασία», αλλά αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμά τους, εάν ληφθούν υπόψη οι πολλαπλές πτυχές του φαινομένου.

---

(1) Ενίσχυση της ποιότητας της κοινωνικής πολιτικής και της απασχόλησης, ΕΕ DO C 311 της 7.11.2001.

(2) Ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις, ΕΕ C 48 της 22.2.2002.

(3) Γνωμοδότηση για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύσταση επιτροπής για την κοινωνική προστασία», ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σημεία 2.3 και 2.3.1.

(4) Μέρος III, συμβολή στη συζήτηση. Κοινωνική πολιτική και πολιτική απασχόλησης.

3.2. Ο αγώνας κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού εντάσσεται στις στρατηγικές επιλογές της Λισαβόνας και επικυρώθηκε στη σύνοδο κορυφής της Βαρκελώνης, όπου τονίστηκε ότι είναι αναγκαίο να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός ατόμων που κινδυνεύουν να περιπέσουν σε κατάσταση κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας μέχρι το 2010 (1). Επίσης, η Επιτροπή υπέδειξε στην έκθεσή της το στόχο να μειωθεί κατά 50 % ο κίνδυνος αυτός έως την ημερομηνία που προαναφέρθηκε. Δεδομένου ότι χαρακτηριστικό της στρατηγικής της Λισσαβόνας είναι η υψηλή οικονομική, κοινωνική και τεχνολογική ποιότητα του ευρωπαϊκού αναπτυξιακού προτύπου, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι πρέπει να συνεκτιμάται διαρκώς η ποιοτική διάσταση, τόσο στα μέτρα που αποσκοπούν στην προαγωγή της απασχόλησης ατόμων που υποφέρουν ή απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, όσο και στην επεξεργασία στατιστικών μέσων.

3.3. Οι δείκτες που έχουν σχέση με τις γνώσεις και τις δεξιότητες πρέπει να συμπληρωθούν και να τελειοποιηθούν: ένα ανεπαρκές επίπεδο (ή ανεπαρκή αποτελέσματα) σχολικής εκπαίδευσης, για παράδειγμα, δεν αποκαλύπτει ένα ουσιαστικό στοιχείο που χαρακτηρίζει την πλειοψηφία των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων, που είναι η αδυναμία να αντιληφθούν τον εαυτό τους ως πολίτες που έχουν επίγνωση των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων τους τα οποία και ασκούν. Αυτό οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στην έλλειψη βασικών γνώσεων, αλλά επίσης — και κυρίως — στην απώλεια της αυτεπίγνωσης και στην ύπαρξη μιας πραγματικότητας που είναι το προϊόν της ανάγκης για κάλυψη στοιχειωδών προσωπικών αναγκών. Επίσης, όπως είναι απαραίτητο να υπάρχει η δυνατότητα παρέμβασης σε καταστάσεις «λειτουργικού αναλφαβητισμού», πρέπει να υπάρχουν μέσα που επιτρέπουν την ανάλυση και την ποσοτική περιγραφή του φαινομένου αυτού. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει, επίσης, ότι στη γνωμοδότηση που εξέδωσε για το κοινοτικό πρόγραμμα ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό και τη φτώχεια (2) τονίζει τον κίνδυνο νέων αποκλεισμών και αιτιών φτώχειας λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης, δεδομένου ότι, εάν δεν εξασφαλιστεί και η ενσωμάτωση των αποκλεισμένων στην κοινωνία της γνώσης, υπάρχει κίνδυνος να προκύψουν νέα είδη αποκλεισμού. Θα ήταν λοιπόν σκόπιμο να ληφθεί υπόψη το στοιχείο αυτό κατά την κατάρτιση νέων δεικτών.

3.4. 'Οταν γίνεται λόγος περί «μεταβιβάσεων» (δείκτες 1α, 1β, 1γ και 1δ) ο όρος αναφέρεται στις μεταβιβάσεις σε πρόσωπα ή οικογένειες μέσω του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, εάν δεν συνεκτιμηθεί και η φορολογία και οι εισφορές — όπου, όπως είναι γνωστό, υπάρχουν (καμιά φορά ιδιαίτερα μεγάλες) διαφορές μεταξύ των κρατών μελών — υπάρχει κίνδυνος να στρεβλωθεί σε μεγάλο βαθμό η συγκρισιμότητα (των δεικτών).

3.5. 'Ενα άλλο πρόβλημα είναι ο υπολογισμός της αγοραστικής δύναμης. Δεδομένου ότι υπολογίζεται αυτομάτως σύμφωνα με τα κριτήρια της Eurostat, όπως συμβαίνει και με τη συλλογή και την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν την οικονομική και κοινωνική συνοχή, οι τοπικές και περιφερειακές ιδιαιτερότητες παραμένουν αόρατες. Είναι γνωστό ότι η αγοραστική δύναμη μπορεί να ποικίλλει σημαντικά τόσο εντός μιας χώρας όσο και εντός μιας περιφέρειας ή ακόμη και μιας πόλης. Η κατάρτιση μιας τρίτης κατηγορίας δεικτών θα επέτρεπε στα κράτη μέλη να αναπτύξουν τα δικά τους κριτήρια υπολογισμού ανά περιφέρεια ή περιοχή. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι τα κράτη μέλη θα δώσουν την απαραίτητη προσοχή στο πρόβλημα αυτό όταν ορίσουν τους δείκτες και όταν εκτελέσουν τα εθνικά σχέδια δράσης ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό.

3.6. Ο ορισμός του δείκτη 1β, ο οποίος αναφέρεται στο «ποσοστό χαμηλών εισοδημάτων μετά τις μεταβιβάσεις κατανεμημένο με βάση τις συνηθέστερες επαγγελματικές κατηγορίες», πρέπει να συμπληρωθεί με τη συμπερίληψη των δραστηριοτήτων που παρουσιάζουν έναν χαρακτήρα έντονα σποραδικό ή περιστασιακό και τις δραστηριότητες που δεν είναι επισήμως καταχωρημένες (παράνομη απασχόληση ή «λαθραπασχόληση»), για να συνεκτιμηθούν οι δραστηριότητες στις οποίες επιδίδονται πάρα πολύ συχνά τα κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα και που προκαλούν ή επιδεινώνουν την κατάστασή τους.

3.6.1. Η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι, στην περίπτωση της λαθραίας ή παράνομης απασχόλησης, είναι πολύ δύσκολο να συλλεχθούν δεδομένα, επιμένει όμως ότι τα άτομα που εργάζονται υπό συνθήκες παρανομίας, ακόμη και αν αποκομίζουν ένα ορισμένο εισόδημα, δεν διαθέτουν τις στοιχειώδεις εγγυήσεις και την προστασία που προσφέρει μια σύμβαση εργασίας και παραμένουν στο περιθώριο της κοινωνίας και, σε τελευταία ανάλυση, και του νόμου. Πρέπει, λοιπόν, να γίνει κάθε δυνατή προσπάθεια για να καταγραφεί το φαινόμενο της παράνομης απασχόλησης με τρόπο τόσο λεπτομερή που να επιτρέπει την καταπολέμησή του καθώς και αυτών που το εκμεταλλεύονται, προκειμένου να επιτραπεί στους κοινωνικά αποκλεισμένους ή φτωχούς να απαλλαγούν από τη μοιρολατρία που τους ωθεί να αναζητούν και να αποδέχονται αυτό το είδος εργασίας. Υπάρχει μια κατηγορία ανθρώπων που ζουν από την παράνομη εργασία και που καταλήγουν να είναι όχι μόνο κοινωνικά αποκλεισμένα αλλά και «αόρατοι» για την υπόλοιπη κοινωνία. Θα ήταν σκόπιμο να καταρτισθεί ένας δείκτης που να επιτρέπει την πρόβλεψη του μελλοντικού κινδύνου φτώχειας λόγω μη καταβολής των κοινωνικών εισφορών. Για να αντιμετωπιστεί και να καταπολεμηθεί η μάστιγα της παράνομης εργασίας, χρειάζεται μια ισχυρή συνέργια των εθνικών σχεδίων δράσης για την κοινωνική ενσωμάτωση και για την απασχόληση και των φορολογικών πολιτικών.

3.7. Επίσης, η κατανομή ανά είδος νοικοκυριού (δείκτης 1γ) δεν συνεκτιμά με αρκετή ακρίβεια δύο περιπτώσεις:

3.7.1. Την περίπτωση των ιδιαίτερα πολυμελών οικογενειών (το κριτήριο «με περισσότερα από 3 παιδιά» είναι υπερβολικά αόριστο). Είναι αλήθεια ότι λίγες είναι οι οικογένειες που φέρουν το βάρος πολλών παιδιών, πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι μεταξύ των εξαιρετικά φτωχών οικογενειών υπάρχουν πολλές με διπλάσιο ή τριπλάσιο αριθμό παιδιών σε σύγκριση με τον κοινωνικό μέσο όρο.

3.7.2. Την περίπτωση των μονογονεϊκών οικογενειών, όπου υπάρχει μεγάλη διαφορά αν έχει κανείς μόνο ένα παιδί να φροντίσει ή αν έχει περισσότερα, κυρίως όταν πρόκειται για μικρά παιδιά. Με περισσότερο από ένα παιδί, είναι πρακτικά αδύνατο για τον γονέα να αποκομίσει επαρκές εισόδημα, κατάσταση η οποία διατηρεί ή προσαυξάνει την εξάρτησή του από τα κοινωνικά επιδόματα.

(1) Συμπεράσματα της Προεδρίας, σημείο 24.

(2) «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης για την ενθάρρυνση της συνεργασίας των κρατών μελών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού», ΕΕ C 14 της 16.1.2001, σημείο 2.5.1.

3.8. 'Οσον αφορά το δείκτη που αφορά το «χαμηλό ποσοστό εισοδήματος μετά τις μεταβιβάσεις κατανεμημένο ανά καθεστώς κατοχής» (1δ), η ΕΟΚΕ παρατηρεί με ικανοποίηση ότι θα τελειοποιηθεί στο προσεχές μέλλον και ότι η Eurostat κίνησε τις διαδικασίες για την εκπόνηση μελέτης για το θέμα αυτό. Συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ θεωρεί πολύ σημαντικό το να μπορέσουν τα κράτη μέλη να συμφωνήσουν σε έναν ορισμό αναφοράς για τα άτομα χωρίς μόνιμη στέγη, που αποτελούν μία σημαντική και ιδιαίτερη κατηγορία των κοινωνικά αποκλεισμένων. Επιπλέον, θα πρέπει να γίνει μια διάκριση των προσώπων που κατοικούν δωρεάν και των «ιδιοκτητών». 'Οντως, οι τελευταίοι πρέπει πάντοτε να αναλαμβάνουν το κόστος της συνιδιοκτησίας ή της συντήρησης του κτιρίου, ενώ εκείνοι που διαθέτουν δωρεάν στέγη πρέπει να καλύπτουν μόνο τις συνήθεις δαπάνες διαβίωσης.

3.9. Στην περίπτωση του δείκτη 9 (προσδόκιμο επιβίωσης κατά τη γέννηση) θα έπρεπε να εξετάζεται ιδιαιτέρως το προσδόκιμο «αυτόνομης επιβίωσης», κριτήριο το οποίο ήδη προτείνεται από την Eurostat στα κράτη μέλη. Σημειώνεται αύξηση των περιπτώσεων εξάρτησης, κυρίως των ηλικιωμένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες, πράγμα το οποίο πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη.

4. **Συστάσεις για τη συνέχεια των εργασιών**

4.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι είναι αναγκαίο να καθιερωθούν νέοι δείκτες, ενώ πρέπει να βελτιωθούν οι υφιστάμενοι και να καταστούν περισσότερο ολοκληρωμένοι και χρήσιμοι προκειμένου να διευκολυνθεί η συγκρισιμότητά τους (βλέπε σημείο 1.6.). Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στους δείκτες που επιτρέπουν τη μέτρηση της κοινωνικής συμμετοχής και της πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες, ιδιαιτέρως όσον αφορά την υγεία. Επιπλέον, υπενθυμίζει τα όσα επισημάνθηκαν σε σχέση με τις γνώσεις και τις δεξιότητες (σημείο 3.3), τα είδη δραστηριότητας (σημείο 3.5) και το προσδόκιμο επιβίωσης (σημείο 3.9).

4.1.1. 'Οσον αφορά την κοινωνική συμμετοχή, η ΕΟΚΕ δεν πιστεύει ότι πρέπει να υπολογίζεται με βάση ένα ενιαίο κριτήριο, αλλά με βάση τη δυνατότητα πρόσβασης σε κοινωνικές δραστηριότητες, ψυχαγωγία ή σε άλλες πρωτοβουλίες, ανάλογα με τις διάφορες σχετικές αντιλήψεις και εθνικές πολιτιστικές συνήθειες. Υπάρχουν πολλά είδη κοινωνικού αποκλεισμού που δεν εξαρτώνται κατ' αρχήν από την έλλειψη ή την ανεπάρκεια εισοδήματος, αλλά από την έλλειψη ενός ανοικτού περιβάλλοντος που προσφέρει κίνητρα και ευνοεί τις ανθρώπινες σχέσεις και τις συλλογικές δραστηριότητες έξω από την οικογένεια και την εργασία. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι όλα τα κράτη μέλη πρέπει να καταρτίσουν τη δική τους τρίτη κατηγορία δεικτών για τον τομέα αυτό και ότι θα ήταν σκόπιμο να προσπαθήσουν να συζητήσουν και να επιβεβαιώσουν τη δυνατότητα καθιέρωσης ορισμένων κοινών παραμέτρων.

4.2. Επιπλέον, πρέπει να εξεταστεί η σχέση μεταξύ της επίμονης ή περιστασιακής φτώχειας και της ανάπτυξης δραστηριοτήτων με ιδιαίτερα περιστασιακό και ευκαιριακό χαρακτήρα προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον υπάρχει μια νέα κατηγορία αποκλεισμού που μπορεί να οφείλεται σε αυτά τα είδη εργασίας.

4.3. 'Οταν χρησιμοποιούνται δείκτες για την χρέωση, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ της απλής χρέωσης (την οποία ένα άτομο ή μια οικογένεια με ένα σταθερό εισόδημα μπορούν να διαχειριστούν κανονικά) και της υπερχρέωσης (η οποία υπονοεί την ανικανότητα αποπληρωμής του χρέους). Αυτό το τελευταίο φαινόμενο επηρεάζει με διαφορετικό τρόπο τα κράτη μέλη, ωστόσο αποτελεί συχνά το πρώτο βήμα προς την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Η ΕΟΚΕ παρακολουθεί επί καιρό το πρόβλημα αυτό και υιοθέτησε στη σύνοδο ολομέλειας του Απριλίου σχετική γνωμοδότηση [1]. Προς το παρόν, περιορίζεται στην επισήμανση ότι το πρόβλημα της υπερχρέωσης δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο μέσω των εθνικών σχεδίων δράσης ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό και τη φτώχεια, επειδή συνδέεται με μια σειρά από τραπεζικές δυναμικές και με την αγορά που πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο συνδυασμένων εθνικών αλλά και κοινοτικών παρεμβάσεων.

4.4. Τέλος, πρέπει να εισαχθούν σαφείς δείκτες για τις συνθήκες υγιεινής και υγείας των αποκλεισμένων ατόμων, τόσο σε σχέση με τη στέγασή τους όσο και με το εργασιακό περιβάλλον, δεδομένου ότι στην τρέχουσα δέσμη δεικτών συνεκτιμάται μόνο η εκτίμηση που έχουν οι ίδιοι οι ενδιαφερόμενοι για την υγεία τους σε σχέση με το εισόδημά τους (δείκτης 10). 'Ισως να ήταν ενδιαφέρον, για παράδειγμα, να καταρτιστούν δείκτες που συνεκτιμούν όχι μόνο την πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες αλλά και την επίγνωση της κατάστασης και την τάση προστασίας της προσωπικής υγείας, καθώς και την εφαρμογή των στοιχειωδών ιατρικών κανόνων (γυναικολογικοί, οδοντιατρικοί, οφθαλμολογικοί έλεγχοι κ.λπ.), λαμβάνοντας υπόψη τις υποκειμενικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας και των ατόμων σε κατάσταση σοβαρού κοινωνικού αποκλεισμού (όπως, για παράδειγμα, άτομα χωρίς σταθερή διαμονή).

[1] «Υπορχρέωση των νοικοκυριών στην Ευρώπη», ΕΕ C 149 της 21.6.2002.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πιθανές επιλογές για τη μεταρρύθμιση των συντάξεων»

(2002/C 221/14)

Στις 10 Ιανουαρίου 2002, με επιστολή του Προέδρου κ. Prodi, η Επιτροπή ζήτησε από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, γνωμοδότηση με θέμα τις «Πιθανές επιλογές για τη μεταρρύθμιση των συντάξεων».

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 13 Μαΐου 2002. Εισηγήτρια ήταν η κ. Cassina και συνεισηγητής ο κ. Byrne.

Κατά την 291η Σύνοδο Ολομέλειας της 22ης Μαΐου 2002, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 102 ψήφους υπέρ, 2 κατά και μία αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Κατά τη Σύνοδο Ολομέλειας της 29ης Νοεμβρίου 2001, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε δύο γνωμοδοτήσεις για τις συντάξεις, με τις οποίες επιθυμούσε να προσφέρει τη συμβολή της στις σχετικές συζητήσεις κατά τη Σύνοδο Κορυφής του Λάακεν ([1]). Σε διάφορα σημεία της παρούσας γνωμοδότησης γίνεται αναφορά στο περιεχόμενο των εγγράφων αυτών, χωρίς ωστόσο να παρατίθενται ολόκληρα τα αποσπάσματα.

1.2. Στη Σύνοδο Κορυφής του Λάακεν, το Συμβούλιο έλαβε γνώση της κοινής έκθεσης για τις συντάξεις της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (CPS) και της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής (CPE). Εξάλλου, αποφάσισε να εγκαινιάσει την ανοικτή μέθοδο συντονισμού στον τομέα των συντάξεων και τόνισε ότι «η επάρκεια των συντάξεων, η βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων και ο εκσυγχρονισμός τους [...] έχουν ιδιαίτερη σημασία για την αντιμετώπιση των αναγκών όπως εξελίσσονται» ([2]).

1.3. Στις 24 Ιανουαρίου 2002, η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση που της είχε ζητηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης: «Αύξηση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και προώθηση της παράτασης του ενεργού επαγγελματικού βίου» ([3]).

1.4. Στις 10 Ιανουαρίου 2002, ο κ. Romano PRODI, Πρόεδρος της Επιτροπής, με επιστολή του προς τον κ. Göke Frerichs, Πρόεδρο της ΕΟΚΕ, κάλεσε την ΕΟΚΕ να αναλύσει εις βάθος τις ενδεχόμενες επιλογές για το θέμα των συντάξεων, αξιολογώντας τις από άποψη βιωσιμότητας της κοινωνικής προστασίας, των δημοσίων οικονομικών και της ανάπτυξης.

1.5. Στη Σύνοδο Κορυφής της Βαρκελώνης τονίσθηκε η σημασία που έχει η «ενεργός γήρανση» και ότι χρειάζεται να ληφθούν μέτρα που θα ενθαρρύνουν «την εκούσια αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης».

1.6. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, επαναβεβαιώνοντας τις απόψεις που είχε διατυπώσει στις προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις, καθώς και σε άλλες γνωμοδοτήσεις της που αναφέρονταν άμεσα ή έμμεσα στα προβλήματα που συνδέονται με τα συνταξιοδοτικά συστήματα, επιθυμεί, με την παρούσα ευκαιρία, να εμβαθύνει σε ορισμένα από τα ζητήματα αυτά, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον της σε τέσσερις πτυχές: κοινωνική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων σε συνάρτηση με τις νέες ανάγκες της εργασίας που μετεξελίσσεται, μέτρα που θα συμβάλουν στην παράταση του ενεργού επαγγελματικού βίου, μέτρα που θα συμβάλουν στη δημοσιονομική βιωσιμότητα, προτάσεις για την εισαγωγή της «ανοιχτής μεθόδου» στον τομέα αυτόν.

1.7. Η ΕΟΚΕ τονίζει εκ προοιμίου την βαθύτατη πεποίθησή της ότι κάθε είδος προσαρμογής, εκσυγχρονισμού ή μεταρρύθμισης των συνταξιοδοτικών συστημάτων πρέπει να βασίζεται στην ενεργό, συνειδητή και ενημερωμένη συμμετοχή των κοινωνικών φορέων, διότι μόνο έτσι δημιουργούνται οι ευθύνες ουσιαστικής συναίνεσης για τις επιλογές που πρέπει να γίνουν σε εθνικό επίπεδο.

2. Κοινωνική βιωσιμότητα σε συνάρτηση με τις νέες ανάγκες της εργασίας που μετεξελίσσεται

2.1. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένως υπενθυμίσει την αναγκαιότητα εξασφάλισης βιώσιμων συνταξιοδοτικών συστημάτων, που να ικανοποιούν το στόχο της κοινωνικής συνοχής, καθώς και της σταθερότητας των δημοσίων προϋπολογισμών. Οι δύο αυτοί στόχοι πρέπει να επιδιωχθούν με αποφασιστικότητα, μέσω της αναζήτησης, σε εθνικό επίπεδο, του σημείου ισορροπίας μεταξύ των πολιτικών για την οικονομία, τη φορολογία, την απασχόληση και την πρόληψη και τούτο προκειμένου να εξασφαλιστεί ικανοποιητική κατανομή μεταξύ των διαφόρων συνταξιοδοτικών καθεστώτων (1ος, 2ος και 3ος πυλώνας), ούτως ώστε να τους προσδοθεί μεγαλύτερος δυναμισμός, διατηρώντας ταυτόχρονα την αποστολή τους, δηλαδή την υλοποίηση θεμελιωδών κοινωνικών στόχων. Η ΕΟΚΕ, λοιπόν, με πλήρη σεβασμό του πλαισίου αυτού

([1]) Γνωμοδοτήσεις για την «Οικονομική ανάπτυξη, φορολογία και βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων στην ΕΕ» (ΕΕ C 48 της 21.2.2002) και για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή με θέμα: Υποστήριξη εθνικών στρατηγικών για ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις, μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης» (ΕΕ C 48 της 21.2.2002).

([2]) Συμπεράσματα της Προεδρίας, σημείο 30.

([3]) COM(2002) 9 τελικό της 24.1.2002.

της επικουρικότητας, που εξασφαλίζεται με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των εθνικών θεσμικών οργάνων, προτείνει ένα σύνολο προβληματισμών, ευελπιστώντας να συμβάλει σε μια διαφανή και ρεαλιστική συζήτηση μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων φορέων.

2.2. Η απαίτηση να ανταποκρίνονται τα εθνικά συνταξιοδοτικά συστήματα στις θεμιτές προσδοκίες των εργαζομένων, οι οποίοι επιθυμούν να ζήσουν την τελευταία φάση του βίου τους με ασφάλεια και αξιοπρέπεια, απαντάται σε όλα σχεδόν τα κοινοτικά έγγραφα. Η απαίτηση αυτή, όμως, δεν πρέπει να νοείται ως γενική αρχή, αλλά ως θεμελιώδης στόχος που πρέπει να επιδιωχθεί, μέσω της προσαρμογής των διαφόρων εθνικών συστημάτων και της ανάληψης των μεταρρυθμίσεων που επιβάλλονται και που θα επιβληθούν, λόγω των δημογραφικών, κοινωνικών και δημοσιονομικών εξελίξεων.

2.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι, προκειμένου να υπάρξει η δέουσα ανταπόκριση στην απαίτηση της κοινωνικής βιωσιμότητας, πρέπει να ληφθούν υπόψη, ως ένα ενιαίο όλον, η δομή της αγοράς εργασίας, τα χαρακτηριστικά της εργασίας και οι προβλέψιμες μελλοντικές εξελίξεις: σήμερα, περισσότερο από ποτέ, με τους συνεχείς νεωτερισμούς ως προς τα είδη συμβολαίων, είναι σημαντικό να υπάρξει κατανόηση των εξελίξεων που θα σημειωθούν μεσοπρόθεσμα στο εργασιακό περιβάλλον. Η στρατηγική της Λισαβόνας επεσήμανε την ανάγκη νέας προώθησης του ευρωπαϊκού προτύπου κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, με επιδίωξη του στόχου της ανάκαμψης της απασχόλησης υψηλής εξειδίκευσης, με αυξημένη συμμετοχή στην αγορά εργασίας. Η ΕΟΚΕ επαναβεβαιώνει την ανάγκη επιδίωξης των στόχων αυτών με τη μεγαλύτερη δυνατή αποφασιστικότητα: μόνον εάν υπάρξει αποφασιστική πρόοδος προς υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης και καλύτερη ποιότητα απασχόλησης, μόνο τότε θα μπορέσουν να σταθεροποιηθούν οι απαραίτητοι δημοσιονομικοί πόροι, ούτως ώστε τα συστήματα κοινωνικής προστασίας να μπορούν να επιτελούν το έργο της αλληλεγγύης, εάν δεν θέλουμε να καταντήσουν ενδημικά στις κοινωνίες μας τα φαινόμενα της φτώχιας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Η Σύνοδος της Λισαβόνας εξεδήλωσε τη βούληση να καταπολεμήσει την τάση αυτή και να την υπερνικήσει μεσοπρόθεσμα.

2.4. Η εξέλιξη της απασχόλησης στα κράτη μέλη καθιστά έκδηλο το γεγονός ότι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας παραμένει ανεπαρκής, λόγω της ισχνής οικονομικής ανάπτυξης, των επιπτώσεων της επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας ιδίως μετά τις 11 Σεπτεμβρίου, καθώς και της στάσης αναμονής που τηρούν οι επενδυτές. Στα πλαίσια της σχέσεως μεταξύ πολιτικών για την απασχόληση και συνταξιοδοτικών πολιτικών, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ένωση θα έπρεπε να υιοθετήσει νέους αναπτυξιακούς στόχους και πολιτικές μεγέθυνσης που να δίδουν μια ώθηση στην οικονομία και να δημιουργούν ευνοϊκό πλαίσιο για την επίλυση του προβλήματος της απασχόλησης. Όπως έχει ήδη τονιστεί σε άλλες γνωμοδοτήσεις, τα περιθώρια ελιγμών των δημοσίων προϋπολογισμών είναι πολύ στενά λόγω της ανάγκης πλήρους τήρησης του συμφώνου σταθερότητας, ο ρόλος του οποίου συνίσταται στη διασφάλιση μιας ορθής διαχείρισης της οικονομικής και νομισματικής Ένωσης. Ως εκ τούτου, οι μειωμένες δυνατότητες παρέμβασης των δημοσίων οικονομικών πρέπει να κατανέμονται με προσοχή και να δίνεται προτεραιότητα, όσον αφορά τις κοινωνικές δαπάνες, στην ανάπτυξη ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας και την κοινωνική προστασία.

2.5. Παρά τις δυσχέρειες που παρατηρούνται ως προς την ανάπτυξη, ουσιαστικά σε όλα τα κράτη μέλη σημειώνεται ανάκαμψη της απασχόλησης που χαρακτηρίζεται κυρίως από προσλήψεις μέσω νέων τύπων συμβάσεων (συμβάσεις περιορισμένου χρόνου, μερικής απασχόλησης, προσωρινής απασχόλησης και διάφορες μορφές εξηρτημένης εργασίας). Αυτού του τύπου οι συμβάσεις προσελκύουν συνήθως τις ηλικίες μεταξύ 15 και 25 ετών, και ιδιαίτερα τους νέους ειδικευμένους εργαζόμενους ηλικίας μεταξύ 20 και 25 ετών και πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι σημαντικό ποσοστό των εν λόγω προσλήψεων μετατρέπεται στη συνέχεια σε συμβάσεις πλήρους και αορίστου χρόνου απασχόλησης. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει, συνεπώς, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη διαφοροποίηση των ειδών των συμβάσεων, συμμερίζεται ωστόσο τις ανησυχίες της Επιτροπής και της Συνόδου Κορυφής της Βαρκελώνης ως προς την ποιότητα της εργασίας και την ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας.

2.5.1. Η τάση προς αύξηση των νέων τύπων συμβάσεων θα εξακολουθήσει να εντείνεται και να δημιουργεί θέσεις απασχόλησης. Επομένως, τίθεται το ερώτημα ποια θα είναι η επίδρασή της επί της κοινωνικής και οικονομικής βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων, είτε πρόκειται για συστήματα κατανομής είτε για συστήματα κεφαλαιοποίησης: οι εισφορές των εργαζομένων που απασχολούνται με συμβάσεις νέου τύπου δεν παράγουν κατά κανόνα συνεχείς και τακτικές ροές εσόδων, γεγονός που έχει αντίκτυπο στα συνταξιοδοτικά συστήματα αφενός, και αφετέρου στους ενδιαφερομένους εργαζομένους, δεδομένου ότι θα αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες για να προγραμματίσουν σωστά και υπεύθυνα τη ζωή τους, την καριέρα τους, τα γηρατειά τους.

2.5.2. Ένα πρόβλημα που τίθεται ειδικότερα είναι το θέμα των εισφορών κατά τις περιόδους αεργίας ή τις περιόδους κατάρτισης, ανάμεσα σε δύο συμβάσεις. Χωρίς να εκφέρει γνώμη υπέρ της μίας ή της άλλης πρότασης που συζητούνται, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη αναζήτησης λύσεων που να ανταποκρίνονται στη διπλή απαίτηση της ασφάλειας και της ευελιξίας. Διατυπώνει μια σειρά σκέψεων και φρονεί ότι πρέπει να γίνει ανταλλαγή απόψεων, με διαφάνεια και χωρίς προκαταλήψεις, για την κάθε επιλογή. Οι λύσεις θα πρέπει να αναζητηθούν μεταξύ ενός συνόλου πιθανών επιλογών, σε εθνικό επίπεδο, οι οποίες να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις ανάγκες όλων των ενδιαφερομένων φορέων, καθώς και τις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν τα συνταξιοδοτικά συστήματα.

2.5.2.1. Ακόμη κι αν αυτή φαίνεται η πιο απλή λύση, η καταβολή εισφορών κατά τις περιόδους ακούσιας αεργίας δεν θα έλυνε το πρόβλημα, γιατί κάτι τέτοιο θα επιβάρυνε τη δημόσια δαπάνη. Επιπλέον, θα ήταν μάλλον αδύνατη η επαρκής αντιστάθμιση, ακόμη και με αύξηση της φορολογικής βάσης (άμεση και έμμεση φορολογία), η οποία ευνοείται από τις νέου τύπου συμβάσεις.

2.5.2.2. Εξάλλου, ακόμη και εάν η ενίσχυση και διεύρυνση των συμπληρωματικών και ιδιωτικών καθεστώτων μπορεί να επιτρέψει μια καλύτερη ισορροπία μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών συστημάτων, αυτό απλά μεταθέτει το πρόβλημα για τον εργαζόμενο, χωρίς να το επιλύει: πράγματι, ο προσωρινός άνεργος, δεδομένου ότι δεν παράγει εισόδημα, θα έχει μια επιπλέον δυσκολία εάν είναι υποχρεωμένος να καταβάλει εισφορές στα συστήματα του 2ου και του 3ου πυλώνα, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι θα θέλει και ότι θα μπορεί να έχει πρόσβαση σ' αυτά. Γιατί, όπως επισημαίνεται

ήδη στην προαναφερόμενη γνωμοδότηση (1), τα καθεστώτα του είδους αυτού παρουσιάζουν ορισμένες ακαμψίες και δεν είναι πάντοτε ευνοϊκά για τους εργαζομένους που έχουν συμβάσεις νέου τύπου.

2.5.2.3. Η προσφυγή σε ειδικά αποθεματικά κεφάλαια, την οποία η ΕΟΚΕ σε προηγούμενη γνωμοδότησή (1) της είχε αξιολογήσει θετικά, ίσως να είναι μια χρήσιμη ιδέα προς διερεύνηση, που όμως προσκρούει σε διάφορα προβλήματα σε ορισμένα κράτη μέλη, στα οποία είναι δύσκολο να απελευθερωθούν κεφάλαια που προέρχονται από το δημόσιο προϋπολογισμό, να αυξηθούν οι φορολογικές εισφορές για να τροφοδοτούνται τα ταμεία και να βρεθούν νέες πηγές χρηματοδότησης για τους δημόσιους προϋπολογισμούς.

2.5.2.4. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με ανησυχία ότι η έκθεση της Επιτροπής με τίτλο «Αύξηση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και προώθηση της παράτασης του ενεργού επαγγελματικού βίου» παρατηρεί, μεταξύ των εργαζομένων με συμβάσεις περιορισμένου χρόνου ή μερικής απασχόλησης, μάλλον υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης της επαγγελματικής δραστηριότητας (15 % προς την ανεργία, 10 % προς την αεργία). Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα στοιχεία αυτά δεν πρέπει να σταθούν αφορμή για εσπευσμένες κρίσεις ως προς τους εξεταζόμενους τύπους συμβάσεων, αλλά για να ληφθεί υπόψη η ανάγκη να ενισχυθούν τα μέτρα για τον περιορισμό της διάρκειας των περιόδων ανεργίας ή αεργίας, μέσω ενός αποτελεσματικού συνδυασμού της ενεργού διαχείρισης της αγοράς εργασίας, της κατάρτισης και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών παροχής συμβουλών και προσανατολισμού για θέματα απασχόλησης. Εάν οι προαναφερόμενες μορφές απασχόλησης τύχουν της κατάλληλης προσπάθειας κατάρτισης, θα αυξηθεί και το ενδιαφέρον των εργαζομένων γι' αυτές.

2.5.2.5. Η ΕΟΚΕ σημειώνει επίσης ότι ορισμένοι προτείνουν το ενδεχόμενο μιας ελαφριάς αύξησης των εργοδοτικών εισφορών για τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου, μερικής απασχόλησης και προσωρινής απασχόλησης, υποδεικνύοντας έτσι ότι παρέχεται η δυνατότητα ανταλλαγής μεταξύ των πλεονεκτημάτων της ευελιξίας που συνεπάγεται αυτό το είδος συμβάσεων και μιας μικρής προσπάθειας μεγαλύτερης συνεισφοράς για τη γενικότερη αλληλεγγύη. Η υπόθεση αυτή αντικρούεται εντόνως από τους άλλους, οι οποίοι τονίζουν ότι θα προκαλείται έτσι διακριτική μεταχείριση μεταξύ των διαφόρων τύπων συμβάσεων, με μοιραίο αποτέλεσμα να αποθαρρυνθεί η προσφυγή στους νέους τύπους συμβάσεων.

2.5.2.6. Στη συζήτηση εκφράζεται επίσης και η ιδέα μιας γενικής αύξησης των εισφορών (τόσο από πλευράς εργοδότη, όσο και από πλευράς εργαζομένου) για να διατηρηθεί και/ή ενισχυθεί η δυνατότητα παρέμβασης των κοινωνικών και συνταξιοδοτικών δαπανών και στο μέλλον επίσης. Η ιδέα είναι συζητήσιμη, πλην όμως η ΕΟΚΕ εκφράζει ανησυχία για το ενδεχόμενο μιας τάσης προς αύξηση των εισφορών που ήδη είναι υψηλές σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη και φρονεί ότι οποιαδήποτε πρόταση για αύξηση των εισφορών πρέπει να αξιολογείται με βάση τις πιθανές επιπτώσεις της επί της απασχόλησης. Η ΕΟΚΕ σημειώνει στο περιθώριο (υπενθυμίζοντας έτσι μια σημαντική μεθοδολογική πτυχή του προβλήματος) τα πορίσματα μιας πρόσφατης έρευνας του Ευρωβαρόμετρου: ορισμένο δείγμα ευρωπαίων πολιτών εκαλείτο να απαντήσει κατά πόσο συμφωνούσε με την εξής δήλωση: «Το σημερινό επίπεδο των συντάξεων πρέπει να διατηρηθεί, ακόμη κι αν αυτό προϋποθέτει αύξηση των φόρων ή των εισφορών». Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι περισσότεροι από το 77 % των ερωτηθέντων απάντησαν ότι είναι «πολύ» ή «αρκετά» σύμφωνοι. Εξ αυτού δεν απορρέει έγκυρο συμπέρασμα σχετικά με το είδος των μέτρων, τονίζεται όμως το γεγονός ότι οι ευρωπαίοι πολίτες προβληματίζονται και είναι μάλιστα πρόθυμοι να αναλάβουν άμεσα ευθύνη για την εξεύρεση συγκεκριμένων λύσεων. Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι το ίδιο πνεύμα διέπει όλους τους κοινωνικούς εταίρους και προπάντων ότι, όπως έχει επανειλημμένως τονίσει, οι εργαζόμενοι και οι πολίτες των κρατών μελών συμμετέχουν σοβαρά και υπεύθυνα σε αυτό το είδος επιλογών.

2.5.2.7. Η ΕΟΚΕ εκφράζει ανησυχία για την κατάσταση των εργαζομένων, οι οποίοι για διάφορους λόγους (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που συνδέονται με την αυξητική τάση των συμβάσεων νέου τύπου) δεν εξασφαλίζουν επαρκή δικαιώματα για συνταξιοδότηση στο πλαίσιο των συστημάτων που ισχύουν σήμερα, λόγω διακοπής της σταδιοδρομίας και της συνακόλουθης διακοπής των εισφορών. Χωρίς να προτείνει συγκεκριμένες λύσεις, αλλά εκφράζοντας απλώς την ευχή να αξιολογηθεί προσεκτικά το θέμα σε εθνικό επίπεδο, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει κυρίως τους όρους που προβλέπονται από τους συνταξιοδοτικούς κανόνες της Σουηδίας και της Ιρλανδίας για την αντιμετώπιση της πραγματικότητας αυτής και καλεί τα κράτη μέλη να θεωρήσουν ως προτεραιότητα την επίλυση του εν λόγω προβλήματος (2).

2.5.3. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι επιλογές που έχουν προκριθεί μεταξύ των μέτρων που προτείνονται ανωτέρω και οι άλλες που θα προταθούν, θα μπορούσαν να προσδιοριστούν μέσω εθνικών ρυθμίσεων μετά από προσεκτική και ανοιχτή συζήτηση με τους κοινωνικούς εταίρους.

2.5.4. Οπωσδήποτε, όποιου τύπου και αν είναι, οι συμβάσεις πρόσληψης θα πρέπει να ορίζουν πλήρως και με διαφάνεια τις σχετικές με τις συνταξιοδοτικές εισφορές διατάξεις και θα πρέπει να παρέχονται σαφείς πληροφορίες σχετικά με τις διάφορες δυνατότητες, έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να μπορούν να προγραμματίζουν υπεύθυνα τον ενεργό τους βίο και τη συνταξιοδότησή τους.

2.5.5. Θα πρέπει επίσης να καταρτιστεί ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο που θα καθορίζει ορισμένες εγγυήσεις για την ορθή οικονομική διαχείριση των συνταξιοδοτικών ταμείων του δεύτερου πυλώνα και για τη διασφάλιση της δυνατότητας μεταβίβασης των εισφορών μεταξύ διαφορετικών ταμείων, γεγονός που θα τονώσει την

(1) Βλ. «Οικονομική ανάπτυξη, φορολογία και βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (ΕΕ C 48 της 21.2.2002).

(2) Στο σουηδικό σύστημα τα επιδόματα ανεργίας, ασθενείας και σπουδών εξαρτώνται από τη σύνταξη. Το μέρος του κρατικού επιδόματος σπουδών που εξαρτάται από τη σύνταξη αντιστοιχεί στο 20 % περίπου ενός μέσου εισοδήματος. Για τις συντάξεις του πρώτου πυλώνα, το ιρλανδικό σύστημα προέβλεπε επί μακρόν συνταξιοδοτικά δικαιώματα μέσω ενός μίγματος πραγματικών εισφορών και εισφορών που πιστώνονται σε εκείνους που λαμβάνουν νόμιμες κοινωνικές παροχές.

εμπιστοσύνη και την κινητικότητα των εργαζομένων [1]. Η αναγκαιότητα της απαίτησης αυτής είναι ακόμη σαφέστερη μετά από ορισμένα σοβαρά συμβάντα που ακύρωσαν πολλών ετών συνταξιοδοτικές αποταμιεύσεις εργαζομένων που απασχολούνταν σε επιχειρήσεις οι οποίες δεν διαχειρίστηκαν ορθά τους πόρους του 2ου πυλώνα, επειδή εφάρμοσαν ανεύθυνες οικονομικές στρατηγικές. Ακόμη κι αν πρόκειται για μεμονωμένες περιπτώσεις, η ανησυχία που προκάλεσαν τα συμβάντα αυτά στην κοινή γνώμη αποθαρρύνει τους εργαζομένους από την επιλογή αυτής της μορφής της συνταξιοδοτικής αποταμίευσης, καθώς και από την επιλογή των νέου τύπου συμβάσεων.

3. Μέτρα που θα συμβάλουν στην παράταση του ενεργού επαγγελματικού βίου

3.1. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη ασχοληθεί εκτενώς με το θέμα αυτό σε προγενέστερες γνωμοδοτήσεις [2] και έχει υποστηρίξει, ειδικότερα, ότι η μετάθεση της επίσημης ηλικίας συνταξιοδότησης μπορεί να συνιστά μια λύση για την παράταση της προσδοκώμενης διάρκειας ζωής, δεν θα μπορέσει όμως ποτέ να αποτελέσει την αποκλειστική λύση για τα προβλήματα που τίθενται λόγω της αύξησης των ποσοστών εξάρτησης και για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι δημόσιοι προϋπολογισμοί. Ομοίως, η προσφορά φορολογικών ή οικονομικών κινήτρων στους εργαζομένους για να παραμείνουν στον ενεργό βίο δεν μπορεί από μόνη της να είναι επαρκής [3]. Εκείνοι που έχουν εργαστεί όλη τη ζωή τους σε κοπιαστικές σωματικά δραστηριότητες, που συχνά δεν απαιτούν ιδιαίτερη εξειδίκευση, αλλά δεν προσφέρουν και ιδιαίτερη ικανοποίηση, μπορούν δικαίως να διεκδικήσουν τα οφέλη που τους παρέχουν οι εθνικοί κανόνες, όπως ακριβώς και άλλοι εργαζόμενοι θα προτιμούσαν ίσως, για διάφορους λόγους, να εγκαταλείψουν την ενεργό δραστηριότητα. Στο πλαίσιο αυτό η ΕΟΚΕ θα ήθελε επίσης να τονίσει τη σημασία που έχει η αντιμετώπιση του διαρκώς αυξανόμενου κοινωνικού αποκλεισμού για λόγους υγείας. Πρέπει να επαναβεβαιωθεί και να προστατευτεί η αρχή του εθελοντικού χαρακτήρα των μέτρων αυτών, αυτό όμως δεν εμποδίζει την ενδεχόμενη ύπαρξη κινήτρων ή άλλου είδους λόγων που να ωθούν προς την επιλογή τους. Η ΕΟΚΕ εγκρίνει την πρόταση που διατυπώθηκε στη Σύνοδο Κορυφής της Βαρκελώνης να αυξηθεί κατά πέντε έτη περίπου η μέση ηλικία πραγματικής συνταξιοδότησης μέχρι το 2010. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το στόχο αυτό, διότι η επίπτωσή του επί της δημοσιονομικής βιωσιμότητας των δημόσιων συνταξιοδοτικών καθεστώτων θα μπορούσε να είναι πολύ θετική: από σχετική μελέτη της ΓΔ ECFIN καταδεικνύεται ότι η παράταση κατά ένα έτος της εργασιακής δραστηριότητας δημιουργεί οικονομία στις αντίστοιχες δαπάνες ίση προς 0,84 % του ΑΕγχΠ. Ο στόχος της Βαρκελώνης περί αυξήσεως του ορίου συντάξιμης ηλικίας μπορεί να επιτευχθεί με το συνδυασμό μέτρων για την αποθάρρυνση των σημερινών τάσεων πρόωρης συνταξιοδότησης και μέτρων για την ενθάρρυνση των εργαζομένων που φθάνουν στη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης να παραμένουν στον ενεργό βίο σε εκούσια βάση (έστω κι αν όχι απαραίτητα στην ίδια θέση εργασίας ή στα ίδια καθήκοντα).

3.2. Η ΕΟΚΕ δεν έχει την πρόθεση να κατακρίνει τις εθνικές ρυθμίσεις που, σε ορισμένα κράτη μέλη, επιτρέπουν στους εργαζόμενους να πάψουν να εργάζονται πριν από την ηλικία συνταξιοδότησης. Προτείνει στα κράτη μέλη να προβούν σε σφαιρική εκτίμηση των καθεστώτων του τέλους της σταδιοδρομίας, μέρος των οποίων είναι οι πρόωρες συντάξεις, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως την αρνητική επίπτωση που συνεπάγονται για τους δημόσιους προϋπολογισμούς, τις δυνατές εναλλακτικές τάσεις ως προς την πρόωρη συνταξιοδότηση [4], την επίπτωση στις σχέσεις εργασίας, τη σχέση με τη νομοθεσία της συντάξιμης ηλικίας και τα κίνητρα των εργαζομένων. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, εκτός από τις περιπτώσεις καταπονητικής εργασίας, η πρακτική της πρόωρης συνταξιοδότησης θα πρέπει σιγά σιγά να εγκαταλειφθεί και, μέχρι τότε, να περιοριστεί στις πραγματικά αναγκαίες περιπτώσεις, όταν δεν υπάρχει άλλη δυνατή επιλογή. Η ΕΟΚΕ εμμένει στην άποψη ότι είναι απαραίτητο να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια, προκειμένου να εξευρεθούν σε περίπτωση πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού, κατάλληλες εναλλακτικές λύσεις ως προς την πρόωρη συνταξιοδότηση, όπως η κινητικότητα προς άλλες επιχειρήσεις ή κλάδους, η κατάρτιση με σκοπό την προσαρμογή στις νέες απαιτήσεις της παραγωγής ή η εξωτερική ανάθεση, που είναι μια πρακτική ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και δημιουργική αλλά, ακόμη, πολύ λίγο διαδεδομένη.

3.2.1. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ επιμένει ότι είναι αναγκαίο να αυξηθεί η συμμετοχή στην αγορά εργασίας των ηλικιωμένων εργαζόμενων, ιδιαίτερα ότι πρέπει να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για διευκολυνθεί η επανένταξή τους σε μια θέση απασχόλησης σε περίπτωση ανεργίας, μέσω της βελτιώσεως της απασχολησιμότητάς τους (μέτρα για την παροχή κατάρτισης, αναγνώριση των γνώσεων, της εμπειρίας και των ικανοτήτων έστω και αν δεν πιστοποιούνται, προσανατολισμός, κλπ.).

3.3. Στην Ανακοίνωσή της «Αύξηση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και προώθηση της παράτασης του ενεργού επαγγελματικού βίου», η Επιτροπή εξετάζει λεπτομερώς τα διάφορα κίνητρα που μπορεί να οδηγήσουν τους εργαζόμενους να παραμείνουν στον ενεργό βίο. Η παράταση της δραστηριότητας θα έπρεπε, ειδικότερα, να συνοδεύεται από μέτρα ειδικής κατάρτισης και από μια σαφή ευελιξία σε θέματα ωραρίου, πράγμα που ζητούν ρητά πολυάριθμοι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι. Δεδομένου, εξάλλου, ότι παρατείνεται η προσδοκώμενη ζωή, είναι φανερό ότι ένας εργαζόμενος προτιμά να παραμείνει στον ενεργό βίο για λόγους κοινωνικούς και προσωπικής ολοκλήρωσης και όχι μόνο για οικονομικούς λόγους. Η ΕΟΚΕ φρονεί συνεπώς ότι οι συνθήκες εργασίας και ακόμη και η επαγγελματική θέση στους κόλπους της επιχείρησης θα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικών μέτρων που θα επικεντρώνονται στις απαιτήσεις και τις δυνατότητες των ενδιαφερομένων εργαζομένων και να συνοδεύονται από νέα μέτρα για την ευαισθητοποίηση και την ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων (στα κέρδη, στις αποφάσεις, στις παράπλευρες δραστηριότητες κ.λ.π.). 'Οταν ένας εργαζόμενος αισθάνεται ακόμη χρήσιμος στην επιχείρηση και στους συναδέλφους του, όταν διαπιστώνει ότι

(1) Βλ. «Οικονομική ανάπτυξη, φορολογία και βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης» (ΕΕ C 48 της 21.2.2002).

(2) Βλ. «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική Επιτροπή με θέμα: Υποστήριξη των εθνικών στρατηγικών για τις ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης» (ΕΕ C 48 της 21.2.2002 και «Οικονομική ανάπτυξη, φορολογία και βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων στην ΕΕ» (ΕΕ C 48 της 21.2.2002) και «Οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι», (ΕΕ C 14 της 16.1.2001).

(3) Πρβλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής «Αύξηση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού και προώθηση της παράτασης του ενεργού επαγγελματικού βίου» (COM(2002) 9 τελικό).

(4) Είναι αξιοσημείωτο ότι η πρόωρη συνταξιοδότηση είχε και έχει σοβαρή επίπτωση στον προϋπολογισμό των δημοσίων συνταξιοδοτικών συστημάτων, κυρίως επειδή, την εποχή κατά την οποία η προοπτική της χάραξης της εσωτερικής αγοράς ευνοούσε τις αναδιαρθρώσεις στους κόλπους των επιχειρήσεων, υπήρξαν περισσότερες καταργήσεις παρά ιδρύσεις θέσεων και, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, χορηγήθηκαν στην Ευρωπαϊκή 'Ενωση μεταξύ 15 και 20 εκατομμύρια πρόωρες συνταξιοδοτήσεις.

διαθέτει ακόμη ικανότητες και δυναμικό, τότε όχι μόνο εξακολουθεί ευχαρίστως να εργάζεται, αλλά και θα διατηρήσει, μετά το πέρας της επαγγελματικής του πορείας, μια ενεργό και υπεύθυνη στάση ως συνταξιούχος. Βεβαίως, η παράταση του ενεργού βίου είναι ένας στόχος που απαιτεί πιο πλούσιες και καλύτερα στοχοθετημένες στρατηγικές διαχείρισης και ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων, καθώς και την καθιέρωση μεγαλύτερης συμμετοχής των εργαζομένων, από την αρχή ήδη της καριέρας τους.

3.4. Δεδομένου ότι τα μέτρα που αποσκοπούν στην παράταση του επαγγελματικού βίου οφείλουν να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων των φορέων εντός της επιχείρησης, θα ήταν μάλλον δύσκολο να μπορέσουν να ρυθμιστούν λεπτομερώς από εθνικούς νόμους. Ωστόσο, η ύπαρξη ενός ισορροπημένου ρυθμιστικού και φορολογικού πλαισίου θα παρείχε τη δέουσα στήριξη στις επιχειρήσεις και ο λεπτομερέστερος καθορισμός των εθνικών μέτρων που πρέπει να ληφθούν θα μπορούσε να γίνει στα πλαίσια διαπραγματεύσεων μεταξύ των εταίρων σε επίπεδο κλάδου, περιοχής ή επιχείρησης.

3.5. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, στα πλαίσια του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου και της «κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων», είναι επίσης δυνατό να καθοριστούν στρατηγικές συναίνεσης που να ευνοούν την παράταση του ενεργού βίου και οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν αυτόνομα από τους εταίρους σε εθνικό επίπεδο, γεγονός που θα εμπλουτίσει σημαντικά τη διακρίβωση ορθών πρακτικών, όπως προβλέπεται στα πλαίσια της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού.

4. Μέτρα που θα συμβάλουν στη δημοσιονομική βιωσιμότητα

4.1. Η οικονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων αποτελεί αναγκαίο στόχο για τη διασφάλιση της κοινωνικής βιωσιμότητας και, ως εκ τούτου, πρέπει να επιδιωχθεί κατά τρόπο ισορροπημένο, με την κατάλληλη εφαρμογή πολιτικών και μέτρων. Η ΕΟΚΕ έχει απόλυτη συνείδηση της σημασίας της προκλήσεως και δεν υποτιμά την επίδραση της δημογραφικής πτώσης που πλήττει τα κράτη μέλη — αλλά και τις υποψήφιες χώρες — και αυξάνει το ποσοστό εξάρτησης. Η Ευρώπη είναι μια ήπειρος υπό γήρανση ([1]) και το κόστος της γήρανσης αυτής κινδυνεύει να έχει βαρύ αντίκτυπο για τις μελλοντικές γενεές. Το σωρευτικό αποτέλεσμα των συνταξιοδοτικών δαπανών και των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης θέτει σοβαρά προβλήματα μελλοντικώς στους δημόσιους προϋπολογισμούς διότι οι δημογραφικές τάσεις δεν αλλάζουν μέσα σε λίγες δεκαετίες. Η ΕΟΚΕ, ωστόσο, κρίνει ότι είναι ανώφελο, ίσως μάλιστα και ζημιογόνο, να υποθάλπεται η ανησυχία που προωθείται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τον δημόσιο τομέα και τις κυβερνήσεις, με τη δημοσίευση οικονομικών ή δημογραφικών αναλύσεων που το μόνο που προβάλλουν είναι ο κίνδυνος αστάθειας που θα αντιπροσώπευε για τους δημόσιους προϋπολογισμούς η ανεξέλεγκτη εξέλιξη των δημόσιων συντάξεων. Η ΕΟΚΕ επικρίνει επίσης τις εφησυχαστικές στάσεις που αμφισβητούν το προφανές γεγονός ότι η οικονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι μια πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπισθεί μετά μεγάλης σοβαρότητας. Παρεμπιπτόντως, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει όσα ήδη ανέφερε σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις ([2]) σχετικά με τη συμβολή που σήμερα πλέον είναι προφανής (αν και όχι αποφασιστική αυτή καθεαυτή) της εργασίας των μεταναστών στην οικονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων, υπό την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω εργαζόμενοι προσλαμβάνονται νομίμως και τελούν υπό τους αυτούς όρους μεταχείρισης, που ισχύουν και για τους υπηκόους των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ωστόσο ότι είναι απαραίτητο να υπάρξει δυναμική πρόοδος στην κατάρτιση μιας δίκαιας και μακροπρόθεσμης ευρωπαϊκής πολιτικής για την εισερχόμενη μετανάστευση και υπενθυμίζει ότι, στην Ισπανία, κατά την τελευταία τετραετία, το ένα από τα τέσσερα άτομα που εγγράφονται για πρώτη φορά στην κοινωνική ασφάλιση προέρχεται από τρίτες χώρες.

4.1.1. Το φαινόμενο της αποφυγής της καταβολής των εισφορών, που δεν είναι μεν γενικό αλλά δυστυχώς αρκετά σύνηθες, ζημιώνει τόσο τους εργαζομένους (έλλειψη καλύψεως) όσο και τους τίμιους επιχειρηματίες (αθέμιτος ανταγωνισμός) και τους δημόσιους προϋπολογισμούς (απώλεια φορολογικών εσόδων): Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν μέτρα με ακόμη μεγαλύτερη αποφασιστικότητα προκειμένου να μην συμβαίνει πλέον αυτό.

4.2. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι τα προβλήματα αυτά πρέπει να αντιμετωπίζονται με τη δέουσα προσοχή προκειμένου να αποτρέπεται η πρόκληση φόβου και δυσπιστίας ή η εκπομπή καταπραϋντικών μηνυμάτων στην κοινή γνώμη. Η ευρωπαϊκή κοινωνία απαρτίζεται από ώριμους πολίτες που δεν κλείνουν τα μάτια τους μπροστά στη δύσκολη αυτή κατάσταση, που πρέπει όμως να κληθούν να συμμετάσχουν στον προβληματισμό που διεξάγεται σχετικά με τα σοβαρά ζητήματα και να τους παρασχεθεί βοήθεια κατά τη θεμιτή αναζήτηση προοπτικών για τα γηρατειά τους. Από την άποψη αυτή, η προαναφερόμενη έρευνα του Ευρωβαρόμετρου είναι ενδεικτική, γιατί φανερώνει το ρεαλισμό και τη συναίσθηση των ευθυνών που χαρακτηρίζει τη συντριπτική πλειονότητα των πολιτών όλων των κρατών μελών, καθώς και τη διαύγεια και το ισορροπημένο πνεύμα με το οποίο αντιμετωπίζουν τη μελλοντική τους κατάσταση ως συνταξιούχων.

4.3. Έχει καθοριστική σημασία να εξετάζονται τα προβλήματα πάντοτε μέσα από μια δυναμική προοπτική. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι πολλά κράτη μέλη έχουν ήδη υλοποιήσει, βρίσκονται στη φάση υλοποίησης ή προετοιμάζουν μεταρρυθμίσεις προκειμένου να βελτιώσουν την οικονομική βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών τους συστημάτων. Επομένως, οι αναλύσεις που δε λαμβάνουν υπόψη την προοδευτική επίδραση των μεταρρυθμίσεων αυτών μακροπρόθεσμα, παρουσιάζουν μεγάλα περιθώρια σφάλματος.

4.3.1. Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη όπου έχουν γίνει ήδη μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών συστημάτων, έχουν εισαχθεί πιο αυστηρές προϋποθέσεις για την απόκτηση δικαιωμάτων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, το αποτέλεσμα ήταν η μείωση των παροχών. Τα εγχειρήματα αυτά πρέπει να ανταποκρίνονται στο μέλημα της απαραίτητης οικονομικής αυστηρότητας, δεν πρέπει όμως ποτέ να παραμελούν το στόχο της αλληλεγγύης των δημοσίων συστημάτων. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να γίνονται συνεχείς και απρόβλεπτες προσαρμογές των συνταξιοδοτικών συστημάτων χωρίς περιοδικές εξακριβώσεις: η ΕΟΚΕ επαναβεβαιώνει την ανάγκη να

([1]) Βλ. ενημερωτική έκθεση «Δημογραφική κατάσταση και προοπτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης» — ΟΚΕ 930/1999 τελικό.

([2]) Βλ. ενημερωτική έκθεση «Δημογραφική κατάσταση και προοπτικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση» ΟΚΕ 930/99 τελικό και γνωμοδότηση για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής: Συντονισμένη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας» ΕΕ C 117 — 26.4.2000.

τονωθεί η συναίσθηση της ευθύνης των ίδιων των εργαζομένων για την οργάνωση της πορείας του ενεργού βίου τους και των προσδοκιών τους ως προς τη συνταξιοδότηση, ποτέ όμως δεν θα κατορθώσουμε να εμπνεύσουμε στους εργαζομένους τη συναίσθηση της ευθύνης, επιβάλλοντας (δυσμενείς) τροποποιήσεις στις παροχές ή δυσχεραίνοντας μονομερώς τις προϋποθέσεις απόκτησης δικαιώματος συνταξιοδότησης.

4.3.2. Ορισμένες μεταρρυθμίσεις βρίσκονται ήδη στο στάδιο της αξιολόγησης. Αποδεικνύεται, λοιπόν, ότι οι κίνδυνοι αρνητικών επιδράσεων επί των δημοσίων οικονομικών μπορούν να περιοριστούν σε σημαντικό βαθμό. Η μεταρρύθμιση των συντάξεων του 1999, στην Ιταλία, ακόμη κι αν δεν είναι τέλεια, αφήνει ήδη να διαφαίνεται η προοπτική ότι η Ιταλία θα είναι μια από τις ευρωπαϊκές χώρες που θα θιγούν λιγότερο από τις διακυμάνσεις δαπανών (1,7 % μόνο μεταξύ 2000 και 2050). Η Σουηδία αναφέρεται επίσης, στις προβλέψεις της Επιτροπής και ορισμένων ιδιωτικών κέντρων ερευνών, ως χώρα στην οποία η «κορύφωση» των δαπανών θα τοποθετείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα: η περίπτωση της Σουηδίας, όπως εξάλλου και των Κάτω Χωρών, παρουσιάζει ενδιαφέρον γιατί δείχνει ότι η ισορροπία μεταξύ των διαφόρων συνταξιοδοτικών συστημάτων είναι παραγωγική, κυρίως για τη βιωσιμότητα των δημοσίων συστημάτων, και βοηθά στον καλύτερο έλεγχο των δαπανών σε απόλυτες τιμές. Το πρόβλημα της «κορύφωσης» των δαπανών δεν πρέπει να υποτιμάται αλλά πρέπει να εξεταστεί από διάφορες οπτικές γωνίες και σε συνάρτηση με το πρόβλημα του επιπέδου των συνταξιοδοτικών δαπανών σε σχέση με τις κοινωνικές δαπάνες γενικότερα και το ΑΕγχΠ: σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, αντιστοιχεί σε μια μέση διακύμανση των δαπανών για συντάξεις στα κράτη μέλη, η οποία τοποθετείται στο 3-4 % του ΑΕγχΠ, και σε ορισμένα κράτη μέλη σημειώνει αιχμή που φτάνει στα 6 ή 7 %, δηλαδή σε ιδιαίτερα υψηλά και ανησυχητικά ποσοστά. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η κορύφωση αυτή έχει διαφορετική σημασία στην κάθε χώρα και πρέπει να αξιολογείται προσεκτικά και να αναλύεται σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας. Για παράδειγμα, σε μια χώρα όπου προβλέπεται σημαντική κορύφωση, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το επίπεδο ευρωστίας των δημόσιων οικονομικών, οι δυνατότητες ανάπτυξης της φορολογικής βάσης, τα ακριβή χαρακτηριστικά και ο προληπτικός ή όχι χαρακτήρας της κοινωνικής προστασίας, η ποιότητα ζωής των συνταξιούχων σε σύγκριση με των εργαζομένων, το γενικό επίπεδο ανάπτυξης, η ικανότητα εξομάλυνσης των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων, καθώς και η προβλεπόμενη διάρκεια της κορύφωσης. 'Ετσι, η ικανότητα μιας χώρας να ξεπεράσει την περίοδο κορύφωσης των δαπανών και ο χρόνος που θα χρειαστεί να δαπανήσει γι' αυτό, εμφανίζονται ως στοιχεία πιο σημαντικά από τις διαστάσεις αυτές καθαυτές της κορύφωσης των δαπανών [1].

4.3.3. Η ΕΟΚΕ επαναβεβαιώνει τη βαθιά πεποίθησή της ότι οι πλέον προχωρημένες μεταρρυθμίσεις, οι πλέον ισορροπημένες και οι πλέον αποδεκτές είναι εκείνες που προκύπτουν από τη συνεννόηση μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των κυβερνήσεων. Παραπέμπει, σχετικά, στην πρόσφατη γνωμοδότησή της για την «Υποστήριξη εθνικών στρατηγικών για ασφαλείς και βιώσιμες συντάξεις, μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης» [2].

4.3.4. Από την προσεκτική εξέταση της ήδη υπάρχουσας τεκμηρίωσης, προκύπτουν ενδιαφέροντα δεδομένα, που φέρουν καινοτόμες λύσεις, ευέλικτες και αποτελεσματικές. Για παράδειγμα, μια έρευνα της ΓΔ ECFIN [3] αποδεικνύει ότι η σταδιακή αύξηση κατά 5 % του ποσοστού συμμετοχής στην αγορά εργασίας θα επέφερε εξοικονόμηση ποσού αντίστοιχου προς 0,5 % του ΑΕγχΠ και ότι η παράταση του ενεργού βίου κατά ένα χρόνο θα συνεπαγόταν οικονομία της τάξεως του 0,84 του ΑΕγχΠ. 'Οπως σημειώνεται στο σημείο 3.1, θα ήταν σκόπιμο να διατηρηθεί ο εθελοντικός χαρακτήρας των μέτρων για την παράταση του ενεργού βίου· εάν, όμως, ήταν αρκετά υψηλό το ποσοστό των εργαζομένων που διαθέτουν επαρκή κίνητρα ώστε να παραμείνουν στον ενεργό βίο, ακόμη και μόνο για 2 ή 3 χρόνια αφού θα έχουν φτάσει σε ηλικία συνταξιοδότησης, τα οφέλη θα ήταν αθροιστικά.

5. Προτάσεις για την εισαγωγή της «ανοιχτής μεθόδου» στον τομέα αυτόν

5.1. Τα στοιχεία που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους, και τα οποία θα μπορούσαν να είναι συμπληρωματικά προς τις πολιτικές επιλογές σε θέματα μεταρρύθμισης των συντάξεων, παραπέμπουν σχεδόν όλα [4] σε πρωτοβουλίες που πρέπει να αναληφθούν σε εθνικό επίπεδο, των οποίων όμως μπορεί να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα εάν εξεταστούν και αντιπαραβληθούν με βάση την «ανοιχτή μέθοδο». Η ΕΟΚΕ τονίζει τις εγγενείς δυνατότητες που προσφέρει η μέθοδος αυτή, και για την εξεύρεση καινοτόμων λύσεων, αλλά και για την τελειοποίηση της ικανότητας ανάλυσης και σύγκρισης μεταξύ των κρατών μελών, και την προσπάθεια κοινής υλοποίησης της κοινωνικής και οικονομικής βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ επαναβεβαιώνει ότι είναι αναγκαία η ευρεία και συνεχής ενεργός συμμετοχή αφενός των κοινωνικών εταίρων (κυρίως σε εθνικό επίπεδο) και αφετέρου των υποψηφίων χωρών, όπως υποδεικνύεται και στις προαναφερθείσες γνωμοδοτήσεις.

5.2. Στα πλαίσια αυτά, απαιτείται να αναπτυχθούν δείκτες προοπτικών, οι οποίοι, ενσωματώνοντας προοδευτικά τα στοιχεία των μεταρρυθμίσεων που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί, θα παρέχουν τη δυνατότητα αξιολόγησης του κατά πόσον τα συνταξιοδοτικά συστήματα ανταποκρίνονται στις κοινωνικές ανάγκες και στην ισότητα των φύλων καθώς και στην εξέλιξη της αγοράς εργασίας, καθώς και των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών συνθηκών των κρατών μελών. 'Ετσι, παράλληλα με τα δεδομένα και με τις αναλύσεις που παρέχουν οι εθνικές εκθέσεις, θα μπορέσει να αναπτυχθεί και ένα πλαίσιο δεικτών που θα είναι αποδεκτό από τα κράτη μέλη και θα επιτρέπει την τακτική εξακρίβωση όχι μόνο των δημοσιονομικών επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων, αλλά και των κοινωνικών αλλαγών που επιφέρουν.

5.3. 'Οσον αφορά τα θέματα που πρέπει να συζητηθούν, η ΕΟΚΕ προτείνει να εξεταστεί κατά προτεραιότητα το ζήτημα των κινήτρων για την παράταση του ενεργού βίου και να διεξαχθεί προσεκτική συγκριτική μελέτη των βέλτιστων πρακτικών για τον τομέα αυτόν.

---

(1) Πρβλ. σχετικά τα κριτήρια που υιοθετήθηκαν στην έκθεση Merril Lynch για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας των μεταρρυθμίσεων των συνταξιοδοτικών συστημάτων στην Ευρώπη.

(2) ΕΕ C 48 της 21.2.2002.

(3) «Μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών συστημάτων στην ΕΕ: μια ανάλυση των πολιτικών επιλογών» Κεφάλαιο 5.

(4) Εκτός από το κοινοτικό πλαίσιο για τη διευκόλυνση της δυνατότητας μεταφοράς των συντάξεων του 2ου και του 3ου πυλώνα που εξετάζεται στο σημείο 2.5.5.

5.4. Η ΕΟΚΕ τονίζει τέλος ότι είναι αναγκαίο να συμμετάσχουν το ταχύτερο δυνατόν οι υποψήφιες χώρες στην επίτευξη της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού όσον αφορά τις δημόσιες συνταξιοδοτήσεις, και υπογραμμίζει ότι η σχετική ποικιλία συστημάτων των μελλοντικών κρατών μελών, όπως και η ποικιλία των όρων μακροοικονομίας και αποδοχών θα θέσουν νέα προβλήματα, αλλά θα παράσχουν σημαντικές ευκαιρίες συνεργασίας και ολοκλήρωσης, όσον αφορά τις χώρες αυτές, στα πλαίσια του οικονομικού και κοινωνικού προτύπου της Ευρώπης.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε διασυνοριακές υποθέσεις με τη θέσπιση ελάχιστων κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας και άλλα οικονομικά ζητήματα της πολιτικής δικονομίας»

(COM(2002) 13 τελικό — 2002/0020 (CNS))

(2002/C 221/15)

Στις 6 Φεβρουαρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 13 Μαΐου 2002, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Cavaleiro Brandao.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Μαΐου 2002, (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 109 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 0 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Στόχοι της πρότασης οδηγίας**

1.1. Μετά από την Πράσινη Βίβλο για τη νομική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις [1] (Φεβρουάριος 2000) και από μία ακρόαση εμπειρογνωμόνων και επαγγελματικών κύκλων (Φεβρουάριος 2001), η Επιτροπή υιοθέτησε, στις 18 Ιανουαρίου 2002, πρόταση οδηγίας για τη θέσπιση ευρωπαϊκού συστήματος δωρεάν νομικής συνδρομής για τις διασυνοριακές αστικές υποθέσεις, ενισχύοντας έτσι τα μέσα που τίθενται στη διάθεση των πολιτών, προκειμένου να τους διασφαλίζεται το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

1.2. Ως νομική βάση της πρωτοβουλίας, η Επιτροπή επικαλείται το άρθρο 61, στοιχείο γ) της Συνθήκης, όπου θεσπίζεται ο στόχος της προοδευτικής δημιουργίας ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης και προβλέπεται ότι το Συμβούλιο θα υιοθετεί μέτρα, στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας για αστικές υποθέσεις, προκειμένου να αρθούν τα εμπόδια που παρακωλύουν την εύρυθμη διεξαγωγή των αστικών υποθέσεων (άρθρο 65, στοιχείο γ).

1.3. Σύμφωνα με την πρόταση, οποιοδήποτε πρόσωπο εμπλέκεται σε διαδικασία πολιτικής δικονομίας, είτε ως ενάγων είτε ως εναγόμενος, και δεν διαθέτει επαρκή εισοδήματα, θα μπορεί να απολαύει της υποστήριξης δικηγόρου και να εκπροσωπείται δωρεάν από αυτόν ενώπιον δικαστηρίου. Το ευεργέτημα πενίας περιλαμβάνει επίσης την εξώδικη αρωγή, καθώς και τις δικαστικές δαπάνες. Το κράτος του αρμόδιου δικαστηρίου παρέχει το ευεργέτημα πενίας, στο οποίο περιλαμβάνονται οι δαπάνες που απορρέουν από το διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς, όπως τα έξοδα διερμηνείας, μετάφρασης και ταξιδίων. Το κράτος όπου διαμένει ο αιτών καλύπτει την αμοιβή επιτόπου δικηγόρου, κυρίως κατά την παροχή εξώδικης αρωγής. Η ενδεχόμενη απόρριψη αίτησης για παροχή ευεργετήματος πενίας πρέπει να είναι δεόντως αιτιολογημένη. Το όλο σύστημα θα το διαχειρίζεται δίκτυο φορέων που θα επιλεγούν στο επίπεδο του κάθε κράτους μέλους και στους οποίους θα ανατεθεί η αρμοδιότητα της αποστολής και παραλαβής των αιτήσεων για ευεργέτημα πενίας. Η Επιτροπή θα εκπονήσει στερεότυπο έντυπο για τη διαβίβαση των αιτήσεων ευεργετήματος πενίας.

---

[1] Πρβλ. Πράσινη Βίβλο για τη νομική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις, COM(2000) 51 τελικό.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής.

2.2. Είναι γεγονός ότι η πορεία της προοδευτικής ενοποίησης του ευρωπαϊκού χώρου, καθώς και το δίκτυο των διαπροσωπικών, οικονομικών, εμπορικών και επιχειρηματικών σχέσεων που γίνεται ολοένα και πιο πυκνό, έχει οδηγήσει σε κατακόρυφη αύξηση των διασυνοριακών δικαστικών διαφορών.

2.3. Οι διαφορές αυτές δεν αφορούν αποκλειστικά μεγάλες επιχειρήσεις. Συμβαίνει πολύ πιο συχνά να αντιμετωπίζουν οι μικρές επιχειρήσεις ή οι μεμονωμένοι πολίτες δικαστικά προβλήματα πέρα από τα σύνορα του κράτους μέλους απ' όπου κατάγονται ή όπου ζουν.

2.4. Ο πολίτης ή η επιχείρηση που κρίνει ότι έχει δικαιώματα τα οποία χρειάζεται να υπερασπιστεί ή να διεκδικήσει σε ένα κράτος μέλος της 'Ενωσης διαφορετικό από το δικό του, καλείται να υπερνικήσει αυξημένες δυσκολίες. Οι δυσκολίες αυτές επιτείνονται ακόμη περισσότερο εάν πρόκειται για πρόσωπο που δεν διαθέτει επαρκείς οικονομικούς πόρους και, επομένως, έχει ανάγκη προσφυγής σε ένα δημόσιο σύστημα ευεργετήματος πενίας.

2.5. 'Ενας πολίτης τον οποίο έχουν εναγάγει ή που επιθυμεί να εναγάγει κάποιον ενώπιον δικαστηρίου στο εξωτερικό, μπορεί να χρειαστεί το ευεργέτημα πενίας σε τρεις φάσεις. Κατά πρώτο λόγο, για εξώδικες συμβουλές προ της δίκης. Κατά δεύτερο λόγο, για τη συνδρομή ενός δικηγόρου κατά την εκδίκαση και για την απαλλαγή από τα δικαστικά έξοδα. Κατά τρίτο λόγο, κατά τη συνδρομή για την κήρυξη της εκτελεστότητας της αλλοδαπής απόφασης ή άμεσα για την εκτέλεσή της ([1]).

2.6. Ο διάδικος σε διασυνοριακή διαφορά έχει, ειδικότερα, να αντιμετωπίσει τα διαφορετικά καθεστώτα που ισχύουν από κράτος σε κράτος, και κυρίως όσον αφορά τη φύση και την έκταση του ευεργετήματος πενίας, καθώς και τις οικονομικές προϋποθέσεις.

2.7. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί τους στόχους που επιδιώκει η Επιτροπή με την παρούσα πρόταση, να διασφαλιστεί, αφενός, ότι ο διασυνοριακός διάδικος θα τυγχάνει της ίδιας μεταχείρισης όπως και εάν διέμενε στο κράτος μέλος της δίκης και, αφετέρου, ότι οι ιδιαίτερες δυσκολίες που συνδέονται με το διασυνοριακό χαρακτήρα της διαφοράς δεν θα συνιστούν εμπόδιο για την παροχή του ευεργετήματος πενίας.

2.8. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης την επιλογή της Οδηγίας, ως κατάλληλου νομικού μέσου για τους προτεινόμενους στόχους, δεδομένου ότι οι στόχοι αυτοί εντάσσονται στα πλαίσια της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, την οποία προώθησε ρητά το Συμβούλιο του Τάμπερε, και ότι απαιτούν διαδικασίες συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και τον καθορισμό κοινών νομικών ρυθμίσεων. Η επιλογή της Σύμβασης, ως εναλλακτικής νομικής λύσης αντί της Οδηγίας, θα ήταν λιγότερο κατάλληλη, ειδικότερα αν ληφθεί υπόψη η σχετική αποτυχία της Σύμβασης της Χάγης του 1980.

2.9. Η πρόταση αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη στις διασυνοριακές δίκες. Πάντως, ιδιαίτερα στη δεύτερη παράγραφο του σημείου 3 των αιτιολογικών σκέψεων, φαίνεται επίσης να κατευθύνεται προς τη θέσπιση ελάχιστων εναρμονισμένων κανόνων στην εσωτερική διαδικασία των κρατών μελών. Επειδή θα μπορούσαν να προκύψουν αμφιβολίες ως προς το στόχο της πρότασης επιβάλλεται να διευκρινισθεί. Οπωσδήποτε η ΕΟΚΕ δεν τάσσεται κατά της νομικής βάσης που επελέγη.

3. **Ειδικές παρατηρήσεις**

3.1. Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 3, διατυπώνεται η γενική αρχή σύμφωνα με την οποία οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο δικαιούται να λάβει το κατάλληλο ευεργέτημα πενίας, εφόσον δεν διαθέτει επαρκείς πόρους. Η ΕΟΚΕ στηρίζει ανεπιφύλακτα την αρχή αυτή.

3.2. Στη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου 3, προβλέπεται ότι η αποτελεσματική συνδρομή για τα συμφέροντα του πολίτη μπορεί να ανατεθεί σε δικηγόρο ή/και άλλο πρόσωπο που ορίζεται από το νόμο ως δικαστικός πληρεξούσιος. Το ασαφές της εναλλακτικής λύσης προκαλεί κάποια αμηχανία. Τα έννομα συμφέροντα των πολιτών προστατεύονται καλύτερα όταν τα αναλαμβάνουν επαγγελματίες ειδικά κατηρτισμένοι, οργανωμένοι και ειδικευμένοι προς το σκοπό αυτό, δηλαδή δικηγόροι. Επομένως, δεν γίνεται κατανοητό πώς μπορεί να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα των πολιτών η περιττή αναφορά σε υποκατάστατες λύσεις, ασαφούς εκφοράς.

3.3. Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα και πρέπει να εξασφαλίζεται σε οποιονδήποτε πολίτη έχει τη συνήθη διαμονή του σε ένα κράτος μέλος, όπως ακριβώς προβλέπεται στη Σύμβαση της Χάγης της 25ης Οκτωβρίου 1980 σχετικά με τη διεθνή πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

3.4. Στο άρθρο 6, αναγνωρίζεται η αρχή της μη διακρίσεως όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών, γεγονός που αξίζει τη στήριξη της ΕΟΚΕ και συμβαδίζει με τις κατευθύνσεις που η ίδια έχει πάντοτε προτείνει.

3.5. Επειδή η προσφυγή στη δικαιοσύνη αποτελεί ένα θεμελιώδες δικαίωμα, η ΕΟΚΕ εκφράζει επιφυλάξεις ως προς την εξαίρεση που περιορίζει την εφαρμογή της αρχής αυτής και αποκλείει από το πεδίο της τους υπηκόους τρίτων χωρών των οποίων ενδεχομένως δεν έχει νομιμοποιηθεί το καθεστώς διαμονής.

3.6. Στο άρθρο 7.1 προβλέπεται ότι διατηρείται η δικαστική συνδρομή στη φάση της εκτέλεσης, όταν η εκτέλεση πραγματοποιείται στο κράτος της δικαιοδοσίας. Πάντως, αυτή η αρωγή επιβάλλεται να συνεχίσει να διασφαλίζεται ακόμη και αν η εκτέλεση πρέπει να συνεχισθεί σε ένα κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της δικαιοδοσίας (όπως θα είναι η περίπτωση των αγαθών εκείνων καθ' ου η εκτέλεση αν τα αγαθά βρίσκονται σ' αυτό το άλλο κράτος).

3.7. Το άρθρο 12 αναφέρεται στις επείγουσες αιτήσεις, για τις οποίες προτείνει να λαμβάνεται απόφαση «μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα προ της επ' ακροατηρίου συζητήσεως». Η έννοια του «εύλογου χρονικού διαστήματος προ της επ' ακροατηρίου συζητήσεως» επιδέχεται πολύ διαφορετικές ερμηνείες από το ένα κράτος στο άλλο και δεν εξασφαλίζει την ταχεία απόφαση. Θα ήταν προτιμότερο να οριστεί ένα ανώτατο χρονικό διάστημα συγκεκριμένο και καθορισμένο.

([1]) Πρβλ. Πράσινη Βίβλο για τη νομική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις, COM(2000) 51 τελικό.

3.8. Το καθεστώς της δικαστικής συνδρομής δεν πρέπει να αποκλείεται στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 13.4. Παρόμοιες περιπτώσεις δεν αποτελούν μία πραγματική εναλλακτική δυνατότητα σε σχέση με το προτεινόμενο σύστημα, επειδή απουσιάζει το τεκμήριο της οικονομικής ικανότητας του υποψηφίου όπως ορίζεται στην πρόταση.

3.9. Το σύστημα του ευεργετήματος πενίας που περιγράφεται στην πρόταση της Επιτροπής φαίνεται να απευθύνεται σε φυσικά πρόσωπα. Το άρθρο 15 διευρύνει το πεδίο εφαρμογής σε νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, γεγονός που αξίζει την υποστήριξη της ΕΟΚΕ.

3.10. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι θα έπρεπε να μπορούν επίσης να επωφεληθούν από το ευεργέτημα πενίας και οι επιχειρήσεις, εάν οι οικονομική τους κατάσταση είναι αποδεδειγμένα ανεπαρκής για την κανονική άσκηση των δικαιωμάτων τους, ως εναγόντων ή εναγομένων, ενώπιον της δικαιοσύνης. Πράγματι, τα εθνικά συστήματα παροχής ευεργετήματος πενίας, τουλάχιστον στην πλειονότητα των κρατών μελών, δεν εξαιρούν τις επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου δεν γίνεται κατανοητό γιατί πρέπει να υφίστανται οι επιχειρήσεις αρνητική διακριτική μεταχείριση και να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής ενός ευρωπαϊκού συστήματος.

3.11. Η ΕΟΚΕ εκφράζει ρητά την υποστήριξή της στην επέκταση του καθεστώτος παροχής ευεργετήματος πενίας προς τα εναλλακτικά μέσα επίλυσης των διαφορών, καθότι φρονεί ότι τα μέσα αυτά ενδέχεται να συνιστούν, όλο και πιο συχνά, καταλληλότερο και ταχύτερο μέσον για την επίλυση των διαφορών και, συνακόλουθα, ενσωματώνονται ήδη και αναμένεται να ενσωματώνονται όλο και περισσότερο στα συστήματα απόδοσης δικαιοσύνης. Επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη ότι η επιβίωση μίας επιχείρησης και των θέσεων απασχόλησης που διαθέτει μπορεί να εξαρτώνται από την ικανότητα δικαστικής ενέργειας και αξιοποίησης των δικαιωμάτων της.

3.12. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει εδώ δύο συστάσεις που ήδη έχει διατυπώσει με την ευκαιρία της γνωμοδότησής της για την Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις ([1]).

3.12.1. Λόγω των γλωσσικών δυσκολιών που εμφανίζονται των πραγμάτων στο πεδίο των σχέσεων μεταξύ των διαφόρων φορέων στους οποίους ανατίθεται η επικοινωνία, στα πλαίσια του δικτύου επαφών και μεταξύ των διαφόρων εθνικών δικαστικών αρχών, θα παρουσίαζε μεγάλα πλεονεκτήματα η υιοθέτηση μιας «γλώσσας εργασίας».

3.12.2. Σύμφωνα με το ίδιο σκεπτικό της συνεκτικότητας ή του ενιαίου χαρακτήρα του συστήματος (δι-)επικοινωνίας εντός του δικτύου επαφών, έχει καθοριστική σημασία να υπάρξει μέριμνα για τη συμβατότητα των τεχνολογιών και των συστημάτων πληροφορικής που θα χρησιμοποιούνται.

3.13. Τέλος, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η επιτυχία του υπό δημιουργία συστήματος εξαρτάται από την προβολή του και από το κατά πόσον θα το γνωρίζουν οι ενδιαφερόμενοι πολίτες και επαγγελματίες. Πέρα από την ενημέρωση, είναι επίσης απαραίτητο να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες κατάρτισης των εν λόγω επαγγελματιών. Πρόκειται για πτυχές που έχουν παραλειφθεί από την πρόταση και που θα έπρεπε να αντιμετωπισθούν.

4. **Συμπεράσματα**

4.1. Εν ολίγοις, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής, ειδικότερα δε όσον αφορά τους διαρθρωτικούς στόχους της:

— Η έλλειψη πόρων ενός προσώπου που εμπλέκεται σε διαφορά, ως ενάγων ή ως εναγόμενος, καθώς και οι δυσκολίες που απορρέουν από το διασυνοριακό χαρακτήρα μιας διαφοράς, δεν θα πρέπει να συνιστούν φραγμούς για την ουσιαστική πρόσβαση στη Δικαιοσύνη.

— Το κατάλληλο ευεργέτημα πενίας είναι εκείνο που παρέχει στον δικαιούχο τη δυνατότητα ουσιαστικής πρόσβασης στη δικαιοσύνη και πρέπει να περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την ουσιαστική συνδρομή ενός δικηγόρου και την απαλλαγή από τα δικαστικά έξοδα ή την κάλυψή τους.

— Οι πολίτες της Ένωσης, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής τους, πρέπει να δύνανται να απολαύουν του ευεργετήματος πενίας που παρέχεται στους πολίτες του κράτους της δίκης.

4.2. Η ΕΟΚΕ εφιστά, ωστόσο, την προσοχή στις ακόλουθες πτυχές που θα έπρεπε να εξεταστούν με μεγαλύτερη προσοχή:

4.2.1. Η προσφυγή στη δικαιοσύνη αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα των πολιτών και πρέπει να καλύπτει όλους τους πολίτες με συνήθη διαμονή εντός ενός κράτους μέλους, ανεξάρτητα από το εάν αυτή είναι νόμιμη ή όχι.

4.2.2. Η δικαστική συνδρομή πρέπει να διασφαλίζεται στη φάση της εκτέλεσης έστω και αν η εκτέλεση γίνεται σε διαφορετικό κράτος από εκείνο της δικαιοδοσίας.

4.2.3. Τα συμφέροντα των πολιτών πρέπει να διασφαλίζονται με τη νομική συνδρομή εκ μέρους ενός επαγγελματία, με κατάλληλη και ειδικευμένη κατάρτιση, δηλαδή ενός δικηγόρου.

4.2.4. Οι επιχειρήσεις που βρίσκονται σε οικονομική κατάσταση που δικαιολογεί κάτι τέτοιο, δεν πρέπει να εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ευεργετήματος πενίας.

4.2.5. Για την πιο εύρυθμη λειτουργία του υπό δημιουργία συστήματος, θα ήταν σκόπιμη η υιοθέτηση μιας γλώσσας εργασίας και η απαραίτητη εναρμόνιση των συστημάτων και προγραμμάτων πληροφορικής που θα χρησιμοποιηθούν στο δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων εθνικών φορέων στους οποίους θα ανατεθεί η διαδικασία.

([1]) ΕΕ C 139 της 11.5.2001.

4.2.6. Πρέπει να προβλεφθούν κατάλληλα τεχνικά και χρηματοδοτικά μέσα για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το σύστημα και για την κατάρτιση των επαγγελματιών που εμπλέκονται στην εφαρμογή του.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο Μακροπρόθεσμος συντονισμός των Οικονομικών Πολιτικών»

(2002/C 221/16)

Στις 10 Ιανουαρίου 2002 και με επιστολή του Προέδρου κ. Prodi, η Επιτροπή ζήτησε με βάση το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να εκδώσει προκαταρκτικά γνωμοδότηση με θέμα: «Ο Μακροπρόθεσμος συντονισμός των Οικονομικών Πολιτικών».

Το τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2002 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. Konitzer.

Κατά τη 391η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου 2002) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 79 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Ο χώρος στον οποίο εντάσσεται η διερευνητική γνωμοδότηση**

1.1. Σε συνέχεια της ομιλίας του στην σύνοδο ολομέλειας της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στις 28 Νοεμβρίου 2001, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Romano Prodi απηύθυνε στις 10 Ιανουαρίου 2002 στην ΕΟΚΕ επιστολή με την οποία την καλεί να καταρτίσει ορισμένες διερευνητικές γνωμοδοτήσεις και μελέτες: 'Ενα από τα θέματα για τα οποία ζητήθηκε η εκπόνηση παρόμοιας γνωμοδότησης είναι ο μακροπρόθεσμος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών καθώς και η σχέση που υφίσταται μεταξύ «των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών και της Κοινότητας» και των προγραμμάτων σταθερότητας και οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών. Η παρούσα διερευνητική γνωμοδότηση αποτελεί την συμβολή της ΕΟΚΕ στα θέματα αυτά.

1.2. Αποτελεί πλέον παράδοση να διατυπώνει η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή τις θέσεις της για το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών στο πλαίσιο γνωμοδοτήσεων πρωτοβουλίας [1] με θέμα τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας [2].

Επιπλέον κατά τα τελευταία έτη και με αφορμή την επικαιρότητα, η ΕΟΚΕ εξέδωσε και άλλες γνωμοδοτήσεις πρωτοβουλίας με αντικείμενο το περιεχόμενο και τις διαδικασίες του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, αναλύοντας συγχρόνως τις δυνατότητες εξάντλησης των δυνατοτήτων της ΕΕ όσον αφορά την απασχόληση και την ανάπτυξη, τις δυνατότητες εξάλειψης των εμποδίων της ανάπτυξης και τις δυνατότητες άλλων παραγόντων της οικονομικής πολιτικής να συμβάλουν στον βέλτιστο συνδυασμό των μακροοικονομικών πολιτικών στην Κοινότητα [3].

---

(1) Πριν από την θέσπιση της συνθήκης του Μάαστριχ η ΕΟΚΕ και το (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο) γνωμοδοτούσαν υποχρεωτικά για την ετήσια έκθεση με θέμα την οικονομική κατάσταση της Κοινότητας με βάση την απόφαση του Συμβουλίου της 18.2.1974, σχετικά με την υλοποίηση ενός υψηλότερου βαθμού διακυβέρνησης (74/120/ΕΟΚ, άρθρο 4). Οι γνωμοδοτήσεις που εκδίδονταν στο πλαίσιο αυτό αποτελούσαν τη συμβολή της ΕΟΚΕ στους προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών.

(2) ΕΕ C 221 της 7.8.2001, σ. 177 — ΕΕ C 139 της 11.5.2001, σ. 72 — ΟΚΕ 12/2002 τελικό.

(3) ΕΕ C 139 της 11.5.2001, σ. 60 — ΕΕ C 139 της 11.5.2001, σ. 51 — ΟΚΕ 1487/2001 — ΕΕ C 48 της 21.2.2002.

1.3. Το αυξημένο ενδιαφέρον σχετικά με τα θέματα των στόχων της οικονομικής πολιτικής και των διαδικασιών του συντονισμού της οφείλεται στους ακόλουθους τέσσερις παράγοντες:

(i) Η επιτυχία ως προς την υλοποίηση της Νομισματικής 'Ενωσης έρχεται σε αντίθεση με τα ελάχιστα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί έως σήμερα στην Κοινότητα [1] κατά την προσπάθειά της να εξαντλήσει το μεγάλο δυναμικό που διαθέτει όσον αφορά την απασχόληση και την ανάπτυξη (βλέπε τους στόχους της Λισαβόνας). Πράγματι, μολονότι έγιναν θετικές προσπάθειες δεν επιτεύχθηκε κανένα αξιοσημείωτο αποτέλεσμα. Ωστόσο, έχει καθοριστική σημασία για το μέλλον της Κοινότητας να σημειωθεί πρόοδος στους τομείς αυτούς. Παρόμοια πρόοδος μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω μιας καλύτερα σχεδιασμένης και συντονισμένης οικονομικής πολιτικής.

(ii) Η ολοκλήρωση της Νομισματικής 'Ενωσης χάρη στην έγκαιρη και επιτυχή εισαγωγή του ευρώ ως κοινού νομίσματος, ενισχύει την ευρωπαϊκή συνείδηση των πολιτών και ανοίγει τον δρόμο για την επίτευξη μεγαλύτερης προόδου προς την υλοποίηση μιας πραγματικής Οικονομικής και Κοινωνικής 'Ενωσης.

(iii) Η διεύρυνση της Κοινότητας από 15 σε 25 ή ακόμα περισσότερα κράτη μέλη καθιστά επιτακτικά αναγκαία την εξέταση, στα πλαίσια των θεσμικών μεταρρυθμίσεων, των διαδικασιών συντονισμού της οικονομικής πολιτικής και του ρόλου που διαδραματίζουν τα ενδιαφερόμενα κοινοτικά όργανα (Επιτροπή, Συμβούλιο, Κοινοβούλιο, ΕΟΚΕ) ώστε και η διευρυμένη Κοινότητα να είναι ικανή να διαχειρίζεται την οικονομική πολιτική.

(iv) Η Συνέλευση για τη μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης, που θεσπίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λάακεν, θα πρέπει να ασχοληθεί και με τις θεσμικές πτυχές αλλά και τις πτυχές που περιέχει η Συνθήκη σχετικά με τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής. Για την εξέταση των πτυχών αυτών χρειάζονται εξειδικευμένα και τεκμηριωμένα κείμενα, τα οποία θα πρέπει να προέρχονται σε κοινοτικό επίπεδο ουσιαστικά από την Επιτροπή, το Κοινοβούλιο και την ΕΟΚΕ. Η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί μία συμβολή της ΕΟΚΕ στο θέμα αυτό.

1.4 Επίσης, και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης τόνισε στο σημείο 7 των συμπερασμάτων της Προεδρίας την ανάγκη ενός εντονότερου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής σε 3 σημεία. Η ΕΟΚΕ διατυπώνει τις ακόλουθες θέσεις:

(i) επιδοκιμάζει τις προσπάθειες για τη βελτίωση και την εναρμόνιση των στατιστικών και των δεικτών της ευρωζώνης, πρόκειται άλλωστε για μία αυτονόητη αναγκαιότητα.

(ii) θεωρεί ότι το αίτημα για μία συστηματική ανάλυση του συνόλου του μείγματος μακροοικονομικών πολιτικών στην ευρωζώνη είναι καθοριστικής σημασίας για μία πολιτική προσανατολισμένη προς την ανάπτυξη, την απασχόληση και συγχρόνως προς τη σταθερότητα τιμών. Ωστόσο, παρόμοια ανάλυση δεν θα πρέπει να περιορίζεται στη νομισματική και χρηματοπιστωτική πολιτική (με την έννοια της δημοσιονομικής πολιτικής) αλλά να συμπεριλαμβάνει και την μισθολογική πολιτική που ακολουθούν οι κοινωνικοί εταίροι κατά τη σύναψη των συλλογικών συμβάσεων. Η εξέλιξη των μισθών έχει για το συνδυασμό πολιτικών της ευρωζώνης εξίσου μεγάλη σημασία όπως και οι δημόσιοι προϋπολογισμοί!

(iii) επιδοκιμάζει την έκκληση προς την Επιτροπή να υποβάλει εγκαίρως στην συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου την άνοιξη 2003 προτάσεις για τη βελτίωση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής. Η Επιτροπή οφείλει να αξιοποιήσει με πνεύμα θαρραλέας πρωτοβουλίας την ευκαιρία αυτή: προτάσεις για την τροποποίηση της Συνθήκης θα πρέπει να υποβληθούν μόνο εφόσον είναι οπωσδήποτε απαραίτητες. Οι προτάσεις θα πρέπει να υποβληθούν εγκαίρως, ώστε να μπορούν να ληφθούν υπόψη και από τη Συνέλευση.

Η παρούσα γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ θέλει να συμβάλει και προς αυτή την κατεύθυνση.

2. Η συνθήκη του Μάαστριχ και η σημερινή πρακτική του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών στην Οικονομική και Νομισματική 'Ενωση και στην Κοινότητα

2.1. *Η φιλοσοφία των συνθηκών της Συνθήκης του Μάαστριχ*

2.1.1. Το κεφαλαίο Οικονομική Πολιτική (άρθρα 98-104) της Συνθήκης αναθέτει την αρμοδιότητα για την οικονομική πολιτική γενικά στα κράτη μέλη. Ωστόσο, η οικονομική πολιτική θεωρείται από τη Συνθήκη ως υπόθεση κοινού συμφέροντος. Συνεπώς, οι εθνικές πολιτικές θα πρέπει να συντονιστούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της Κοινότητας με την έννοια του άρθρου 2 [2]. Το έγγραφο «γενικοί προσανατολισμοί των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Κοινότητας» αποτελεί έγγραφο καθοριστικής σημασίας για την κοινοτική οικονομική πολιτική. Πρόκειται για μια (μη δεσμευτική) σύσταση του Συμβουλίου η οποία καταρτίστηκε με βάση τη σχετική σύσταση της Επιτροπής και την τελική δήλωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Το Συμβούλιο ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με το περιεχόμενο της σύστασής του. Η υλοποίηση των γενικών προσανατολισμών ελέγχεται επί το πλείστον στα πλαίσια διακυβερνητικής διαδικασίας. Αν διαπιστωθεί ότι δεν ακολουθήθηκαν οι γενικοί προσανατολισμοί, θα μπορεί να διατυπωθεί νέα σύσταση προς τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, η δημοσίευση της οποίας θα μπορούσε να αποτελέσει κύρωση. Συγκεκριμένες υποδείξεις για το περιεχόμενο της οικονομικής πολιτικής, πέρα από την αρχή της ανοικτής οικονομίας της αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό και την ενθάρρυνση της αποτελεσματικής αξιοποίησης των πόρων, περιέχει το κεφάλαιο της Συνθήκης για την οικονομική πολιτική περιέχει μόνο στις οδηγίες όπου αφορούν τη δημοσιονομική πολιτική. Σκοπός των οδηγιών αυτών [3] είναι να διασφαλισθεί ότι οι δημοσιονομικές πολιτικές που εφαρμόζονται με ευθύνη των κρατών μελών και είναι προσανατολισμένες προς την τιμαριθμική σταθερότητα, δεν θα δυσχεράνουν την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής που χαράσσεται στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Το Σύμφωνο για τη σταθερότητα και την οικονομική ανάπτυξη συμπληρώνει και στηρίζει τους γενικούς προσανατολισμούς στο πλαίσιο της ΟΝΕ.

---

[1] Στο σημείο 5 των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Βαρκελώνης (15. και 16.3.2002) το Ευρωπαϊκό εξαίρει την σύντομη αντίδραση της οικονομικής πολιτικής στην επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης που σημειώθηκε το 2001. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μολονότι πράγματι αποφεύχθηκε μία πολύ σοβαρή ύφεση δεν υπάρχει λόγος για επανάπαυση: η Κοινότητα δεν έχει δρομολογηθεί σε καμία περίπτωση προς την πορεία η οποία θα πρέπει να διαρκέσει τουλάχιστον δέκα έτη προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Λισσαβόνας.

[2] Το άρθρο αυτό περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και τους στόχους για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

[3] Δεν επιτρέπεται η χρηματοδότηση των κρατικών ελλειμμάτων, δεν επιτρέπεται η προνομιακή πρόσβαση του κράτους στις αγορές κεφαλαίων, δεν επιτρέπεται η ανάληψη εγγυήσεων για τα χρέη άλλων κρατών ή δημόσιων οργανισμών, επιβάλλεται η αποφυγή υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων ('άρθρα 101-104 της Συνθήκης).

2.1.2. Το κεφάλαιο Νομισματική Πολιτική της Συνθήκης (άρθρα 105-111) ορίζει ως πρωταρχικό στόχο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών (άρθρο 105, 1η πρόταση). «Με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών, το ΕΣΚΤ στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Κοινότητα, προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων της Κοινότητας που ορίζονται στο άρθρο 2» (άρθρο 105, 2η πρόταση).

2.1.3. Οι διατάξεις της Συνθήκης όσον αφορά την οικονομική και νομισματική πολιτική όπως συνοψίζονται σ' αυτό το σημείο, υπογραμμίζουν την υψηλή σημασία που έχει ο στόχος της σταθερότητας των τιμών και δείχνουν ότι η Συνθήκη δεν περιέχει ουσιαστικά πρακτικές οδηγίες σχετικά με το περιεχόμενο του συνδυασμού μακροοικονομικών πολιτικών καθώς και της γενικής οικονομικής πολιτικής. Δεν περιέχει επομένως λεπτομερείς κανόνες όσον αφορά τη διαδικασία του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής.

2.2. *Η περαιτέρω εξέλιξη της Συνθήκης και οι σημερινές πρακτικές*

Η σχετική απουσία της οικονομικής πολιτικής από τη Συνθήκη του Μάαστριχ συμπληρώθηκε στη συνέχεια με διάφορους και όχι πάντοτε σαφείς τρόπους:

— Στο 'Αμστερνταμ προστέθηκε στη Συνθήκη ο τίτλος «Απασχόληση». Ο τίτλος αυτός επαναφέρει, όσον αφορά τους γενικούς προσανατολισμούς για την απασχόληση, οι οποίοι θεσπίζονται από το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής και διαβουλεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την ΕΟΚΕ και την Επιτροπή των Περιφερειών, την κοινοτική διαδικασία η οποία δεν περιλαμβανόταν πλέον στους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής της Συνθήκης του Μάαστριχ (άρθρο 99 παράγραφος 2: δεν προβλέπονται ακροάσεις αλλά μόνο σύσταση της Επιτροπής!). (Με τον όρο κοινοτική διαδικασία νοείται η διαδικασία σύμφωνα με την οποία το Συμβούλιο ενεργεί μόνο κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής. Η πρόταση αυτή μπορεί να τροποποιηθεί από το Συμβούλιο με ομόφωνη απόφαση αλλά πρέπει να υιοθετηθεί μόνο με ειδική πλειοψηφία. Η διαδικασία αυτή αποδείχθηκε ως εξαιρετικά αποτελεσματική κατά την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης διότι διασφαλίζει τόσο μία εύλογη συνεκτίμηση των κοινοτικών συμφερόντων όσο και τη συνοχή των αποφάσεων του Συμβουλίου).

— Στη συνέχεια αναπτύχθηκαν διάφορες «διαδικασίες» όπως:

  — η διαδικασία του Λουξεμβούργου για την αγορά εργασίας.

  — η διαδικασία του Cardiff για τη διαρθρωτική πολιτική (στον τομέα των αγαθών, των υπηρεσιών και των κεφαλαιαγορών)

  — η διαδικασία της Κολωνίας για τον μακροοικονομικό διάλογο μεταξύ των αρμοδίων της νομισματικής, δημοσιονομικής και μισθολογικής πολιτικής ενόψει της βελτίωσης του συνδυασμού μακροοικονομικών πολιτικών στην ΟΝΕ.

  — Οι διαδικασίες αυτές συμπληρώθηκαν με τους στόχους που υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας στον τομέα της ανάπτυξης, της τεχνολογικής προόδου και της πλήρους απασχόλησης και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Γκέτεμποργκ στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής.

— Επιπλέον, αναπτύχθηκε ένα εξαιρετικά δύσκολα κατανοητό σύνολο διαβουλεύσεων και συμφωνιών σχετικά με τις μη δεσμευτικές γνωμοδοτήσεις του Κοινοβουλίου, της ΕΟΚΕ, των κοινωνικών εταίρων και προστέθηκαν οι προσπάθειες της Επιτροπής και του Κοινοβουλίου για την ανάπτυξη της συζήτησης σχετικά με θέματα που άπτονται της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Πολιτικής: η συνεργασία με τα ιδρύματα οικονομικής έρευνας, οικονομικό φόρουμ Βρυξελλών.

— Εδραιώθηκε ακόμη περισσότερο ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν οι επιτροπές της ΕΕ στον τομέα της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής και στον τομέα της πολιτικής για την απασχόληση (επιτροπή οικονομικών και δημοσιονομικών θεμάτων, επιτροπή οικονομικής πολιτικής και επιτροπή για την απασχόληση). Η εξέλιξη αυτή περιόρισε εν μέρει το ρόλο της Επιτροπής ως εκπροσώπου των κοινοτικών συμφερόντων. Συγχρόνως δημιουργήθηκε μία εντύπωση ανταγωνισμού μεταξύ των επιτροπών, ελλιπούς σαφήνειας κατά τη λήψη αποφάσεων και προβλημάτων όσον αφορά τη σύνθεση των επιτροπών.

— Πέρα από τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει το ECOFIN, ενισχύθηκε η επιρροή που ασκούν άλλες συνθέσεις του Συμβουλίου (π.χ. απασχόληση και κοινωνικά θέματα, εσωτερική αγορά, περιβάλλον κ.λ.π.) στους «γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής».

— Η οικονομική πολιτική περιλαμβάνεται στα θέματα της ημερήσιας διάταξης της συνάντησης του Συμβουλίου την άνοιξη, κατά την οποία θα αναπτυχθούν και άλλες προσεγγίσεις για την επεξεργασία «των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής».

— Σε επίπεδο Συμβουλίου συγκροτήθηκε επίσης άτυπα η ευρωομάδα η οποία είναι αρμόδια για το συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και την ανάπτυξη του συνδυασμού πολιτικών στην οικονομική και νομισματική ένωση στην οποία ωστόσο η Συνθήκη δεν αναθέτει αρμοδιότητες για τη λήψη αποφάσεων.

3. Η κατανομή των αρμοδιοτήτων στον τομέα της οικονομικής πολιτικής και η συνεκτίμηση των κοινοτικών συμφερόντων.

3.1. Ακόμη και αν οι σημερινές πρακτικές εξελίχθηκαν με μη συστηματικό τρόπο και συχνά χωρίς καμία διαφάνεια, στηρίζονται ωστόσο σε μία σκόπιμη λογική η οποία αξίζει να εξελιχθεί περισσότερο.

Στα πλαίσια της κατανομής των αρμοδιοτήτων στον τομέα της οικονομικής πολιτικής είναι απαραίτητο να λαμβάνονται γενικά υπόψη τόσο τα συμφέροντα των επιμέρους βαθμίδων διακυβέρνησης των κρατών μελών (τοπικές και περιφερειακές αρχές ή κρατίδια και κεντρική ή ομοσπονδιακή κυβέρνηση) όσο και τα συμφέροντα της Κοινότητας. Επιπλέον, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι το μείγμα των μακροοικονομικών πολιτικών συνολικά καθορίζεται από τρεις ομάδες αυτόνομων παραγόντων: το ΕΣΚΤ για τη νομισματική πολιτική, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών για τη δημοσιονομική πολιτική και οι κοινωνικοί εταίροι για τη εισοδηματική πολιτική.

Ακόμη και σε μία Νομισματική 'Ενωση, η οποία εξ ορισμού εφαρμόζει συγκεντρωτική νομισματική πολιτική, μπορεί και πρέπει η αρμοδιότητα για την οικονομική πολιτική να ανατίθεται στο ευρωπαϊκό επίπεδο μόνο στο μόνο στο βαθμό που αυτό είναι απαραίτητο για την ικανοποιητική λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής 'Ενωσης. Ωστόσο, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για την κατάλληλη εκπροσώπηση των κοινοτικών συμφερόντων. Η εκπροσώπηση των κοινοτικών συμφερόντων αφορά όλα τα κοινοτικά όργανα. Η Επιτροπή πρέπει να μεριμνήσει για την ίση μεταχείριση όλων των κρατών μελών.

3.2. Ο τρόπος καθώς και η σημασία που θα δοθεί στην εκπροσώπηση των κοινωνικών συμφερόντων εξαρτάται από τους εκάστοτε πολιτικούς τομείς οι οποίοι καλό θα ήταν να διαχωρίζονται ως εξής:

(i) Οι δημοσιονομικοί κανόνες της Συνθήκης, χάρη στους οποίους διασφαλίζονται οι εθνικές δημοσιονομικές πολιτικές, δεν εμποδίζουν την εφαρμογή της κεντρικής νομισματικής πολιτικής (άρθρο 101 έως 104 της Συνθήκης που συμπληρώθηκε από το Σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης).

(ii) Ο συνδυασμός μακροοικονομικών πολιτικών στην Νομισματική 'Ενωση και στα κράτη μέλη της Κοινότητας (συμπεριλαμβανομένου του μακροοικονομικού διαλόγου (διαδικασία της Κολωνίας).

(iii) Οι διαρθρωτικές πολιτικές στην αγορά εργασίας (διαδικασία του Λουξεμβούργου) και στον τομέα των αγορών αγαθών, υπηρεσιών και των κεφαλαιαγορών (διαδικασία του Cardiff).

(iv) Η ανάγκη ύπαρξης μιας γενικής οικονομικής θεώρησης (περαιτέρω ανάπτυξη της προσέγγισης της Λισαβόνας, μακροπρόθεσμη οικονομική θεώρηση καθώς και ο βραχυπρόθεσμος και μακροπρόθεσμος ρόλος της Κοινότητας στον κόσμο).

3.3. Οι τέσσερις αυτοί τομείς προκαλούν τα ακόλουθα σχόλια:

Σχετικά με το σημείο (i): Η λύση που επιτεύχθηκε στο τομέα των δημοσιονομικών κανόνων μπορεί να θεωρηθεί καταρχήν ως ικανοποιητική: Η Συνθήκη απαγορεύει τη χρηματοδότηση του δημοσίου ελλείμματος (άρθρο 101), την προνομιακή πρόσβαση δημοσίων αρχών στις αγορές κεφαλαίων (άρθρο 102) αποκλείει την παροχή εγγυήσεων από τους δημόσιους προϋπολογισμούς για τα χρέη άλλων δημόσιων οργανισμών ή κρατών (άρθρο 103), και θεσπίζει την υποχρέωση των κρατών μελών να αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα (άρθρο 104) αλλά και να εφαρμόζουν τον κατάλληλο έλεγχο της υλοποίησης της αρχής αυτής. Βάσει του συμφώνου για τη σταθερότητα και την ανάπτυξη, θα πρέπει κατά την ερχόμενη αναθέρμανση της οικονομίας να καταργηθούν τα διαρθρωτικά ελλείμματα κατά τέτοιο τρόπο ώστε στο μέλλον να είναι εφικτή η διασφάλιση της ευκταίας ελαστικότητας της δημοσιονομικής πολιτικής στα πλαίσια του συνδυασμού των γενικών οικονομικών πολιτικών κατά μια περίοδο η οποία να υπερβαίνει τη διάρκεια ενός συγκυριακού κύκλου. Προκειμένου να μη θιγούν από την παγιοποίηση των δημόσιων προϋπολογισμών, που είναι απαραίτητη σε πολλές περιπτώσεις, ορισμένα κρατικά καθήκοντα πρωταρχικής σημασίας (έρευνα, εκπαίδευση, υποδομές κ.λ.π) θα μπορούσαν να προστεθούν στα εθνικά προγράμματα σταθερότητας τιμές αναφοράς γι' αυτή την κατηγορία εξόδων? η εφαρμογή των εν λόγω τιμών θα παρακολουθείται σε κοινοτικό επίπεδο. Προκειμένου, όμως, να καταστεί στο μέλλον δυνατή η συνεκτίμηση της ποιότητας των δημοσίων δαπανών, είναι σημαντικό να εξετάζονται στο μέλλον σε μεγαλύτερο βαθμό και θέματα διάρθρωσης των δημόσιων προϋπολογισμών, πέρα από τις αναλύσεις των υπολοίπων αυτών καθ' αυτών.

Σχετικά με το σημείο (ii): Ο συνολικός συνδυασμός οικονομικών πολιτικών της Νομισματικής 'Ενωσης που προκύπτει εντός της Νομισματικής 'Ενωσης από την συνέργια μεταξύ της νομισματικής πολιτικής, προσανατολισμένης προς τη σταθερότητα των τιμών, της δημοσιονομικής πολιτικής των κρατών μελών στο μέσο όρο της Νομισματικής 'Ενωσης και του μέσου όρου της μισθολογικής και εισοδηματικής πολιτικής των κοινωνικών εταίρων, αποτελεί το πλαίσιο και θέτει τα όρια της διακριτικής ευχέρειας των κρατών μελών και των περιφερειών για τη δημιουργία ιδίου συνδυασμού πολιτικών στα πλαίσια της ενιαίας νομισματικής πολιτικής. Το συνολικό αυτό μείγμα των πολιτικών της Νομισματικής 'Ενωσης καθορίζεται από την ανεξάρτητη Κεντρική Τράπεζα, τις κυβερνήσεις των κρατών μελών και τους ανεξάρτητους κοινωνικούς εταίρους της Κοινότητας. Είναι απαραίτητο να προστατεύεται πάντοτε η αυτονομία αυτών των παραγόντων. Συγχρόνως όμως, η διαμόρφωση του συνδυασμού αυτών των πολιτικών αποτελεί άμεσο κοινοτικό συμφέρον, διότι επιδρά άμεσα στις συνθήκες ανάπτυξης και απασχόλησης που επικρατούν στην Νομισματική 'Ενωση. Το κοινοτικό αυτό συμφέρον θα πρέπει να προβάλλεται ρητά από την Επιτροπή και συγχρόνως να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των παραγόντων και να λαμβάνεται ρητά υπόψη στις συστάσεις του Συμβουλίου. Αυτό αφορά τόσο τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής όσο τον μακροοικονομικό διάλογο (διαδικασία της Κολωνίας) αλλά και τη δημόσια συζήτηση για την οικονομική πολιτική.

Σχετικά με το σημείο (iii): Η διαρθρωτική πολιτική που εφαρμόζεται στην αγορά εργασίας (διαδικασία του Λουξεμβούργου) και στον τομέα της αγοράς αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων (διαδικασία του Cardiff) έχει, όπως άλλωστε και η μακροοικονομική πολιτική, μεγάλη σημασία για την απασχόληση και την ανάπτυξη, ιδιαίτερα σε μία μακροπρόθεσμη προοπτική. Με εξαίρεση τους κανόνες ανταγωνισμού της εσωτερικής αγοράς, την ευθύνη για τον τομέα αυτό φέρει σε μεγάλο βαθμό το εθνικό επίπεδο διακυβέρνησης. Αυτό αφορά κυρίως την φορολογική πολιτική, την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση καθώς και την αντιμετώπιση των προβλημάτων που συνδέονται με τη δημογραφική εξέλιξη. Ωστόσο, και σε αυτή τη περίπτωση, εκτός από τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς, πρόκειται για την προάσπιση του κοινοτικού συμφέροντος σε αυτούς τους τομείς. 'Οσον αφορά τους γενικούς προσανατολισμούς για την απασχόληση, ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσω του δικαιώματος της Επιτροπής να υποβάλει προτάσεις καθώς και μέσω της υποχρεωτικής γνωμοδότησης του Κοινοβουλίου, της ΕΟΚΕ, της Επιτροπής των Περιφερειών και της επιτροπής για τη απασχόληση (άρθρο 128 της Συνθήκης). Αντιθέτως, η διαδικασία του Cardiff εφαρμόζεται με λιγότερο τυπικό και λιγότερο διαφανή τρόπο.

Η Επιτροπή οφείλει να διευκρινίσει και για τις δύο διαδικασίες της διαρθρωτικής πολιτικής, με ποιο τρόπο μπορεί να συμβιβαστεί η νόμιμη εκπροσώπηση των κοινοτικών συμφερόντων με την απαραίτητη διαφάνεια και αποτελεσματικότητα αλλά και την αποφυγή γραφειοκρατίας.

Σχετικά με το σημείο (iv): Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει κατακτήσει σήμερα ήδη μία οικονομική θέση συγκρίσιμης σημασίας με αυτήν των ΗΠΑ ενώ το ευρώ έχει αποκτήσει συγκρίσιμες δυνατότητες με αυτές του δολαρίου. Στα πλαίσια του

παγκόσμιου διαλόγου για τη διεθνή νομισματική και οικονομική πολιτική (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Ομάδα των επτά, κ.τ.λ), το ευρώ εκπροσωπείται από τον Πρόεδρο της Κεντρικής Τράπεζας. Ωστόσο, η εξωτερική οικονομική πολιτική της Νομισματικής 'Ενωσης και της Κοινότητας δεν εκπροσωπούνται ικανοποιητικά. Το γεγονός αυτό βλάπτει τα συμφέροντα της Κοινότητας και θα πρέπει να ρυθμιστεί με προτεραιότητα κατά την επόμενη αναθεώρηση της Συνθήκης. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι και κατά την εκπροσώπηση των συμφερόντων της όσον αφορά την οικονομική πολιτική, η 'Ενωση θα πρέπει να προβάλει ενιαία θέση. Σε περίπτωση που προκύψει μια ενισχυμένη Επιτροπή από τις εργασίες της Συνέλευσης, π.χ. με την καθιέρωση της εκλογής του προέδρου της Επιτροπής από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα ήταν σκόπιμο να αναλάβει η Επιτροπή την εκπροσώπηση αυτή, δεδομένου ότι θα διαθέτει για το σκοπό αυτό καταλληλότερο πολιτικό βάρος καθώς και μεγαλύτερη συνέχεια από ό,τι ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών θεμάτων, ο οποίος αλλάζει περιοδικά. Πέρα όμως από τυπική άποψη σημαντική θέση θα πρέπει να εξεταστούν οι προοπτικές εδραίωσης της οικονομικής θέσης που κατέχει η Κοινότητα, η προοπτική αυτή βασίζεται σε δύο παράγοντες:

— Η αξιοποίηση του δυναμικού απασχόλησης (περισσότερο από 30 εκατομμύρια εργαζόμενοι) θα μπορούσε να συμβάλει μαζί με την ανάπτυξη της παραγωγικότητας σε μακροπρόθεσμη αύξηση του ΑΕΠ της σημερινής 'Ενωσης των 15 συγκρίσιμου με το ακαθάριστο εθνικό προϊόν της Γερμανίας. Πράγματι, το ΑΕΠ που μπορεί να επιτευχθεί από την εργασία 30 έως 35 εκατομμυρίων πρόσθετων εργαζομένων κυμαίνεται, εάν επιτευχθεί αυτό το επίπεδο απασχόλησης, περίπου στα ίδια μεγέθη.

— Η επικείμενη διεύρυνση της Κοινότητας θα συμβάλει σε σημαντική αύξηση οικονομικού δυναμικού της Κοινότητας. Απ' αυτήν την άποψη η επιτυχημένη κάλυψη της καθυστέρησης από τις χώρες αυτές (σύμφωνα με το παράδειγμα της Ιρλανδίας) θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις ώστε το οικονομικό δυναμικό που θα προκύψει από τη διεύρυνση να πολλαπλασιαστεί μακροπρόθεσμα. Ωστόσο, θα πρέπει συγχρόνως να ληφθούν υπόψη οι προκλήσεις και οι κίνδυνοι που απορρέουν από τη διεύρυνση και να διασφαλισθεί η διατήρηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Κοινότητας κατά τη μεταβατική περίοδο.

Οι προοπτικές που απορρέουν από τους δύο αυτούς παράγοντες καθιστούν αναγκαία τη μακροπρόθεσμη μελέτη των δυνατοτήτων και των κινδύνων που περικλείουν οι πιθανές εξελίξεις. Αυτό αφορά την προβληματική της αειφόρου ανάπτυξης αλλά επίσης την εξέλιξη εντός της διευρυμένης Κοινότητας και τη μεταβολή του ρόλου που διαδραματίζει σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι μακροπρόθεσμοι στόχοι που χάραξε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας κατέδειξαν ότι τα κοινοτικά όργανα είναι πρόθυμα να προβούν σε παρόμοιους συλλογισμούς.. 'Εχει λοιπόν σημασία να συνεχιστούν οι διαδικασίες αυτές με προσεκτικό και υπεύθυνο τρόπο. Και σε αυτή την περίπτωση η Επιτροπή φαίνεται να αποτελεί το πλέον κατάλληλο πλαίσιο αποκρυστάλλωσης μιας εμπεριστατωμένης συζήτησης με τη συμμετοχή των άλλων κοινοτικών οργάνων αλλά και της κοινής γνώμης.

4. Οι δρόμοι προς την πρόοδο: διαφάνεια, προβολή των κοινοτικών συμφερόντων και θεσμική ισορροπία

Προκειμένου να καλυφθούν οι ελλείψεις όσον αφορά το σχεδιασμό και τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, θα πρέπει να εξεταστούν κατά τη συζήτηση τα ακόλουθα σημεία:

(i) Προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια, η Επιτροπή θα πρέπει να καταγράψει συστηματικά όλες τις τυπικές και άτυπες διεργασίες, διαδικασίες και διαβουλεύσεις σε σχέση με τον σχεδιασμό και τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής σε κοινοτικό επίπεδο και να προβεί στην κριτική αξιολόγησή του ενόψει της απλούστευσης και της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών.

(ii) Θα πρέπει να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες για την επίτευξη ευρύτερης και πιο εξειδικευμένης δημόσιας συζήτησης σχετικά με θέματα που αφορούν την οικονομική πολιτική της Κοινότητας. Αξίζει να μελετηθεί η δυνατότητα συγκρότησης ανεξάρτητης ευρωπαϊκής επιτροπής εμπειρογνωμόνων με ευρωπαϊκή σύνθεση για την αξιολόγηση της οικονομικής εξέλιξης της οικονομικής πολιτικής της Κοινότητας το οποίο θα έχει συμβουλευτικό ρόλο και θα αναζωογονεί τη δημόσια συζήτηση και την ανάλυση μέσω μιας εποικοδομητικής κριτικής και υποβολής προτάσεων. Στόχος της πρότασης αυτής δεν είναι η σύσταση ολοένα περισσότερων οργάνων. Ο στόχος είναι περισσότερο να μην δημιουργούν τα επιμέρους κοινοτικά όργανα επιτροπές εμπειρογνωμόνων οι οποίες θα είναι ανταγωνιστικές μεταξύ τους. Εκείνο που έχει σημασία είναι να αναζωογονηθεί ο δημόσιος διάλογος σχετικά με θέματα της οικονομικής πολιτικής στην Κοινότητα και στη νομισματική 'Ενωση με εμπεριστατωμένο και αντικειμενικό τρόπο.

(iii) Οι σκέψεις που περιλαμβάνει η ανακοίνωση της Επιτροπής της 7ης Φεβρουαρίου 2001 με θέμα «την ενίσχυση του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ» [1] σχετικά με τη βελτίωση του συντονισμού χωρίς αναθεώρηση της Συνθήκης, θα πρέπει να επανεξετασθούν με την προοπτική των ενδεχόμενων εργασιών της Συνέλευσης και της πιθανής αναθεώρησης της Συνθήκης.

(iv) Προκειμένου να αποφευχθεί η υπερβολικά λεπτομερής τροποποίηση της Συνθήκης, προτείνεται να εξετασθούν οι δυνατότητες βελτίωσης του συντονισμού της οικονομικής πολιτικής μέσω της θέσπισης παράγωγου δικαίου. Σ' αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι δυνατότητες που προβλέπονται στο άρθρο 99 παράγραφος 5 αφορούν μόνο τον έλεγχο της εφαρμογής των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής (άρθρο 99 παράγραφοι 3 και 4) και θα πρέπει επομένως να εξεταστεί η σκοπιμότητα διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής του παράγωγου δικαίου κατά την αναθεώρηση της Συνθήκης (άρθρο 99 παράγραφος 5).

(v) Στα πλαίσια των εργασιών της Συνέλευσης θα πρέπει επίσης να εξεταστεί ποιες άλλες τροποποιήσεις θα ήταν σκόπιμες στο κεφάλαιο οικονομική πολιτική της Συνθήκης. Ιδιαίτερη σημασία φαίνεται να έχουν τα ακόλουθα θέματα:

[1] COM(2001) 82 τελικό.

(v-1) Στο κείμενο της Συνθήκης (π.χ. στο άρθρο 2 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή στα άρθρα 2, 3, 4 και 98 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας) θα πρέπει να τονίζεται σαφέστερα ότι η οικονομική πολιτική πρέπει να προσφέρει ουσιαστική συμβολή στην επίτευξη των στόχων για την απασχόληση και την ανάπτυξη. [1]

(v-2) Η προβολή των κοινοτικών συμφερόντων πρέπει να βελτιωθεί μέσω της αποκατάστασης του δικαιώματος της Επιτροπής να υποβάλλει προτάσεις κατά τη χάραξη των γενικών προσανατολισμών της οικονομικής πολιτικής (άρθρο 99 παράγραφος 2).

(v-3) Ο ρόλος του Κοινοβουλίου πρέπει να ενισχυθεί: υποχρεωτική διαβούλευση ή συναπόφαση σε περίπτωση απόφασης του Συμβουλίου με πλειοψηφία (άρθρο 99). Κρίνεται απαραίτητο να εξεταστεί το θέμα αυτό από την Επιτροπή και ιδιαίτερα από τη Συνέλευση υπό το πρίσμα της αποτελεσματικότητας και της δημοκρατικής νομιμότητας της διαδικασίας.

(v-4) Υποχρεωτική γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (άρθρο 99),

(v-5) Σκοπιμότητα και τρόπος θεμελίωσης του μακροοικονομικού κοινωνικού διαλόγου [2] στη Συνθήκη (ενδεχομένως αναλογία προς το άρθρο 139 εντός του κεφαλαίου Οικονομική Πολιτική — αναφορά στο παράγωγο δίκαιο),

(v-6) Καλύτερος προσδιορισμός του ρόλου και της σύνθεσης των επιτροπών και καλύτερη συνεργασία μεταξύ των επιτροπών (άρθρο 114 και άρθρο 130 οικονομική και δημοσιονομική επιτροπή, επιτροπή οικονομικής πολιτικής, επιτροπή απασχόλησης — σημείο αναφοράς στη Συνθήκη συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας θέσπισης παράγωγου δικαίου).

(v-7) Ποια θα είναι η σύνθεση του συμβουλίου και του προεδρείου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας μετά την διεύρυνση;

(v-8) Οι δυνατότητες βελτίωσης του συντονισμού μεταξύ των διαφόρων σχημάτων του Συμβουλίου (Συμβούλιο οικονομικών και δημοσιονομικών θεμάτων, απασχόλησης και κοινωνικών υποθέσεων, ενιαίας αγοράς, κτλ.).

(v-9) Εξέταση της σκοπιμότητας θεμελίωσης της ευρωομάδας στη Συνθήκη με δυνατότητες λήψης αποφάσεων,

(v-10) Εξέταση της δυνατότητας διατύπωσης ορισμένων απλών υποδείξεων όσον αφορά το περιεχόμενο του συνδυασμού των μακροοικονομικών πολιτικών και των διαρθρωτικών πολιτικών, είτε μέσω της συμπερίληψης στη Συνθήκη είτε μέσω της θέσπισης παράγωγου δικαίου.

(v-11) Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμη την εμπεριστατωμένη ανάλυση των προβλημάτων που θίγονται στην παρούσα γνωμοδότηση και την επεξεργασία προτάσεων για ενδεχόμενες τροποποιήσεις της Συνθήκης.

---

[1] Βλ. γνωμοδότηση Nyberg (CES 361/2002 — ECO /079).

[2] Με βάση την επονομαζόμενη «διαδικασία της Κολωνίας», διάλογος μεταξύ των εκπροσώπων των εθνικών κυβερνήσεων (δημοσιονομική πολιτική), της ΕΚΤ (νομισματική πολιτική), των κοινωνικών εταίρων (εισοδηματική πολιτική) και της Επιτροπής (εκπρόσωπος των κοινοτικών συμφερόντων) με θέμα τις προοπτικές της οικονομικής ανάπτυξης και τη διαμόρφωση του μίγματος οικονομικών πολιτικών στην Νομισματική Ένωση και στην Κοινότητα.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις πρακτικές προώθησης των πωλήσεων στην εσωτερική αγορά»

(COM(2001) 546 τελικό — 2001/0227 (COD))

(2002/C 221/17)

Στις 30 Ιανουαρίου 2002, και σύμφωνα με το άρθρο 95 παράγραφος 1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2002, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Δημητριάδη.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 64 ψήφους υπέρ, 18 ψήφους κατά και 9 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενική Αναφορά επί της Ανακοίνωσης και της Πρότασης κανονισμού

1.1. Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις πρακτικές προώθησης των πωλήσεων στην εσωτερική αγορά αναλύει τα προβλήματα που υφίστανται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα αυτό και εξετάζει τις μέχρι τώρα προσπάθειες που έχουν καταβληθεί από το 1996 τόσο σε νομοθετικό όσο και σε θεσμικό επίπεδο. Οι πρώτες νομοθετικές προσπάθειες αλλά και τα πορίσματα επιτροπών εμπειρογνωμόνων έχουν δημιουργήσει πλέον τις κατάλληλες συνθήκες για την έναρξη ενός ουσιαστικού διαλόγου ο οποίος θα οδηγήσει σε κοινές δράσεις στον τομέα αυτό.

1.2. Η πρόταση κανονισμού της Επιτροπής που απευθύνεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο «σχετικά με τις πρακτικές προώθησης των πωλήσεων στην εσωτερική αγορά» αποτελεί την πρώτη ουσιαστική προσπάθεια να καλυφτεί το νομοθετικό κενό που υφίσταται στην ύπαρξη του κανονιστικού πλαισίου, για την αποτελεσματική διασυνοριακή χρήση και εμπορική επικοινωνία των πρακτικών προώθησης των πωλήσεων στην ΕΕ, στα πλαίσια πάντοτε του στρατηγικού στόχου του Συμβουλίου της Λισαβόνας που θέλει την Ευρωπαϊκή Οικονομία ως την πλέον ανταγωνιστική και δυναμική ανά τον κόσμο, βασισμένη στην οικονομία της γνώσης.

1.3. Ταυτόχρονα η Επιτροπή εξέδωσε την «Πράσινη Βίβλο για την προστασία των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση», σκοπός του οποίου είναι να αρχίσει μία εκτενής δημόσια διαβούλευση για την μελλοντική κατεύθυνση όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών της ΕΕ στον τομέα των εμπορικών πρακτικών, και ειδικότερα, για τις δυνατότητες βελτίωσης της λειτουργίας εσωτερικής αγοράς επιχειρήσεων — καταναλωτών (B2C) (1).

1.4. Τα δύο έγγραφα αποτελούν μία σοβαρή προσπάθεια αφενός να σταματήσει ο υπερβολικός πολλαπλασιασμός των περιορισμών επί των μεθόδων προώθησης πωλήσεων, οι οποίες αποτελούν σοβαρότατο πρόβλημα στην Ενιαία Αγορά και αφετέρου να υπάρξει η αναγκαία προστασία των καταναλωτών έναντι των αθέμιτων και παράνομων πρακτικών προώθησης πωλήσεων (2).

Πρέπει να αναγνωρισθεί ότι υπάρχει έλλειψη συντονισμού εκ μέρους της Επιτροπής, αφού η πρόταση κανονισμού υποβλήθηκε πριν ολοκληρωθεί η συζήτηση για την Πράσινη Βίβλο για την προστασία των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία αναφέρεται, μεταξύ άλλων θεμάτων, και στις εμπορικές πρακτικές.

Η πρόταση ρυθμίζει το πιο ουσιαστικό τμήμα των εμπορικών πρακτικών, στις οποίες, ακριβώς, η Πράσινη Βίβλος προτείνει μια προσέγγιση μέσων της «γενικής ρήτρας πίστεως».

1.5. Η Ανακοίνωση, προσδιορίζει την «προώθηση των πωλήσεων» ως τον πιο σημαντικό τομέα στα πλαίσια της πολιτικής των εμπορικών επικοινωνιών της ΕΕ, τονίζοντας ιδιαίτερα την σπουδαιότητα αυτών ως βασικό μοχλό ανάπτυξης του διασυνοριακού εμπορίου προϊόντων και υπηρεσιών, και χαρακτηρίζεται από μια γενικευμένη προσπάθεια εξάλειψης πολλών σημαντικών φραγμών που έχουν εντοπιστεί στη χρήση των πρακτικών προώθησης των πωλήσεων μεταξύ των κρατών μελών στην εσωτερική αγορά. Επίσης δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε τομείς που χρήζουν εναρμόνισης, ορίζοντας ταυτόχρονα διατάξεις που έχουν σκοπό να εναρμονίσουν και να εκσυγχρονίσουν στον βαθμό που είναι εφικτό, τις ήδη υφιστάμενες εθνικές, με στόχο την δημιουργία ενός συγκεκριμένου, σύγχρονου και νομικά ασφαλούς ρυθμιστικού περιβάλλοντος, προσφέροντας ταυτόχρονα εγγυήσεις για την προστασία του καταναλωτή, των ανηλίκων και της δημόσιας υγείας.

1.6. Από τους ορισμούς που αναλύονται στο κείμενο του Κανονισμού, αλλά και από την γενικότερη ορολογία και φιλοσοφία της Ανακοίνωσης και του Κανονισμού προκύπτει με απόλυτη σαφήνεια ότι οι πρακτικές προώθησης πωλήσεων έχουν συγκεκριμένη και παροδική διάρκεια, πρόκειται δηλαδή για προσφορές με εντελώς παροδικό χαρακτήρα. Η νομική βάση της πρότασης είναι το άρθρο 95(1) της Συνθήκης ΕΚ, το οποίο επιδιώκει να δημιουργήσει την ενιαία εσωτερική αγορά και να εξασφαλίσει ένα σοβαρό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών και της δημόσιας υγείας.

(1) «Πράσινη Βίβλο για την προστασία των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (COM(2001) 531 τελικό).

(2) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Πράσινη Βίβλος για την προστασία των καταναλωτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση» — ΕΕ C 125 της 27.5.2002, σ. 1 (εισηγήτρια: κ. A. Davinson).

2. **Εισαγωγή**

2.1. Η Επιτροπή ασχολήθηκε για πρώτη φορά με την αναγκαιότητα μιας πολιτικής για εμπορικές επικοινωνίες στην Πράσινη Βίβλο της το 1996 (1), θέτοντάς τη σε ισχύ με την Ανακοίνωσή της το 1998 (2). Η σύσταση Ομάδων Εμπειρογνωμόνων από τα κράτη μέλη το 1998 είχε ως σκοπό τη διερεύνηση των φραγμών και των περιορισμών στις διασυνοριακές επικοινωνίες και τις πρακτικές προώθησης των πωλήσεων σε ήδη γνωστούς προβληματικούς τομείς της εσωτερικής αγοράς, προσεγγίζοντας την αναγκαιότητα της κοινοτικής δράσης στο θέμα με βάση ένα μείγμα οροθετημένης εναρμόνισης αφενός και αμοιβαίας αναγνώρισης αφετέρου.

3. **Κύρια σημεία της Ανακοίνωσης**

3.1. Η αναγκαιότητα της κοινοτικής δράσης βασίστηκε κυρίως στο γεγονός ότι από την ανάλυση των πινάκων των Ομάδων Εμπειρογνωμόνων προέκυψαν τα εξής:

i. Εάν μία εταιρία δεν μπορεί να επικοινωνήσει αποτελεσματικά εκτός των συνόρων που έχει την καταστατική της έδρα και να καταστήσει γνωστά στους πελάτες της στην Ευρωπαϊκή αγορά τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της, χάνει τα οφέλη της εσωτερικής αγοράς ενώ αντίστοιχα οι καταναλωτές έχουν μειωμένες δυνατότητες επιλογών.

ii. Οι συνέπειες από τις αποκλίσεις στις εθνικές διατάξεις ήταν πολύ μεγαλύτερες απ' ότι αρχικά είχε εκτιμηθεί από την Επιτροπή και ένα περιορισμένο σύνολο διατάξεων και πρακτικών προκαλεί πολλαπλούς φραγμούς σε ευρύ πεδίο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Πιο συγκεκριμένα:

α) Επηρεάζεται στον τρόπο λειτουργίας ένα ευρύ φάσμα επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών εκτός των άμεσα εμπλεκομένων εταιριών σχεδιασμού πρακτικών προώθησης πωλήσεων και διαφημιστικών εταιριών, όπως Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, επιχειρήσεις άμεσου μάρκετινγκ, εταιρίες δημοσίων σχέσεων, κ.λπ.

β) Παραμένει στην εσωτερική αγορά ένα πλήθος φραγμών που αφορούν κυρίως την ελευθερία εγκατάστασης, την εισαγωγή και εξαγωγή υπηρεσιών, τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, την πολυπλοκότητα των ρυθμίσεων και θέματα προσφυγής σε δικαστικές αρχές. Επισημαίνονται ιδιαίτερα οι επιπτώσεις των φραγμών στις ΜΜΕ, με τις μικρότερες από αυτές να επιβαρύνονται δυσανάλογα με το υπάρχον καθεστώς σε θέματα προώθησης πωλήσεων σε σχέση με τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις.

3.2. Οι μορφές πρακτικών προώθησης των πωλήσεων που αναλύονται στην Ανακοίνωση και θεωρούνται σημαντικές είναι:

i. Απλή μείωση τιμών

ii. Ποσοτικές εκπτώσεις

iii. Εκπτωτικά κουπόνια και δελτία

iv. Δώρα

v. Προσφορές που θεωρούνται ότι είναι διαφορετικές από τις εκπτώσεις και παρέχονται στον καταναλωτή μόλις ο τελευταίος παραγγείλει ή αγοράσει το προωθημένο προϊόν ή την υπηρεσία,

vi. Διαφημιστικοί διαγωνισμοί

vii. Διαφημιστικά παιγνίδια (Με ή χωρίς υποχρέωση αγοράς).

3.3. Η Ανακοίνωση θέτει την ανάγκη θέσπισης τριών ειδών διατάξεων για την εξάλειψη των φραγμών στην εσωτερική αγορά:

i. Εναρμόνιση ορισμένων διατάξεων που αφορούν στη χρήση και επικοινωνία των πρακτικών προώθησης πωλήσεων.

ii. Αντικατάσταση ορισμένων περιορισμών.

iii. Εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης.

3.4. Οι περιορισμοί που χρήζουν εναρμονίσεως περιλαμβάνουν:

i. Διατάξεις περί διαφάνειας σχετικές με εκπτώσεις, προσφορές, διαφημιστικούς διαγωνισμούς και παιχνίδια.

ii. Υποχρεώσεις πληροφόρησης για πωλήσεις σε τιμές κάτω του κόστους.

iii. Την προστασία παιδιών και ανηλίκων.

iv. Την διευκόλυνση της εξωδικαστικής προσφυγής.

3.5. Οι περιορισμοί που προτείνει να αντικατασταθούν με λιγότερο περιοριστικά μέτρα περιλαμβάνουν:

i. Απαγορεύσεις πρακτικών προώθησης πωλήσεων

— Απαγορεύσεις επί των προσφορών

— Απαγορεύσεις των πωλήσεων σε τιμές κάτω του κόστους

— Απαγορεύσεις θέσεων της αγοράς προϊόντος ως όρου συμμετοχής σε διαφημιστικά παιχνίδια

— Απαγορεύσεις στην επικοινωνία των πρακτικών προώθησης πωλήσεων

ii. Περιορισμούς στην αξία της πρακτικής προώθησης των πωλήσεων

— Περιορισμοί στο επίπεδο των εκπτώσεων

— Περιορισμοί στην αξία των προσφερόμενων δώρων

(1) COM(96) 192 τελικό.
(2) COM(98) 121 τελικό.

— Περιορισμοί στην αξία των προσφορών

— Περιορισμοί στην αξία των βραβείων σε διαφημιστικούς διαγωνισμούς και τυχερά παιχνίδια

iii. Περιορισμούς στις εκπτώσεις πριν από περιόδους εποχιακών εκπτώσεων

iv. Χορήγηση προηγούμενης άδειας για πρακτικές προώθησης των πωλήσεων ή κάθε άλλη απαίτηση ισοδυνάμου αποτελέσματος.

3.6. Οι περιορισμοί που χρήζουν εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης είναι δυνατόν να διατηρηθούν σε εθνικό επίπεδο στο βαθμό βέβαια που δεν εφαρμόζονται για να περιορίσουν την προώθηση πωλήσεων από άλλα κράτη μέλη και πρέπει να υπόκεινται στην αρχή της αμοιβαιότητας.

Τέτοιοι περιορισμοί αναφέρονται οι εξής:

i. περιορισμοί που απορρέουν από την εφαρμογή γενικής ρήτρας για την καλή συναλλακτική συμπεριφορά,

ii. περιορισμοί στα όρια αξίας των πρακτικών προώθησης πωλήσεων που απευθύνονται σε ανηλίκους,

iii. περιορισμοί στη χρήση πρακτικών προώθησης των πωλήσεων λόγω ενίσχυσης των μέσων μαζικής ενημέρωσης,

iv. περιορισμοί σχετικά με τη χρήση πρακτικών προώθησης πωλήσεων για φαρμακευτικά προϊόντα χορηγούμενα άνευ ιατρικής συνταγής,

v. περιορισμοί σχετικοί με άλλους τομείς.

4. **Γενικές Παρατηρήσεις**

4.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Ανακοίνωση στα σημεία που αναφέρεται στους περιορισμούς.

α) στο επίπεδο των εκπτώσεων (3.5.ii,1)

β) στην αξία των προσφορών (3.5.ii.30)

γ) στην αξία των προσφερομένων δώρων (3.5.ii.2) και

δ) στην αξία των βραβείων σε διαφημιστικούς οργανισμούς και τυχερά παιχνίδια (3.5.ii.4).

4.2. Για όλα τα παραπάνω θέματα η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η διαφάνεια και η σωστή ενημέρωση είναι η καλύτερη προστασία του καταναλωτή.

Η ΕΟΚΕ συμφωνεί:

α) ότι οι διατάξεις περί διαφάνειας θα πρέπει να εναρμονιστούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγεται η ανασφάλεια δικαίου που απορρέει από τη χρήση γενικών όρων ή μη λεπτομερούς ορολογίας και

β) ότι δεν πρέπει να υπόκεινται οι διατάξεις περί διαφάνειας σε εθνικές ερμηνείες.

4.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η χρήση του ευρώ θα επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην συμπεριφορά των καταναλωτών των χωρών της ευρωζώνης, οι οποίοι εύκολα πλέον μπορούν να συγκρίνουν τις τιμές και έχουν τη δυνατότητα να αναζητούν συμφερότερες προσφορές. Η δυνατότητα αυτή πρέπει να διαφυλαχτεί από τυχόν αδιαφανείς ή παραπλανητικές μεθόδους προώθησης πωλήσεων.

4.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ανακοίνωση α) δίνει επαρκή στοιχεία προς αξιολόγηση, β) έχει λάβει επαρκώς υπόψη της τις μελέτες των εμπειρογνωμόνων αλλά και όλα τα αναγκαία επιπλέον στοιχεία τα οποία παρουσιάζουν τα προβλήματα που παρουσιάζονται στο διασυνοριακό εμπόριο στις πρακτικές προώθησης πωλήσεων, γ) περιέχει σοβαρές αναλύσεις των δεδομένων.

4.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ανακοίνωση δεν λαμβάνει αρκετά υπόψη τις τοπικές και εθνικές πρακτικές «προώθησης πωλήσεων», οι οποίες έχουν δοκιμασθεί και θεωρούνται επιτυχείς.

4.6. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη θέσπιση Κανονισμού σχετικά με τις πρακτικές προώθησης των πωλήσεων στην εσωτερική αγορά την οποία θεωρεί απαραίτητη διότι απαιτείται η θέσπιση ομοιόμορφων κανόνων στα θέματα αυτά μετά και την εφαρμογή του ευρώ, εφόσον επέλθει ουσιαστική συμφωνία στα θέματα που βρίσκονται υπό συζήτηση.

4.7. Η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις όσον αφορά το διαχωρισμό των δράσεων σε τομείς που χρήζουν:

i. εναρμόνισης,

ii. εκσυγχρονισμού και αντικατάστασης των υφιστάμενων εθνικών διατάξεων και

iii. της αμοιβαίας αναγνώρισης.

4.8. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι υπάρχει καθυστέρηση στην εξέταση του θέματος και στη δημοσίευση της Ανακοίνωσης και ότι αυτή δεν δίνει επαρκώς τον επείγοντα και επιτακτικό χαρακτήρα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ στις διασυνοριακές εμπορικές επικοινωνίες.

4.9. Η ΕΟΚΕ, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ένα ευρύ φάσμα εμπορικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών που παρέχονται από ΜΜΕ επηρεάζεται από την εφαρμογή του Κανονισμού, ζητεί από την Επιτροπή να συγκεντρώσει και να παρουσιάσει άμεσα περισσότερα οικονομικά στοιχεία για τις οικονομικές και επιχειρηματικές επιπτώσεις στο διασυνοριακό εμπόριο ως απόρροια της εφαρμογής του Κανονισμού.

4.10. Η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών στα κράτη μέλη σε θέματα που αφορούν τους όρους της διαφάνειας σχετικά με εκπτώσεις, προσφορές, διαφημιστικούς διαγωνισμούς και παιχνίδια.

4.11. Η ΕΟΚΕ διατηρεί σοβαρές επιφυλάξεις όσον αφορά το θέμα της αποτελεσματικότητας του συστήματος πληροφόρησης του καταναλωτή για τις πωλήσεις κάτω του κόστους.

4.12. Η ΕΟΚΕ διατηρεί επιφυλάξεις για τον καθορισμό των παραγόντων που τεκμηριώνουν την ύπαρξη πωλήσεων κάτω του κόστους και την κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης σε εθνικό επίπεδο.

4.13. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι διατάξεις περί προστασίας των παιδιών και των ανηλίκων κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά είναι ανεπαρκείς.

4.14. Η ΕΟΚΕ τάσσεται κατά της υιοθέτησης του μηχανισμού με βάση την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης στους περιορισμούς που είναι δυνατόν να διατηρηθούν σε εθνικό επίπεδο, υπό την προϋπόθεση ότι δεν περιορίζουν την εισαγωγή υπηρεσιών. Σε αυτή την περίπτωση είναι επειγόντως αναγκαίο να διευκρινισθεί ποιες εθνικές νομικές διατάξεις θίγονται από το μέτρο αυτό. Η εφαρμογή της εν λόγω αρχής δεν πρέπει να προκαλέσει αντίστροφη δυσμενή διάκριση για τις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητα σε κράτη μέλη που έχουν αυστηρές ρυθμίσεις σε ό,τι αφορά την προώθηση πωλήσεων.

4.15. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η απαρίθμηση των μορφών πρακτικών πωλήσεων που αναλύονται στην Ανακοίνωση καλύπτει ένα σημαντικό τμήμα πρακτικών πωλήσεων αλλά όχι όλες, και δεν μπορεί να καλύψει τις συνεχώς νεοεμφανιζόμενες νέες μορφές προώθησης πωλήσεων.

5. **Ειδικές συστάσεις**

5.1. *Προσφορές*

5.1.1. Σχετικά με τις προσφορές η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι είναι πραγματικά σημαντικά εργαλεία προώθησης πωλήσεων, ειδικά για τις ΜΜΕ.

5.1.2. Επίσης η ΕΟΚΕ δεν ακολουθεί πλήρως την Επιτροπή, η οποία στην ανακοίνωσή της, προτείνει την κατάργηση κάθε απαγόρευσης της μείωσης των τιμών πριν από τις περιόδους των εκπτώσεων για τα αντίστοιχα προϊόντα. Προτείνει να έχουν τα κράτη μέλη τη δυνατότητα να διατηρήσουν τα μέτρα που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αλήθειας των αγγελιών μείωσης των τιμών κατά τις περιόδους των εκπτώσεων, επιβάλλοντας π.χ. στον πωλητή που πωλεί με έκπτωση την υποχρέωση να αναγράφει στο προϊόν την τιμή στην οποία το πωλούσε κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης χρονικής περιόδου (π.χ. ένα μήνα) που προηγήθηκε της περιόδου των εκπτώσεων.

5.1.3. Επίσης για να αποφευχθεί η γνωστή παραπλάνηση των καταναλωτών από τις προσφορές θα πρέπει να αναφέρονται τα παρακάτω στοιχεία:

— Η τιμή της πρώτης τιμολόγησης (στη βιτρίνα)

— Η τιμή της προσφοράς.

5.1.4. Στα θέματα προσφορών θα πρέπει να υπάρξει νομοθετικός και εποπτικός συντονισμός στα κράτη μέλη, διαφάνεια για την προστασία του καταναλωτή και την προστασία των ΜΜΕ.

5.2. *Πωλήσεις κάτω του κόστους*

5.2.1. Στα θέματα πώλησης κάτω του κόστους θα πρέπει να ληφθεί σοβαρότατα υπόψη ο παράγοντας προσπάθειας των μεγάλων χονδρεμπορικών και λιανεμπορικών επιχειρήσεων να αποβάλουν από την αγορά τις ΜΜΕ οι οποίες αδυνατούν να ακολουθήσουν τέτοιες πρακτικές.

5.2.2. Η ΕΟΚΕ διαφωνεί πλήρως με το συμπέρασμα ότι μικρές εξειδικευμένες επιχειρήσεις λιανικής μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις πωλήσεις κάτω του κόστους για να λανσάρουν νέα προϊόντα ή για να δημιουργήσουν επώνυμα προϊόντα.

5.2.3. Η ΕΟΚΕ δεν βρίσκει λογική την επισήμανση της Ανακοίνωσης ότι στόχος των πωλήσεων κάτω του κόστους είναι η παρότρυνση δυνητικών πελατών να δοκιμάσουν μία υπηρεσία σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Εφ' όσον για κάθε προϊόν ή υπηρεσία παρέχεται η δυνατότητα σημαντικών εκπτώσεων ή προσφορών με συγκεκριμένη χρονική διάρκεια δεν γίνεται αντιληπτό γιατί θα πρέπει να υπάρξουν τόσο ακραία μέτρα.

5.2.4. Η ΕΟΚΕ διαφωνεί πλήρως με την επισήμανση της Ανακοίνωσης ότι οι λιανοπωλητές που χρησιμοποιούν πρακτικές πωλήσεων κάτω του κόστους τις προσφέρουν πάντοτε σε προϊόντα με ευρεία αναγνώριση, πρωτοτυπία ή γνωστή εμπορική ονομασία.

5.2.5. Η ΕΟΚΕ διαφωνεί με την θέση της Ανακοίνωσης ότι στο βαθμό που οι πωλήσεις κάτω του κόστους διεξάγονται υπό καθεστώς διαφάνειας, οι κίνδυνοι κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, διότι είναι γνωστό ότι οι ΜΜΕ λόγω μεγέθους και οικονομικών μέσων αδυνατούν να προσφύγουν στη δικαιοσύνη ή στα αρμόδια διοικητικά όργανα και να ζητήσουν εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων.

6. **Ειδικές παρατηρήσεις επί της Αιτιολογικής 'Εκθεσης και της Πρότασης κανονισμού**

6.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί εφόσον γίνουν δεκτές οι απόψεις της για τις πωλήσεις κάτω του κόστους (παράγραφοι 5.2-6.3-7.1.α) με την θέσπιση κανονισμού σχετικά με τις πρακτικές προώθησης των πωλήσεων στην εσωτερική αγορά επειδή απαιτείται:

i. η θέσπιση ομοιόμορφων κανόνων σε πολύ εξειδικευμένα ζητήματα,

ii. η διασφάλιση της διαφάνειας των τιμών και η ενδυνάμωση της ασφάλειας δικαίου,

iii. η ικανοποίηση της επείγουσας ανάγκης για ομοιόμορφους κανόνες λόγω της χρήσης του ευρώ και

iv. η διασφάλιση της συνέπειας προς τη νέα προσέγγιση της Επιτροπής για καλύτερες ρυθμίσεις.

Σε περίπτωση που η Επιτροπή θα δεχθεί τα προαναφερθέντα σχόλια η ΕΟΚΕ προτείνει να υιοθετηθεί οδηγία αντί για κανονισμό.

6.2. *Άρθρο 1 — Σκοπός*

6.2.1. Η ΕΟΚΕ προσυπογράφει το στόχο του σχεδίου κανονισμού.

6.2.1.1. Επισήμανση 1: Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον σκοπό του σχεδίου κανονισμού εφόσον λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των καταναλωτών, των ανηλίκων και των ΜΜΕ οι οποίες αγωνίζονται σε ένα ιδιαίτερα δύσκολο ευρωπαϊκό περιβάλλον με έλλειψη σύγχρονων γνώσεων και κεφαλαίων.

6.3. *Άρθρο 2 — Ορισμοί*

6.3.1. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι ορισμοί θα πρέπει να αναδιατυπωθούν, έτσι ώστε να διακρίνονται οι επικοινωνίες μεταξύ επιχειρήσεων από τις επικοινωνίες μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών. Ειδικότερα, θα πρέπει να αποκλειστούν ρητώς οι επικοινωνίες από μία μεμονωμένη επιχείρηση σε μια άλλη μεμονωμένη επιχείρηση.

6.4. *Άρθρο 3 — Η χρήση και η επικοινωνία των πρακτικών προώθησης πωλήσεων*

6.4.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την γενική απαγόρευση επιβολής γενικών περιορισμών στην χρήση ή την επικοινωνία οποιασδήποτε πρακτικής ή και συνδυασμό πρακτικών προώθησης πωλήσεων, διαφωνεί όμως πλήρως με τη δυνατότητα που δίνεται για πρώτη φορά για πωλήσεις κάτω του κόστους θεωρώντας ότι αυτό θα αποτελέσει βαρύτατο πλήγμα για τις ΜΜΕ οι οποίες αδυνατούν να χρησιμοποιήσουν τέτοιου είδους πρακτικές λόγω μεγέθους και οικονομικών δυνατοτήτων.

6.4.1.1. Επισήμανση 1: Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αφαιρέσει τελείως από το άρθρο 3 τη δυνατότητα πωλήσεων «κάτω του κόστους». Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι πωλήσεις κάτω του κόστους ήδη χρησιμοποιούνται, άλλοτε νόμιμα και άλλοτε παράνομα, σε διάφορα Κράτη Μέλη από τις μεγάλες μονάδες λιανικών και χονδρικών πωλήσεων με αποτέλεσμα να απομακρύνουν από την αγορά τις ΜΜΕ. Η εφαρμογή αυτής της πρακτικής έχει ήδη ορατά αποτελέσματα σε πολλές χώρες της ΕΕ και ιδιαίτερα στην περιφέρεια όπου χιλιάδες μικρές επιχειρήσεις κατά κύριο λόγο οικογενειακές έχουν καταστραφεί ή συρρικνωθεί μη αντέχοντας σε πρακτικές πωλήσεων κάτω του κόστους. Ειδικότερα ο κλάδος των αλυσίδων καταστημάτων λιανικής πώλησης που παρεμβάλλονται μεταξύ των παραγωγών και του τελικού καταναλωτή επιλέγουν αυτή την πολιτική προώθησης για επιλεγμένα μόνο προϊόντα, συγκεκριμένων κλάδων κάθε φορά, τα οποία αντιπροσωπεύουν ένα ελάχιστο τμήμα του συνόλου των προϊόντων, με αποτέλεσμα να δημιουργούν την εντύπωση ότι όλα τα είδη του συγκεκριμένου κλάδου είναι εξ ίσου φθηνά, γεγονός που αποτελεί παραπλάνηση του μέσου καταναλωτή.

6.4.1.2. Επισήμανση 2: Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι πρακτικές πωλήσεων κάτω του κόστους, δεν βλάπτουν μόνο τις εμπορικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αλλά και την μη επώνυμη γεωργική, βιοτεχνική και βιομηχανική παραγωγή, αφού η πίεση που μπορεί να ασκήσει μία μεγάλη αλυσίδα στους παραγωγούς προκειμένου να πάρει τη συγκατάθεσή τους για πώληση κάποιων προϊόντων κάτω του κόστους είναι πολύ μεγάλη.

6.4.1.3. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για το γεγονός ότι, σε ό,τι αφορά τη διαφήμιση και προώθηση που μπορούν να επηρεάσουν τη δημόσια υγεία, μπορεί να υποβαθμιστεί το επίπεδο προστασίας των πολιτών, και, παράλληλα, να υπάρξει έλλειψη συνοχής στην κοινοτική κανονιστική ρύθμιση. Πρέπει να καταστεί σαφές κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο ότι απαγορεύεται η προώθηση προϊόντων καπνού και φαρμάκων για τα οποία απαιτείται ιατρική συνταγή.

6.5. *Γενικές πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται*

6.5.1. Επισήμανση 1: Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό το άρθρο 4 για την προστασία του καταναλωτή διότι μόνον όταν υπάρχει πλήρης και πραγματική πληροφόρηση ο καταναλωτής μπορεί να κάνει τις ενδεδειγμένες επιλογές.

6.5.2. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, σε περίπτωση που η Επιτροπή προωθήσει την πρότασή της για την έκδοση κανονισμού που εξετάζει τις πωλήσεις κάτω του κόστους, η προτεινόμενη υποχρέωση «πληροφόρησης για πωλήσεις σε τιμές κάτω του κόστους» θα πρέπει να διαγραφεί. Η πληροφορία αυτή δεν εξυπηρετεί καμία λειτουργία προστασίας του καταναλωτή και ενδέχεται να είναι παραπλανητική. Επιπλέον, σε πολλές περιπτώσεις θα ήταν εξαιρετικά δύσκολο να προσδιοριστεί πότε ισχύει και θα δημιουργούσε περιττές επιβαρύνσεις για τους προμηθευτές, οι οποίες θα ζημίωναν ιδιαίτερα τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

6.6. *Προστασία των παιδιών και των εφήβων*

6.6.1. Επισήμανση 1: Η ΕΟΚΕ συμφωνεί απόλυτα με τα μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία των παιδιών και των εφήβων και αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο 5 της Πρότασης κανονισμού.

6.6.2. Επισήμανση 2: Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα την προστασία των προσωπικών πληροφοριών, ιδιαίτερα σήμερα που οι νέες τεχνολογίες, αλλά και οι νέες ηλεκτρονικές πρακτικές προώθησης πωλήσεων επιβάλλουν τη χρήση τέτοιου είδους πληροφοριών. Ιδιαίτερα η ΕΟΚΕ ζητεί πλήρη και απόλυτη προστασία των ανηλίκων από τη συλλογή τέτοιων πληροφοριών.

6.6.3. Επισήμανση 3: Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να συμπληρωθεί η παράγραφος 2 του άρθρου 5 και να συμπεριλάβει και τα δώρα ή τις προσφορές που μπορούν να βλάψουν και την ψυχική υγεία των παιδιών (όχι μόνον την σωματική) π.χ. δώρα ανήθικου περιεχομένου, προσφορές ειδών που επηρεάζουν τον ψυχισμό κ.λπ.

6.6.3.1. Η συμμετοχή ενός παιδιού σε ένα παιχνίδι ή διαφημιστικό διαγωνισμό πρέπει να υποβάλλεται προηγουμένως στην έγκριση του κηδεμόνος του παιδιού.

6.6.4. Επισήμανση 4: Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη την παράγραφο 3 του άρθρου 5 για ολική και πλήρη απαγόρευση της χρήσης αλκοολούχων ποτών από άτομα κάτω των 18 ετών. Η ΕΟΚΕ καλεί επίσης το Συμβούλιο να εξετάζει τακτικά την πορεία της Σύστασής του «Κατανάλωση αλκοόλ από τα παιδιά και τους εφήβους» [1] και να προχωρήσει σύντομα σε δεσμευτικότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες.

6.7. *Μέσα προσφυγής*

6.7.1. Επισήμανση 1: Η ΕΟΚΕ συμφωνεί απόλυτα με τους εμπειρογνώμονες για την έλλειψη οικονομικά προσιτής δικαστικής διαδικασίας προσφυγής ώστε να υπάρχει επαρκής και άρτια προστασία των καταναλωτών. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την εφαρμογή εξώδικων μηχανισμών προσφυγής στους οποίους μπορούν να συμμετάσχουν οι οργανώσεις καταναλωτών, οι επαγγελματικές ενώσεις και τα εμπορικά επιμελητήρια.

6.7.2. Επισήμανση 2: Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της υποχρέωσης το βάρος απόδειξης να φέρουν οι προωθούντες τις πωλήσεις δεδομένου ότι αυτοί διαθέτουν όλες τις πληροφορίες. Ωστόσο, η εν λόγω υποχρέωση δεν θα πρέπει να μετατραπεί σε υπερβολική επιβάρυνση ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ.

6.7.3. Επισήμανση 3: Κατόπιν σχετικού αιτήματος μιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής, ο φορέας προώθησης υποχρεούται να αποδείξει εντός 6 μηνών μετά το τέλος της εμπορικής ανακοίνωσης, ότι οι πληροφορίες μιας προώθησης των πωλήσεων που εμπίπτουν στο άρθρο 4 είναι ακριβείς.

7. **Συστάσεις**

7.1. Η ΕΟΚΕ συνιστά να αναθεωρήσει πλήρως η Επιτροπή την πρόταση κανονισμού, υπό την έννοια που υποδεικνύεται στην παρούσα γνωμοδότηση, και ιδιαίτερα με βάση τα συμπεράσματα της δημόσιας συζήτησης για το «Πράσινο Βιβλίο για την προστασία των καταναλωτών», προκειμένου να διαφυλαχθεί η συνοχή των διαφόρων κοινοτικών πολιτικών.

7.2. Ωστόσο, αν η Επιτροπή φρονεί ότι πρέπει να εμμείνει στη νομοθετική της πρόταση, η ΕΟΚΕ συστήνει τα ακόλουθα:

α. Να αφαιρεθεί από τον Κανονισμό εντελώς η δυνατότητα πωλήσεων κάτω του κόστους και να μην υπάρξει οποιαδήποτε άλλη δυνατότητα τέτοιου είδους πωλήσεων.

β. Να ληφθούν πολύ αυστηρά και συγκεκριμένα μέτρα για την προστασία των καταναλωτών με την απαγόρευση της εμπορικής προώθησης των φαρμάκων και προϊόντων καπνού. Σε ό,τι αφορά τους εφήβους και ανηλίκους, θα πρέπει να υιοθετηθούν μέτρα προστασίας για να μην αυξηθεί η χρήση αλκοολούχων ποτών.

γ. Να υπάρξει πλήρης διασφάλιση των παιδιών από την άνευ γνώσης συλλογή προσωπικών πληροφοριών.

δ. Η παρούσα Ανακοίνωση της Επιτροπής να αποτελέσει την αρχή τακτικής παρακολούθησης των θεμάτων αυτών και την παρουσία διαρκούς μηχανισμού επέμβασης όταν οι μεταβαλλόμενες συνθήκες στην εσωτερική αγορά το απαιτούν.

ε. Θεωρεί ότι πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια ώστε οι ΜΜΕ, οι οποίες έχουν τις δυνατότητες και τις προοπτικές να αντιληφθούν την ανάγκη παρουσίας τους στο Ευρωπαϊκό αλλά και στο διεθνές περιβάλλον μέσω της χρήσης των πρακτικών προώθησης και των νέων τεχνολογιών που συνεπικουρούν σε αυτή την προσπάθεια.

στ. Καλεί την Επιτροπή να λάβει σοβαρά υπόψη σε μελλοντικές της δράσεις τον νομοθετικό συντονισμό και την παρουσία αποτελεσματικών εποπτικών μηχανισμών στα κράτη μέλη που θα αποτελούν την εγγύηση για την εφαρμογή κανόνων υγιούς ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

ζ. Οι βασικές υποχρεώσεις πληροφόρησης οι οποίες περιγράφονται στο Παράρτημα να κωδικοποιηθούν και να συμπεριληφθούν στον Κανονισμό. Επίσης είναι σημαντικό να διευκρινισθεί ο τρόπος παροχής πληροφόρησης στις λιανικές πωλήσεις που κυρίως διεξάγονται στα εμπορικά καταστήματα και στις πωλήσεις που γίνονται με άλλα μέσα π.χ. τηλεόραση, ηλεκτρονικό εμπόριο κ.λπ.

η. Οι ρυθμίσεις του Κανονισμού να αφορούν πρακτικές πωλήσεων τόσο των ιδιωτικών επιχειρήσεων όσο και των επιχειρήσεων οι οποίες με ευρεία έννοια ανήκουν στο δημόσιο τομέα.

---

[1] COM(2000) 736 τελικό.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, που έλαβαν τουλάχιστον το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων:

Σημείο 5.2

Να αντικατασταθεί από το ακόλουθο κείμενο:

«Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η πρόταση της Επιτροπής για την υποχρέωση κοινοποίησης όσον αφορά τις πωλήσεις κάτω του κόστους είναι περιττή και ακατάλληλη. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να αναμιγνύονται οι αρχές στον καθορισμό των τιμών από τις επιχειρήσεις ή να υποδεικνύουν στους ανταγωνιστές και στους πελάτες τον τρόπο υπολογισμού των τιμών. Οι περιπτώσεις κατά τις οποίες "οι πωλήσεις κάτω του κόστους" συνεπάγονται την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως από μία επιχείρηση, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται βάσει της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.»

Αιτιολογία

Η ύπαρξη κανόνων που απαγορεύουν γενικά «τις πωλήσεις κάτω του κόστους» είναι άστοχη για πολλούς και διάφορους λόγους. Μεταξύ άλλων για τους εξής:

— Διότι είναι κατ' αρχήν απαράδεκτο ένα οικονομικό σύστημα, που διέπεται από τους νόμους της αγοράς να επιτρέπει στις αρχές να καθορίζουν τις τιμές πώλησης των προϊόντων μιας επιχείρησης. Εάν μια επιχείρηση εκμεταλλευόμενη τη δεσπόζουσα θέση της στην αγορά πραγματοποιεί «πωλήσεις κάτω του κόστους», τότε η περίπτωση αυτή θα πρέπει να αντιμετωπισθεί με την εφαρμογή της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, όπου προβλέπεται η κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης.

— Διότι εμποδίζεται η επιχείρηση να προσαρμόσει τις τιμές της στην κατάσταση που επικρατεί στην αγορά ώστε να εισέλθει στην αγορά μέσω των «ελκυστικών τιμών» και να εισάγει επίσης τα νέα προϊόντα της, και ακόμη διότι περιορίζονται τόσο η δυνατότητα των καταναλωτών να πραγματοποιήσουν αγορές σε τιμές ευκαιρίας όσο και οι δυνατότητες των επιχειρήσεων — ιδίως των μικρομεσαίων — να προβληθούν στην αγορά.

— Διότι στις αγορές που είναι περισσότερο τοπικές μπορεί οι διατάξεις περί απαγόρευσης «πωλήσεων κάτω του κόστους» να είναι δύσκολο να εφαρμοσθούν με εύλογο τρόπο, εφόσον η τιμή κόστους του προϊόντος που θα πουλήσει μια επιχείρηση μπορεί να διαφέρει σημαντικά μεταξύ των επί μέρους αγορών, π.χ. λόγω σημαντικών διαφορών στις τιμές που το προμηθεύεται ή λόγω του κόστους των μεταφορικών. Ο χονδρέμπορος που διαθέτει τα προϊόντα του σε πολλές εθνικές αγορές και ο οποίος σε συνδυασμό με διαφημιστική εκστρατεία θέλει να επιβάλει μια ενιαία χαμηλή τιμή (σε ευρώ) μπορεί να εμποδισθεί να το κάνει, διότι η ελάχιστη τιμή που απαιτείται για να έχει κάποιο αποτέλεσμα σε ορισμένη αγορά, π.χ. στο Βέλγιο, μπορεί να έχει ως συνέπεια σε άλλη αγορά, π.χ. στη Νότια Γερμανία, να κρίνεται ως κάτω του κόστους. Η διάταξη περί απαγόρευσης πωλήσεων κάτω του κόστους κινδυνεύει να έλθει σε αντίθεση με το στόχο της πρότασης κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με τις πρακτικές προώθησης των πωλήσεων, ιδίως προκειμένου να μειωθεί ο κατακερματισμός της εσωτερικής αγοράς.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 31, ψήφοι κατά: 53, αποχές: 7.

Τα ακόλουθα σημεία της γνωμοδότησης του τμήματος απορρίφθηκαν και αντικαταστάθηκαν από τροπολογίες που υιοθέτησε η ολομέλεια:

Σημείο 6.2.1

«Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον σκοπό και τις αναγκαιότητες που έρχεται να καλύψει ο Κανονισμός δηλαδή τη διασφάλιση της ορθής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς με την κατάργηση περιορισμών στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και με τη διασφάλιση της ελευθερίας εγκατάστασης.»

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 39, ψήφοι κατά: 40, αποχές: 6.

Σημείο 6.6.2

«Επισήμανση 2: Η ΕΟΚΕ διαφωνεί στην γενικευμένη και άνευ όρων υποχρέωση το βάρος απόδειξης να φέρουν οι προωθούντες τις πωλήσεις διότι σ' αυτήν την κατηγορία πολλές φορές ανήκουν ΜΜΕ οι οποίες δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να διεξάγουν μακροχρόνιους δικαστικούς αγώνες και να προσκομίζουν τα αναφερόμενα στο παράρτημα ως υποχρεώσεις πληροφόρησης. Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια του Δικαστή να αποφασίσει ποιος φέρει το βάρος αποδείξεων ανάλογα με τις επικρατούσες συνθήκες.»

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 27, ψήφοι κατά: 48, αποχές: 8.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τον τίτλο παραμονής μικρής διάρκειας που χορηγείται στα θύματα της διευκόλυνσης της λαθρομετανάστευσης ή της διακίνησης ανθρώπων που συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές»

(COM(2002) 71 τελικό — 2002/0043 (CNS))

(2002/C 221/18)

Στις 20 Φεβρουαρίου 2002 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 13 Μαΐου 2002, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Pariza Castanos.

Κατά την 391η Σύνοδο Ολομέλειας της 29ης και 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 29ης Μαΐου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 44 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 0 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κύρια σημεία της πρότασης οδηγίας

1.1. Στόχος της πρότασης οδηγίας είναι η ενίσχυση της καταπολέμησης της λαθρομετανάστευσης και της διακίνησης ανθρώπων μέσω της συνεργασίας με τα θύματα. 'Οταν τα εν λόγω θύματα προσφέρουν τη συνεργασία τους στο έργο αυτό, θα τους χορηγείται άδεια παραμονής με ειδικά χαρακτηριστικά. Η συνεργασία μπορεί να συνίσταται στην παροχή πληροφοριών, την υποβολή καταγγελίας ή την κατάθεση μαρτυρίας σε δίκη.

1.2. Η άδεια παραμονής που χορηγείται στα θύματα που δέχονται να συνεργαστούν είναι εξάμηνης διάρκειας και, στην περίπτωση που ισχύουν ακόμη οι αρχικές προϋποθέσεις χορήγησής της, είναι ανανεώσιμη.

1.3. Θεωρούνται θύματα διακίνησης ανθρώπων εκείνα που προσδιορίζονται στο Πρωτόκολλο του ΟΗΕ για τη διακίνηση ανθρώπων, όπου αναφέρονται κυρίως οι γυναίκες και τα παιδιά που την υφίστανται. 'Οσον αφορά τα θύματα διευκόλυνσης της λαθρομετανάστευσης, ως τέτοια θεωρούνται, για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, όσοι έχουν υποστεί ζημία, όπως είναι το να εκτεθεί σε κίνδυνο το άτομό τους ή να προσβληθεί η σωματική τους ακεραιότητα.

1.4. 'Οταν οι αρμόδιες αρχές έρχονται σε επαφή με ένα θύμα, θα το ενημερώνουν για τη δυνατότητα χορήγησης της άδειας παραμονής και θα του παρέχουν προθεσμία περίσκεψης τριάντα ημερών για να αποφασίσει κατά πόσον επιθυμεί να συνεργαστεί. Κατά το διάστημα αυτό, στο θύμα θα παρέχεται βοήθεια και φροντίδα.

1.5. Η παρούσα οδηγία δεν καθορίζει τη νομική προστασία που παρέχεται στα θύματα και στους μάρτυρες, δεδομένου ότι αυτή ρυθμίζεται από την ευρωπαϊκή ή από τις εθνικές νομοθεσίες.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Η υπό εξέταση πρόταση οδηγίας προωθεί τη συνεργασία των θυμάτων για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης. Προστατεύει τα θύματα που υφίστανται τη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να ξεφύγουν από την κατάστασή τους, μέσω της συνεργασίας τους με τις αρμόδιες αρχές.

2.2. Η πρόταση οδηγίας αποτελεί ένα θετικό μέσον για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, και εντάσσεται στο πλαίσιο του συνόλου των νομοθετικών σχεδίων που καταρτίζει η Επιτροπή προκειμένου να διαθέτει η ΕΕ μία κοινή πολιτική μετανάστευσης και ασύλου. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει ακόμη μία φορά την προσοχή του Συμβουλίου στην αναγκαιότητα επίσπευσης των εργασιών του, δεδομένου ότι η στάση του προκαλεί βαθιά απογοήτευση στους ευρωπαίους πολίτες. Μια από τις αιτίες ανάπτυξης της παράνομης μετανάστευσης είναι η έλλειψη μιας κοινής πολιτικής για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών με έννομες διαδικασίες.

2.3. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει επίσης ότι οι αιτίες που προκαλούν την παράνομη μετανάστευση είναι η φτώχεια, η έλλειψη ευκαιριών, η αδικία και η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η μεταχείριση που οι αρχές των κρατών μελών πρέπει να επιφυλάσσουν στα άτομα που θίγονται από την παράνομη μετανάστευση πρέπει να βασίζεται πάντα στο σεβασμό των δικαιωμάτων των ατόμων και των ανθρωπιστικών αξιών.

2.4. Η επίτευξη της συνεργασίας των θυμάτων παρουσιάζει μεγάλες δυσκολίες, επειδή τα άτομα αυτά δέχονται πολύ συχνά απειλές εκ μέρους των δικτύων των εγκληματιών. Επίσης, φοβούνται ή δυσπιστούν στις σχέσεις τους με τις αρχές. Είναι, λοιπόν, απαραίτητο να αναγνωρίζεται και να ανταμείβεται δεόντως η συνεργασία τους. Στα θύματα που συνεργάζονται με τις αρχές πρέπει να παρέχεται από την πρώτη στιγμή κάθε εγγύηση και νομική υποστήριξη που χρειάζονται.

2.5. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επιθυμεί την εκπλήρωση δύο στόχων: ο πρώτος είναι να επιτευχθεί όντως η συνεργασία των θυμάτων, ώστε να είναι αποτελεσματική η καταπολέμηση των εγκληματικών οργανώσεων που διακινούν και εμπορεύονται ανθρώπους, και ο δεύτερος είναι η προσφορά που παρέχεται στα θύματα ως αντάλλαγμα για τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν με τη συνεργασία τους να είναι η δέουσα, ώστε να τους επιτρέπει να ξεφύγουν από τα δίκτυα της εξάρτησης και της εκμετάλλευσης. Οι αρχές πρέπει να εξασφαλίζουν την προστασία τους.

2.6. Το περιεχόμενο της πρότασης οδηγίας συνιστά ένα βήμα προς τα εμπρός και η ΕΟΚΕ το κρίνει θετικό. Προτείνουμε, εντούτοις, ορισμένες τροποποιήσεις, για την αύξηση της αποτελεσματικότητάς της.

2.6.1. Η άδεια παραμονής που προτείνεται να χορηγείται στα θύματα που δέχονται να συνεργαστούν με τις αρχές έχει πολύ μικρή διάρκεια. Δεν αρκεί μία άδεια εξάμηνης διάρκειας. Θεωρούμε, αντίθετα, ότι η άδεια πρέπει να είναι ετήσια και ανανεώσιμη. Με τον τρόπο αυτό, θα πρόκειται για μια ελκυστική και δίκαιη προσφορά, ώστε τα θύματα να επιλέγουν να προσφέρουν τη συνεργασία που τους ζητείται.

2.6.2. Η πρόταση οδηγίας μιλά για θύματα της διευκόλυνσης της λαθρομετανάστευσης, αναφερόμενη αποκλειστικά σε εκείνους που έχουν υποστεί ζημία, όπως η έκθεση των προσώπων αυτών σε κίνδυνο ή η προσβολή της σωματικής τους ακεραιότητας, και ορίζει ότι μόνο τα άτομα αυτά μπορούν να επωφεληθούν από τη συνεργασία με τις αρχές. Πιστεύουμε ότι, εάν ο κύριος στόχος είναι η καταπολέμηση των εγκληματικών οργανώσεων, πρέπει να επιζητηθεί επίσης η συνεργασία των προσώπων που βρέθηκαν στα χέρια των οργανώσεων αυτών, ακόμη και εάν δεν εκτέθηκαν σε κίνδυνο ή δεν υπέστησαν τέτοιου είδους ζημίες.

2.6.3. Η οδηγία πρέπει να αντιμετωπίζει το θέμα της στάσης έναντι των ομάδων θυμάτων. Σε πολλές περιπτώσεις, τα θύματα είναι μέλη μιας ομάδας που υφίσταται την ίδια κατάσταση. 'Οταν ένα από τα μέλη της ομάδας έρχεται σε επαφή με τις αρχές και αρχίζει η διαδικασία της συνεργασίας, ίσως θα πρέπει να κινείται με μεγάλη διακριτικότητα, ώστε να μην κινήσει τις υποψίες του εγκληματικού δικτύου. Σε κατάλληλη στιγμή, όμως, της διαδικασίας, θα πρέπει να προτείνεται και στα υπόλοιπα θύματα της ομάδας η δυνατότητα συνεργασίας με τις αρχές για την καταγγελία του εγκληματικού δικτύου και να τους παρέχεται η δυνατότητα να επωφεληθούν από τη νόμιμη άδεια παραμονής. Κάτι τέτοιο μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμο για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας της δράσης των αστυνομικών και των δικαστικών αρχών.

2.7. Ο ρόλος των κοινωνικών οργανώσεων εξετάζεται πολύ πλημμελώς στην πρόταση οδηγίας ενώ, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, μπορεί να έχει τεράστια σημασία. Πρέπει να δοθεί η δυνατότητα η έναρξη της διαδικασίας συνεργασίας με τις αρχές να προωθείται από μια κοινωνική οργάνωση που θα στηρίζει το θύμα, και η εν λόγω κοινωνική οργάνωση να συμμετέχει στη συνέχεια στην όλη διαδικασία, τόσο στην πορεία της συνεργασίας με τη δικαιοσύνη, όσο και στις διαδικασίες χορήγησης και ανανέωσης της άδειας παραμονής. Οι κοινωνικές οργανώσεις θα παρέχουν στα θύματα νομική υποστήριξη καθώς και την κοινωνική υποστήριξη που είναι απαραίτητη συμπληρωματικά ως προς τη δημόσια υποστήριξη εκ μέρους των αρχών.

2.7.1. Δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις τα εγκληματικά δίκτυα που διακινούν, εμπορεύονται και εκμεταλλεύονται ανθρώπους είναι διεθνικά, τα διεθνή δίκτυα κοινωνικών οργανώσεων επιτελούν πολύ σημαντικό έργο παροχής βοήθειας στα θύματα. Οι οργανώσεις αυτές πρέπει να υποστηρίζονται από τις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές.

2.8. Η πρόταση οδηγίας αναφέρεται στα θύματα της διευκόλυνσης της λαθρομετανάστευσης και της διακίνησης ανθρώπων, αλλά δεν παρέχει λεπτομερή εξήγηση των περιπτώσεων που καλύπτει η διακίνηση ανθρώπων. Εντούτοις, ορίζει ότι ως «Διακίνηση ανθρώπων» νοούνται τα αδικήματα που περιλαμβάνονται στα άρθρα 1, 2 και 3 της Απόφασης — Πλαίσιο του Συμβουλίου επί των οποίων επετεύχθη πολιτική συμφωνία κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου στις 27 και 28 Σεπτεμβρίου 2001 [1]. Στο άρθρο 1 της Απόφασης — Πλαίσιο διευκρινίζεται ότι η διακίνηση ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση και για εργασιακή εκμετάλλευση καλύπτεται και αναφέρεται σε πρακτικές που προσιδιάζουν σε δουλεία ή υποτέλεια.

---

[1] 'Αρθρο 2. γ).

2.9. Συνεπώς, τα θύματα εκμετάλλευσης της εργασίας προστατεύονται επίσης από την πρόταση οδηγίας και μπορούν να εξασφαλίσουν την παραμονή τους σε αντάλλαγμα της συνεργασίας τους με τις αρχές, σε ακραίες περιπτώσεις. Ωστόσο, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, το νόημα της εκμετάλλευσης της εργασίας θα πρέπει να καταστεί σαφέστερο. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτή δεν πρέπει να συγχέεται με την «παράνομη απασχόληση»: μπορεί να υπάρχουν πολλές περιπτώσεις όπου οι εργοδότες προσλαμβάνουν παράτυπους μετανάστες εργαζόμενους με παράνομο καθεστώς επειδή δεν έχουν άλλη επιλογή, χωρίς αυτό να συνεπάγεται εκμετάλλευση της εργασίας. Η τελευταία γίνεται όταν οι συνθήκες εργασίας είναι πολύ διαφορετικές από τις γενικά αποδεκτές συνθήκες εργασίας κατά παράβαση της νομοθεσίας και των προτύπων εργασίας. Δεν αρκεί απλώς η υπέρβαση των συνήθων συνθηκών εργασίας.

2.10. Οι αστυνομικές αρχές πρέπει να διαθέτουν ειδικευμένες υπηρεσίες για την παροχή φροντίδας στα θύματα των εν λόγω αδικημάτων, με σκοπό να αυξηθεί η εμπιστοσύνη και η συνεργασία των θυμάτων. Η εμπειρία των υπηρεσιών αυτών σε ορισμένα κράτη μέλη είναι πολύ θετική.

3. **Ειδικές παρατηρήσεις**

3.1. *Άρθρο 8.1*

Όσον αφορά την προθεσμία περίσκεψης των τριάντα ημερών που παρέχεται στο θύμα στο οποίο προτείνεται συνεργασία με τις αρχές, θα έπρεπε να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα η συνεργασία αυτή να προτείνεται εκ μέρους μιας κοινωνικής οργάνωσης. Για τούτο, η ΕΟΚΕ προτείνει να τροποποιηθεί το άρθρο 8.1. Στην περίπτωση αυτή, το θύμα ή τα θύματα πρέπει να επωφελούνται επίσης της προθεσμίας περίσκεψης, καθώς και της συνδρομής και φροντίδας που παρέχεται, από τη στιγμή που η οργάνωση προτείνει τη συνεργασία με τις αρχές (δηλαδή, πριν ακόμη τα θύματα να έρθουν σε επαφή με τις αρχές).

3.2. *Άρθρο 8.4*

Η απαίτηση να έχει διακόψει το άτομο κάθε επαφή με τους δράστες των αδικημάτων πρέπει να αντιμετωπίζεται με ευελιξία, δεδομένου ότι, πολλές φορές, η διακοπή των σχέσεων είναι σταδιακή. Ωστόσο, η παροχή υποστήριξης στο θύμα πρέπει πάντα να αρχίζει ήδη από την πρώτη στιγμή που αρχίζει η συνεργασία του.

3.3. *Άρθρο 10.1*

3.3.1. Στο σημείο α) του άρθρου 10.1, ενδείκνυται περισσότερο να χρησιμοποιηθεί ο όρος «σκοπιμότητα» αντί για τον όρο «χρησιμότητα της παρουσίας του θύματος».

3.3.2. Σε σχέση με το σημείο γ) του άρθρου 10.1 και σύμφωνα με την παράγραφο 3.2, η αρμόδια αρχή θα ενεργεί με ευελιξία, προωθώντας πάντοτε το συμφέρον του θύματος που βρίσκεται σε διαδικασία συνεργασίας. Η διατύπωση του άρθρου αυτού ως έχει, ίσως να περιορίζει τις εγγυήσεις που παρέχονται στα θύματα.

3.3.3. Η αρχή θα ενεργεί ανά πάσα στιγμή κατά τέτοιο τρόπο ώστε να λαμβάνονται υπόψη πάνω από όλα τα δικαιώματα και η ασφάλεια του θύματος.

3.4. *Άρθρο 10.3*

Η παράγραφος αυτή, όπως και άλλες όπου αναφέρεται η εξάμηνη άδεια παραμονής, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, πρέπει να τροποποιηθεί και να αναφέρεται ότι η προσωρινή άδεια παραμονής θα είναι ετήσια. Για την ανανέωσή της, θα λαμβάνονται υπόψη δύο ενδεχόμενα: είτε ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι αρχικές προϋποθέσεις της συνεργασίας με τη δικαιοσύνη, είτε ότι πληρούνται οι απαιτήσεις που προβλέπονται για την ανανέωση της κοινής άδειας παραμονής (με οποιαδήποτε μορφή αυτή χορηγείται: για άσκηση μισθωτής εργασίας, για άσκηση μη μισθωτής εργασίας κ.λπ.).

3.5. *Άρθρο 10.4*

Όταν το θύμα που προσφέρει τη συνεργασία του στις αρχές συνοδεύεται από μέλη της οικογενείας του, πρέπει να χορηγείται άδεια παραμονής και στα πρόσωπα αυτά. Ως εκ τούτου, η διατύπωση της παραγράφου αυτής δεν κρίνεται κατάλληλη, δεδομένου ότι αφήνει στην κρίση των κρατών μελών τη δυνατότητα να τους χορηγηθεί άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους.

3.6. *Άρθρο 14.α)*

Για τα ανήλικα θύματα, θα εφαρμόζονται πάντοτε οι πλέον ευνοϊκές προϋποθέσεις, σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες. Η προστασία των ανηλίκων τίθεται πάνω από οποιαδήποτε άλλη προτεραιότητα. Στο εδάφιο αυτό, πρέπει να θεσπίζονται ευρείες δυνατότητες των κοινωνικών οργανώσεων κατά τη διαδικασία συνεργασίας των ανηλίκων με τις αρχές, ώστε να προσδιορίζονται οι συνθήκες της συνεργασίας. Εξάλλου, η συνεργασία μπορεί να είναι σαφής μόνον όταν ο ανήλικος είναι αρκετά ώριμος για κάτι τέτοιο.

3.7. *Άρθρο 14.β)*

Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση οδηγίας σε ό,τι αφορά τα εξής: «Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν στους ανηλίκους πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές των υπηκόων τους». Επομένως, θα πρέπει να απαλειφθεί το δεύτερο τμήμα της παραγράφου όπου προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη μπορούν να περιορίζουν την πρόσβαση αποκλειστικά και μόνο στο σύστημα δημόσιας εκπαίδευσης.

3.8. *Άρθρο 14.γ)*

Όταν πρόκειται για μη συνοδευόμενους ανηλίκους, εκείνο που πρέπει να θεσπίζεται κατά πρώτο λόγο είναι η παροχή κηδεμονίας στον ανήλικο από τις δημόσιες αρχές. Κατόπιν, θα αναπτύσσονται οι πτυχές που αφορούν τη νομική εκπροσώπησή του και τη συνεργασία του με τη δικαιοσύνη.

3.9. *Άρθρο 15*

Πρέπει να καταστεί σαφές ότι για όλα τα θύματα η επιστροφή αποτελεί πάντα εθελοντική επιλογή. Όταν πρόκειται για ανηλίκους, θα πρέπει να ελέγχεται κατά πόσον διαθέτουν την απαραίτητη ωριμότητα για να εκδηλώσουν τη βούλησή τους.

3.10. *Άρθρο 16.1*

Σύμφωνα με όσα επισημαίνονται στο σημείο 3.4 της παρούσας γνωμοδότησης, στο άρθρο αυτό πρέπει να εξετάζεται η δυνατότητα ανανέωσης της άδειας παραμονής για λόγους διαφορετικούς από εκείνους της αρχικής χορήγησής της, και συγκεκριμένα όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ανανέωση των αδειών παραμονής, όπως αυτές ορίζονται από τη νομοθεσία του εκάστοτε κράτους μέλους.

3.11. *Άρθρο 16.2*

Τα κράτη μέλη θα χορηγούν άδεια παραμονής υπό συνθήκες ευνοϊκές για τα θύματα, όταν λήξει η διαδικασία συνεργασίας. Προκειμένου να υπάρχει συνέπεια προς τα προαναφερόμενα, εννοούμε ότι η εφαρμογή του κοινού δικαίου που ισχύει για τους αλλοδαπούς, το οποίο αναφέρεται στην παράγραφο αυτή, πρέπει να ισχύει και για την ανανέωση της άδειας παραμονής, χωρίς να απαιτείται αίτηση για χορήγηση νέας άδειας παραμονής.

Βρυξέλλες, 29 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη θέσπιση ενός συστήματος οικοσημείων που εφαρμόζεται στα βαρέα φορτηγά οχήματα που διέρχονται από την Αυστρία για το έτος 2004»

(COM(2001) 807 τελικό — 2001/0310(COD))

(2002/C 221/19)

Στις 30 Ιανουαρίου 2002, το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 71 περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 30 Απριλίου 2002 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Kielman.

Κατά την 391η σύνοδο ολομέλειας της 29ης και 30ής Μαΐου 2002, (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 81 ψήφους υπέρ, 19 κατά και 10 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Στις 2 Μαΐου 1992 συνάφθηκε μεταξύ της ΕΕ και της Δημοκρατίας της Αυστρίας συμφωνία σχετικά με την σιδηροδρομική και οδική εμπορευματική διαμετακόμιση, η οποία με την ένταξη της Αυστρίας στην ΕΕ αποτελεί πλέον τμήμα της κοινοτικής νομοθεσίας. Με τη συμφωνία αυτή θεσπίστηκε ένα σύστημα οικοσημείων το οποίο λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2003.

1.2. Σκοπός της εφαρμογής του συστήματος αυτού ήταν ο περιορισμός κατά 60 %, για μια δωδεκαετή περίοδο, των εκπομπών Nox από τις διαμετακομιστικές μεταφορές εμπορευμάτων δια του οδικού δικτύου της Αυστρίας με φορτηγά οχήματα μέγιστου επιτρεπόμενου βάρους μεγαλύτερου των 7,5 τόνων.

1.3. Το εν λόγω σύστημα θα μπορούσε να είχε λήξει ακόμη νωρίτερα, δηλαδή στις 31 Δεκεμβρίου 2000, εάν είχε διαπιστωθεί κατά την ημερομηνία αυτή ότι είχε ήδη επιτευχθεί η μείωση των εκπομπών Nox κατά 60 % σε σχέση με το έτος αναφοράς 1991.

1.4. Οι αναλύσεις έδειξαν όμως ότι επιδιωκόμενος στόχος θα έχει επιτευχθεί ενδεχομένως μόνο κατά 55 % έως το τέλος του 2000 και όχι κατά 60 %. Συνεπώς, η ισχύς του συστήματος συνεχίζεται έως την 31η Δεκεμβρίου 2003.

1.5. Παράλληλα, είχε θεσπισθεί ένα ανώτατο όριο για τον πραγματικό αριθμό των διαμετακομιστικών μεταφορών. Το ετήσιο ποσοστό των διαδρομών που πραγματοποιούσαν οχήματα προερχόμενα από τα κράτη μέλη της ΕΕ δεν επιτρεπόταν να υπερβαίνει το 108 % του αντίστοιχου ποσοστού του έτους αναφοράς 1991.

1.6. Δεδομένου ότι το σύστημα οικοσημείων πρόκειται να λήξει στις 31 Δεκεμβρίου 2003, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που συνήλθε στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2001 στο Λάακεν, ζήτησε στο σημείο 58 των συμπερασμάτων του την παράταση της ισχύος του συστήματος οικοσημείων ως ενδιάμεση λύση. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή παράταση αυτή συμβιβάζεται με τις απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος σε ιδιαίτερα ευαίσθητες περιοχές, όπως η περιοχή των 'Αλπεων.

1.7. Η Επιτροπή θεώρησε το μέτρο αυτό αναγκαίο εν αναμονή της έγκρισης πρότασης πλαίσιο για την τιμολόγηση της χρήσης υποδομών, όπως προβλέπεται στη «Λευκή Βίβλο για την ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών έως το 2010».

1.8. Σε περίπτωση που αυτή η πρόταση πλαίσιο δεν εγκριθεί, η παρούσα πρόταση για το 2004 προβλέπει τη δυνατότητα παράτασης της ισχύος κατά ένα (έως το 2005) ή το πολύ δύο έτη (έως το 2006).Η Επιτροπή κρίνει αναγκαίο να δημιουργηθεί κατάλληλη νομική βάση.

1.9. Στο παράρτημα 1 προτείνεται να παραχωρηθούν στα 15 κράτη μέλη το 2004 9 422 488 οικοσημεία. Ο ίδιος ακριβώς αριθμός οικοσημείων ισχύει και για το 2003.

2. **Γενικές παρατηρήσεις**

2.1. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι πρόταση της Επιτροπής αποτελεί απόρροια της ανάγκης να λαμβάνεται υπόψη αφενός η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών και των τεσσάρων ελευθεριών της ΕΕ και αφετέρου η προστασία του περιβάλλοντος σε ευαίσθητες περιοχές, όπως αυτή των 'Αλπεων.

2.2. Πιστεύει ότι το ίδιο σημείο αναφοράς αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία του συστήματος οικοσημείων το 1992, όπου τα λιγότερο ρυπογόνα φορτηγά οχήματα χρειάζονται λιγότερα οικοσημεία από ό,τι τα περισσότερο ρυπογόνα.

2.3. Επισημαίνει ότι το σύστημα οικοσημείων ισχύει μόνο για τις οδικές διαμετακομιστικές μεταφορές στην Αυστρία. Δεν υπάρχει αντίστοιχο καθεστώς οικοσημείων για τα υπόλοιπα συστήματα μεταφορών.

2.4. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να συνεκτιμούνται κατά την αξιολόγηση της πρότασης της Επιτροπής όχι μόνο οι περιβαλλοντικές πτυχές αλλά και οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες. Επισημαίνει γι αυτό ότι επί του παρόντος δεν υπάρχει καμία κατάλληλη, τουλάχιστον από ποιοτική άποψη, εναλλακτική λύση για τις διαμετακομιστικές μεταφορές μέσω της Αυστρίας, μολονότι το πρωτόκολλο 9 ορίζει ότι η Κοινότητα και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα πρέπει να καταβάλουν προσπάθειες ώστε να προωθηθούν οι σιδηροδρομικές και οι συνδυασμένες μεταφορές. Η ΕΟΚΕ προτείνει σχετικά να προωθήσει η Επιτροπή τη μελέτη κατάλληλων μέτρων, να παροτρύνει τη ζήτηση τέτοιου τύπου μεταφορών και να απευθύνει έκκληση σε όλες τις εθνικές κυβερνήσεις για την ανάπτυξη των συνδυασμένων σιδηροδρομικών μεταφορών με ιδιαίτερη έμφαση στις υποδομές και στον εξοπλισμό έλξης.

2.5. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι στην προτεινόμενη ρύθμιση υπάρχει μια αντίθεση μεταξύ της ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών και υπηρεσιών και της προστασίας του περιβάλλοντος που αποτελούν προϋπόθεση για τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής. Γι αυτό η ΕΟΚΕ αποδέχεται ως κατάλληλη συμβιβαστική λύση την πρόταση της Επιτροπής να μην επιβληθούν ποσοτικοί περιορισμοί όσον αφορά τον πραγματικό αριθμό διαμετακομιστικών μεταφορών, γεγονός που θα επιτρέπεται από την 1η Ιανουαρίου 2004 και μετά. Το ανώτατο όριο που καθορίστηκε το 1992 στο 108 % των διαμετακομιστικών μεταφορών του 1992, θεωρείται κατά τα τελευταία έτη από τους μεταφορείς ως υπερβολικό και αδικαιολόγητο, επειδή χρησιμοποιούνται ολοένα περισσότερα οχήματα φιλικά προς το περιβάλλον. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει επιπλέον ότι στον τίτλο της πρότασης αναφέρεται η θέσπιση συστήματος οικοσημείων μόνο για το 2004. Θεωρεί για το λόγο αυτό ότι οι διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 3, πρέπει να διαγραφούν, στο βαθμό που η υιοθέτηση ή όχι της πρότασης πλαίσιο σχετικά με την επιβολή τέλους για τη χρήση των υποδομών που αναφέρεται σε αυτές δεν μπορεί να αποτελέσει σοβαρή νομική θεμελίωση προκειμένου να επιτραπεί η αυτόματη παράταση του συστήματος οικοσημείων μετά το 2004. Οι περαιτέρω παρατάσεις πρέπει να αποφασίζονται για κάθε επιμέρους περίπτωση και μόνο βάσει ad hoc προτάσεων της Επιτροπής

2.6. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει την προβληματική κατάσταση που ενδέχεται να παρουσιαστεί σε περίπτωση που νέα κράτη μέλη προσχωρήσουν στην ΕΕ πριν από την λήξη του συστήματος οικοσημείων. Σε αυτή την περίπτωση θα ήταν σκόπιμο να συναφθούν διμερείς συμφωνίες για τις διαμετακομιστικές μεταφορές.

3. **Ειδικές παρατηρήσεις**

3.1. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι ο αριθμός των 9 422 488 οικοσημείων που περιλαμβάνεται στην πρόταση της Επιτροπής για το 2004 και για τα 15 κράτη μέλη της ΕΕ και ο οποίος είναι ο ίδιος με τον αριθμό που ισχύει για το 2003, μολονότι είναι περιοριστικός, προσφέρει μια λογική αφετηρία υπό το πρίσμα της πρότασης της Επιτροπής

3.2. Η ΕΟΚΕ υποθέτει ότι η κατανομή των διαθέσιμων οικοσημείων στα κράτη μέλη το 2004 θα γίνει σύμφωνα με τα ίδια κριτήρια που εφαρμόστηκαν με την καθιέρωση του συστήματος το 1992, δηλαδή με βάση τον πραγματικό αριθμό διαμετακομιστικών διαδρομών που πραγματοποιήθηκαν το 1991.

3.3. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να δημιουργηθούν όσο το δυνατό πιο γρήγορα ποιοτικά καλές και ποσοτικά επαρκείς σιδηροδρομικές διασυνδέσεις για τις οδικές διαμετακομιστικές μεταφορές, έτσι ώστε να υπάρξουν πραγματικά εναλλακτικοί και από άποψη κόστους προσιτοί τρόποι μεταφοράς.

3.4. Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο, στις μελλοντικές μελέτες της Επιτροπής να ληφθούν υπόψη τα στοιχεία οικονομικού, ανταγωνιστικού και λειτουργικού χαρακτήρα που συνδέονται με την ανάγκη να καταστεί ευκολότερη η διαμετακόμιση εμπορευμάτων, είτε από το Νότο προς το Βορρά είτε από τη Δύση προς την Ανατολή. Ελλείψει παρόμοιων ενδείξεων, η γνωμοδότηση αναφέρεται αποκλειστικά στις ανάγκες των περιοχών των 'Αλπεων, στις οποίες φαίνεται ότι επιθυμείται να επικεντρωθεί η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών.

3.5. Επίσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να χαραχθεί για τις ευαίσθητες περιοχές, όπως οι 'Αλπεις, μια συνεπής και συνεκτική πολιτική μεταφορών η οποία, με δεδομένη την αλληλεξάρτηση των ενδιαφερόμενων χωρών, δεν πρέπει να περιλαμβάνει μονομερή μέτρα ώστε να αποφευχθεί η εκτροπή των μεταφορών.

3.6. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της διαφοροποιημένης μεταχείρισης των καθαρότερων οχημάτων σε σύγκριση με τις άλλες, περισσότερο ρυπογόνες κατηγορίες. Κατά τη γνώμη της, αυτό πρέπει να ισχύει τόσο για τον αριθμό των χρησιμοποιούμενων οικοσημείων ανά διαδρομή όσο και για τη φορολογική μεταχείριση.

Συνεπώς, θα μπορούσε, π.χ. να εφαρμόζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο ένα σύστημα χάρη στο οποίο το κριτήριο της φιλικότητας προς το περιβάλλον θα επηρεάζει, σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι συμβαίνει σήμερα, την επιλογή του μέσου μεταφοράς, ώστε να διασφαλίζεται η προστασία των ευαίσθητων περιοχών.

4. **Περίληψη και συμπεράσματα**

4.1. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η Επιτροπή υπέβαλε μια συζητήσιμη πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση ενός συστήματος οικοσημείων που θα εφαρμόζεται στα βαρέα οχήματα που διέρχονται από την Αυστρία για το έτος 2004.

4.2. Η πρόταση πρέπει να θεωρηθεί ως προσωρινή λύση για το 2004 και μόνο ενόψει της υιοθέτησης για την τιμολόγηση των υποδομών, όπως εκείνη που προβλέπεται στη «Λευκή Βίβλο» για την ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών ενόψει του 2010, υπό τον όρο ότι το άρθρο 3.3 θα απαλειφθεί διότι δεν στηρίζεται σε καμία σοβαρή νομική βάση.

4.3. Σε σχέση με ορισμένες πτυχές της πρότασης της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να διατυπώσει τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

— θα πρέπει το συντομότερο δυνατό να υλοποιηθεί η δέσμευση για την δημιουργία ποιοτικά και ποσοτικά επαρκών διαμετακομιστικών δυνατοτήτων για τη σιδηροδρομική μεταφορά εμπορευμάτων,

— η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αποτελεί ικανοποιητικό συμβιβασμό η πρόταση να διατεθεί στα 15 κράτη μέλη της ΕΕ το 2004 ο ίδιος αριθμός οικοσημείων με το 2003, να παραμείνει αμετάβλητη η κατανομή αυτών και να μην εφαρμοστεί ο κανόνας του 108 %,

— εξάλλου, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα φορτηγά οχήματα που επιβαρύνουν λιγότερο το περιβάλλον πρέπει να τύχουν διαφοροποιημένης φορολογικής μεταχείρισης από τα φορτηγά οχήματα που ρυπαίνουν περισσότερο,

— η ΕΟΚΕ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη ενός συστήματος ευρωπαϊκού επιπέδου χάρη στο οποίο το κριτήριο της φιλικότητας προς το περιβάλλον θα επηρεάζει περισσότερο απ' ό,τι σήμερα την επιλογή του μέσου μεταφοράς, προκειμένου να διασφαλισθεί η προστασία των ευαίσθητων περιοχών στην Ευρώπη.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες που έλαβαν το ένα τέταρτο τουλάχιστον των ψήφων απορρίφθηκαν κατά τις συζητήσεις:

Σημείο 2.5

Να διαγραφούν οι τελευταίες τρεις περίοδοι:

«Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει επιπλέον ... έως "ad hoc προτάσεων της Επιτροπής"».

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 37, ψήφοι κατά: 41, αποχές: 11.

Σημείο 4.1

Το σημείο αντικαθίσταται ως εξής:

«4.1 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η "πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη θέσπιση ενός συστήματος οικοσημείων που εφαρμόζεται στα βαρέα φορτηγά οχήματα που διέρχονται από την Αυστρία για το έτος 2004" που υπέβαλε η Επιτροπή είναι μεν αμφιλεγόμενη αλλά μπορεί να γίνει αποδεκτή.»

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 30, ψήφοι κατά: 47, αποχές: 13.

Σημείο 4.4

3. Προστίθεται η εξής διατύπωση:

«... που ρυπαίνουν περισσότερο, για παράδειγμα το σύστημα των οικοσημείων θα μπορούσε να περιοριστεί στα οχήματα κατηγορίας Ευρώ 0,1 και 2, ενώ για να ενθαρρυνθεί η χρήση τους, τα φορτηγά οχήματα από την κατηγορία Ευρώ 3 και άνω θα μπορούσαν να απαλλάσσονται από τα οικοσημεία».

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 45, ψήφοι κατά: 59, αποχές: 8.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προς μία παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη»

(COM(2002) 82 τελικό)

(2002/C 221/20)

Στις 14 Φεβρουαρίου 2002 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω ανακοίνωση.

Η υποεπιτροπή «Προς μία παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη», στην οποία ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΕΟΚΕ κατάρτισε τη γνωμοδότησή της στις 15 Μαΐου 2002 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Ehnmark.

Κατά τη 391η σύνοδο ολομελείας (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2002), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 85 ψήφους υπέρ, και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Περίληψη

1. Η Διάσκεψη Κορυφής για τη Γη του 1992 δημιούργησε μεγάλες προσδοκίες ότι μια νέα, συντονισμένη σε παγκόσμιο επίπεδο, προσπάθεια θα καταβάλλονταν προς υποστήριξη των αναπτυσσόμενων χωρών και περιφερειών. Με τη λεπτομερή προπαρασκευαστική εργασία και την εμφάνιση ευρείας ομοφωνίας των ψηφισμάτων και συστάσεων, η Διάσκεψη άφησε να διαφανεί ότι θα ήταν ένα σοβαρό βήμα στην παγκόσμια επιδίωξη προόδου, ευημερίας και ασφάλειας. Δέκα χρόνια αργότερα, όμως, επιβάλλεται να αναγνωρισθεί ότι η Διάσκεψη υπήρξε επιτυχία λόγω αλλά όχι έργω. Οι εκκλήσεις για αλληλεγγύη κατά την αναπτυξιακή δράση δεν υλοποιήθηκαν.

2. Η Διάσκεψη των ΗΕ για την χιλιετία, που υιοθετήθηκε το Σεπτέμβριο του 2000, καθιέρωσε ένα νέο πρόγραμμα για πρόοδο και ευημερία με οχτώ θεμελιώδεις στόχους (βλέπε υποσημείωση). Ένα φιλόδοξο χρονοδιάγραμμα καθιερώθηκε για τους επτά από τους στόχους. Η Διακήρυξη της χιλιετίας δημιούργησε νέες υψηλές προσδοκίες για την ενίσχυση της ανάπτυξης και της ευημερίας.

Δύο χρόνια αργότερα, όμως, αναγνωρίζεται ότι η Διακήρυξη μέχρι τώρα αποτελεί ρηματική επιτυχία. Οι εκκλήσεις για αλληλεγγύη δεν καρποφόρησαν στην αναπτυξιακή δράση [1].

---

[1] Οι οχτώ αναπτυξιακοί στόχοι της Διακήρυξης είναι:
- εξάλειψη της άκρας ένδειας και πείνας, περιορισμοί στο ήμισυ μεταξύ 1999 και 2015 της αναλογίας του πληθυσμού με εισόδημα κατώτερο του 1 δολαρίου ΗΠΑ ανά ημέρα,
- επίτευξη παγκόσμιας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μέχρι το 2015,
- προαγωγή της ισότητας των φύλων και ενίσχυση των γυναικών,
- μείωση της παιδικής θνησιμότητας,
- ενίσχυση της μητρικής υγείας,
- καταπολέμηση HIV/AIDS, ελονοσίας και άλλων ασθενειών,
- διασφάλιση περιβαλλοντικής προόδου,
- ανάπτυξη παγκόσμιας σύμπραξης για το περιβάλλον.

3. Η Παγκόσμια Διάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη (ΠΔΑΑ) του Σεπτεμβρίου 2002, αποτελεί μια νέα ευκαιρία. Δημιουργήθηκαν υψηλές προσδοκίες. Η προπαρασκευαστική εργασία, όμως, δικαιολογεί περισσότερο ανησυχίες παρά ελπίδες. Η ΠΔΑΑ πρέπει, ίσως, να θεωρηθεί ως ένα ακόμη βήμα σε μια μακρά πορεία — αλλά ένα βήμα που θα δημιουργήσει απτά αποτελέσματα και συμφωνίες για συγκεκριμένη δράση. Δεν υπάρχει πλέον ανάγκη για επίσημες διακηρύξεις. Η ΠΔΑΑ επιβάλλεται να συγκεντρωθεί στις παγκόσμιες συμπράξεις και σαφείς δεσμεύσεις για την έναρξη μιας παγκόσμιας διαρκούς ανάπτυξης, με προτεραιότητα στην εξάλειψη της ένδειας. Η ΕΟΚΕ καλεί τις συμμετέχουσες κυβερνήσεις και οργανισμούς να επιμείνουν στο στόχο αυτό. Η ΠΔΑΑ θα πρέπει να αποτελέσει την ευκαιρία για όλα τα έθνη και λαούς να αναλάβουν ευθύνη για την ευημερία μέσω αλληλεγγύης της παρούσας και της προσεχούς γενιάς.

4. Ειδικά, έχει ουσιώδη σημασία όπως η ΠΔΑΑ δώσει ένα έντονο σήμα στους λαούς της γης ότι από τώρα και στο εξής υπάρχει μια σταθερά δέσμευση τόσο από αναπτυγμένες όσο και αναπτυσσόμενες χώρες για συμμετοχή τους σε μια νέα και σοβαρή προσπάθεια για παγκόσμια ευημερία και πρόοδο. 'Εχει ουσιώδη σημασία όπως η ΠΔΑΑ εξαλείψει την αβεβαιότητα και απογοήτευση που προέκυψε από τη Διάσκεψη γα τη Γη. Δεν υπάρχει πλέον χρόνος για περαιτέρω παρατάσεις στην κοινή προσπάθεια για οικουμενική ανάπτυξη. Σταθερά η υδρόγειος κινείται προς μια κατάσταση όπου θα τεθούν αυστηρά όρια για την ύπαρξη του ανθρώπινου γένους. Επιβάλλεται μια νέα έντονη προσπάθεια για την κοινή μας ευημερία στο μέλλον. Αποστολή της Διάσκεψης δεν είναι η επαναδιαπραγμάτευση των συστάσεων της Διάσκεψης για τη Γη ή των στόχων της χιλιετίας αλλά η ανεύρεση συμφωνίας για την εφαρμογή τους. Δεν επιτρέπεται να θεωρηθεί σε διάστημα δύο ή δέκα ετών ότι η ΠΔΑΑ αποδείχθηκε μια ακόμη απογοήτευση. Ας μην θεωρηθεί ότι τα θετικά πορίσματα από την Παγκόσμια Διάσκεψη για τα Τρόφιμα και τη Διάσκεψη του Μοντερρέϋ για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης θα οδηγήσουν σε επιτυχές αποτέλεσμα όσον αφορά την Παγκόσμια Διάσκεψη!

5. Το βασικό πρόγραμμα για την παγκόσμια διάταξη παραμένει όπως διαμορφώθηκε από τη Διάσκεψη για τη Γη και τη Διακήρυξη για τη χιλιετία. Η θέσπιση, στη Ντόχα, μιας νέας πολιτικής για την ανάπτυξη και το εμπόριο επιβάλλεται να ακολουθηθεί, όπως και η Συμφωνία του Μοντερρέϋ για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης. Η μείωση της ένδειας και η εκμετάλλευση των εθνικών πόρων αποτελούν βασικά θέματα: η γενική αντιστροφή της τάσης προς την περιβαλλοντική χειροτέρευση έχει πρωταρχική σημασία. Η διαρκής ανάπτυξη επιβάλλεται, σαφέστατα, να περιλαμβάνει οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους.

6. Από τη Διάσκεψη για τη Γη μερικοί παράγοντες έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη σημασία. Οι ενδείξεις για επικείμενες περιβαλλοντικές κρίσεις είναι κάτι παρεμφερές. Ο φαύλος κύκλος της ένδειας, των ασθενειών και του αναλφαβητισμού είναι ένας άλλος παράγοντας. 'Ενας τρίτος είναι η ανάδειξη μιας οικονομίας που βασίζεται στην οικουμενική γνώση, γεγονός που δημιουργεί νέες προκλήσεις για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Μια πρόσφατη έκθεση της UNCTAD (ΔΗΕΕΑ) καθιστά σαφές ότι υπάρχει ουσιαστικός κίνδυνος ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες θα παραμείνουν στα σχετικά περιορισμένης ειδίκευσης συστατικά των προϊόντων και υπηρεσιών σ' αυτή τη νέα οικουμενική οικονομία. Η ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων έχει, συνεπώς, σοβαρό ρόλο να διαδραματίσει. Η ΕΟΚΕ προτείνει όπως η εκπαίδευση και η κατάρτιση λάβουν πρωταρχική σημασία στην ΠΔΑΑ.

7. Η αειφόρος ανάπτυξη είναι κατά βάση θέμα αλληλεγγύης μεταξύ γενεών και μεταξύ πολιτών και εθνών. Η Ευρωπαϊκή 'Ενωση έδειξε υπευθυνότητα αναλαμβάνοντας πρωτοβουλία για αποφάσεις που αφορούν στρατηγική και προγράμματα αειφόρου ανάπτυξης. Ο παγκόσμιος αντίκτυπος των εν λόγω αποφάσεων δε θα πρέπει να υποτιμάται για την εκπόνηση στρατηγικών παρόμοιας ανάπτυξης. Η ΕΟΚΕ δηλώνει την πλήρη υποστήριξή της προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή για τις προσπάθειές τους να ακολουθήσουν τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Γκέτεμποργκ το 2001. Με τις εν λόγω αποφάσεις για την αειφόρο ανάπτυξη, η Ευρωπαϊκή 'Ενωση κατόρθωσε να θέσει μια νέα βάση για τη διεθνή συνεργασία και να αναλάβει ηγετικό ρόλο. Το γεγονός αυτό αποτελεί μοναδική ευκαιρία. Η Ευρωπαϊκή 'Ενωση θα πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο στη διαμόρφωση συγκεκριμένου προγράμματος δράσης κατά τη ΠΔΑΑ και στη δημιουργία των απαραίτητων εταιρικών σχέσεων που θα διασφαλίσουν την πραγματοποίηση των εν λόγω δράσεων.

8. Η ΕΟΚΕ δηλώνει την πλήρη αποδοχή της σημασίας των οκτώ αναπτυξιακών στόχων της χιλιετηρίδας που θεσπίστηκαν το 1999. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή ιδιαίτερα στη σημασία των τριών πρώτων στόχων: — μείωση κατά το ήμισυ του ποσοστού των ανθρώπων με ημερήσιο εισόδημα κάτω του ενός δολαρίου ΗΠΑ ημερησίως σε διάστημα 15 ετών, — υλοποίηση της παγκόσμιας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έως το 2015 και — εξάλειψη των διαφορών μεταξύ των φύλων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση έως το 2005 καθώς και σε άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες έως το 2015. Γενικότερα, οι οκτώ στόχοι αντιπροσωπεύουν ένα ιδιαίτερα φιλόδοξο πρόγραμμα για τη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου. Για την επίτευξη του εν λόγω στόχου θα πρέπει να διεξαχθούν περισσότερες έρευνες όσον αφορά τα βασικά αναπτυξιακά ζητήματα, ειδικότερα τους τομείς της ενέργειας των κλιματολογικών αλλαγών και των μεταφορών.

9. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη χάραξης μιας συνεκτικής πολιτικής κατά την ΠΔΑΑ που θα περιλαμβάνει τους οκτώ αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετηρίδας στο πλαίσιο εξισορρόπησης των τριών πυλώνων για την αειφόρο ανάπτυξη — οικονομία, κοινωνία και περιβάλλον. Θα ήταν καταστροφικό εάν η ΠΔΑΑ κατέληγε σε αδιέξοδο σε ό,τι αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Προς αποφυγή αυτού, θα πρέπει να δοθεί έντονη έμφαση στους στενούς δεσμούς ορισμένων μεγάλων παραγόντων που επηρεάζουν την αειφόρο ανάπτυξη, όπως η αύξηση του πληθυσμού, η περιβαλλοντική καταστροφή, η ένδεια και η οικονομική αποτελμάτωση.

10. Η ΕΟΚΕ λαμβάνει υπόψη της τα θετικά αποτελέσματα της Διάσκεψης του Μοντερρέϋ για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης. Τούτο μπορεί να θεωρηθεί ως άνοιγμα στο πεδίο των αμοιβαίων δεσμεύσεων για την ανάπτυξη. Ταυτόχρονα τονίζεται ότι η βοήθεια μόνη δε λύνει πάντοτε τα προβλήματα. Με ριζικά καλύτερες εμπορικές επιλογές υπέρ των αναπτυσσόμενων χωρών, θα υπάρχει λιγότερη πίεση για αναπτυξιακή βοήθεια. Με μια εποικοδομητική ανακούφιση όσον αφορά το χρέος θα υπάρχουν καλύτερες επιλογές για τις αναπτυσσόμενες χώρες ώστε να αποδοθούν νέες προσπάθειες. Πάντως, η κατ' αποκοπή ανακούφιση για το χρέος ενδέχεται να μην έχει πάντοτε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Η ΕΟΚΕ συνιστά όπως η ανακούφιση για το χρέος υπόκειται σε καταμετρητέα πρόοδο που θα οδηγεί σε διαρκή ανάπτυξη, όπου θα περιλαμβάνεται και αυξημένη περιβαλλοντική προστασία. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην ΕΕ να εξετάσει περαιτέρω την προοπτική νέων προσπαθειών για την επέκταση της ανακούφισης από τα χρέη στις αναπτυσσόμενες χώρες.

11. Η προοδευτική κατάργηση των εμπορικών φραγμών αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την προώθηση της ανάπτυξης. Η Ευρωπαϊκή 'Ενωση ανέλαβε θετική πρωτοβουλία για το μέλλον με την απόφασή της να καταργήσει τους δασμούς στο σύνολο του εμπορίου με τις 48 πιο φτωχές χώρες του κόσμου («τα πάντα εκτός από τα όπλα»). Η ΕΟΚΕ καλεί τις άλλες αναπτυγμένες χώρες να αναλάβουν παρόμοιες δράσεις. Καλεί, επίσης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διερευνήσει τις δυνατότητες επέκτασης του προγράμματος «τα πάντα εκτός από τα όπλα» και σε περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες.

12. Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αποτελεί σημαντικό παράγοντα σε οιαδήποτε προσπάθεια για την καταπολέμηση της ένδειας. Στο παρελθόν, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας απέβαινε, συχνά, εις βάρος του περιβάλλοντος. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να αλλάξει. Η ΠΔΑΑ πρέπει να επιμείνει στους θετικούς δεσμούς μεταξύ βέλτιστων περιβαλλοντικών πρακτικών και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Θα πρέπει γενικότερα να θεσπίσει τη δημιουργία θέσεων εργασίας ως ένα από τα βασικά μέσα για την επίτευξη των στόχων της χιλιετίας. Η δημιουργία θέσεων εργασίας θα πρέπει να συμβαδίζει με την προαγωγή των θεμελιωδών δικαιωμάτων εργασίας.

13. Η ΠΔΑΑ πρέπει να υπογραμμίσει την σημασία των γυναικών στην αναπτυξιακή διαδικασία, ειδικότερα στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες. Πρέπει να δημιουργηθούν νέες εταιρικές σχέσεις με στόχο να παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση, ειδικότερα στις γυναίκες, οι οποίες θα αφορούν τόσο τα βασικά ζητήματα όπως η ασφάλεια των τροφίμων και η υγεία όσο και ζητήματα που σχετίζονται με την οικονομία όπως η ανάπτυξη συνεταιρισμών και επιχειρηματικών τεχνικών.

14. Η γεωργική παραγωγή στις αναπτυσσόμενες χώρες πρέπει να σημειώσει ραγδαία άνοδο προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της κατά το ήμισυ μείωσης όσων βρίσκονται σε μεγάλη ένδεια. Η παροχή βοήθειας στον τομέα της γεωργίας προκειμένου να καταστεί βιώσιμος και ανεξάρτητος αποτελεί ευαίσθητο ζήτημα και βασικό τμήμα κάθε στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη.

15. Για να μπορέσουν οι αναπτυσσόμενες χώρες να επωφεληθούν από το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης απαιτούνται πιο καλές κυβερνήσεις και αποτελεσματικές διοικήσεις. Η ΠΔΑΑ οφείλει να δημιουργήσει συμπράξεις για την κατάρτιση διοικητικών στελεχών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

16. Οι ξένες άμεσες επενδύσεις στις επιχειρήσεις αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδοτικής ροής προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Στόχοι της ΠΔΑΑ επιβάλλεται να είναι η δημιουργία συμπράξεων για επενδύσεις μεταξύ επιχειρήσεων και κυβερνήσεων. Τούτο θα μπορούσε να είναι μέρος των προσπαθειών των ΗΕ για την πρωτοβουλία περί οικουμενικής συμφωνίας. 'Οπως αναφέρεται από πολλές μελέτες, οι επιχειρηματικές επενδύσεις πραγματοποιούνται όλο και περισσότερο σε χώρες με ιδιαίτερα ικανό εργατικό δυναμικό.

17. Η αειφόρος ανάπτυξη σε εθνική, περιφερειακή και παγκόσμια κλίμακα προϋποθέτει προηγμένη τεχνογνωσία για την έρευνα και την ανάπτυξη, εφόσον αποτελεί από μόνη της πρόκληση για την προαγωγή της γνώσης. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη θέσπιση νέων παγκόσμιων επιστημονικών δικτύων σε συνδυασμό με τους μακροπρόθεσμους στόχους για την αειφόρο ανάπτυξη, ειδικότερα στους τομείς ενέργειας, παροχής ύδατος και ασφάλειας των τροφίμων.

18. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης σε εθνική, περιφερειακή και παγκόσμια κλίμακα. Στην όλη αναπτυξιακή διεργασία επιβάλλεται να συνδεθεί στενά η οργανωμένη αστική κοινωνία συμβάλλοντας στα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά προγράμματα. Η κοινωνία αυτή οφείλει, επίσης, να διαδραματίζει έναν κύριο ρόλο στη βελτίωση της κατανόησης. Η ΕΟΚΕ προτείνει την θέσπιση, όπως πραγματοποιείται ήδη στο πλαίσιο της ΕΕ, διετών διασκέψεων με τους εθνικούς, περιφερειακούς ή οικουμενικούς «μετόχους», ως ένα μέσο συμμετοχής των πολιτών στην προαγωγή και την παρακολούθηση της αειφόρου ανάπτυξης.

19. Η ΕΟΚΕ καλεί τις κυβερνήσεις που θα συμμετάσχουν στην ΠΔΑΑ να καταβάλουν κάθε προσπάθεια προκειμένου να καταλήξουν σε εποικοδομητικά και σαφή αποτελέσματα, με την ανάληψη νέων προσπαθειών για οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική πρόοδο σε παγκόσμια κλίμακα και να παρουσιάσουν δράσεις που θα συμβάλλουν στην επίτευξη των οκτώ αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας. Βάσει τούτου έχουν δημιουργηθεί υψηλές προσδοκίες, ενώ οι ΜΚΟ και άλλες εν ενεργεία κοινωνικές οργανώσεις έχουν εκδηλώσει τη δέσμευση και την υποστήριξή τους. Πρόκειται πραγματικά για μια μοναδική ευκαιρία.

1. **Η πορεία προς το Γιοχάνεσμπουργκ**

1.1. Η Διάσκεψη για τη Γη του Ρίο ντε Τζανέιρο πρόβαλε την αειφόρο ανάπτυξη σαν έναν οικουμενικό στόχο με τους τρεις άξονες της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής αύξησης θεωρούμενους ως εξίσου ουσιώδεις και αλληλένδετους. Η κύρια έννοια γι' αυτό τον παγκόσμιο στόχο ήταν και είναι η αλληλεγγύη μεταξύ γενεών, λαών και χωρών.

Η αειφόρος ανάπτυξη είναι, βασικά, μια συνολική εικόνα δράσης με σκοπό την επίτευξη ευμάρειας για τις παρούσες γενεές χωρίς διακινδύνευση των προσδοκιών για τις επόμενες γενεές.

Κατά τη Διάσκεψη τονίσθηκε ότι πρακτικώς η αειφόρος ανάπτυξη έπρεπε να οικοδομηθεί στη συμμετοχή και, τελικά, σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Βάσει του σημείου 21 του προγράμματος έγινε αποδεκτό ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών.

1.2. Γενικότερα, όμως, είναι σαφές ότι οι προσδοκίες του Ρίο δεν πραγματοποιήθηκαν.

Σε παγκόσμια κλίμακα, παρουσιάστηκαν αρκετά προβλήματα ιδίως σχετικά με την υιοθέτηση του πρωτοκόλλου του Κυότο για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Οι καθυστερήσεις σε ό,τι αφορά την υλοποίηση των στόχων του Ρίο με συγκεκριμένες δράσεις μπορεί εν μέρει να θεωρηθούν συνέπεια της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης κατά τη δεκαετία του 1990. Ωστόσο, είναι προφανές ότι οι χώρες αντιμετώπισαν μεγαλύτερες δυσκολίες κατά την υλοποίηση των στόχων του Ρίο από τις αναμενόμενες.

1.3. Μια ομάδα χωρών, όμως, μπόρεσε να δώσει μια συγκεκριμένη και προκλητική απάντηση σχετικά με τις προσδοκίες του Ρίο.

Το Συμβούλιο εισήγαγε τον Ιούνιο του 2001 μια φιλόδοξη στρατηγική για την Ευρωπαϊκή 'Ενωση και ένα σχέδιο δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη και τόνισε ότι όλες οι μελλοντικές πρωτοβουλίες και δράσεις θα πρέπει να αξιολογούνται σύμφωνα με τις επιπτώσεις τους γι' αυτήν.

Η ΕΕ, συνεπώς, αναλαμβάνει το ρόλο του παγκόσμιου ηγέτη σε ό,τι αφορά τη μετατροπή των στόχων του Ρίο σε συγκεκριμένες πολιτικές δράσεις.

1.4. Ιδιαίτερη σημασία στην κοινοτική στρατηγική έχει η υποχρέωση των κρατών μελών για την χάραξη εθνικών στρατηγικών για αειφόρο ανάπτυξη και έκδοση ετήσιων εκθέσεων περί των πραγματοποιούμενων. Τούτο παρέχει μια αξιόλογη ευκαιρία για τη σύγκριση πράξεων και αποτελεσμάτων.

1.5. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για την ΠΔΑΑ έχουν διαρκέσει αρκετά χρόνια με την εκπόνηση πολλών μελετών για την πολιτική που πρέπει να εφαρμοσθεί, σεμινάρια και συνέδρια. 'Ενα πρόσφατο σημαντικό γεγονός ήταν το διεθνές συνέδριο για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης στο Μοντερρέϋ. Κατά γενική ομολογία, το μήνυμα από το Μοντερρέϋ προς τον αναπτυσσόμενο κόσμο ήταν θετικό: οι αναπτυγμένες χώρες συμφώνησαν σε σημαντικές αυξήσεις στην αναπτυξιακή βοήθεια για τα επόμενα έτη και φθάνουν στο γενικό ύψος 0,7 % του ΑεγχΠ εντός 8 ετών (δηλαδή πρόσθετα 200 δισεκατ. δολάρια σε αναπτυξιακή βοήθεια).

1.6. Στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι προπαρασκευαστικές εργασίες άρχισαν ουσιαστικά με την ανακοίνωση για τις εμπειρίες μετά το Ρίο που δημοσιεύτηκε την άνοιξη του 2001.

1.7. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τέσσερις στρατηγικούς στόχους τους οποίους θα πρέπει να επιτύχει η ΕΕ μέσω της Διάσκεψης:

— αυξημένη οικουμενική δικαιοσύνη και αποτελεσματική σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη,

— βελτίωση της ολοκλήρωσης και της συνοχής σε διεθνές επίπεδο,

— υιοθέτηση περιβαλλοντικών και αναπτυξιακών στόχων οι οποίοι θα αναζωπυρώσουν και ενισχύσουν την πολιτική δέσμευση, και

— αποτελεσματικότερη δράση σε εθνικό επίπεδο και παρακολούθηση της προόδου διεθνώς.

1.8. Το Φεβρουάριο του 2002, η Επιτροπή υιοθέτησε νέα ανακοίνωση εν όψει της ΠΔΑΑ.

Στην εν λόγω ανακοίνωση, η Επιτροπή καθορίζει τους όρους για μια νέα συνεργασία που θα αφορά την αειφόρο ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο και εντοπίζει τα ζητήματα στα οποία θα πρέπει να δοθεί προσοχή κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη και τα οποία χρήζουν αντιμετώπισης με συγκεκριμένες δράσεις. Λόγω των προβλημάτων κατά τη διάρκεια των προπαρασκευαστικών εργασιών σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών, οι προτεραιότητες της ΕΕ για την ΠΔΑΑ βρίσκονται υπό αναθεώρηση με την πρόθεση να καταστούν πιο λειτουργικές επικεντρώνοντας σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η αλιεία, η δασοκομία, τα ύδατα, η ενέργεια, η χρηματοδότηση, η διακυβέρνηση και η πολιτική συνοχή.

2. Διαμόρφωση μιας παγκόσμιας στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη

2.1. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες των Ηνωμένων Εθνών για την ΠΔΑΑ έχουν παρόμοια προγραμματικά ζητήματα με τα οποία ασχολείται η ΕΕ.

2.1.1. Η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί εξ ορισμού πρόγραμμα βασιζόμενο σε παράλληλες και αλληλεπιδρώσες θεωρήσεις σχετικά με οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα. Φυσικά, έχει λεχθεί ότι η πιο σημαντική πτυχή της στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη είναι ότι κατόρθωσε να καταστήσει τα περιβαλλοντικά προβλήματα εφίσου σημαντικά με τα οικονομικά και τα κοινωνικά. Ωστόσο, η αλληλεπίδραση των τριών πυλώνων αποδείχτηκε δύσκολο να καταδειχθεί και να συγκεκριμενοποιηθεί. Για παράδειγμα, ποια είναι η σχέση μεταξύ περιβαλλοντικών στόχων και δημιουργίας θέσεων εργασίας; 'Η διαφορετικά, με ποιον τρόπο μπορεί να αποφευχθεί η σύγκρουση μεταξύ περιβαλλοντικής ανάπτυξης και ανάπτυξης της οικονομίας και της απασχόλησης;

Οι εμπειρίες της ΕΕ αποδεικνύουν ότι οι θεωρίες στις οποίες στηρίζονται οι τρεις πυλώνες απαιτούν νέο και πιο διαμορφωτέο τρόπο προγραμματισμού.

2.1.2. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ τον Ιούνιο του 2001, δήλωσε επισήμως ότι η αειφόρος ανάπτυξη θα πρέπει να αποτελεί τον πρωταρχικό στόχο της Ένωσης και ότι όλες οι προτεινόμενες νέες δράσεις και τα προγράμματα θα πρέπει να αξιολογούνται ανάλογα με τις επιπτώσεις τους για την αειφόρο ανάπτυξη. Ουσιαστικά, η μεγάλη αυτή φιλοδοξία υπήρξε δύσκολο να επιτευχθεί. Η πολιτική συνοχή εντός ενός ευρύτερου και ποικίλου συνόλου οργανισμών είναι πολύ δύσκολο να επιτευχθεί. Εν τέλει, θα χρειαστεί, προφανώς, πολιτικός συντονισμός σε υψηλό κυβερνητικό επίπεδο αλλιώς οι στόχοι για την αειφόρο ανάπτυξη θα αποτελέσουν όραμα και όχι ουσία.

2.1.3. Η αειφόρος ανάπτυξη μακροπρόθεσμα θα επηρεάσει έντονα ζητήματα όπως οι μεταφορές και η κατανάλωση ενέργειας καθώς και οι πολιτικές για την ασφάλεια τροφίμων και τη γεωργική παραγωγή. Η αντιμετώπιση των κλιματολογικών μεταβολών αποτελεί σοβαρή περίπτωση. Ο περιορισμός στη χρήση των φυσικών πόρων είναι ένα άλλο ζήτημα. Ο εν λόγω κατάλογος μπορεί να γίνει πολύ μεγαλύτερος. Το κύριο ζήτημα είναι ότι όλες οι πολιτικές που επηρεάζουν και αλλάζουν την καθημερινότητα των πολιτών πρέπει εν τέλει να βασίζονται στην ενεργό και πλήρη υποστήριξη των ίδιων των πολιτών. Οι στρατηγικές για την αειφόρο ανάπτυξη δεν μπορούν να επικεντρώνονται μόνο σε κάθετη αντιμετώπιση, ακόμη και εάν πρέπει να τεθούν σε λειτουργία έτσι, αλλά επιβάλλεται να υπάρχει μια παράλληλη διαδικασία αντίστροφα καθέτως.

Η ενεργός διαβούλευση με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, και η ενεργός συμμετοχή από πλευράς αυτών όσον αφορά την παρακολούθηση και την υλοποίηση των δράσεων για την αειφόρο ανάπτυξη είναι στοιχεία απαραίτητα και αποτελούν ουσιαστικά τον μόνο τρόπο για την επίτευξη επιτυχίας.

2.1.4. Οι στρατηγικές για την αειφόρο ανάπτυξη θεωρείται ως επί το πλείστο ότι αφορούν αποκλειστικά οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα. Ωστόσο, επειδή οι εν λόγω στρατηγικές είναι διεθνούς χαρακτήρα από τη φύση τους, υπάρχουν ορισμένες πτυχές που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Η κατανόηση των λόγων που οδήγησαν μια χώρα σε συγκεκριμένες αποφάσεις για την αειφόρο ανάπτυξη αποτελεί προσπάθεια κατανόησης μέρους της ιστορίας ή του συστήματος αξιών μιας χώρας. Θα πρέπει, επομένως, οι στρατηγικές για την αειφόρο ανάπτυξη να προβλέπουν την επικοινωνία και την πολιτιστική επίγνωση σχετικά με άλλες γειτονικές χώρες.

2.2. Η Διακήρυξη της χιλιετίας για τους βασικούς αναπτυξιακούς στόχους που πρέπει να υλοποιηθούν εντός περιορισμένου χρόνου αποτελεί άνοιγμα για τη διαμόρφωση μιας μακροπρόθεσμης και συγκεκριμένης πολιτικής για την ανάπτυξη σε παγκόσμια κλίμακα. Η απόφαση περί υιοθέτησης των οκτώ στόχων ελήφθη από κοινού από τον ΟΗΕ, το ΔΝΤ, τη Διεθνή Τράπεζα, τον ΟΟΣΑ, την Ομάδα των επτά, την Ομάδα των είκοσι και όλες τις μεγάλες αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες.

Με βάση τα ανωτέρω, μια από τις πιο σημαντικές προκλήσεις της παγκόσμιας Διάσκεψης για το 2002 θα είναι η συμφωνία σε ό,τι αφορά τον καθορισμό προτεραιοτήτων και των τρόπων υλοποίησης των εν λόγω στόχων της χιλιετίας.

2.3. Προφανώς, ορισμένα βασικά θέματα προς συζήτηση στην ΠΔΑΑ θα είναι περισσότερο ο προσδιορισμός του κατάλληλου τρόπου, της κατάλληλης χρονικής στιγμής και των κατάλληλων πόρων παρά η θέσπιση νέων στόχων.

2.3.1. Ιδιαίτερη σημασία θα έχουν θέματα όπως:

— βελτίωση των όρων που ισχύουν για τις πιο φτωχές χώρες που συμμετέχουν στην παγκόσμια οικονομία και ειδικότερα υιοθέτηση βελτιωμένου εμπορικού καθεστώτος γι' αυτές,

— υιοθέτηση σε διεθνή κλίμακα ενός κώδικα υψηλής δεοντολογίας από τις επιχειρήσεις διότι τούτες αποτελούν αξιόπιστους και σταθερούς εταίρους στην αναπτυξιακή διαδικασία, και

— σημαντικές μεταφορές συμπληρωματικών πόρων από τις πιο πλούσιες στις πιο φτωχές χώρες υπό τη μορφή αναπτυξιακών επενδύσεων.

2.3.2. Ο κατάλογος αποτελεί στην ουσία μια απεικόνιση των συνεπειών της παγκοσμιοποίησης και των προκλήσεων που θέτει τόσο για τις αναπτυσσόμενες όσο και για τις αναπτυγμένες χώρες. Οι κυβερνήσεις πρέπει να λάβουν υπόψη τους τις αυξανόμενες τάσεις ανταγωνισμού στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Η αποτελεσματική διοίκηση είναι πιο σημαντική από ποτέ. Η διαμόρφωση ενός ελκυστικού επενδυτικού κλίματος απαιτεί πολιτική ηγεσία, καλή διαχείριση και ικανότητα δημιουργίας εταιρικών σχέσεων. Το εμπόριο αποτελεί όλο και περισσότερο σημαντικό παράγοντα στην αναπτυξιακή διαδικασία. Η επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια και οι άμεσες επενδύσεις συμβάλλουν στην αύξηση των πόρων αλλά το εμπόριο αποτελεί για τις περισσότερες χώρες το βασικό μέσο.

2.4. Το έργο την Παγκόσμιας Διάσκεψης είναι πράγματι πολλαπλό: οφείλει να απευθυνθεί σε θέματα παγκόσμιας κλίμακας μακροχρόνιου χαρακτήρα για την επίτευξη συνεχούς ανάπτυξης, ενώ ταυτόχρονα θα σταθμίζονται οι φόβοι των λαών για την παγκοσμιοποίηση με προτάσεις για πρότυπα σε τομείς όπως η υγεία, η προστασία των καταναλωτών και το περιβάλλον και θα διασφαλίζεται ότι τηρούνται τα θεμελιώδη πρότυπα εργασίας.

3. 'Ενα πρόγραμμα για την ΕΕ στο Γιοχάνεσμπουργκ

3.1. ανακοίνωση της Επιτροπής τον Φεβρουαρίου του 2002, παραθέτει έναν κατάλογο 39 κοινοτικών δράσεων τις οποίες χωρίζει σε έξι ομάδες: εμπόριο, καταπολέμηση της φτώχιας και προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης, αειφόρος διαχείριση των φυσικών και περιβαλλοντικών πόρων, βελτίωση της συνοχής των κοινοτικών πολιτικών, καλύτερη διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα και χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης.

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τον εν λόγω πιο συγκεκριμένο τρόπο καθορισμού των πρωταρχικών ζητημάτων ως δράσεις για την ΠΔΑΑ.

Τα σχόλια της ΕΟΚΕ για την ανακοίνωση της Επιτροπής είναι τα ακόλουθα.

4. Τιθάσευση της παγκοσμιοποίησης: εμπόριο για αειφόρο ανάπτυξη

4.1. Το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα είναι η βάση για τη συμφωνία στην Παγκόσμια Διάσκεψη όσον αφορά ζητήματα εμπορίου. 'Εργο της Παγκόσμιας Διάσκεψης πρέπει να είναι η διακρίβωση μέτρων που υποστηρίζουν και συμπληρώνουν τις διεργασίες του εν λόγω αναπτυξιακού προγράμματος και του Μοντερρέϋ. Πρόκειται για έναν τομέα κινήτρων για μια περιβαλλοντικά και κοινωνικά συνεχή παραγωγή και εμπόριο.

4.2. Η Επιτροπή προτείνει οκτώ πιο συγκεκριμένα ζητήματα για περαιτέρω κοινοτικό έργο και δράση, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της συμμετοχής των αναπτυσσόμενων χωρών στο διεθνές εμπορικό σύστημα πιέζοντας πιο έντονα εντός του ΠΟΕ. Η Επιτροπή επιθυμεί να ενισχύσει το ρόλο του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) για την αειφόρο ανάπτυξη με την εισαγωγή, το 2004, ενός πιο διαμορφούμενου συστήματος. Η Επιτροπή τάσσεται, γενικότερα, υπέρ της ενίσχυσης της σταθερότητας στις διμερείς και περιφερειακές συμφωνίες εμπορίου.

4.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση περί της κοινοτικής θέσης στα ζητήματα εμπορίου και ανάπτυξης. Η πρόταση συμπίπτει με τις θέσεις της ΕΕ στη διάσκεψη του ΠΟΕ στη Ντόχα.

4.4. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να προσθέσει ορισμένα σχόλια. Ο ΠΟΕ, είναι το βασικό μέσο για την προώθηση του εμπορίου, άρα πρέπει με ιδία πρωτοβουλία να αναπτύξει τη θέση και το κύρος του και να δώσει στα προγράμματα και τις δράσεις του πιο ανθρώπινη χροιά. Η ΕΟΚΕ σχεδιάζει την εκπόνηση γνωμοδότησης για το εν λόγω θέμα.

4.5. Υπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω πρωτοβουλίες προκειμένου να ενισχυθεί το εμπόριο μεταξύ αναπτυσσόμενων και βιομηχανικών χωρών. Προσφάτως, ένα κράτος μέλος της ΕΕ πρότεινε τη σύσταση ειδικού επικουρικού κέντρου (ένα είδος «διαμεσολαβητή») το οποίο θα βοηθά αναπτυσσόμενες χώρες να αντιπαρέρχονται τα διοικητικά εμπόδια που παρουσιάζονται κατά τις εξαγωγές προς τις αναπτυγμένες χώρες. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μια τέτοια πρωτοβουλία θα πρέπει να εξεταστεί και κατά την ΠΔΑΑ.

4.6. 'Ενα ζήτημα το οποίο αναμενόταν να παρουσιαστεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής είναι η πρωτοβουλία «τα πάντα εκτός από τα όπλα» και το θέμα για τον τρόπο με τον οποίο θα πεισθούν άλλες χώρες να ακολουθήσουν το εν λόγω παράδειγμα. Η πρωτοβουλία αφορά 48 από τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Τώρα υπάρχει η ευκαιρία να εξετασθεί η δυνατότητα διερεύνησης της πρωτοβουλίας.

4.7. Η ΕΟΚΕ έχει λάβει υπόψη της και επικροτεί έντονα την προτεινόμενη δράση της Επιτροπής για την ενθάρρυνση της δέσμευσης ευρωπαϊκών επιχειρήσεων στην ιδέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μέσω υποστήριξης της τήρησης των κατευθυντήριων γραμμών του ΟΟΣΑ για τους ξένους επενδυτές και μέσω της ανάπτυξης πρωτοβουλιών ως συνέχεια της Πράσινης Βίβλου της Επιτροπής σχετικά με την προβολή ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

4.8. Το εμπόριο ενθαρρύνει τις άμεσες επενδύσεις ειδικότερα για τις εγκαταστάσεις παραγωγής. Η διαμόρφωση θετικού κλίματος για παρόμοιες επενδύσεις από επιχειρήσεις είναι κρίσιμη. Το αναπτυξιακό πρόγραμμα της Ντόχα παρέχει τις ανάλογες δυνατότητες. Η σύνοδος του Μοντερρέϋ συνέβαλλε επίσης. Η Παγκόσμια Διάσκεψη για τις παγκόσμιες επιπτώσεις αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα. Ορισμένοι ΜΚΟ, συμπεριλαμβανομένου του OXFAM, και συμβουλευτικά όργανα, συνέβαλλαν περαιτέρω κατά το τελευταίο διάστημα. Η Παγκόσμια Τράπεζα έχει θέσει σε λειτουργία ένα πολύ φιλόδοξο πρόγραμμα με στόχο την ανύψωση του επιπέδου ανθρωπίνων πόρων μέσω της διδασκαλίας δεξιοτήτων, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Η ΔΟΕ προσέθεσε μια σημαντική διάσταση μέσω του προγράμματος για την αξιοπρεπή εργασία.

4.9. Η ΕΟΚΕ κρίνει επείγουσα και ουσιαστική τη σύμφωνη γνώμη της ΠΔΑΑ για τη παρακολούθηση των στόχων της Ντόχα, και ειδικότερα του Μοντερρέϋ, βάσει δράσεων για μεγαλύτερη ενθάρρυνση των άμεσων ξένων επενδύσεων και των ελάχιστα αναπτυγμένων χωρών.

4.10. Παράλληλα, η ΠΔΑΑ πρέπει να λάβει υπόψη της την ανάγκη διαμόρφωσης συνολικής πολιτικής που θα καλύπτει τη βοήθεια, τις επενδύσεις και την ανακούφιση από τα χρέη. Για αρκετές αναπτυσσόμενες χώρες η ανακούφιση από τα χρέη εξακολουθεί να αποτελεί βασικό ζήτημα προς επίλυση με στόχο να καταστούν πιο ανεξάρτητες και ικανές για καλύτερη χρήση των εξωτερικών πόρων.

Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να εξετάσει περαιτέρω την προοπτική για νέες προσπάθειες επέκτασης της ανακούφισης από τα χρέη στις αναπτυσσόμενες χώρες.

5. Καταπολέμηση της φτώχιας και ενίσχυση της κοινωνικής ανάπτυξης

5.1. Η Επιτροπή προσαρμόζει τις δράσεις της για τη μείωση της φτώχιας και την εξάλειψη της πείνας ανάλογα, ώστε να συμβαδίζουν με τους αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας. Ειδικότερα, προτείνει να προωθηθεί η επικέντρωση της αναπτυξιακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης στον κεντρικό στόχο της μείωσης της ένδειας που εκφράζεται με την αυστηρότερη συγκέντρωση πόρων στις ελάχιστα ανεπτυγμένες χώρες και στις πιο φτωχές ομάδες άλλων αναπτυσσόμενων χωρών.

5.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προτεινόμενες δράσεις. 'Οπως τονίζει και η Επιτροπή, είναι απαραίτητο να συμπεριληφθούν δράσεις για την παροχή ύδατος και τις υπηρεσίες υγιεινής και γενικότερα δράσεις που αφορούν τις υπηρεσίες υγείας με πρόσβαση σε φάρμακα και την κλιμακωτή τους τιμολόγηση.

5.3. Η Επιτροπή προτείνει την περαιτέρω ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στις σχετικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής 'Ενωσης. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε περαιτέρω ανάλυση του ζητήματος αυτού, αφού ληφθεί υπόψη ότι η Επιτροπή πέρυσι δημοσίευσε ανακοίνωση για θέματα φύλου σε αναπτυξιακές πολιτικές([1]). 'Ενα κοινοτικό πρόγραμμα για την Παγκόσμια Διάσκεψη παρέχει μεγάλες δυνατότητες επικοινωνίας για τα εν λόγω ζητήματα.

5.4. Ο ρόλος που διαδραματίζουν οι γυναίκες στην αλλαγή του τρόπου διαβίωσης και την ενίσχυση της αποδοχής νέων τρόπων είναι ουσιαστικός και δεν μπορεί να υπερεκτιμηθεί. Οι σχετικές προσπάθειες στον τομέα της εκπαίδευσης καθώς και οι δράσεις για την αλλαγή των συνηθειών διατροφής και των συνηθειών υγιεινής, επομένως, θα πρέπει να έχουν ως προτεραιότητα την προσέγγιση του γυναικείου φύλου.

5.5. Σχετικά, η απόφαση που ελήφθη από τη Διάσκεψη των ΗΕ για τον πληθυσμό και την ανάπτυξη (ΔΗΕΠΑ) το 1994 πρέπει να υπενθυμισθεί. Η ΔΗΕΠΑ αναγνώρισε ότι η πρόσβαση στον οικογενειακό προγραμματισμό και η αποδοχή των δικαιωμάτων των γυναικών στο θέμα της αντιπαραγωγής αποτελούν προαπαιτούμενα για τη βελτίωση της κατάστασης των γυναικών.

5.6. Η ΕΟΚΕ έλαβε γνώση της πρότασης σχετικά με την ενίσχυση της έρευνας για ζητήματα που σχετίζονται με την αειφόρο ανάπτυξη και δηλώνει την πλήρη υποστήριξή της. Η ΕΟΚΕ, μεταξύ άλλων, έλαβε γνώση των νέων σχεδίων έρευνας για τις προσπάθειες μεταβολών στα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης. Πρόκειται, προφανώς, για τομείς όπου απαιτούνται, ταχέως, περισσότερες βασικές πληροφορίες και ευρύτερη βάση για διαλόγους.

6. Αειφόρος διαχείριση των φυσικών και περιβαλλοντικών πόρων

6.1. Πρώτη προτεραιότητα είναι να εξασφαλιστεί ότι οι υφιστάμενες τάσεις απώλειας περιβαλλοντικών πόρων θα αντιστραφούν ουσιαστικά σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο ως το 2015. Δεύτερη προτεραιότητα είναι η ανάπτυξη τομεακών και ενδιάμεσων στόχων σε ορισμένους κύριους τομείς — νερό, γη και έδαφος, ενέργεια και βιοποικιλότητα.

6.2. Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή σκοπεύει να αναλάβει μια πρωτοβουλία στην Παγκόσμια Διάσκεψη για την αειφόρο ανάπτυξη που αφορά την προώθηση της αειφόρου διαχείρισης των υδάτινων πόρων.

6.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προτάσεις της Επιτροπής για το καίριο αυτό ζήτημα. Οι προτάσεις για τη διαχείριση των υδάτων και της ενέργειας ειδικότερα η προμήθεια ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, είναι πολύ σημαντικές και θα πρέπει να αποτελέσουν υψηλή προτεραιότητα της Παγκόσμιας Διάσκεψης. Ορισμένες χώρες και περιφέρειες μπορούν να αναλάβουν ηγετικό ρόλο όσον αφορά τις βιώσιμες λύσεις παγκοσμίου κλίμακας, ενώ οι βέλτιστες πρακτικές και η τεχνολογία θα πρέπει να ενημερωθούν και να διαδοθούν σε ολόκληρη την υφήλιο, ώστε να μην αποτελούν προνόμιο των ολίγων.

6.4. Σχετικά, η ίδια η περαιτέρω εξέλιξη της κοινοτικής στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη αποτελεί μια από τις καλύτερες δυνατές συμβολές στην Παγκόσμια Διάσκεψη αλλά και στις μετέπειτα εργασίες. Τα σχέδια για ένα κοινοτικό πρόγραμμα δράσης σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για τα δάση, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο, αποτελούν σημαντική συμβολή καθώς και πρωτοβουλίες σε διεθνή κλίμακα για να αντιμετωπισθούν οι παραβάσεις της νομοθεσίας περί δασών και των εγκλημάτων εις βάρος δασών. Η ανάπτυξη της κοινοτικής στρατηγικής για την αλιεία στην ανοικτή θάλασσα αποτελεί ένα ακόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα.

6.5. Η κύρωση του πρωτοκόλλου του Κυότο είναι βασικό βήμα για τις μακροπρόθεσμες προσπάθειες προκειμένου να δοθεί ένα τέλος στις κλιματολογικές αλλαγές. Ωστόσο, ακόμη και με την κύρωση του πρωτοκόλλου του Κυότο, απαιτείται προσανατολισμός προς μελλοντικές ενέργειες. Στο σημείο αυτό, η ΕΕ θα μπορούσε να αναλάβει μια πρωτοβουλία με σεβασμό στις νέες δεσμεύσεις για τους στόχους μείωσης των υψηλών εκπομπών.

6.6. Σε μια πρόταση τονίζεται η ανάγκη ενθάρρυνσης των επενδύσεων σε οικονομικά προσιτούς, αειφόρους και φιλικούς προς το περιβάλλον τρόπους μεταφορών. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε περαιτέρω διευκρινήσεις για το εν λόγω θέμα.

6.7. Οι μεταφορές αποκτούν ολοένα και περισσότερη σημασία για το σύνολο των στρατηγικών αειφόρου ανάπτυξης είτε στις αναπτυγμένες είτε στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το θέμα αυτό έχει άμεση σχέση με την αστική αλλά και τη γεωργική ανάπτυξη καθώς και με τον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνίες οργανώνουν τις εργασίες τους αλλά και την καθημερινότητά τους. Συνδέεται, επίσης, στενά με τις εξελίξεις στην τεχνολογία μεταφορών. Η ΕΟΚΕ θα εκτιμούσε πολύ την εκ μέρους της Επιτροπής αντιμετώπιση του προβλήματος με σθεναρό τρόπο.

6.8. Η Επιτροπή προτείνει όπως η ΕΕ δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην πραγματοποίηση των περιφερειακών και υποπεριφερειακών αντιδράσεων στο περιβάλλον και στον κοινωνικό τομέα καθώς και στις οικονομικές προκλήσεις με βάση το γενικό στόχο της δημιουργίας συνεχούς ανάπτυξης. Παρόμοια στάση μπορεί να αποτελέσει μέρος της συνεργασίας Euromed.

([1]) COM(2001) 295 τελικό.

6.9. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την υποστήριξή της, διότι συμβαδίζει με τις εμπειρίες που έχει αποκομίσει η ίδια από τις συνεργασίες της στην περιοχή της Μεσογείου. Τα υποψήφια κράτη εκπροσωπούν μια άλλη πρόκληση. Ως μέλη θα αποτελούν μέρος της γενικής κοινοτικής στρατηγικής, αλλά θα χρειάζονται σημαντική υποστήριξη πριν και μετά την προσχώρηση για να προσεγγίσουν τα παρόντα κράτη μέλη.

7. Βελτίωση της συνοχής των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

7.1. Σύμφωνα με τη δομή και τον προσανατολισμό της κοινοτικής στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη, η Επιτροπή υπογραμμίζει την ανάγκη για νέες πρωτοβουλίες προκειμένου να αναθεωρηθεί η πολιτική συνοχή στο σύνολο των πολιτικών που σχετίζονται με την ανάπτυξη αυτή.

7.2. Η ΕΟΚΕ είχε τη δυνατότητα να υπογραμμίσει τη μεγάλη σημασία των εν λόγω ζητημάτων αρκετές φορές σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις.

Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σταθερή γνώμη της ότι τα όργανα της ΕΕ οφείλουν να λάβουν εντονότερα μέτρα προκειμένου να χαράξουν μια πολιτική με συνοχή που χρειάζεται για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης, είτε πρόκειται για μια πολιτική εντός των συνόρων της ΕΕ είτε για μέρος της οικουμενικής προσπάθειας που θα απορρεύσει από την Παγκόσμια Διάσκεψη.

8. Καλύτερη διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα

8.1. Μια προτεραιότητα είναι η διασφάλιση καλής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις χώρες ώστε να τεθούν κοινοί στόχοι για την αειφόρο ανάπτυξη.

Η ΕΟΚΕ σημειώνει τις παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με την ανάγκη αποτελεσματικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα με την ενεργό συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση.

Η ΕΟΚΕ είχε τη δυνατότητα να σχολιάσει τα εν λόγω ζητήματα αρκετές φορές σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις [1].

8.2. Ο ρόλος των επιχειρήσεων στην ενίσχυση της ανάπτυξης πρέπει να βελτιωθεί. Τα ΗΕ έχουν θέσει σε εφαρμογή την πρωτοβουλία του Παγκόσμιου Συμφώνου. Πρόκειται για ένα μηχανισμό προώθησης της ενεργού επιχειρηματικής συμμετοχής στο πλαίσιο της αναπτυξιακής διεργασίας και της προσπάθειας για την υλοποίηση των στόχων της χιλιετίας.

8.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει θερμά την εν λόγω πρωτοβουλία και εκφράζει την ελπίδα να υπάρξουν ανάλογες πρωτοβουλίες σε εθνική ή ευρωπαϊκή κλίμακα.

9. Χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης

9.1. Στη Διάσκεψη των ΗΕ στο Μοντερρέϋ το Μάρτιο του 2002 συμφωνήθηκε να υπάρξει βραδεία αλλά σταθερή αύξηση του ποσού των οικονομικών πόρων που διατίθενται για την αειφόρο ανάπτυξη. Γενικά, το αποτέλεσμα της διάσκεψης επιβάλλεται να θεωρηθεί ως επιτυχές.

Προφανώς, οι εν λόγω πόροι δεν θα είναι αρκετοί. Αποτελούν, ωστόσο, σημαντική αλλαγή των τάσεων.

9.2. Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που χρήζει περαιτέρω εξέτασης είναι τα κίνητρα που θα δοθούν για μεγαλύτερη αύξηση των άμεσων επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Και στο σημείο αυτό, το πιο σημαντικό στοιχείο είναι τα κριτήρια τα οποία θα καθορίσουν που χρειάζονται επενδύσεις αλλά και πάλι η ουσία έγκειται στο ανθρώπινο κεφάλαιο.

Η ΕΟΚΕ, υποστηρίζοντας τη συμφωνία του Μοντερρέϋ η οποία ορίζει ότι οι βιομηχανικές χώρες θα πρέπει να αυξήσουν την ΕΑΒ σε ύψη που θα φθάνουν το 0,7 % περίπου του ΑΕγχΠ, επιθυμεί την ανάληψη περισσότερων πρωτοβουλιών προκειμένου να προωθηθούν οι άμεσες ιδιωτικές επενδύσεις.

10. Πρόσθετα ζητήματα προτεραιότητας για μια παγκόσμια στρατηγική αειφόρου ανάπτυξης

10.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε ένα κατάλληλο πρόγραμμα για τις διαπραγματεύσεις πριν την Παγκόσμια Διάσκεψη στο Γιοχάνεσμπουργκ. Η ΕΟΚΕ σχολίασε το εν λόγω ζήτημα παραπάνω.

Συμπληρωματικά προς τα προαναφερθέντα, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να προτείνει την συνεκτίμηση των ακόλουθων ζητημάτων στις διαπραγματεύσεις για την Παγκόσμια Διάσκεψη.

10.2. Ο στόχος της χιλιετίας σχετικά με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση για όλα τα παιδιά έως το 2015 θα πρέπει να θεωρηθεί ένα πρώτο βήμα προς μια μεγάλη επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο με παγκόσμια εμβέλεια. Η επαγγελματική κατάρτιση περιλαμβάνει εν μέρει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και εν μέρει ανώτερες βαθμίδες, γεγονός που θα αποτελεί το επόμενο στρατηγικό βήμα για τη διαμόρφωση της παγκόσμια κοινωνίας της γνώσης. Μια πρόσφατη έκθεση της UNCTAD υπογραμμίζει τους κινδύνους που διατρέχουν οι αναπτυσσόμενες χώρες από την έλλειψη επενδύσεων στην εκπαίδευση και κατάρτιση: τα μέρη των προϊόντων που απαιτούν υψηλή ειδίκευση εισάγονται και μόνο τα μέρη που απαιτούν χαμηλή ειδίκευση εντοπίζονται στην αναπτυσσόμενη χώρα.

---

[1] Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προετοιμασία στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη», ΕΕ C 221 της 7.8.2001.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Μια αειφόρος Ευρώπη για έναν καλύτερο κόσμο» — ΕΕ C 48 της 21.02.2002.
Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Μια στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη» — ΕΕ C 94 της 18.4.2002.

10.3. Η ΕΟΚΕ προτείνει όπως η Παγκόσμια Διάσκεψη εξετάσει τη σύσταση ειδικής επιτροπής με το διπλό καθήκον να παρακολουθεί την υλοποίηση των στόχων της χιλιετίας και να καταρτίζει σχέδια για μια μεγάλη προσπάθεια υπέρ της επαγγελματικής κατάρτισης. Η ανάθεση μιας οικονομίας που στηρίζεται στη γενική γνώση απαιτεί να δοθεί επείγων χαρακτήρας στις επενδύσεις για εκπαίδευση και κατάρτιση.

10.4. Ο ρόλος των γυναικών στη διαμόρφωση της αειφόρου ανάπτυξης μπορεί εύκολα να υποτιμηθεί λόγω παραδοσιακών ή/και πολιτιστικών προτύπων. Στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, οι γυναίκες διαδραματίζουν συγκεκριμένο ρόλο στην μεταβολή των συνηθειών της διατροφής, της υγείας και των συνηθειών της υγιεινής.

10.5. Η ΕΟΚΕ προτείνει όπως κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη υπογραμμισθεί η σημασία του ρόλου που διαδραματίζουν οι γυναίκες των αναπτυσσόμενων χωρών στην αναπτυξιακή διαδικασία και μια κοινή προσπάθεια υποστήριξης εκείνων των γυναικών που προσπαθούν να ενεργοποιηθούν οικονομικά, ως επιχειρηματίες, μέσω κατάρτισης, μικρών ενισχύσεων κεφαλαίου, διοικητικής υποστήριξης, ανταλλαγής εμπειριών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αναλάβει την ειδική ευθύνη για την προώθηση παρόμοιων προσπαθειών δημιουργώντας συνεργασίες με κοινωνικούς εταίρους, βιομηχανίες, κέντρα μάθησης, εμπορικούς οργανισμούς και διεθνείς οργανισμούς.

10.6. Ο στόχος της χιλιετίας σχετικά με τη μείωση κατά το ήμισυ του αριθμού των ανθρώπων που αμείβονται με 1 δολάριο ΗΠΑ ημερησίως ως το 2015 απαιτεί πάρα πολλές συμμετοχικές πρωτοβουλίες. Η δημιουργία θέσεων εργασίας είναι, προφανώς, η πιο σημαντική και απαιτεί, για παράδειγμα, παραγωγικές δυνατότητες, την ύπαρξη αγορών, τη διάθεση επενδυτικού κεφαλαίου και επιλογές εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σε διαφορετική περίπτωση, η δημιουργία θέσεων εργασίας εξαρτάται από τις ανάγκες και τους διαθέσιμους δημόσιους χρηματοδοτικούς πόρους. Γενικά, επιβάλλεται να υπάρχουν καταναλωτές και αγορές για προϊόντα και υπηρεσίες.

10.7. Η ΕΟΚΕ προτείνει, κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη, να τονιστεί η σημασία της δημιουργίας θέσεων εργασίας ως μέσο για την επίτευξη πολλών αναπτυξιακών στόχων. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη σύσταση ειδικής διεθνούς ομάδας δράσης με στόχο τη διακρίβωση στρατηγικών και δράσεων για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, βασιζόμενη στα συμπεράσματα της διάσκεψης του Μοντερρέϋ και της ίδιας της Παγκόσμιας Διάσκεψης.

10.8. Το ζήτημα του πληθυσμού έχει προφανή και ουσιώδη σημασία σε ό,τι αφορά την αειφόρο ανάπτυξη. Ορισμένες νέες τάσεις που εμφανίζονται στις πληθυσμιακές στατιστικές υποδεικνύουν ότι οι έως τώρα τάσεις δεν είναι τόσο αναπότρεπτες όσο θεωρείτο. Περίπου 13 από τις πολυπληθέστερες χώρες παρουσίασαν μεγάλη πτώση στο δείκτη γεννήσεων, και περιορίζονται στο ύψος των δύο ή και λιγότερων παιδιών ανά γυναίκα. Η προφανής αιτία είναι ο αυξανόμενος αριθμός των γυναικών που επιθυμούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

10.9. Η ΕΟΚΕ, ως αναγνώριση της σημασίας των νέων στατιστικών τάσεων πιστεύει ότι για το θέμα της αύξησης του πληθυσμού η Παγκόσμια Διάσκεψη θα μπορούσε να καταλήξει στο πόρισμα ότι απαιτείται μια νέα διεθνής μελέτη για τις τρέχουσες τάσεις των δεικτών γεννητικότητας και υπό το φως της μελέτης αυτής να χαράξει στρατηγικές για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, αφενός, και εξέλιξης των τάσεων του πληθυσμού αφετέρου. Χρειάζεται να συνεκτιμηθεί στη μελέτη η γήρανση του πληθυσμού παγκοσμίως και οι δημογραφικές και οικονομικές συνέπειες του φαινομένου.

10.10. Οι μεγάλες πληθυσμιακές περιοχές των αναπτυσσόμενων χωρών συνιστούν ιδιαίτερη πρόκληση για την αειφόρο ανάπτυξη. Σε συχνά ακραίο βαθμό, η κατάσταση στις αστικές περιοχές είναι παρεμφερής. Και στις δύο περιπτώσεις, η παρούσα κατάσταση είναι αποτέλεσμα πολυετούς αδυναμίας κατανόησης και δράσης σε ό,τι αφορά τους πολύπλοκους παράγοντες που ευθύνονται για τον υπερπληθυσμό στις αστικές περιοχές και την υποπληθυσμιακή τάση, και συχνά την έλλειψη ανάπτυξης, στις γεωργικές περιοχές. Ταυτόχρονα, οι πολύ μεγάλες πληθυσμιακές περιοχές παρουσιάζουν σοβαρά προβλήματα στους τομείς τροφίμων, υγείας, εγκατάστασης, υγιεινής, ρύπανσης, εκπαίδευσης, ευταξίας και μεταφορών κ.λπ.

10.11. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι οι παγκόσμιες δράσεις για την αειφόρο ανάπτυξη θα πρέπει να περιλαμβάνουν ειδικές προσπάθειες για την εξισορρόπηση των παρουσών τάσεων στις αστικές και γεωργικές περιοχές τόσο στις αναπτυσσόμενες χώρες όσο και σε αριθμό αναπτυγμένων περιοχών. Η ΕΟΚΕ προτείνει όπως η Παγκόσμια Διάσκεψη εξετάσει την κατάσταση στις αστικές και γεωργικές περιοχές πολλών αναπτυσσόμενων χωρών και ζητήσει από τις χώρες να ανταλλάξουν εμπειρίες και λύσεις. Θα πρέπει να αρχίσουν οι προετοιμασίες για ένα παγκόσμιο πρόγραμμα για τη βιώσιμη μεγαλούπολη.

10.12. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Διάσκεψης του Ρίο πριν από δέκα χρόνια, οι χώρες πρέπει να επεξεργαστούν εθνικές στρατηγικές αειφόρου ανάπτυξης. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αρκετές χώρες έχουν ήδη πράξει αναλόγως μετά από αίτηση στο Ευρωπαϊκό Συμβουλίου στο Γκέτεμποργκ τον Ιούνιο του 2001.

Αν και παρόμοια εθνικά σχέδια δράσης βρίσκονται στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής τους, αποτελούν μεγάλο απόθεμα πληροφοριών και εμπειριών. Η ΕΟΚΕ προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη συνεργασία με σχετικούς διεθνείς φορείς για τη σύσταση νέων και εύκολα βατών υπηρεσιών τεκμηρίωσης και πληροφόρησης με στόχο την πληροφόρηση για όλους.

10.13. Οι τομείς της ενέργειας και των μεταφορών αποτελούν αναπόφευκτα το προσκήνιο όλων των συζητήσεων για την αειφόρο ανάπτυξη. Η ΕΟΚΕ έχει εκθέσει τις απόψεις σχετικά με τα θέματα αυτά σε αρκετές περιπτώσεις.

Λόγω της σημασίας των θεμάτων αυτών και την ύπαρξη σοβαρής σχετικής ανάλυσης και μελέτης, η ΕΟΚΕ προτείνει όπως η Παγκόσμια Διάσκεψη προβεί σε μια κοινή καταγραφή τους. Σκοπός δεν είναι τόσο η ανεύρεση νέων λύσεων αλλά να υπάρξει μια επίκαιρη έρευνα ως βάση για νέα μέτρα.

10.14. Η βιομηχανία διαδραματίζει προφανή και ουσιαστικό ρόλο για τις αναπτυξιακές προσπάθειες. Έχουν αναληφθεί ήδη αρκετές πρωτοβουλίες ώστε να συμμετάσχει περισσότερο ο τομέας της βιομηχανίας σε προγράμματα και να γίνουν περισσότερες επενδύσεις παραγωγικού χαρακτήρα στις αναπτυσσόμενες χώρες.

10.15. Η ΕΟΚΕ σημείωσε τις διάφορες πρωτοβουλίες για την συμμετοχή των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας στη διεργασία οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης. Στην πραγματικότητα οι μεγαλύτερες προσπάθειες σημειώθηκαν στον πρώτο πυλώνα της αειφόρου ανάπτυξης. Η ΕΟΚΕ, πεπεισμένη ότι ο τομέας της βιομηχανίας στο μεγαλύτερο μέρος του θα κατανοήσει και θα αξιολογήσει θετικά τα οφέλη από την ενεργό συμμετοχή του στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανάπτυξη, προτείνει να δηλωθεί κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη η υποστήριξη πλήρους συμμετοχής της βιομηχανίας στις διεργασίες για την αειφόρο ανάπτυξη και λαμβάνει υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τους πολυεθνικούς οργανισμούς.

Η ΕΟΚΕ επικροτεί πρωτοβουλίες όπως το Παγκόσμιο Σύμφωνο και εκφράζει την ελπίδα ότι η συγκεκριμένη πρωτοβουλία θα λάβει ευρεία αποδοχή.

10.16. Οι κοινωνικοί εταίροι και η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών θα διαδραματίσουν αμφότεροι καίριο ρόλο στην αειφόρο ανάπτυξη σε παγκόσμια κλίμακα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αναγνωρίσει το γεγονός αυτό, όπως και η προπαρασκευαστική επιτροπή των ΗΕ, ενώ η δεύτερη δεν έχει κατορθώσει μέχρι πρότινος να καταλήξει σε ένα κείμενο.

10.17. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη θέση της ότι οι κοινωνικοί εταίροι και η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών στο σύνολό της θα πρωταγωνιστήσουν στην εν λόγω διαδικασία, από τα πρώτα στάδια σχεδιασμού μέχρι τον έλεγχο, την υλοποίηση και, τέλος, την αξιολόγηση και την παρακολούθηση.

10.18. Η ΕΟΚΕ εμμένει στην άποψή της ότι οι εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να λάβουν μέρος στις ευρείες προσπάθειες καταγραφής της προόδου, ανά διετία ή ανά τρία έτη. Παρόμοια συνέδρια συμμέτοχων πρέπει να αποτελούν σημαντική δυνατότητα δημογραφικής συμμετοχής, διαφάνειας και αξιοπιστίας.

11. **Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

11.1. Οι δυσκολίες ανεύρεσης σύμφωνης βάσης για την ΠΔΑΑ — και τις σχετικές αρχικές συμφωνίες — υποδηλώνουν ότι η Διάσκεψη θα καταλήξει σε πιο περιορισμένα αποτελέσματα σε σχέση με τα αναμενόμενα. Το γεγονός αυτό θα ήταν πολύ λυπηρό και θλιβερό. Σε παρόμοια περίπτωση, πρωταρχική σημασία για την ΕΕ θα έχει η ανάληψη ηγετικού ρόλου για τη διαμόρφωση κοινής βάσης και προγράμματος δράσης που θα μπορούσε να έχει ευρεία αποδοχή στο Γιοχάνεσμπουργκ.

11.2. Η αειφόρος ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο αποτελεί τομέα στον οποίο η ΕΕ έχει συμβάλλει σημαντικά βασιζόμενη στην εμπειρία της στο πλαίσιο της ίδιας της Ένωσης. Η ΕΕ πρέπει να είναι προετοιμασμένη και έτοιμη να διαδραματίσει ηγετικό ρόλο στην πορεία προς το Γιοχάνεσμπουργκ. Επιπλέον, θα πρέπει να είναι έτοιμη να αναλάβει ενεργό ρόλο κατά την παρακολούθηση των εργασιών μετά την ΠΔΑΑ.

11.3. Κατά τη μακρά αυτή διαδικασία για την αειφόρο ανάπτυξη, ο επόμενος σταθμός μετά το Γιοχάνεσμπουργκ δεν θα πρέπει να είναι έπειτα από διάστημα δέκα ετών. Τα συμπεράσματα της ΠΔΑΑ πρέπει να περιλαμβάνουν ένα πλήρες και δυναμικό πρόγραμμα παρακολούθησης των μετέπειτα εργασιών.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με

— **τις «Τροποποιημένες προτάσεις για τις αποφάσεις του Συμβουλίου σχετικά με τα ειδικά προγράμματα με τα οποία τίθεται σε εφαρμογή το πρόγραμμα πλαίσιο 2002-2006 δράσεων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και σχετικά με τα ειδικά προγράμματα με τα οποία τίθεται σε εφαρμογή το πρόγραμμα πλαίσιο 2002-2006 δραστηριοτήτων έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (2002-2006)», και**

(COM(2001) 279 τελικό — 2001/0122 (CNS), 2001/0123 (CNS), 2001/0124 (CNS), 2001/0125 (CNS), 2001/0126 (CNS))

— **την «Τροποποιημένη πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για το ειδικό πρόγραμμα 2002-2006 έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης με σκοπό την ενίσχυση και την ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας»**

(COM(2001) 594 τελικό — 2001/0122 (CNS))

(2002/C 221/21)

Στις 6 Ιουλίου 2001 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει την γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με τις ανωτέρω προτάσεις.

Στις 8 Νοεμβρίου 2001 και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει την γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Μαΐου 2002 βάσει της εισηγητικής έκθεσης του κ. Bernabei.

Κατά της 391η σύνοδο ολομέλειάς της, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε στις 30 Μαΐου 2002 την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. **Σύνοψη των συστάσεων**

1.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη:

1.1.1. την ανάγκη να ενταχθούν τα ειδικά προγράμματα στον στρατηγικό στόχο της διαδικασίας της Λισαβόνας, που επιβεβαιώθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης της 15ης και 16ης Μαρτίου 2002, ιδιαίτερα δε όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και την αειφορία της ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομίας που βασίζεται στη γνώση·

1.1.2. τη σκοπιμότητα να οριστεί αύξηση κατά 50 % ως μεσοπρόθεσμος στόχος για την περίοδο μετά το 6ο πρόγραμμα-πλαίσιο (ΠΠ) και να κληθούν τα κράτη μέλη και η βιομηχανία να ενεργήσουν αναλόγως από μέρους τους όπως υπογραμμίστηκε επίσημα στη Βαρκελώνη τόσο για τους οικονομικούς όσο και για τους ανθρώπινους πόρους·

1.1.3. την απαίτηση ανταπόκρισης στις προκλήσεις που επισημαίνονται σ' αυτό με πλήρη ολοκλήρωση των προσπαθειών έρευνας και καινοτομίας μέσω: της επικέντρωσης των στόχων, ενός ισορροπημένου πλαισίου παραδοσιακών και καινοτόμων μέσων, της συνέχειας των παρεμβάσεων, της απλούστευσης, της ευελιξίας, της διαφάνειας και της αυτονομίας, αλλά προπαντός της διεύρυνσης της κοινής τεχνολογικής βάσης, του εντονότερου ανοίγματος και της μεγαλύτερης ικανότητας προσέλκυσης του διεθνούς χώρου·

1.1.4. το καταλυτικό στοιχείο που αποτελούν τα ειδικά προγράμματα στη διαδικασία ολοκλήρωσης των διάφορων ευρωπαϊκών (δημόσιων και ιδιωτικών, ακαδημαϊκών και επιχειρηματικών, μικρών και μεγάλων) συνιστωσών, καθώς και των εθνικών, περιφερειακών, κοινοτικών και ευρωπαϊκών προσπαθειών, με προοπτική την ανάπτυξη της επιστήμης, της τεχνολογίας και της καινοτομίας και επιλογές βασισμένες στη γνώση για το μελλοντικό 7ο ΠΠ 2006-2010·

1.1.5. την ανάγκη να συνοδευτεί η ανάπτυξη των προγραμμάτων και των επιμέρους γραμμών δράσης με ένα καλά διαρθρωμένο και προσδιορισμένο σύστημα διαχειριστικών και συμβουλευτικών οργάνων διαφόρων επιπέδων όπως οι διασυνδέσεις και οι πλατφόρμες διαλόγου, προσανατολισμού και εποπτείας, για ένα συνεκτικό και ισορροπημένο πλαίσιο διακυβέρνησης του Ολοκληρωμένου Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας.

1.2. Συνιστά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή:

1.2.1. να αναπτύξουν μια επιθετική στρατηγική υπέρ μιας ισχυρής και συνεκτικής κοινής πολιτικής έρευνας και καινοτομίας, που θα περιλαμβάνει, εκτός από το 6ο ΠΠ, μια ολοκληρωμένη στρατηγική έρευνας-εκπαίδευσης, τον εκσυγχρονισμό των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις των διαδικασιών αλληλεπίδρασης της τεχνολογικής καινοτομίας, την προώθηση της εισαγωγής στην αγορά των αποτελεσμάτων της έρευνας, ιδίως της δημόσιας, στενότερες και πιο οργανικές διασυνδέσεις του επιχειρηματικού

κόσμου με την επιστημονική και ακαδημαϊκή κοινότητα, ευρύτερους και πιο ευέλικτους τρόπους συνεργασίας ιδιωτικού-δημόσιου τομέα και ένα σαφές και διαφανές ευρωπαϊκό σύστημα παροχής υπηρεσιών στην καινοτομία·

1.2.2. να διαρθρώσουν καλύτερα τη δομή των ειδικών προγραμμάτων, έτσι ώστε να πληροί τα κριτήρια της μέγιστης σαφήνειας και διαφάνειας, μιας μεγαλύτερης δυνατότητας συνάρθρωσης όλων των συνιστωσών τους, ανεξάρτητα από τη φύση ή τις διαστάσεις τους, για μια ισορροπημένη διεύρυνση της κοινής επιστημονικής και τεχνολογικής βάσης σε έναν περιορισμένο αριθμό θεματικών προτεραιοτήτων·

1.2.3. να χωρίσουν το ειδικό πρόγραμμα «Ενίσχυση και Ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας» σε δύο:

— ένα ειδικό πρόγραμμα για τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες θεματικές προτεραιότητες, που θα υποστηρίζονται από επτά ειδικές γραμμές του προϋπολογισμού, και για τις μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες οριζόντιες δραστηριότητες, που θα υποστηρίζονται από τρεις ειδικές γραμμές του προϋπολογισμού, και

— ένα ειδικό πρόγραμμα με τίτλο «Συντονισμός και Συνεκτική Ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας», το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει: τη στήριξη του συντονισμού των εθνικών και των ευρωπαϊκών δραστηριοτήτων με συγκεκριμένα Πρωτόκολλα Συνεργασίας, τη στήριξη της συνεκτικής ανάπτυξης των πολιτικών και τη δημιουργία ενός μόνιμου κύκλου Κατανεμημένης Στρατηγικής Ευφυΐας, μεταξύ άλλων λόγων και για να αναπτυχθεί μια σαφής, συνετή και διαφανής προσέγγιση του 7ου ΠΠ·

1.2.4. να διευρύνουν τα πεδία, τα σχήματα και τους τρόπους διεθνούς συνεργασίας, επεκτείνοντας τις καλυπτόμενες περιοχές στη Λατινική Αμερική, την Ασία, τις χώρες ΑΚΕ και τη Νότια Αφρική, και να προβλέψουν δυνατότητες συνεργασίας προσαρμοσμένες και στους μικρότερους φορείς, κατά το πρότυπο των διεθνών δράσεων CRAFT·

1.2.5. να εντάξουν στο ειδικό πρόγραμμα «Δόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας» μια γραμμή του προϋπολογισμού αφιερωμένη όχι μόνο στις διασυνδέσεις έρευνας-καινοτομίας, αλλά και στις περιφερειακές πρωτοβουλίες ΕΤΑ·

1.2.6. να θέσουν σε πλήρη εφαρμογή τον Ευρωπαϊκό Χάρτη των Μικρών Επιχειρήσεων, ιδίως στις προτάσεις της ΕΟΚΕ για την έρευνα και την καινοτομία με τα κατάλληλα μέσα, τεχνολογικούς μεσολαβητές και μια πολιτική ενημέρωσης και διαβούλευσης με άμεση και ενεργητικότερη συμμετοχή των ενδιάμεσων οικονομικών και επαγγελματικών οργανισμών όπως οι βιομηχανικές ενώσεις και τα εμπορικά και τεχνικά επιμελητήρια·

1.2.7. να εξασφαλίσουν δυνατότητες συμμετοχής των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων τόσο στις ειδικές οριζόντιες δραστηριότητες που είναι αφιερωμένες σ' αυτές στο πλαίσιο της γραμμής του προϋπολογισμού «Διασυνδέσεις 'Ερευνας-Καινοτομίας και Περιφερειακές Πρωτοβουλίες ΕΤΑ» του ειδικού προγράμματος «Δόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας» όσο και σε κάθε γραμμή των θεματικών προτεραιοτήτων (με ελάχιστο ποσοστό 15 %), με αυτόνομες προτάσεις για αυτές και ιδιαίτερα μέτρα για τα έργα συλλογικής έρευνας και ερευνητικής συνεργασίας·

1.2.8. να αναπτύξουν τα ειδικά προγράμματα «ΚΚΕρ-ΕΚ» και «ΚΚΕρ-Ευρατόμ» ως κεντρικούς κόμβους, σε κοινοτικό επίπεδο, ενός πανευρωπαϊκού δικτύου έρευνας και τεχνικών-επιστημονικών συστημάτων αναφοράς, αλλά και ως διασυνδέσεις των γνώσεων και των ερευνητών σε διεθνές επίπεδο και ως γέφυρες σύνδεσης με την κοινωνία των πολιτών και με τους υπεύθυνους λήψης των πολιτικών αποφάσεων, εντάσσοντας στο μόνιμο προσωπικό τους ποσοστό περίπου 15-20 % υποτρόφων από τον διεθνή χώρο·

1.2.9. να ενισχύσουν το ειδικό πρόγραμμα «Πυρηνική Ενέργεια» για μια ενέργεια ασφαλή, καθαρή και ακίνδυνη, υποστηρίζοντας τις έρευνες για τη σύντηξη και για το σχέδιο ITER και εντείνοντας και διευρύνοντας τις δραστηριότητες για τα ραδιενεργά κατάλοιπα και την πυρηνική ασφάλεια στη διευρυμένη Ευρώπη, κυρίως με την ανάπτυξη νέων ασφαλέστερων τεχνολογιών που να δημιουργούν λιγότερα κατάλοιπα·

1.2.10. να προσφέρουν σε όλους τους πιθανούς υποψηφίους, χωρίς να την προκαθορίζουν, όλη την «εργαλειοθήκη» των διαθέσιμων μέσων, ώστε να εξασφαλιστεί μια δυναμική διεύρυνση και όχι ένας προσχεδιασμένος περιορισμός της συμμετοχής, και να θέσουν σε ανταγωνισμό τα «παλιά» και τα «νέα» μέσα, ώστε να νικήσουν τα καλύτερα, τα πιο εύχρηστα και αυτά που ανταποκρίνονται καλύτερα στις απαιτήσεις των τελικών χρηστών·

1.2.11. να προσδιορίσουν ήδη από τώρα, στις βασικές κοινοτικές αποφάσεις που υποβάλλονται στη διοργανική διαδικασία, συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, κριτήρια και διαφανείς τρόπους λειτουργίας για τα νέα μέσα των ολοκληρωμένων έργων, των δικτύων αριστείας και των σχεδίων συλλογικής έρευνας: ιδίως τα κριτήρια επιλογής και αξιολόγησης πρέπει να αποτελούν τμήμα ενός προκαθορισμένου φάσματος στοιχείων, από τα οποία τα προγράμματα εργασίας, οι φάκελοι πληροφοριών και οι επιμέρους προσκλήσεις υποβολής προτάσεων θα μπορούν να επιλέγουν τα καταλληλότερα·

1.2.12. να προβλέψουν Ολοκληρωμένα 'Εργα Νανοκλίμακας με περιορισμένο αριθμό συμμετεχόντων, μικρότερη διάρκεια και ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, για να εξασφαλιστεί η διάθεση τουλάχιστον του 15 % των πόρων των θεματικών προτεραιοτήτων στους μικρότερους φορείς της Κοινότητας και των υποψήφιων χωρών, και να συμπεριλάβουν μεταξύ των άλλων μέσων εφαρμογής των ειδικών προγραμμάτων τα «Σχέδια καθοδήγησης» ως μέσο που αποσκοπεί στην υποστήριξη ιδίως των μικρότερων φορέων στις πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας, επιταχύνοντας την άνοδό τους στην «κλίμακα αριστείας»·

1.2.13. να αναπτύξουν ένα σύστημα διαχείρισης των ειδικών προγραμμάτων του 6ου ΠΠ που θα είναι σε θέση να στηρίζει, να καθοδηγεί και να ελέγχει την επιβεβλημένη διαδικασία ολοκλήρωσης μέσω ενός διαρθρωμένου, συστηματικού και ενδοεπικοινωνούντος συμβουλευτικού-διαχειριστικού πλαισίου, που θα αποτελείται από: τις Επιτροπές Προγράμματος, διαρθρωμένες σε θεματικές και ειδικές υποεπιτροπές, τη θέση σε λειτουργία μιας νέας επιτροπής CREST, τις Ευρωπαϊκές Συμβουλευτικές Ομάδες (ΕΣΟ) για κάθε ειδικό πρόγραμμα και κάθε γραμμή του προϋπολογισμού και τις διασυνδέσεις με τις επιστημονικές επιτροπές των ολοκληρωμένων έργων και των δικτύων αριστείας, αφενός, και με τη νέα Ευρωπαϊκή Συμβουλευτική Επιτροπή για την 'Ερευνα (EURAB), αφετέρου.

2. **Εισαγωγή**

2.1. Στις 10 Δεκεμβρίου 2001 το Συμβούλιο 'Ερευνας συνήψε πολιτική συμφωνία (ΠΣ) για δύο προγράμματα-πλαίσια (ΠΠ), στις δε 28 Ιανουαρίου 2002 υιοθέτησε σχετική κοινή θέση. Για την εφαρμογή των προτάσεών της που περιλαμβάνονται στα δύο ΠΠ 2002-2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε στη συνέχεια, στις 30 Ιανουαρίου 2002, τροποποιημένες προτάσεις σχετικά με τα ειδικά προγράμματα, υποδεικνύοντας μία διάρθρωση βασισμένη σε πέντε προγράμματα.

2.2. Στις 10 Ιανουαρίου 2002 η Επιτροπή παρουσίασε τις τροποποιημένες προτάσεις σχετικά με τους κανόνες συμμετοχής, για τις οποίες η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση στις 22 Φεβρουαρίου 2002.

2.3. 'Οσον αφορά ειδικότερα το 6ο ΠΠ της ΕΚ, η Επιτροπή προτείνει την ακόλουθη διάρθρωση των ειδικών προγραμμάτων με τα οποία τίθεται σε εφαρμογή:

— συνένωση όλων των θεματικών τομέων, καθώς και των δράσεων συντονισμού και συνεκτικής ανάπτυξης των πολιτικών έρευνας και καινοτομίας, σε ένα ενιαίο ειδικό πρόγραμμα με την ονομασία «Ενίσχυση και Ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας» με συνολικούς κοινοτικούς πόρους 12 855 εκατ. EUR,

— συγκέντρωση όλων των δραστηριοτήτων οριζόντιου, υποστηρικτικού και διαρθρωτικού χαρακτήρα, σε ένα ειδικό πρόγραμμα με την ονομασία «Δόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας» με πόρους 2 655 εκατ. EUR,

— αφιέρωση, σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ, ενός ειδικού προγράμματος στο «Κοινό Κέντρο Ερευνών (ΚΚΕρ)» με διάθεση πιστώσεων 760 εκατ. EUR.

2.4. 'Οσον αφορά το 6ο ΠΠ της Ευρατόμ, η Επιτροπή προτείνει την υλοποίηση των προγραμματικών της προτάσεων μέσω δύο ειδικών προγραμμάτων:

— ενός ενιαίου ειδικού προγράμματος για τη σχάση και τη σύντηξη, την ασφάλεια ή τη διάθεση των πυρηνικών αποβλήτων με την ονομασία «Πυρηνική Ενέργεια» με συνολικούς πόρους 940 εκατ. EUR,

— ενός ειδικού προγράμματος για τις άμεσες δράσεις του ΚΚΕρ για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, με κοινοτικούς πόρους 290 εκατ. EUR.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1. Η ΕΟΚΕ έχει τη βαθιά πεποίθηση ότι η υλοποίηση του 6ου ΠΠ, μέσω της πλήρους ανάπτυξης των ειδικών προγραμμάτων από τα οποία απαρτίζεται, πρέπει να ενταχθεί πλήρως στον στρατηγικό στόχο που καθορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας και επιβεβαιώθηκε στις Συνόδους Κορυφής της Στοκχόλμης και του Γκέτεμποργκ: να καταστεί η 'Ενωση μέσα στην επόμενη δεκαετία η πλέον ανταγωνιστική βασισμένη στη γνώση οικονομία στον κόσμο, από άποψη βιωσιμότητας, περισσότερης και καλύτερης απασχόλησης και σταθερότερης οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

3.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για την καθυστέρηση της ανταπόκρισης στον εν λόγω στόχο και, ιδιαίτερα, για τα εμπόδια στην εφαρμογή ουσιαστικών συνιστωσών αυτής της στρατηγικής, όπως η υιοθέτηση του κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας και ενός διαφανούς και ανταγωνιστικού ευρωπαϊκού συστήματος χορήγησης τέτοιων διπλωμάτων [1] ή η πραγματική έναρξη της Κοινής Επιχείρησης Galileo [2] και η ταχύτερη πρόοδος της απόφασης για το σχέδιο ITER. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, εξάλλου, ότι η βελτιστοποίηση του οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου της κοινοτικής δράσης έρευνας και καινοτομίας απαιτεί ένα πλαίσιο περισσότερο επιθετικό απέναντι στις τεχνολογικές προκλήσεις και ότι θα πρέπει να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο η ικανότητα ενεργοποίησης όλων των υφιστάμενων ή δυνητικών δυνάμεων με τη διεύρυνση της βάσης των ανθρώπινων, ακαδημαϊκών, βιομηχανικών και χρηματοοικονομικών πόρων του ευρωπαϊκού επιστημονικού και τεχνολογικού συστήματος.

3.3. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη θέση σε εφαρμογή της κοινής θέσης του Συμβουλίου, που «υποδηλώνει σε μεγάλο βαθμό σύγκλιση των θέσεων του Συμβουλίου τόσο προς τις θέσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσο και προς εκείνες της Επιτροπής» [3], ελπίζοντας στην ταχεία υιοθέτηση του 6ου ΠΠ και, κατ' επέκταση, και των ειδικών προγραμμάτων εφαρμογής του, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή, παράλληλα με την οριστική υιοθέτηση των κανόνων συμμετοχής [4], και η θέση σε εφαρμογή των κοινοτικών δράσεων ΕΤΑ&Ε την κατάλληλη στιγμή και με τον κατάλληλο τρόπο που απαιτεί η ανάπτυξη και εφαρμογή τους, χωρίς να διασπαστεί η συνέχεια με το 5ο ΠΠ.

---

(1) ΕΕ C 155 της 29.5.2001.
(2) ΕΕ C 48 της 21.2.2002.
(3) Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, SEC(2002) 105 τελικό της 30ής Ιανουαρίου 2002, σ. 4.
(4) Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για τους κανόνες συμμετοχής στο 6ο ΠΠ, ΕΕ C 94 της 18.4.2002.

3.4. Η προσέγγιση των ειδικών προγραμμάτων του 6ου ΠΠ όσον αφορά τη διάρθρωσή τους, τα χρηματοδοτικά τους μέσα, το επιστημονικό και τεχνολογικό τους περιεχόμενο και τους τρόπους με τους οποίους τίθενται σε εφαρμογή πρέπει, συνεπώς, κατά την ΕΟΚΕ, να ανταποκρίνεται σαφώς σε αυτήν την πρόκληση:

— όχι μόνον από την άποψη της εσωτερικής ολοκλήρωσης των ερευνητικών προσπαθειών, του διαρθρωτικού αντίκτυπου των γραμμών δράσης, της επικέντρωσης των πόρων σε περιορισμένο αριθμό θεμάτων προτεραιότητας, του προσδιορισμού του ισορροπημένου πλαισίου των παλιών και των νέων μέσων παρέμβασης και της απλοποίησης της εσωτερικής διαχείρισής τους, της μεγαλύτερης οργανωτικής ευελιξίας και αυτονομίας και της συνέχειας της κοινοτικής δράσης έρευνας και καινοτομίας,

— αλλά και από την άποψη της διαφάνειας και της ισότητας πρόσβασης, των κατάλληλων και προκαθορισμένων κριτηρίων επιλογής και αξιολόγησης, του ανοίγματος και της απλοποίησης της πρόσβασης, μιας εύχρηστης προσέγγισης για τους πιθανούς υποψηφίους οποιασδήποτε διάστασης και τύπου, της προβολής του οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου, περισσότερης και ποιοτικότερης απασχόλησης, νέων και τεχνολογικά καινοτόμων επιχειρήσεων, της ολοκλήρωσης και της περαιτέρω ανάπτυξης του διαλόγου μεταξύ της επιστήμης και της κοινωνίας όπως και μεταξύ των πανεπιστημίων και της βιομηχανίας, μιας διεθνούς εξωτερικής διάστασης που η παρουσία της να γίνεται αισθητή και να είναι πιο ορατή στην παγκόσμια σκηνή και να μπορεί να γίνεται αντιληπτή και να προσελκύει επιστημονικές και τεχνολογικές συνεργασίες και συμφωνίες και σε ένα ευρύτερο φάσμα θεματικών και γεωγραφικών πεδίων με βάση το αμοιβαίο συμφέρον και την συνοχή με τις κοινοτικές πολιτικές με τις οποίες έχουν άμεση σχέση.

3.5. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι ο κεντρικός χαρακτήρας της στρατηγικής της Λισαβόνας πρέπει να αντανακλάται πλήρως στην υλοποίηση του 6ου ΠΠ και ότι η συγκεκριμένη υλοποίησή του αποτελεί μία πρόκληση θετικής αλλαγής τόσο από την άποψη ότι θα συμβάλει στην υλοποίηση ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας που θα είναι σε θέση να συγκεντρώσει στην ευρωπαϊκή ήπειρο έναν όλο και μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων κάθε διάστασης στην οδό προς την αριστεία και την κοινωνία της γνώσης, όσο και από την άποψη ότι θα οδηγήσει στην διάρθρωση ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας που θα είναι σε θέση να προσελκύσει στην ήπειρό μας την ικανότητα αριστείας και την ειδημοσύνη του υπόλοιπου κόσμου.

3.6. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει σχετικά ότι, για να έχει επιτυχία η κοινοτική δράση, είναι απαραίτητο να αποφευχθεί ο κίνδυνος να μην αντανακλά η προσέγγιση των προγραμμάτων εφαρμογής του 6ου ΠΠ επαρκώς τις πτυχές αυτές, ώστε να καταστήσει δυνατή, αφενός, την απαραίτητη υψηλή συγκέντρωση περισσότερων και νέων αντικειμένων έρευνας και καινοτομίας στο εσωτερικό της Ευρώπης και, αφετέρου, την προσέλκυση νέων θεμάτων και ικανοτήτων στους τομείς αυτούς από το εξωτερικό, θυσιάζοντας από την άλλη πλευρά υπέρ των απαιτήσεων της ολοκλήρωσης και της κρίσιμης μάζας, υπέρ της οργανωτικής ευελιξίας και αυτονομίας και υπέρ της απλοποίησης της εσωτερικής διαχείρισης τις θεμελιώδεις αρχές της διαφάνειας και της ισότητας στην πρόσβαση, της βεβαιότητας και της ομοιογένειας των κριτηρίων επιλεξιμότητας, επιλογής και αξιολόγησης, της σαφήνειας και της μοναδικότητας των σημείων αναφοράς και της εύχρηστης προσέγγισης και, τέλος, της προβολής του κοινωνικού και οικονομικού αντίκτυπου των δράσεων έρευνας και καινοτομίας.

3.7. Όπως είχε την ευκαιρία να αναπτύξει στις γνωμοδοτήσεις της για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας, για την αξιολόγηση του αντίκτυπου του 5ου ΠΠ στο 6ο ΠΠ και για τις προτάσεις του 6ου ΠΠ, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει, ιδιαίτερα, ότι πρέπει ακόμη να υπάρξει μέριμνα για:

— τη διασφάλιση της συνέχειας και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων που συνδέονται με την καθιέρωση νέων δομών και μέσων που δεν έχουν δοκιμαστεί,

— την παράλληλη εφαρμογή στο 6ο ΠΠ των υφιστάμενων και των νέων προτεινόμενων μέσων ως μέσων που προσφέρονται για επιλογή στους υποψηφίους κάθε διαγωνισμού,

— την αποφυγή κλειστών κύκλων, διακρίσεων και ανισοτήτων σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στους «διαγωνισμούς» και τη διαφάνεια ως προς τα προκαθορισμένα κριτήρια επιλογής και αξιολόγησης,

— τη στήριξη των νέων μέσων με συνοδευτικά μέτρα (καθοδήγηση εκτός Επιτροπής) για τη διδασκαλία, την κατάρτιση και τις μελέτες σκοπιμότητας/διερευνητικές μελέτες, μέσω της κατάρτισης εξωτερικών εκπαιδευτών που θα μπορούν να στηρίζουν τα επιμέρους σχέδια με βάση τα νέα μέσα,

— την αποφυγή της γενικότερης αύξησης των γραφειοκρατικών διαδικασιών και τη μείωση του κόστους και των επιβαρύνσεων διαχείρισης των σχεδίων,

— τη διατήρηση των δραστηριοτήτων βασικής έρευνας ως πηγής νέων ιδεών και των συνακόλουθων τεχνολογιών και των δραστηριοτήτων εφαρμοσμένης έρευνας και καινοτομίας για την προαγωγή μιας γενικής διαδικασίας αλληλεπίδρασης· την αποτελεσματική και υπεύθυνη χρηματοοικονομική διαχείριση,

— την υλοποίηση ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας ανοιχτού στη συνεργασία με τις συνδεδεμένες και άλλες τρίτες χώρες σε κοινά σχέδια έρευνας με γνώμονα το αμοιβαίο συμφέρον και σε ευρύτερο φάσμα καλυπτόμενων περιοχών, που θα συμπεριλαμβάνουν τη Λατινική Αμερική, την Ασία, τις χώρες ΑΚΕ και τη Νότια Αφρική. Η συνεργασία με τις βιομηχανικές χώρες και ειδικότερα με τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, τον Καναδά και την Αυστραλία πρέπει να ενθαρρυνθεί στη βάση αμοιβαίων ανοιγμάτων και συμφερόντων,

— την ενίσχυση και επέκταση της συμμετοχής των ΜΜΕ στο 6ο ΠΠ πέραν του σημερινού ποσοστού του 20-22 %, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Χάρτη των Μικρών Επιχειρήσεων [1], και ιδιαίτερα των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων με παραδοσιακές δραστηριότητες και ενδιάμεση τεχνολογία, μέσω μιας ενεργού πολιτικής ευαισθητοποίησης και διαβούλευσης για την πλήρη αξιοποίηση των ικανοτήτων τους τόσο στην υποβολή προτάσεων στις θεματικές προτεραιότητες όσο και στο πλαίσιο της βραχυπρόθεσμης προοδευτικής έρευνας που βασίζεται σε μία προσέγγιση που ξεκινά από τη βάση,

[1] ΕΕ C 48 της 21.2.2002.

— την ενθάρρυνση όλων των πηγών καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των παραδοσιακών, με την παροχή σημαντικού τμήματος των πόρων που προβλέπονται για τις ΜΜΕ στις θεματικές προτεραιότητες, μέσω ευέλικτων μέσων συμμετοχής,

— τον προσανατολισμό των δράσεων κινητικότητας προς τη μεγαλύτερη αλληλεπίδραση μεταξύ ακαδημαϊκών και επιχειρηματικών κύκλων, την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας, την πλήρη συμμετοχή των υποψήφιων χωρών και την αύξηση της διεθνούς συνεργασίας,

— την εξασφάλιση μεγαλύτερης αλληλεπίδρασης μεταξύ έρευνας και καινοτομίας μέσω δράσεων επικεντρωμένων στη σύσταση και τον εξορθολογισμό δικτύων, σε δραστηριότητες οικονομικής και τεχνολογικής νοημοσύνης, σε νέες πρωτοβουλίες ΕΤΑ για τις περιφέρειες και στην περιφερειακή διάσταση των νέων μέσων,

— την ενίσχυση του στρατηγικού διοργανικού ρόλου του ΚΚΕρ ως βοήθειας στους υπευθύνους για τη λήψη αποφάσεων προς το συμφέρον της ασφάλειας των πολιτών και ως ουδέτερης επιστημονικής και τεχνολογικής βάσης αναφοράς για τις πολιτικές και τα κοινοτικά όργανα και για την ίδια την ΕΟΚΕ,

— τη δημιουργία δικτύων στρατηγικών πληροφοριών για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της ποιότητας, της αριστείας και της ανάπτυξης νέων προοπτικών για τη διαφανή και έμπρακτη προετοιμασία του 7ου ΠΠ,

— την ενίσχυση του προγράμματος Ευρατόμ για μια ασφαλέστερη πυρηνική ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών που σχετίζονται με την παραγωγή, τη μεταφορά και την αποθήκευση των πυρηνικών αποβλήτων και με την ανάπτυξη της σύντηξης.

3.8. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί μέχρι σήμερα για την ανάπτυξη μιας επιθετικής στρατηγικής με στόχο τη χάραξη μιας δυναμικής και συνεκτικής κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής έρευνας και τεχνολογίας ως κεντρικού στοιχείου μιας ανταγωνιστικής κοινωνίας που βασίζεται στη γνώση, θα πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω συγκεκριμένες προσπάθειες προς αυτή την κατεύθυνση, με τη δημιουργία ενός πραγματικά ολοκληρωμένου χώρου μέσω μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής έρευνας-εκπαίδευσης, του εκσυγχρονισμού των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις των διαδικασιών αλληλεπίδρασης της καινοτομίας, της προώθησης της εισαγωγής στην αγορά των αποτελεσμάτων της δημόσιας έρευνας, της καλύτερης δικτύωσης βιομηχανικού και ακαδημαϊκού κόσμου, της συνεργασίας ιδιωτικού-δημόσιου τομέα και της στήριξης της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού συστήματος παροχής υπηρεσιών στην καινοτομία.

3.9. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, μία επιθετική στρατηγική δεν πρέπει μόνο να ενισχύσει την επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη, αλλά και να αναπτύξει συμπληρωματικά μέτρα που θα συνοδεύουν τις διαρθρωτικές αλλαγές για την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού των νέων ανακαλύψεων και των νέων τεχνολογιών, για να διασφαλιστεί ότι το σύνολο της κοινωνίας θα μπορέσει να συμμετάσχει στα οφέλη που θα προκύψουν και να ελευθερωθεί το σημαντικό καινοτόμο δυναμικό της 'Ενωσης τόσο σε ανθρώπινους πόρους όσο και σε οικονομικά και τεχνολογικά κεφάλαια, με την άρση των διαρθρωτικών, νομικών, φορολογικών, διοικητικών και λειτουργικών εμποδίων και την καθιέρωση των κατάλληλων οικονομικών συνθηκών πλαισίωσης.

3.10. Από την άλλη πλευρά, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει για μία ακόμη φορά την εγκυρότητα της σύστασής της «να οριστεί αύξηση κατά 50 % ως μεσοπρόθεσμος στόχος για την περίοδο μετά το 6ο ΠΠ και να κληθούν τα κράτη μέλη και η βιομηχανία να ενεργήσουν αναλόγως από μέρους τους» [1].

4. Η διάρθρωση της υλοποίησης και το περιεχόμενο των ειδικών προγραμμάτων ΕΚ

4.1. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η διάρθρωση του 6ου ΠΠ ΕΚ πρέπει να πληροί τα κριτήρια της μέγιστης σαφήνειας και διαφάνειας, της συγκέντρωσης και της ισορροπίας, της εσωτερικής και εξωτερικής συνοχής, της δυνατότητας ελέγχου, της ευκρίνειας και της δυνατότητας πρόσβασης και να ενσωματώνεται πλήρως στην επιθετική στρατηγική για έναν Ολοκληρωμένο Χώρο 'Ερευνας και Καινοτομίας όπως περιγράφεται στα σημεία 3.8 και 3.9. αρχίζοντας από τώρα τη χάραξη διαύλων ολοκλήρωσης ως συστατικών στοιχείων για τον επόμενο πολυετή προγραμματισμό.

4.2. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, η διάρθρωση του 6ου ΠΠ ΕΚ θα πρέπει συνεπώς να είναι η ακόλουθη:

— ένα ειδικό πρόγραμμα για δύο ομάδες προτεραιοτήτων: η μία για τα πρωταρχικά θεματικά πεδία μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης έρευνας και η άλλη για τις βραχυπρόθεσμες ειδικές δραστηριότητες προτεραιότητας, με ιδιαίτερη γραμμή του προϋπολογισμού για την καθεμία,

— ένα ειδικό διαρθρωτικό πρόγραμμα, με τρεις γραμμές προϋπολογισμού και διαχείρισης: μία για τη διασύνδεση έρευνας και καινοτομίας και τις περιφερειακές ερευνητικές πρωτοβουλίες, μία για την κινητικότητα των ερευνητών και μια για τις υποδομές της έρευνας,

— ένα ειδικό πρόγραμμα για τον συντονισμό και τη συνεκτική ανάπτυξη των ερευνητικών δραστηριοτήτων μεταξύ των διαφόρων επιπέδων του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας, τις σχέσεις επιστήμης/κοινωνίας, την ισορροπία μεταξύ των φύλων και την κατανεμημένη στρατηγική ευφυΐα,

— ένα ειδικό πρόγραμμα αφιερωμένο στο ΚΚΕρ-ΕΚ.

5. Πρώτο ειδικό πρόγραμμα: Ολοκλήρωση και ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας

Κατά την ΕΟΚΕ, το πρώτο ειδικό πρόγραμμα θα πρέπει να διαρθρωθεί ως εξής:

---

[1] ΕΕ C 260 της 17ης Σεπτεμβρίου 2001, σημείο 4.1.1.1.

5.1. *Μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες θεματικές προτεραιότητες έρευνας*

5.1.1. Α) για τη διατήρηση, τη βελτίωση και την ασφάλεια των θεμελίων των συνθηκών διαβίωσής μας και των πόρων τους:

5.1.1.1. ειδική γραμμή του προϋπολογισμού για τη γονιδιωματική και τις βιοτεχνολογίες του τομέα της υγείας, που θα περιλαμβάνει δύο ξεχωριστά πεδία:

α) την εξελιγμένη γονιδιωματική και τις εφαρμογές της στην υγεία (γονιδιακή και πρωτεϊνική έκφραση, διαρθρωτική γονιδιωματική, συγκριτική γονιδιωματική και γονιδιωματική των πληθυσμών, βιοπληροφορική, διεπιστημονική προσέγγιση της λειτουργικής γονιδιωματικής για την κατανόηση των θεμελιωδών βιολογικών διεργασιών, εφαρμογές των γνώσεων και των τεχνολογιών στην γονιδιωματική και τη βιοτεχνολογία στον τομέα της υγείας, τεχνολογικά σχέδια για την ενίσχυση της προόδου σε ό,τι αφορά τα νέα μέσα διάγνωσης, πρόληψης και θεραπείας),

β) την καταπολέμηση των σημαντικότερων ασθενειών (καταπολέμηση των καρδιοαγγειακών νόσων, του διαβήτη και των σπανίων νόσων, καταπολέμηση της ανθεκτικότητας στα αντιβιοτικά και στα άλλα φάρμακα, μελέτη του εγκεφάλου, νόσοι του νευρικού συστήματος, μελέτη της εξέλιξης του ανθρώπου και της διαδικασίας γήρανσης, καταπολέμηση του καρκίνου, των μεταδοτικών ασθενειών που συνδέονται με την φτώχεια όπως ο ιός HIV και η φυματίωση, καταπολέμηση της ελονοσίας).

5.1.1.1.1. Η ΕΟΚΕ συνιστά να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση μεταξύ των προτεραιοτήτων της έρευνας στις πτυχές της βιοασφάλειας και της βιοεπαγρύπνησης, όπως επισημαίνεται στη γνωμοδότησή της για τη «Στρατηγική θεώρηση των βιοεπιστημών και της βιοτεχνολογίας» [1], και εκφράζει την ικανοποίησή της για την δήλωση που καταχωρήθηκε στα πρακτικά της Επιτροπής με θέμα τις πτυχές της βιοηθικής, η οποία διατυπώθηκε με την ευκαιρία του Συμβουλίου Έρευνας της 10ης Δεκεμβρίου 2001. Εξάλλου, θα ήταν σκόπιμο να συμπεριληφθούν με περισσότερα στοιχεία, αφενός, οι βιοϊατρικές τεχνολογίες και, αφετέρου, οι εκφυλιστικές νόσοι. Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμη την εισαγωγή στο β) του θέματος των αλλεργιών που δεν προέρχονται από τροφές καθώς και των ρευματικών παθήσεων.

5.1.1.2. ειδική γραμμή του προϋπολογισμού για την ενέργεια, τις μεταφορές, την βιώσιμη ανάπτυξη και τις παγκόσμιες αλλαγές:

α) Βιώσιμα συστήματα ενέργειας [2]: 1) δραστηριότητες με βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις: καθαρή ενέργεια, ιδιαίτερα ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενσωμάτωσή τους στο σύστημα ενέργειας συμπεριλαμβανομένης της αποθήκευσης, διανομής και χρήσης· οικονομίες ενέργειας και ενεργειακή αποτελεσματικότητα, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την χρήση ανανεώσιμων πρώτων υλών· υποκατάστατα καυσίμων, 2) δραστηριότητες με μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις: στοιχεία καυσίμων, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμογών τους· νέες τεχνολογίες για τους φορείς ενέργειας, μεταφορά και αποθήκευση ενέργειας και, ιδιαίτερα, υδρογόνου· νέες έννοιες και τεχνολογικές ανακαλύψεις στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

β) Βιώσιμες χερσαίες μεταφορές: 1) ανάπτυξη συστημάτων και μέσων μεταφοράς που σέβονται το περιβάλλον: νέες τεχνολογίες και νέες έννοιες για όλους τους τύπους χερσαίων, σιδηροδρομικών, οδικών και πλωτών μεταφορών· εξελιγμένες τεχνικές σύλληψης και παραγωγής, 2) ασφαλέστερες, αποτελεσματικότερες και ανταγωνιστικότερες μεταφορές: εξισορρόπηση και ολοκλήρωση των διαφόρων τύπων μεταφορών· οδική και σιδηροδρομική ασφάλεια και ασφάλεια των ποτάμιων μεταφορών, καθώς και καταπολέμηση της κυκλοφοριακής συμφόρησης).

γ) Κλιματικές αλλαγές και οικοσυστήματα (επιπτώσεις και μηχανισμοί της εκπομπής αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου και ατμοσφαιρικοί ρυπογόνοι παράγοντες που επηρεάζουν το κλίμα, μείωση της στοιβάδας του όζοντος και καταβόθρες άνθρακα όπως είναι ο ωκεανός, τα δάση και το έδαφος· κύκλος του νερού, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών που έχουν σχέση με το έδαφος, βιοποικιλία και οικοσυστήματα· στρατηγικές βιώσιμης διαχείρισης του εδάφους, ιδιαίτερα των παράκτιων ζωνών, των γεωργικών γαιών και των δασών· επιχειρησιακές προγνώσεις και μοντελοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των παγκόσμιων συστημάτων παρακολούθησης των κλιματικών αλλαγών του πλανήτη· συμπληρωματικές έρευνες σχετικές με την προσαρμογή των εξελιγμένων μεθόδων εκτίμησης των κινδύνων και των μεθόδων αξιολόγησης της ποιότητας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης και της κατάλληλης προ-τυποποιητικής έρευνας στον τομέα των μετρήσεων και δοκιμών).

5.1.1.2.1. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει με μεγάλη ικανοποίηση ότι έγιναν δεκτές [3] οι υποδείξεις της σε ό,τι αφορά τα θέματα προτεραιότητας «Ενέργεια» και «Μεταφορές», αλλά φρονεί ότι πρέπει να συμπεριληφθεί εκ νέου το θέμα σχετικά με τα συμβατικά καύσιμα ενόψει της προσεχούς αφομοίωσης της Συνθήκης ΕΚΑΧ και συνιστά να επαναδιατυπωθεί η ονομασία τους όπως αναφέρεται πιο πάνω «Ενέργεια και Μεταφορές, Βιώσιμη Ανάπτυξη και Παγκόσμιες Αλλαγές». Επαναλαμβάνει, επίσης, ότι η πτυχή της βιωσιμότητας θα πρέπει να τονιστεί στις αιτιολογικές σκέψεις ως κοινός παράγοντας όλων των θεμάτων των ειδικών προγραμμάτων του 6ου ΠΠ.

5.1.1.3. ειδική γραμμή του προϋπολογισμού για την ποιότητα και την ασφάλεια των τροφίμων, η οποία θα περιλαμβάνει:

— την επιδημιολογία των παθήσεων που συνδέονται με την διατροφή και των αλλεργιών, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων της διατροφής στην υγεία των παιδιών· τους περιβαλλοντικούς κινδύνους για την υγεία που συνδέονται με την διατροφική αλυσίδα· την επίδραση της διατροφής στην υγεία (νέα προϊόντα, προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας, λειτουργικά τρόφιμα, προϊόντα που περιέχουν ΓΤΟ [4], προϊόντα βιοτεχνολογικών εξελίξεων)· διαδικασίες ανιχνευσιμότητας σε όλο το φάσμα της αλυσίδας παραγωγής· μεθόδους ανάλυσης, εντοπισμού και ελέγχου· ασφαλέστερες μεθόδους παραγωγής οι οποίες να σέβονται το περιβάλλον και τρόφιμα πιο υγιεινά· τις επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία των προϊόντων που προορίζονται για τη διατροφή των ζώων και της ιατρικής μεταχείρισης των ζώων· τους περιβαλλοντικούς κινδύνους για την υγεία που συνδέονται με την διατροφική αλυσίδα (χημικοί, βιολογικοί, φυσικοί).

(1) Βλ. γνωμοδότηση ΟΚΕ 1425/2001, ΕΕ C 94 της 18.4.2002 και νέα γνωμοδότηση υπό επεξεργασία.

(2) Η ΕΟΚΕ προετοιμάζει πρόσθετη γνωμοδότηση για την ενεργειακή έρευνα.

(3) ΕΕ C 260 της 17ης Σεπτεμβρίου 2001, παράγραφοι 1.1 και 7.3.2.

(4) Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί.

5.1.1.3.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την έμφαση που δόθηκε στην ποιότητα των τροφίμων παράλληλα με τις θεμελιώδεις πτυχές της ασφάλειας, πράγμα που αυξάνει την προστασία τόσο των καταναλωτών όσο και των παραγωγών. Εξάλλου, δεν μπορεί να μην επισημάνει ότι διάφορες πτυχές αυτών των θεμάτων προτεραιότητας προσφέρονται για επικαλύψεις με το πρώτο θέμα προτεραιότητας, όπως και με την προτεραιότητα 2γ, πράγμα που ενδέχεται να οδηγήσει σε σύγχυση τους πιθανούς συντελεστές. Εν πάση περιπτώσει, το θεματικό πεδίο θα πρέπει να συνδεθεί με τις διάφορες σχετικές δραστηριότητες του ΚΚΕρ και με τις οριζόντιες δραστηριότητες που στηρίζουν τις κοινοτικές πολιτικές, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις κοινές πολιτικές στον τομέα της γεωργίας και της αλιείας. Η ΕΟΚΕ, εξάλλου, όπως έχει επισημάνει στη γνωμοδότησή της για τη «Στρατηγική θεώρηση των βιοεπιστημών και της βιοτεχνολογίας» [1], συνιστά κυρίως την έναρξη νέων ερευνών για ζητήματα που τίθενται όσον αφορά τους ΓΤΟ και να δοθεί προτεραιότητα στις στρατηγικές που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας των τροφίμων. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει να προβλεφθούν σχέδια για τη διευκόλυνση της προσαρμογής των επιχειρήσεων τροφίμων στα νέα πρότυπα ποιότητας, στις νέες ανακαλύψεις και στις νέες τεχνολογίες.

5.1.1.4. ειδική γραμμή του προϋπολογισμού «Πολίτες, δημοκρατία και νέες μορφές διακυβέρνησης/επιστήμη και διακυβέρνηση»:

— Επιπτώσεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της διεύρυνσης της ΕΕ στη διακυβέρνηση και τους πολίτες· διάρθρωση των πεδίων αρμοδιοτήτων και νέες μορφές διακυβέρνησης· θέματα που σχετίζονται με την επίλυση των διαφορών και την αποκατάσταση της ειρήνης και της δικαιοσύνης· νέες μορφές ιθαγένειας και πολιτιστικής ταυτότητας.

5.1.1.4.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντική την ερευνητική αυτή κατεύθυνση των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, φρονεί ωστόσο ότι αυτή θα ήταν σκόπιμο να περιλαμβάνει και τις δράσεις «Επιστήμη και Κοινωνία» που σήμερα περιλαμβάνονται στο δεύτερο ειδικό πρόγραμμα «Δόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας», με το οποίο και συνδέεται στενά, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις πτυχές «Επιστήμη και Διακυβέρνηση», και με το οποίο θα πρέπει, ούτως ή άλλως, να συντονιστεί, ενώ, από την άλλη, θα ήταν σημαντικό να διασυνδεθεί με τις δραστηριότητες του ΚΚΕρ, ιδιαίτερα στον τομέα των τεχνοοικονομικών προοπτικών. Εξάλλου, το θέμα «Κοινωνία που βασίζεται στη γνώση και κοινωνική συνοχή» θα πρέπει να συμπεριληφθεί ρητά, όπως και το θέμα «Επιστήμη και κόσμος της εργασίας και των επιχειρήσεων».

5.1.2. Β) για τη βελτίωση και την προαγωγή των επιστημονικών γνώσεων και της τεχνολογικής ανάπτυξης με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας:

5.1.2.1. ειδική γραμμή του προϋπολογισμού για τις τεχνολογίες της κοινωνίας της πληροφορίας:

— εφαρμοσμένη έρευνα στις ΤΚΠ προκειμένου να επιλυθούν καίρια προβλήματα της κοινωνίας και της οικονομίας: τεχνολογίες που αποβλέπουν στην εδραίωση ενός κλίματος εμπιστοσύνης και ασφάλειας· έρευνα που αποσκοπεί την επίλυση προβλημάτων που αντιμετωπίζει η κοινωνία· έρευνα που αποσκοπεί στην επίλυση προβλημάτων που συνδέονται με την οικονομική δραστηριότητα και την εργασία· επίλυση σύνθετων προβλημάτων του τομέα της επιστήμης, της μηχανολογίας, της οικονομικής δραστηριότητας και, γενικότερα, της κοινωνίας,

— τεχνολογίες που έχουν σχέση με την επικοινωνία, την επεξεργασία των πληροφοριών και τους υπολογιστές: τεχνολογίες στον τομέα της επικοινωνίας και των δικτύων, τεχνολογίες των υπολογιστών, ένθετα συστήματα και κατανεμημένα συστήματα,

— συστατικά και μικροσυστήματα: μικρο-, νάνο- και οπτικοηλεκτρονική· μικρο-, νανοτεχνολογίες, μικροσυστήματα και οθόνες,

— τεχνολογίες των γνώσεων και των διεπαφών: τεχνολογίες των γνώσεων και ψηφιακό περιεχόμενο· ευφυείς διεπαφές και επιφάνειες.

5.1.2.1.1. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει μία διαφορετική διάρθρωση των εν λόγω θεμάτων προτεραιότητας, η οποία, αφενός, προσανατολίζεται σε σημαντικό βαθμό προς την επίλυση προβλημάτων και, αφετέρου, ευνοεί τις τεχνολογίες εκείνες ορισμένες πλευρές των οποίων απαντώνται και στην προτεραιότητα 6. Διερωτάται, συνεπώς, μήπως θα ήταν απαραίτητη μεγαλύτερη σαφήνεια, προκειμένου να παρασχεθεί συγκεκριμένος προσανατολισμός στους πιθανούς υποψηφίους: η διάρθρωση που έχει υιοθετηθεί στην κοινή θέση φαίνεται να είναι πιο σαφής. Κατά την ΕΟΚΕ, η έρευνα που αφορά την ψηφιακή ασφάλεια θα πρέπει να προβάλλεται περισσότερο.

5.1.2.2. ειδική γραμμή του προϋπολογισμού για τις νανοτεχνολογίες και τις νανοεπιστήμες, τα πολυλειτουργικά υλικά που βασίζονται στη γνώση, τις νέες διεργασίες και διατάξεις παραγωγής:

— νανοτεχνολογίες και νανοεπιστήμες: μακροπρόθεσμη πολυτομεακή έρευνα για την κατανόηση των φαινομένων, έλεγχος των διαδικασιών και ανάπτυξη ερευνητικών μέσων· νανοβιοτεχνολογίες· τεχνικές νανομηχανικής για τη δημιουργία υλικών και συστατικών· ανάπτυξη μηχανισμών και μέσων χειρισμού και ελέγχου· εφαρμογές σε τομείς όπως η υγεία, η χημεία, η ενέργεια, η οπτική και το περιβάλλον,

— πολυλειτουργικά υλικά βασιζόμενα στη γνώση: ανάπτυξη των βασικών γνώσεων· τεχνολογίες που έχουν σχέση με την παραγωγή, μεταποίηση και επεξεργασία υλικών πολλαπλής λειτουργίας που βασίζονται στην γνώση και βιοϋλικά· μηχανική για την ανάπτυξη των υλικών,

— νέες διεργασίες και διατάξεις παραγωγής: ανάπτυξη νέων ευέλικτων και «έξυπνων» διαδικασιών και συστημάτων κατασκευής· συστημική έρευνα και έλεγχος των κινδύνων· βελτιστοποίηση του κύκλου ζωής των βιομηχανικών συστημάτων, προϊόντων και υπηρεσιών (με τη βοήθεια υβριδικών τεχνολογιών και νέων οργανωτικών διαρθρώσεων).

5.1.2.2.1. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι έρευνες για την ασφάλεια των προϊόντων και των υλικών θα πρέπει να προβάλλονται σαφώς. Εξάλλου, κατά την ΕΟΚΕ, θα ήταν σκόπιμο μεταξύ των θεμάτων να συμπεριληφθούν οι υπερμοριακές αρχιτεκτονικές και τα μακρομόρια, όπως αναφέρεται στην Κοινή Θέση του Συμβουλίου, π.χ. η χειρουργική ρομποτική που κατευθύνεται μέσω εικόνων και η νανο- και μικρορομποτική.

[1] Βλ. γνωμοδότηση ΟΚΕ 192/ 2002, ΕΕ C 94 της 18.4.2002.

5.1.2.3. ειδική γραμμή του προϋπολογισμού για την αεροναυπηγική και το διάστημα:

— Αεροναυπηγική: ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας· περιορισμός του περιβαλλοντικού αντίκτυπου της ηχορύπανσης και των εκπομπών αερίων των κινητήρων· ενίσχυση της ασφάλειας των αεροσκαφών· αύξηση της ικανότητας εκμετάλλευσης και βελτίωση της ασφάλειας των αερομεταφορών· διάστημα: Galileo· ΠΠΠΑ.

5.1.2.3.1. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των ερευνών που σχετίζονται με το πρόγραμμα Galileo και προωθήθηκαν σε στενή συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος (ΕΟΔ), στον οποίο θα πρέπει να ανατεθεί ο κατάλληλος ρόλος λόγω των σημαντικών επιπτώσεων που το εν λόγω πρόγραμμα θα έχει στην ανταγωνιστικότητα πολλών τομέων της οικονομίας και της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Εξάλλου, σε ό,τι αφορά την αεροναυπηγική, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να συμπεριληφθούν ρητά όλα τα υπό συζήτηση αεροσκάφη της πολιτικής αεροπορίας, σύμφωνα με τις αποφάσεις που το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο έλαβαν κατά την πρώτη ανάγνωση, με στόχο να διασφαλιστούν οι αρμοδιότητες και οι γνώσεις σημαντικών ευρωπαϊκών βιομηχανικών τομέων που υπόκεινται σε έντονο διεθνή ανταγωνισμό και να συμμετάσχει στις σχετικές προσπάθειες μεγάλος αριθμός ατόμων.

5.2. *Ειδικές οριζόντιες, βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες δραστηριότητες προτεραιότητας:*

5.2.1. στήριξη των κοινοτικών πολιτικών και πρόβλεψη των επιστημονικών και τεχνολογικών αναγκών:

— Έρευνα με στόχο την στήριξη των πολιτικών: βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων στην Ευρώπη· διασφάλιση της υγείας, της ασφάλειας και του μέλλοντος των Ευρωπαίων· ενίσχυση του οικονομικού δυναμικού και της συνοχής σε μία διευρυμένη και πιο ολοκληρωμένη Ευρώπη.

— Έρευνα για την διερεύνηση νέων, αναδυόμενων, επιστημονικών και τεχνολογικών προβληματικών.

5.2.1.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τους στόχους που διατυπώθηκαν σε ό,τι αφορά τη στήριξη των κοινών πολιτικών γεωργίας και αλιείας, της κοινής πολιτικής μεταφορών, των περιβαλλοντικών και ενεργειακών πολιτικών και των άλλων πολιτικών, καθώς και με τους στόχους της κοινοτικής πολιτικής που έθεσαν τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια. Φρονεί ότι, σε ό,τι αφορά την διερεύνηση νέων αναδυόμενων οριακών τεχνολογιών, ιδιαίτερα στα πεδία που άπτονται πολλών θεμάτων και τομέων, είναι σημαντικό η επιλογή τους στο πλαίσιο του πολυετούς προγραμματισμού να γίνει κατά τρόπο διαφανή, λαμβάνοντας απόλυτα υπόψη τις γνωμοδοτήσεις που εξέδωσαν οι Ευρωπαϊκές Ομάδες Διαβούλευσης και οι οποίες πρέπει να συνοδεύσουν την ανάπτυξη των θεμάτων προτεραιότητας του ΠΠ, τις γνωμοδοτήσεις των επιτροπών (και υποεπιτροπών) διαχείρισης των ειδικών προγραμμάτων, όπως καθώς και του οργανισμού EURAB. Οι σχετικές δραστηριότητες πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο μεμονωμένης έκθεσης δραστηριοτήτων — στην οποία να συμπεριλαμβάνεται και η ανάλυση προοπτικών του ΙΤΠ της Σεβίλλης και η σύνοψη των δραστηριοτήτων της Κατανεμημένης Στρατηγικής Ευφυΐας — η οποία να υποβάλλεται ανά έτος στο ΕΚ, το Συμβούλιο και την ΕΟΚΕ, ενόψει επίσης της προετοιμασίας των μελλοντικών προσανατολισμών της κοινοτικής δράσης στον τομέα ΕΤΕΑ.

5.2.2. Έρευνα και αυξητική καινοτομία για τις ΜΜΕ, για τις συνεργασίες ΜΜΕ- ερευνητικών κέντρων-πανεπιστημίων, για τις ομάδες και οργανώσεις εργοδοτών και επαγγελματιών συλλογικής έρευνας, για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας, για τη δημιουργία νέων καινοτόμων δικτύων ΜΜΕ.

5.2.2.1. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι οι οριζόντιες δραστηριότητες με συμμετοχή ΜΜΕ πρέπει να εξακολουθήσουν να προστίθενται στο ελάχιστο ποσοστό του 15 % των δραστηριοτήτων των πεδίων προτεραιότητας που προορίζονται για τις ΜΜΕ με βάση το πρώτο ειδικό πρόγραμμα. Υποστηρίζει με ιδιαίτερη έμφαση ότι οι οριζόντιες δραστηριότητες «εκ των κάτω προς τα άνω» στο ελεύθερο τμήμα πρέπει να διασφαλίζουν μία κρίσιμη μάζα χρηματοοικονομικών πόρων, επιπλέον του 50 % του επιπέδου που διατέθηκε κατά την πρώτη ανάγνωση. Οι κανόνες συμμετοχής στα έργα συλλογικής έρευνας και ερευνητικής συνεργασίας πρέπει να επιτρέψουν τη διασφάλιση μιας ολοένα μεγαλύτερης συμμετοχής, των μικρών επιχειρήσεων, ακόμη και μέσω ενδιάμεσων οργανισμών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο όπως βιομηχανικές και επαγγελματικές ενώσεις, βιοτεχνικά και εμπορικά επιμελητήρια, τόσο στις οριζόντιες δραστηριότητες όσο και στις δραστηριότητες θεματικού χαρακτήρα και να παραπέμπουν στην σχετική γνωμοδότηση που υιοθέτησε η ΕΟΚΕ [1].

5.2.3. Διεθνής συνεργασία με δράσεις αμοιβαίου συμφέροντος, οι οποίες να ανταποκρίνονται στις οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες ομάδων προερχόμενων από τρίτες χώρες.

5.2.3.1. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι διεθνείς δραστηριότητες συνεργασίας έχουν ουσιαστική σημασία για την υλοποίηση ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας, ο οποίος να είναι ελκυστικός και ανοικτός και σε θέση να συγκεντρώνει ανθρώπινους και χρηματοοικονομικούς πόρους όχι μόνον από το εσωτερικό, αλλά και από το εξωτερικό υπέρ του στόχου της οικοδόμησης μιας ευρωπαϊκής κοινωνίας που να βασίζεται στη γνώση και να είναι πρωτοπόρος, σε διεθνή κλίμακα, της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Υπενθυμίζει ότι στις δραστηριότητες διεθνούς συνεργασίας περιλαμβάνονται δύο γραμμές δράσης ισοδύναμης κρίσιμης μάζας, η μία στο πλαίσιο των θεματικών προτεραιοτήτων και η άλλη στο πλαίσιο των οριζόντιων δραστηριοτήτων: η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι απαραίτητο οι δύο αυτές δράσεις να συντονιστούν κατά τρόπο ενιαίο και η ευθύνη του συντονισμού τους να είναι δυνατόν να αναγνωρίζεται με σαφήνεια στο εσωτερικό αλλά κυρίως και στο εξωτερικό της Ένωσης.

5.2.3.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με ιδιαίτερη έμφαση ότι είναι απαραίτητο η διεθνής διάσταση της ευρωπαϊκής πολιτικής έρευνας να χαρακτηρίζεται από σαφήνεια και διαφάνεια και προτείνει εκ νέου οι οριζόντιες δραστηριότητες διεθνούς συνεργασίας να προβλέπουν τη συμμετοχή των ακόλουθων ομάδων από τρίτες χώρες: Μεσόγειος και Βαλκάνια, Λατινική Αμερική και Ασιατικές χώρες, χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, χώρες ΑΚΕ και Νότιος Αφρική. Όσον αφορά τις βιομηχανικές χώρες όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και η Αυστραλία. θα πρέπει να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή στη βάση πραγματικού ανοίγματος και αμοιβαίου συμφέροντος.

---

[1] Βλ. γνωμοδότηση ΟΚΕ 185/2002, ΕΕ C 94 της 18.4.2002.

5.2.3.3. Κατά την ΕΟΚΕ, θα πρέπει να προβλεφθούν ειδικοί μηχανισμοί προκειμένου να διευκολυνθεί η διεθνής συνεργασία για τις ΜΜΕ και τα ερευνητικά κέντρα περιορισμένων διαστάσεων (όπως η CRAFT International: Κοινή Ερευνητική Δράση για την Τεχνολογία). Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των προκαθορισμένων σχεδίων που διαθέτουν αυτόματους μηχανισμούς οι οποίοι επιτρέπουν την αποτελεσματική συνεργία μεταξύ της θέσης σε εφαρμογή και της λειτουργίας της δράσης διεθνούς επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας και των κοινοτικών προγραμμάτων συνεργασίας και τεχνικής στήριξης που αναφέρονται στις χώρες αυτές, προκειμένου να διασφαλιστεί, επίσης, η συνοχή και ορατότητα της εξωτερικής προβολής των πολιτικών της 'Ενωσης.

6. **Δεύτερο ειδικό πρόγραμμα: Δόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας**

'Ενα δεύτερο ειδικό πρόγραμμα θα πρέπει να αφιερωθεί στις διαρθρωτικές πτυχές του ΠΠ στην οπτική της υλοποίησης του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και καινοτομίας, σύμφωνα με τα ακόλουθα τρία σχετικά άρθρα του προϋπολογισμού:

6.1. διασύνδεση έρευνας/καινοτομίας και περιφερειακές πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας· για να συντονιστούν και βελτιωθούν οι διάφορες τυπολογίες των σημερινών και μελλοντικών δικτύων· για τη δημιουργία εθνικών/περιφερειακών CORDIS σε δίκτυο με τα ευρωπαϊκά CORDIS· για να ενισχυθούν οι υπηρεσίες οικονομικής και τεχνολογικής ευφυΐας· για τη βελτιστοποίηση των ροών κεφαλαίου κίνδυνου προς την καινοτομία στην αγορά του ευρώ· για να ενισχυθούν οι διαρθρώσεις και τα διαπεριφερειακά δίκτυα με μέσα που να αξιοποιούν ολοκληρωμένα διαπεριφερειακά προγράμματα και δίκτυα αριστείας· για να συντονιστούν οι δραστηριότητες καινοτομίας και διάδοσης των ολοκληρωμένων θεματικών έργων και των δικτύων αριστείας· για να αναπτυχθούν σχέδια συγκριτικής αξιολόγησης και χάραξης οδικών χαρτών σε περιφερειακή κλίμακα· για να παρασχεθεί βοήθεια στις μονάδες μικρού μεγέθους όσον αφορά την εκπόνηση και διαχείριση ευρωπαϊκών σχεδίων έρευνας, για να υποστηριχθεί η συγκρότηση συστημάτων GRID μεταξύ επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων σε περιφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο ακόμη και με τις γειτονικές με την ένωση περιοχές· για μια κοινή ενεργοποίηση των δράσεων Ε&ΤΑ με τα διαρθρωτικά ταμεία με τα άλλα αντίστοιχα μέσα συνεργασίας και χρηματοδότησης, ιδιαίτερα η πρωτοβουλία 2000, η ΕΤΕ και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων.

6.1.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που οι δημοσιονομικοί πόροι του προϋπολογισμού είναι κατώτεροι από αυτούς που αναφέρονται στο προηγούμενο πρόγραμμα πλαίσιο και θεωρεί ότι θα πρέπει να αυξηθούν. Επαναλαμβάνει, για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας και Καινοτομίας, το βασικό ρόλο που διαδραματίζουν οι δραστηριότητες καινοτομίας και οι περιφερειακές και διαπεριφερειακές πρωτοβουλίες ενόψει της διαδικασίας της Λισαβόνας προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ευρωπαϊκό παράδοξο της καινοτομίας. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει επίσης τη σημασία των μέσων που παρέχονται για τα διαπεριφερειακά ολοκληρωμένα έργα και τα δίκτυα αριστείας, καθώς και τη σημασία των μέτρων καθοδήγησης κυρίως για τις μικρές μονάδες και των προκαθορισμένων σχεδίων ενεργοποίησης από κοινού με τις κοινοτικές παρεμβάσεις για την καινοτομία και την περιφερειακή ανάπτυξη.

6.1.2. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της δράσης σχετικά με τις ευφυείς οικονομικές και τεχνολογικές υπηρεσίες και ελπίζει να αυξηθεί η χρηματοδότησή τους.

6.2. Κινητικότητα των ανθρώπινων πόρων που περιλαμβάνει: ανταλλαγές μεταξύ ακαδημαϊκού και βιομηχανικού κόσμου, καθώς και μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών ερευνητικών κέντρων, υποστήριξη σε μεμονωμένους ερευνητές, προώθηση της αριστείας, επανόδους και επανεντάξεις, υποστήριξη των νέων ερευνητών και ισότητα των φύλων. Ιδιαίτερα:

— Δράσεις που αφορούν τον φορέα υποδοχής: δίκτυα ερευνητικής κατάρτισης «Μαρία Κιουρί», υποτροφίες υποδοχής «Μαρία Κιουρί» για την κατάρτιση νέων ερευνητών, υποτροφίες υποδοχής «Μαρία Κιουρί» για τη μεταφορά γνώσεων, διαλέξεις και επιμορφωτικά μαθήματα «Μαρία Κιουρί».

— Ατομικές δράσεις: Ευρωπαϊκές υποτροφίες «Μαρία Κιουρί» για ερευνητές της ΕΕ και των συνδεδεμένων χωρών, διεθνείς υποτροφίες εξωτερικού «Μαρία Κιουρί» για ερευνητές της ΕΕ και των συνδεδεμένων χωρών, διεθνείς υποτροφίες εσωτερικού «Μαρία Κιουρί» για ερευνητές τρίτων χωρών.

— Προώθηση και αναγνώριση της αριστείας: πριμοδοτήσεις αριστείας «Μαρία Κιουρί» για την ανάπτυξη ερευνητικού προγράμματος, βραβεία αριστείας για την αναγνώριση των ερευνητών, έδρες «Μαρία Κιουρί»

— Μηχανισμοί επανόδου και επανένταξης: βραβεία επανόδου και επανένταξης, στο επάγγελμα και στη χώρα ή στην περιοχή προέλευσης, σε ερευνητές της ΕΕ και των συνδεδεμένων χωρών είτε για όσους επωφελήθηκαν υποτροφίας «Μαρία Κιουρί» στην Ευρώπη είτε για όσους έχουν διεξαγάγει έρευνα εκτός Ευρώπης.

— Πρωτοβουλίες συνεργίας με εθνικά και περιφερειακά προγράμματα, μεταξύ άλλων με την «υποστήριξη της εγγύτητας» προς τους ερευνητές και την «υποστήριξη της δικτύωσης» και με «διαφορετικές μεθόδους διαχείρισης» δομών σε εθνικό και σε περιφερειακό επίπεδο

— Υποστήριξη των δράσεων κατάρτισης σε άλλες δραστηριότητες του ΠΠ όσον αφορά την ενίσχυση των κριτηρίων κοινής αξιολόγησης και επιλογής και την προώθηση κοινής προσέγγισης των δραστηριοτήτων.

6.2.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί τη δραστηριότητα της κατάρτισης και της κινητικότητας των επιστημονικών και τεχνολογικών ανθρώπινων πόρων θεμελιώδη για την Ευρώπη και για το λόγο αυτό εκφράζει την ικανοποίησή της για τους χρηματοοικονομικούς πόρους που προβλέπονται στη γραμμή του προϋπολογισμού. Θεωρεί εξάλλου, ότι ένα σημαντικό τμήμα των πόρων αυτών (τουλάχιστον το ένα τρίτο) θα πρέπει να συνδέεται πιο άμεσα με τις θεματικές προτεραιότητες του ΠΠ, ότι η (αμφίδρομη) αλληλεπίδραση του ακαδημαϊκού με τον βιομηχανικό κόσμο θα πρέπει να έχει ύψιστη προτεραιότητα τόσο από πλευράς κρίσιμης μάζας των δημοσιονομικών πόρων όσο και από πλευράς ανάπτυξης των δραστηριοτήτων, ότι η διαχείριση των πόρων πρέπει να είναι όσο το δυνατό περισσότερο αποκεντρωμένη, απαλλαγμένη από

γραφειοκρατικά εμπόδια, γρήγορη και κοντά στον τελικό χρήστη, ότι πρέπει να ενσωματωθεί μία ερευνητική δράση για τα εμπόδια διοικητικής, φορολογικής ή κοινωνικής φύσεως, τα οποία παρακωλύουν την ενδοευρωπαϊκή κινητικότητα των επιστημόνων, των μηχανολόγων και των ερευνητών, για τη στήριξη των μηχανισμών καταπολέμησης αυτών των εμποδίων που έχει αποφασίσει το Συμβούλιο και για τη δημιουργία ενός πλαισίου σταδιοδρομίας για τα επαγγέλματα αυτά αποδεκτού σε ολόκληρη την Ευρώπη, τόσο από τους βιομηχάνους όσο και από τους ακαδημαϊκούς.

6.3. Υποστηριζόμενες ερευνητικές υποδομές με στόχο: τις μεγάλες υποδομές και τα δίκτυα, την ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων υποδομών και την ανάπτυξη νέων υποδομών. Ειδικότερα, αυτή η γραμμή του προϋπολογισμού έχει στόχο:

— τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ευρωπαίων ερευνητών στις υποδομές που χρειάζονται και

— την υποστήριξη της συντονισμένης προσέγγισης για την ανάπτυξη των υφιστάμενων και των νέων υποδομών, συμπεριλαμβανομένου του περιφερειακού και διαπεριφερειακού επιπέδου.

6.3.1. Προτείνονται πέντε μορφές υποστήριξης:

— Διακρατική πρόσβαση των ερευνητικών ομάδων ή των μεμονωμένων ερευνητών σε μεγάλες υποδομές.

— Δραστηριότητες ολοκλήρωσης για την παροχή υπηρεσιών μέσω δικτύων και την εκτέλεση κοινών ερευνητικών έργων προκειμένου να διευκολυνθεί η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας, ιδιαίτερα από τις ΜΜΕ με ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες και δράσεις συντονισμού

— Ανάπτυξη δικτύου επικοινωνίας σε συνδυασμό με το θεματικό πεδίο της ερευνητικής δραστηριότητας «Τεχνολογίες της κοινωνίας και της πληροφορίας» για όλους τους ερευνητές στην Ευρώπη μέσω του GEANT, των συστημάτων κατανεμημένου υπολογισμού του τύπου GRID, των κλινών ειδικών δοκιμών υψηλών επιδόσεων, και υπηρεσιών ηλεκτρονικών εκδόσεων

— Προπαρασκευαστικές μελέτης σκοπιμότητας ή τεχνικής φύσεως για την προετοιμασία νέων υποδομών λαμβανομένων υπόψη όλων των πιθανών χρηστών με τη χρηματοδοτική συμμετοχή της ΕΤΕ ή των διαρθρωτικών ταμείων

— Υλοποίηση νέων υποδομών με περιορισμένο αριθμό έργων λαμβανομένης υπόψη της γνώμης των κρατών μελών και με συμπληρωματική χρηματοδοτική συμμετοχή της ΕΤΕ ή των διαρθρωτικών ταμείων.

6.3.2. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη σημασία που αποδίδεται στην υποστήριξη των ερευνητικών υποδομών οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στη μελλοντική ανταγωνιστικότητα της 'Ενωσης με τη βελτίωση και την επιτάχυνση των επιδόσεων της ευρωπαϊκής έρευνας, την παροχή υπηρεσιών αριστείας, κυρίως στις ΜΜΕ, την προώθηση της διάδοσης και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας, τη δημιουργία πόλων αναφοράς υψηλής ποιότητας για την διακρατική περιφερειακή ανάπτυξη. Η χρήση τους από κοινού με τα κοινοτικά μέσα της περιφερειακής πολιτικής θα διευκολύνει την εστίασή τους στο στρατηγικό στόχο επίτευξης, σε ευρωπαϊκή κλίμακα, της ανταγωνιστικότερης κοινωνίας της γνώσης ανά τον κόσμο.

6.3.3. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει εν προκειμένω τη σημασία της εξαιρετικής επίδοσης των δικτύων, ανεξαρτήτως του μεγέθους μικρού, μεσαίου ή μεγάλου των υποδομών, για την πραγματική υποστήριξη, ακόμη και σχετικά με την εγγύτητα του δικτύου, της υλοποίησης ενός εξοπλισμένου και συνεκτικού ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και καινοτομίας.

6.4. 'Οσον αφορά τη γραμμή του προϋπολογισμού «Επιστήμη και Κοινωνία», ο αναγνώστης παραπέμπεται στο σημείο 5.1.1.4.1, όπου υπενθυμίζονται οι θέσεις της ΕΟΚΕ στη σχετική γνωμοδότηση που υιοθέτησε [1].

7. Τρίτο ειδικό πρόγραμμα: Συντονισμός και συνεκτική ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας

'Ενα τρίτο ειδικό πρόγραμμα θα πρέπει να αφιερωθεί, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, στις μόνιμες δράσεις συντονισμού των δραστηριοτήτων, στην συνεκτική ανάπτυξη των πολιτικών, στην οικοδόμηση και την ανάπτυξη ενός μόνιμου κύκλου παρακολούθησης/ αξιολόγησης/πρόβλεψης των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας στα διάφορα επίπεδα στα οποία αυτές διαρθρώνονται στα πλαίσια του ευρωπαϊκού χώρου, βάσει των ακόλουθων γραμμών του προϋπολογισμού:

7.1. υποστήριξη του συντονισμού των δραστηριοτήτων, ειδικότερα με την ανάπτυξη πρωτοβουλιών:

— συντονισμού των εθνικών δραστηριοτήτων ιδιαίτερα στον τομέα της υγείας, της βιοτεχνολογίας, του περιβάλλοντος, της ενέργειας, με την παρότρυνση και υποστήριξη κοινών πρωτοβουλιών περισσοτέρων χωρών και με την ανάπτυξη μέσων συνεργίας μεταξύ των εθνικών δραστηριοτήτων με κοινό στρατηγικό ενδιαφέρον,

— συντονισμού των δραστηριοτήτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με την ανάπτυξη συνεργασίας και κοινών πρωτοβουλιών με το COST, το EUREKA, το ESA, αλλά και μορφών εργασίας με τα ESO, EMBL, ESRF, ILL και CERN, καθώς και με την ανάπτυξη πιθανών νέων διεθνών συνεργασιών με πρωτοβουλίες όπως το intelligent manufacturing system (ευφυές σύστημα παραγωγής) και human frontiers (ανθρώπινα σύνορα),

[1] ΕΕ C 221 της 7.8.2001.

7.2. υποστήριξη της συνεκτικής ανάπτυξης των πολιτικών: με τη δημιουργία συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης για διαδικασίες εκ των κάτω προς τα άνω και για νέες διαδικασίες και νέες πιθανές ιδέες και έννοιες, με τον προσδιορισμό των προκλήσεων και των τομέων κοινού ενδιαφέροντος· με την ενεργοποίηση εναρμονισμένων μέσων συγκριτικής ανάλυσης των επιδόσεων των εθνικών πολιτικών· με την διάθεση εκ των προτέρων συνοπτικών συστηματικών πλαισίων, συνεχών και επιμέρους για ομοιογενείς τομείς των εθνικών/περιφερειακών πρωτοβουλιών έρευνας και καινοτομίας προς χρήση των δημόσιων και ιδιωτικών παραγόντων· με την υλοποίηση ενός ενισχυμένου δικτύου οργανισμών πρόβλεψης υποστήριξης των κυβερνητικών/κοινοβουλευτικών αποφάσεων, με την ανάπτυξη συγκριτικής ανάλυσης των επιδόσεων των πολιτικών έρευνας και καινοτομίας σε διάφορα επίπεδα, ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό, με τη διεύρυνση των δραστηριοτήτων χαρτογράφησης των κέντρων αριστείας με την πραγματοποίηση μελετών και με τον προσδιορισμό και τη διάδοση των ορθών πρακτικών προκειμένου να βελτιωθεί το ρυθμιστικό και νομοθετικό περιβάλλον της έρευνας και της καινοτομίας στην Ευρώπη, κυρίως δε για να ενθαρρυνθούν οι επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα και στην τεχνολογία.

7.3. Μόνιμος κύκλος Κατανεμημένης Στρατηγικής Ευφυΐας (νέα γραμμή του προϋπολογισμού): για να διασφαλιστεί μια ενιαία οπτική, σαφήνεια και διαφάνεια του οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου, καθώς και μια δυναμική και μια συγκεκριμένη νομιμότητα μελλοντικού προγραμματισμού στην κοινοτική προγραμματική δράση κατά την συνεκτική και συντονισμένη υλοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και καινοτομίας, είναι ουσιαστική η συγκρότηση και η χρηματοδότηση ενός δικτύου ευφυΐας κατανεμημένο σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο προκειμένου να παρακολουθείται η τεχνολογική εξέλιξη και τα αποτελέσματα του αντίκτυπου, η αξιολόγηση και η πρόβλεψη των περαιτέρω δυνατών εξελίξεων σε έναν ολοκληρωμένο κύκλο παρακολούθησης-αξιολόγησης-πρόβλεψης μέσω μιας διαδικασίας από τη βάση προς τα άνω.

7.3.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι δραστηριότητες εσωτερικού συντονισμού του ΠΠ σε κοινοτικό, αλλά και με τα άλλα επίπεδα, διεθνές, ευρωπαϊκό, εθνικό/περιφερειακό πρέπει να αποτελούν στοιχείο ποιότητας του 6ου ΠΠ όπως πρέπει να είναι όπως η συνεκτική ανάπτυξη των πολιτικών: το πολύ περιορισμένο ακόμη επίπεδο των κοινοτικών πόρων του προϋπολογισμού σε σχέση με τον συνολικό όγκο της ευρωπαϊκής προσπάθειας, αποδίδει στην Κοινότητα καταλυτικό ρόλο για το θέμα αυτό. Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να οργανωθούν αυτές οι δραστηριότητες στο πλαίσιο ενός αυτόνομου ειδικού προγράμματος με τη δική του επιτροπή διαχείρισης και τη δική του ευρωπαϊκή συμβουλευτική ομάδα (ΕΣΟ), που θα αποτελέσουν τον κεντρικό πυρήνα για την προετοιμασία του 7ου ΠΠ και της πλήρους ένταξής του στην επιθετική στρατηγική προς έναν ολοκληρωμένο χώρο έρευνας και καινοτομίας όπως αναφέρεται στα σημεία 3.8 και 3.9.

7.3.2. Η ΕΟΚΕ είναι, συνεπώς, υπέρ της ουσιαστικής ενίσχυσης των δραστηριοτήτων αυτών και συνιστά την ανάπτυξη κοινών σχεδίων σε εθελοντική βάση για την τυποποίηση των διαδικασιών, τη διάρθρωση των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, των συστημάτων επιλογής και αξιολόγησης και τη διαφάνεια και δημοσιοποίηση της πρόσβασης. Συνιστά επίσης την ανάπτυξη συντονισμένων και συνεκτικών δραστηριοτήτων συν-τυποποίησης και προ-τυποποίησης ως καθοριστικής σημασίας παράγοντα για την ανταγωνιστικότητα του ευρωπαϊκού συστήματος και των εναρμονισμένων συστημάτων στατιστικής έρευνας ακόμη και σε επίπεδο σχεδιασμού. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη τυποποίησης της συνεργασίας με τους άλλους ευρωπαϊκούς ερευνητικούς οργανισμούς μέσω συμφώνων συνεργασίας, όπως αυτό που έχει πραγματοποιήσει με το CERN, καθώς και με κοινοτικά σχέδια βάσει τυποποιημένων πρωτοκόλλων με στόχο τη διακρατική και τη διαπεριφερειακή συνεργασία.

7.3.3. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τέλος, όπως αναφέρεται στη γνωμοδότησή της για το 6ου ΠΠ [1], ότι, για την υλοποίηση ενός συνεκτικού και συναφούς ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και καινοτομίας, για την αποτελεσματική και συνειδητή εφαρμογή του 6ου ΠΠ καθώς και για τη σαφή, συνειδητή και διαφανή διάρθρωση του 7ου ΠΠ, είναι σημαντική μία δυνατή δράση Κατανεμημένης Στρατηγικής Ευφυΐας όπως περιγράφεται στο σημείο 7.3 με τους κατάλληλους δημοσιονομικούς πόρους.

8. **Ειδικό πρόγραμμα: ΚΚΕρ**

8.1. Το ειδικό πρόγραμμα ΚΚΕρ διαρθρώνεται στις προτάσεις της Επιτροπής ως εξής:

— Τρόφιμα, χημικά προϊόντα και υγεία, με δραστηριότητες προτεραιότητας στους εξής τομείς: ασφάλεια και ποιότητα των τροφίμων, γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί, χημικά προϊόντα, βιοϊατρικές εφαρμογές.

— Περιβάλλον και αειφόρος ανάπτυξη: εκτίμηση και πρόληψη της πλανητικής μεταβολής, προστασία του ευρωπαϊκού περιβάλλοντος (αέρας, ύδατα και χερσαίοι πόροι), συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη για την ενέργεια, περιβαλλοντική εκτίμηση, στήριξη του GMES (Παγκόσμια Παρακολούθηση του Περιβάλλοντος και της Ασφάλειας).

— Τεχνολογικές προοπτικές: τεχνολογικές και οικονομικές προοπτικές, φόρουμ διεθνούς συνεργασίας για τις προοπτικές.

— Υλικά αναφοράς και μετρήσεις: κοινοτικό γραφείο αναφοράς και βιομηχανικά πιστοποιημένα υλικά αναφοράς, μετρολογία στη χημεία και στη φυσική.

— Δημόσια έρευνα και καταπολέμηση της απάτης: διεθνής ασφάλεια και μέτρα ανθρωπιστικού χαρακτήρα, φυσικοί και τεχνολογικοί κίνδυνοι και καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, ασφάλεια του κυβερνοχώρου, παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους κανονισμούς της ΕΕ και καταπολέμηση της απάτης.

— Ερευνητική κατάρτιση και πρόσβαση στις υποδομές: υποτροφίες κατάρτισης και διεθνής κινητικότητα των ερευνητών.

[1] ΕΕ C 260 της 17.9.2001, σημεία 11.4, 11.4.1, 11.4.2 και 11.4.3.

8.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το ΚΚΕρ αναπτύσσει ουσιαστικές δραστηριότητες διασύνδεσης για την υποστήριξη του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και καινοτομίας, τη στήριξη των άλλων κοινοτικών πολιτικών, για την ασφάλεια των προϊόντων και των διαδικασιών, για τη διεθνή συνεργασία, για την διεύρυνση και την μεσογειακή συνεργασία, για την επιμόρφωση και την κινητικότητα των ερευνητών, για τις τεχνολογικές προοπτικές υποστήριξης στον μόνιμο κύκλο κατανεμημένης στρατηγικής ευφυΐας. Υπογραμμίζει το στρατηγικό διοργανικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το ΚΚΕρ επικουρώντας τους υπεύθυνους για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων, παρέχοντας μια ουδέτερη επιστημονική και τεχνολογική βάση για τις κοινοτικές πολιτικές και τα κοινοτικά θεσμικά όργανα, συμπεριλαμβανομένης της ΕΟΚΕ.

8.3. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι το ΚΚΕρ αποτελεί, σε κοινοτικό επίπεδο, τον κεντρικό κρίκο ενός πανευρωπαϊκού δικτύου έρευνας, ενός ευρωπαϊκού δικτύου επιστημονικών συστημάτων αναφοράς, ως τόπος ζύμωσης γνώσεων και ερευνητών σε διεθνές επίπεδο και γέφυρα σύνδεσης της έρευνας με την κοινωνία των πολιτών: εν προκειμένω η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία συνεργιών με τη θεματική προτεραιότητα «Πολίτες, δημοκρατία και νέες μορφές διακυβέρνησης/Επιστήμη και διακυβέρνηση». Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι στις οριζόντιες δραστηριότητες και ιδιαίτερα στις τεχνολογικού χαρακτήρα, πρέπει να δοθούν περισσότεροι δημοσιονομικοί πόροι όπως ακριβώς στις δραστηριότητες ερευνητικής κατάρτισης και πρόσβασης στις υποδομές. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ένθερμα τη δυνατότητα συμμετοχής του ΚΚΕρ σε όλα τα κοινοτικά μέσα, ανεξαρτήτως των άμεσων δράσεων των ιδρυμάτων του, και επισημαίνει το ρόλο που πρέπει να διαδραματίσει το ΚΚΕρ στην κατάρτιση επιστημονικού προσωπικού σε παγκόσμιο επίπεδο για να προσελκύσει ευφυΐες και γνώσεις από τη διεθνή επιστημονική και βιομηχανική κοινότητα: πρέπει να αντισταθμιστεί η μείωση του μόνιμου προσωπικού του κατά 10 % και να προβλεφθεί ένα ποσοστό 15-20 % υποτρόφων από τον διεθνή χώρο.

9. **Η διάρθρωση της υλοποίησης και το περιεχόμενο των ειδικών προγραμμάτων Ευρατόμ**

Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη διάρθρωση υλοποίησης των ειδικών προγραμμάτων για το 6ο ΠΠ Ευρατόμ, δηλαδή:

— το ειδικό πρόγραμμα «Πυρηνική Ενέργεια»

— το ειδικό πρόγραμμα «ΚΚΕρ-Κοινό Κέντρο Ερευνών Ευρατόμ».

9.1. Υφίστανται δύο διαφορετικές αρχές παραγωγής ενέργειας μέσω πυρηνικών αντιδράσεων: η σύντηξη, που χρησιμοποιεί πολύ ελαφρούς πυρήνες όπως είναι το δευτέριο το τρίτιο και το ήλιο· η σχάση που χρησιμοποιεί πολύ βαρείς πυρήνες όπως το ουράνιο. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι οι δύο αρχές είναι τελείως διαφορετικής φύσεως σε σχέση με τις τεχνικές λύσεις, τα συναφή προβλήματα, τους απαιτούμενους και διαθέσιμους πόρους, τις περιβαλλοντικές πτυχές. Κατά συνέπεια πρέπει να εξεταστούν ξεχωριστά όσον αφορά την εκτίμηση του δυναμικού τους μακροπρόθεσμα και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

9.1.1. Η πυρηνική σύντηξη υπόσχεται μεγάλες δυνατότητες σε σχέση με την ασφάλεια, την διαθεσιμότητα πρακτικά απεριόριστων πόρων, την ελάχιστη ποσότητα καταλοίπων, την απουσία εκπομπών οποιουδήποτε αερίου που προκαλεί το φαινόμενο του θερμοκηπίου: μολονότι η σχετική έρευνα παραμένει ακόμη στο στάδιο της ανάπτυξης, τα ευρωπαϊκά πειράματα έχουν δώσει σημαντικά αποτελέσματα και η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη για την αναγκαιότητα συνέχισης και επιτάχυνσης των κοινοτικών προσπαθειών και συνεπώς υποστηρίζει πλήρως την ορθότητα αυτής της επιλογής μέσω των κατάλληλων χρηματοδοτικών πόρων.

9.1.2. Οι αντιδραστήρες σχάσης έχουν στο ενεργητικό τους πολλών δεκαετιών σημαντική, ασφαλή και αποτελεσματική συμβολή στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ και, λόγω της φύσης τους, έχουν συμβάλει στη μείωση των εκπομπών CO2 .Ένα από τα προβλήματα που συνδέονται ωστόσο με τους σημερινούς αντιδραστήρες είναι η παραγωγή σημαντικών ποσοτήτων πυρηνικών καταλοίπων, έστω και αν δεν παράγουν εκπομπές CO_2 ή άλλα αέρια που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου, καθώς επίσης και με το θέμα της ασφάλειας των εγκαταστάσεων. Η απουσία μιας ευρύτερα κοινής προσέγγισης όσον αφορά την επεξεργασία και την αποθήκευση των καταλοίπων αποτελεί ένα από τα κυριότερα εμπόδια στη χρήση ενέργειας από σχάση: η ΕΟΚΕ επισημαίνει και πάλι την αναγκαιότητα ερευνών προκειμένου να αναπτυχθούν και επιβεβαιωθούν τεχνολογίες διάθεσης των καταλοίπων, εξακρίβωσης κατάλληλων εγκαταστάσεων, προώθησης επιστημονικών γνώσεων, μεθόδων αξιολόγησης της ασφάλειας, ανάπτυξης θεμιτών διαδικασιών απόφασης, και ανίχνευσης νέων τύπων αντιδραστήρων και κύκλων καυσίμων, όπως επίσης και αποσαφήνιση των προοπτικών διάθεσης σε βιομηχανική κλίμακα και με κατάλληλο κόστος ασφαλείας.

9.1.3. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι ένα από τα στοιχεία της επιφυλακτικής συμπεριφοράς εκ μέρους της κοινωνίας προς τις πυρηνικές τεχνολογίες είναι κοινωνικοοικονομικής φύσεως και έγκειται στην έλλειψη κατάλληλης και έγκαιρης πληροφόρησης για την σκοπιμότητα και τον κίνδυνο αυτών των τεχνολογιών. Συνεπώς είναι σημαντικό να αντιμετωπιστεί αυτή η έλλειψη πληροφόρησης κυρίως μέσω επιμορφωτικών παρεμβάσεων στα σχολεία και στα πανεπιστήμια διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η έρευνα και η διδασκαλία δεν παραμένουν περιορισμένες στα μεγάλα σχέδια των μαθημάτων αυτών. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο η έλλειψη πληροφοριών αποτελεί τμήμα του γενικότερου προβλήματος της ανεπαρκούς ενημέρωσης του ευρύτερου κοινού στο πεδίο των φυσικών επιστημών και των σημερινών τεχνολογιών που συνδέονται με αυτές, όπως υπενθυμίζεται από την ΕΟΚΕ στην γνωμοδότησή της «Επιστήμη, κοινωνία και πολίτες στην Ευρώπη» [1].

9.2. *Το ειδικό πρόγραμμα: Πυρηνική Ενέργεια*

Το ειδικό πρόγραμμα «Πυρηνική Ενέργεια» βασίζεται σε τρία θεματικά ερευνητικά πεδία προτεραιότητας:

— ελεγχόμενη θερμοπυρηνική σύντηξη

— διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων

— ακτινοπροστασία.

---

[1] ΕΕ C 221 της 7.8.2001.

Σε αυτές τις τρεις γραμμές του προϋπολογισμού πρέπει να προστεθούν άλλες δραστηριότητες στο πεδίο των πυρηνικών τεχνολογιών και της πυρηνικής ασφάλειας.

9.2.1. 'Οσον αφορά τη γραμμή του προϋπολογισμού που είναι αφιερωμένη στην ελεγχόμενη θερμοπυρηνική σύντηξη, η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η πρόοδος που έχει σημειωθεί στην έρευνα σχετικά με την πυρηνική σύντηξη δικαιολογεί τη συνέχιση των προσπαθειών προς έναν σταθμό παραγωγής ενέργειας από σύντηξη και ότι η ενέργεια από τη σύντηξη μπορεί να συμβάλει κατά το δεύτερο ήμισυ του αιώνα στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας σε μεγάλη κλίμακα χωρίς εκπομπές. Η συμβολή του JET και των άλλων ευρωπαϊκών εργαστηρίων σε αυτή την πρόοδο αποτελεί ταυτόχρονα και επίδειξη της επιτυχίας του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας που έχει υλοποιηθεί στο πεδίο αυτό.

9.2.1.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το προτεινόμενο περιεχόμενο σχετικά με την υλοποίηση του Next Step προκειμένου να επιδειχθεί η επιστημονική σκοπιμότητα της σύντηξης, η εκμετάλλευση του JET και των άλλων σημερινών εγκαταστάσεων υπέρ του Next Step με την ανάπτυξη εννοιών όπως η stellarator, με την βελτίωση των τεχνικών προδιαγραφών για την εμπορική χρήση, την ανάπτυξη των βάσεων φυσικής και τεχνολογίας των υλικών για την ενέργεια από την σύντηξη.

9.2.1.2. Η ΕΟΚΕ συνιστά εκ νέου την αύξηση των χρηματοδοτικών πόρων που προορίζονται για την σύντηξη, πέρα από τα 750 εκατομμύρια ευρώ που αναφέρονται στην κοινή θέση του Συμβουλίου που στην ουσία εκπονήθηκε από την Επιτροπή, ειδικότερα για να υποστηριχθεί το σχέδιο ITER (με 200 εκατ. EUR) και οι διαπραγματεύσεις για την συγκρότηση νόμιμης μονάδας ITER, την ένταξή της στην Ευρώπη και την υλοποίησή της από κοινού με διεθνείς εταίρους. Η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι η γνώμη αυτή βρίσκει σύμφωνο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

9.2.2. 'Οσον αφορά τη γραμμή του προϋπολογισμού «Διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων», η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι προτάσεις της Επιτροπής για το περιεχόμενο αυτής της ειδικής γραμμής πρέπει να επεκταθούν και να συμπεριλάβουν την επεξεργασία και τη συσκευασία των αποβλήτων πέρα από τις έρευνες για τις διαδικασίες αποθήκευσης, τις έρευνες για την μείωση του αντίκτυπου των καταλοίπων, τις έρευνες για τις νέες τεχνολογίες των αντιδραστήρων και ειδικότερα του αντιδραστήρα υψηλής θερμοκρασίας (HTR), καθώς και τη μελέτη συστημάτων μετατροπής ισχύος και τις εφαρμογές τους.

9.2.2.1. 'Οσον αφορά τους πόρους που διατίθενται, η ΕΟΚΕ εκφράζει τις ανησυχίες της για τις υπερβολικές και, κατά την άποψή της, αδικαιολόγητες μειώσεις του προϋπολογισμού ειδικότερα στο πεδίο της διαχείρισης των ραδιενεργών αποβλήτων, μείωση που φτάνει έως και τα 40 % σε σχέση με τις προτεινόμενες από την Επιτροπή τιμές. Η μείωση αυτή έρχεται σε σαφή αντίθεση με την αναγκαιότητα ανάπτυξης ικανοποιητικών και αποδειγμένων τεχνολογιών που μπορούν να παρέχουν στους υπεύθυνους των αποφάσεων και στην κοινή γνώμη συγκεκριμένα στοιχεία αξιολόγησης της ελαχιστοποίησης των κινδύνων και αξιοποίησης των ευκαιριών για πυρηνικούς σταθμούς σχάσης που όχι μόνο δεν έχουν εκπομπές αλλά και που παρουσιάζουν λιγότερα και άκρως ελεγχόμενα ραδιενεργά κατάλοιπα.

9.2.3. 'Οσον αφορά τη γραμμή του προϋπολογισμού για την «Ακτινοπροστασία», η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι δραστηριότητες ακτινοπροστασίας, οι μελέτες καινοτόμων εννοιών για νέες ασφαλέστερες διαδικασίες, η εκπαίδευση και η κατάρτιση στα θέμα της πυρηνικής ασφάλειας και της ακτινοπροστασίας είναι ουσιώδεις για την Ευρώπη και για την ευρωπαϊκή βιομηχανία, αλλά κυρίως για την προστασία των πολιτών και την διατήρηση της παραγωγής ενέργειας από σχάση ως σημαντικό στοιχείο και μακροπρόθεσμη προμήθεια ασφαλούς και ακίνδυνης ενέργειας. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις συστάσεις που εκφράζονται σχετικά στην γνωμοδότησή της για το 6ο πρόγραμμα-πλαίσιο Ε&ΤΑ [1] σχετικά με τους υφιστάμενους πυρηνικούς σταθμούς στις υποψήφιες χώρες και τον άμεσα περιβάλλοντα χώρο τους, για τους οποίους η Ευρωπαϊκή 'Ενωση — και η ευρωπαϊκή βιομηχανία — πρέπει να χαράξει πολιτική και κατάλληλες τεχνικές και επιστημονικές λύσεις, υπενθυμίζοντας επίσης τις πρόσφατες εξελίξεις των προγραμμάτων της Ρωσίας και των ΗΠΑ για την ανάπτυξη προωθημένων τυπολογιών αντιδραστήρων και την οικοδόμηση μεγαλύτερου αριθμού νέων σταθμών.

9.2.3.1. 'Οσον αφορά τις πιστώσεις του προϋπολογισμού για τις δραστηριότητες αυτές, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι λόγω της σημασίας των δραστηριοτήτων στο σημείο αυτό είναι αναγκαία η εκ νέου μελέτη των περιορισμένων πόρων που διατίθενται.

9.2.4. Οι άλλες δραστηριότητες στον τομέα των τεχνολογιών και της πυρηνικής ασφάλειας αφορούν την στήριξη των κοινοτικών πολιτικών για την υγεία, την ενέργεια και το περιβάλλον προκειμένου να διατηρηθεί το υψηλό επίπεδο ικανότητας σε τομείς που δεν καλύπτονται από τις θεματικές προτεραιότητες και να ενισχυθεί η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας. Οι δημοσιονομικοί πόροι που διατίθενται για τις δραστηριότητες αυτές θα μπορούσαν, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να μελετηθούν εκ νέου και να αυξηθούν στο πλαίσιο της γραμμής του προϋπολογισμού «Διαχείριση των ραδιενεργών αποβλήτων».

9.3. *Το ειδικό πρόγραμμα: ΚΚΕρ-Ευρατόμ*

Το ειδικό πρόγραμμα ΚΚΕρ-Ευρατόμ διαρθρώνεται ως εξής:

— διαχείριση ραδιενεργών αποβλήτων και διασφαλίσεις πυρηνικών υλικών: επεξεργασία και αποθήκευση αποβλήτων υψηλής ραδιενέργειας, έλεγχος της ασφάλειας της Ευρατόμ και διασφαλίσεις της IAEA, στήριξη των δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην μη εξάπλωση των όπλων μαζικής καταστροφής,

— ασφάλεια των διαφόρων τύπων αντιδραστήρων, παρακολούθηση και μετρολογία της ιονίζουσας ακτινοβολίας: ασφάλεια των διαφόρων τύπων αντιδραστήρων, παρακολούθηση της ιονίζουσας ακτινοβολίας.

9.3.1. Η ΕΟΚΕ διερωτάται για την απουσία, στο ειδικό πρόγραμμα ΚΚΕρ-Ευρατόμ, δραστηριοτήτων σχετικά με τις ιατρικές εφαρμογές της πυρηνικής έρευνας, που έχουν μακρά παράδοση επιτυχίας και μεγάλο ενδιαφέρον για τα πανεπιστημιακά δίκτυα, τα κέντρα ερευνών, τις ιατρικές ενώσεις και τη

[1] ΕΕ C 260 της 17.9.2001.

φαρμακευτική βιομηχανία: η αναφορά που γίνεται σε αυτές τις δραστηριότητες στο ειδικό πρόγραμμα ΚΚΕρ δεν είναι επαρκής ούτε σχετική. Θεωρεί αδικαιολόγητη τη μείωση του προϋπολογισμού για ολόκληρο το πρόγραμμα και ιδιαίτερα για τη διαχείριση των αποβλήτων και την ασφάλεια των σχάσιμων υλικών και των αντιδραστήρων, κυρίως δε ενόψει της διεύρυνσης. Θεωρεί επίσης σημαντικό τη διάθεση οικονομικών πόρων για την κατάρτιση ερευνητών και υψηλά ειδικευμένου προσωπικού για να διατηρηθεί και να αυξηθεί η πυρηνική εμπειρογνωμοσύνη στην Ένωση και στα συνδεδεμένα κράτη, ιδίως ενόψει της διεύρυνσης.

10. **Τα μέσα που προτείνονται για την υλοποίηση των ειδικών προγραμμάτων**

10.1. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει την άποψή της για το γενικό πλαίσιο που αφορά τα νέα μέσα που προτείνονται στο σχέδιο του ΠΠ για τα ειδικά θεματικά προγράμματα, επισημαίνοντας ομόφωνα την ανάγκη:

— διευκρίνισης των μηχανισμών του προγράμματος με την εξακρίβωση της αποτελεσματικότητας και της πραγματικής βιωσιμότητάς τους,

— συμπλήρωσής τους με ορισμένα μέσα του υφιστάμενου 5ου ΠΠ, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η αύξηση και όχι η μείωση της συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων φορέων,

— ενίσχυσης των προβλεπόμενων μηχανισμών με συνοδευτικά μέτρα χάρη σε διάφορα μέσα όπως καθοδήγηση, κατάρτιση και εκπόνηση διερευνητικών μελετών και σχεδίων σκοπιμότητας,

— διαμόρφωσης της διάστασης και της διάρκειας των σχεδίων προκειμένου να εξασφαλιστεί η δυνατότητα πρόσβασης και διαχείρισης σε όλους τους πιθανούς συμμετέχοντες, έστω και μικρούς,

— παροχής στους συντελεστές της δυνατότητας επιλογής μιας «εργαλειοθήκης» που να μην είναι προκαθορισμένη στις προκηρύξεις των διαγωνισμών,

— καθορισμού των όρων με τους οποίους «οι κοινοπραξίες θα προκηρύσσουν οι ίδιες τους διαγωνισμούς» αρκεί «οι διαγωνισμοί αυτοί να διοργανώνονται στο πλαίσιο που έχει καθορίσει η Επιτροπή για να διασφαλιστεί η διαφάνεια, η ίση μεταχείριση και η συνοχή με τους στόχους του προγράμματος» [1].

10.1.1. Ως προς αυτό το θέμα, η ΕΟΚΕ χαίρεται που η Επιτροπή δέχθηκε ορισμένες από τις υποδείξεις που είχε διατυπώσει στη γνωμοδότησή της, της 11ης Ιουλίου 2001, ιδίως όσον αφορά τη διατήρηση των μέσων του 5ου ΠΠ, όπως τα ειδικά ερευνητικά προγράμματα, παράλληλα με τα νέα μέσα που προτείνονται για το 6ο ΠΠ, προκειμένου να εξασφαλισθεί ευρύτερη συμμετοχή φορέων, ακόμη και μικρού μεγέθους, στις κοινοτικές ερευνητικές δράσεις, ως πρωταγωνιστών του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας.

10.1.2. Όσον αφορά τους προβλεπόμενους μηχανισμούς για τις διάφορες συνιστώσες των ειδικών προγραμμάτων, πρέπει να προβλεφθεί ένα σαφές, διαφανές και απλό πλαίσιο μηχανισμών πρόσβασης και τρόπων χρηματοδοτικής συμμετοχής και παρέμβασης, που να συμφωνεί σε κάθε περίπτωση με τις οδηγίες της ίδιας της Επιτροπής σε θέματα κρατικών ενισχύσεων της έρευνας.

10.2. *Τα μέτρα που προβλέπονται στις προτάσεις των ειδικών προγραμμάτων είναι τα εξής*

10.2.1. Δίκτυα αριστείας

10.2.1.1. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι μεταξύ των στοιχείων που αποδεικνύουν το επίπεδο ολοκλήρωσης των δικτύων αριστείας πρέπει οπωσδήποτε να συμπεριληφθεί ο βαθμός συμπλήρωσης βιομηχανικού και ακαδημαϊκού κόσμου, ότι μεταξύ των σημαντικών κριτηρίων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πρέπει να συγκαταλεχθεί το επίπεδο αριστείας των υπηρεσιών που παρέχονται στην επιστημονική και τη βιομηχανική κοινότητα και ότι αυτό το κριτήριο πρέπει να προσδίδει στο μέσο των δικτύων αριστείας μια σαφή δυναμική, ώστε να αποφεύγονται οι σχηματισμοί κλειστών κύκλων, με μετρήσιμους και ελεγχόμενους από τον Επιστημονικό Υπεύθυνο της Επιτροπής προκαθορισμένους ενδιάμεσους στόχους. Επίσης, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά ότι μεταξύ των συμμετεχόντων στα δίκτυα αριστείας θα πρέπει να προβλεφθεί ρητώς, όπου ενδείκνυται, η παρουσία ενός βιομηχανικού εταίρου, καθώς και χρηστών αυτών των δικτύων, ιδίως ΜΜΕ, προκειμένου να εξασφαλισθεί η συμμετοχή τους στην επιθετική στρατηγική που περιγράφεται στα σημεία 3.8 και 3.9 της παρούσας γνωμοδότησης. Κατά την ΕΟΚΕ, τα κριτήρια επιλογής και αξιολόγησης πρέπει σε κάθε περίπτωση να αποτελούν τμήμα ενός προκαθορισμένου φάσματος στοιχείων, από τα οποία θα μπορούν να επιλέγονται αυτά που θα αναφερθούν στα προγράμματα εργασίας και στους φακέλους πληροφοριών. Θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη προώθησης της δημιουργίας και νέων δικτύων αριστείας, π.χ. δικτύων αριστείας φορέων μικρού ή μεσαίου μεγέθους. Οι τροποποιήσεις στόχων ή εταίρων κατά τη διάρκεια του έργου πρέπει να διέπονται από τη μέγιστη διαφάνεια και να γίνονται σύμφωνα με κοινούς, προκαθορισμένους κανόνες υπό την επίβλεψη και τον έλεγχο της ΕΕ.

10.2.1.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει σοβαρές αμφιβολίες για το προτεινόμενο σύστημα αλληλέγγυας και ατομικής ευθύνης και παραπέμπει συγκεκριμένα στη γνωμοδότησή της σχετικά με τους κανόνες συμμετοχής [1]. Κατά την ΕΟΚΕ, πρέπει να γίνει από τώρα διάκριση μεταξύ των δύο διαφορετικών προσεγγίσεων των επιλέξιμων δαπανών: του αρνητικού καταλόγου που προτείνεται για το 6ο ΠΠ και του θετικού καταλόγου που επισημαίνεται στους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της ΕΤΑ&Ε.

[1] Βλ. γνωμοδότηση ΟΚΕ, ΕΕ C 94 της 18.4.2002.

[2] Βλ. γνωμοδότηση ΟΚΕ, ΕΕ C 94 της 18.4.2002.

10.2.1.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι υποεπιτροπές διαχείρισης που θα συσταθούν για κάθε γραμμή του προϋπολογισμού θα πρέπει να συναποφασίζουν για τις τελικές αξιολογήσεις αποδοχής των προτάσεων ή των τροποποιήσεων των δικτύων αριστείας.

10.2.2. Ολοκληρωμένα έργα

10.2.2.1. Η ΕΟΚΕ χαίρεται για το γεγονός ότι το μέγεθος των ολοκληρωμένων έργων δεν δημιουργεί πλέον διακρίσεις όσον αφορά την πρόσβαση σ' αυτό το μέσο, καθώς και για το ότι το στοιχείο της κρίσιμης μάζας τους αξιολογείται ποιοτικά και όχι ποσοτικά, αν και θα πρέπει να αποφεύγεται κάθε αυθαίρετη κρίση. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι και για τα ολοκληρωμένα έργα είναι σημαντικό να επιτυγχάνει η κοινοπραξία μια ισχυρή συνεργία μεταξύ του βιομηχανικού και του ακαδημαϊκού κόσμου και μεταξύ των δημόσιων και των ιδιωτικών φορέων, με πλήρη συμμετοχή των μικρότερων συντελεστών, ιδίως των ΜΜΕ, και των τελικών χρηστών: προς τούτο, θα ήταν απαραίτητο να προβλεφθεί η παρουσία σε κάθε ολοκληρωμένο έργο ακαδημαϊκών εταίρων, ΜΜΕ και χρηστών ως υποψήφιων συμμετεχόντων.

10.2.2.2. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η προσαρμοστικότητα και η ευελιξία του μέσου των ολοκληρωμένων έργων πρέπει να συμπεριλαμβάνει μια τυπολογία ρητώς αφιερωμένη στους μικρότερους φορείς με τη μορφή Ολοκληρωμένων 'Εργων Νανοκλίμακας, τα οποία θα πρέπει να απορροφήσουν μεγάλο μέρος του 15 % των πόρων που διατίθενται για τις ΜΜΕ στις θεματικές προτεραιότητες και να έχουν πιο περιορισμένη διάρκεια (2-3 έτη), μικρότερο αριθμό εταίρων (δύο φορείς από δύο διαφορετικές χώρες) και ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.

10.2.2.3. Κατά την ΕΟΚΕ, οι προκαθορισμένοι, μετρήσιμοι και ποσοτικοί στόχοι των ολοκληρωμένων έργων πρέπει να συμπεριλαμβάνουν σαφή στοιχεία σχετικά με τις προβλέψεις καινοτόμου δυναμικού από την άποψη της αξιοποίησης των γνώσεων που θα αποκτηθούν στην πορεία και στο τέλος (π.χ. νέες δραστηριότητες ή επέκταση ήδη υφιστάμενων, εκμεταλλεύσιμα υποπροϊόντα των ερευνών, δημιουργία νέων επιχειρήσεων καινοτομίας και εμπορίας των γνώσεων). 'Οπως και για τα δίκτυα αριστείας, έτσι και εδώ τα κριτήρια επιλογής και αξιολόγησης πρέπει να αποτελούν τμήμα ενός φάσματος στοιχείων που θα προκαθοριστεί στην υπό εξέταση νομοθεσία. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί σε κοινοτικό επίπεδο η μέγιστη διαφάνεια κατά τις τροποποιήσεις των στόχων ή της σύνθεσης των ολοκληρωμένων έργων.

10.2.3. 'Εργα συλλογικής έρευνας

10.2.3.1. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την εντελώς θετική της γνώμη για αυτό το νέο μέσο, που δεν πρέπει να εφαρμόζεται μόνο στο πλαίσιο της γραμμής του προϋπολογισμού που είναι αφιερωμένη στις οριζόντιες δραστηριότητες των ΜΜΕ, αλλά να είναι διαθέσιμο και για δράσεις στο πλαίσιο των άλλων γραμμών του προϋπολογισμού του ειδικού προγράμματος «Ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας», ιδιαίτερα δε για τις θεματικές προτεραιότητες και τα ειδικά μέτρα υπέρ της διεθνούς συνεργασίας που εμπίπτουν σ' αυτές τις γραμμές του προϋπολογισμού. Επίσης, κατά την ΕΟΚΕ, το μέσο αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιείται και για δράσεις που εμπίπτουν στη γραμμή του προϋπολογισμού «Διασύνδεση έρευνας-καινοτομίας και περιφερειακές πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας» του ειδικού προγράμματος «Δόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας».

10.2.3.2. Η ΕΟΚΕ φρονεί, επίσης, ότι ένα κατάλληλο ποσοστό των κονδυλίων για τις «Οριζόντιες ερευνητικές δραστηριότητες με συμμετοχή ΜΜΕ» θα πρέπει να προορίζεται ειδικά για την υλοποίηση δράσεων με τη χρήση αυτού του μέσου.

10.2.4. 'Εργα ερευνητικής συνεργασίας

10.2.4.1. Η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά τη διατήρηση αυτού του μέσου, που έχει αποδείξει την αξία του ήδη στα προηγούμενα ΠΠ. Κατά την ΕΟΚΕ, η χρήση αυτού του μέσου θα πρέπει να επεκταθεί σε όλες τις γραμμές του προγράμματος «Ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας» και, ιδιαίτερα, στη χρηματοδότηση των θεματικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων διεθνούς συνεργασίας, για τις οποίες η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμη τη στήριξη διεθνών δράσεων CRAFT. Επίσης, όπως έχει ήδη δηλώσει στη γνωμοδότησή της για τους κανόνες συμμετοχής [1], η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σύστασή της να ληφθούν κατάλληλα μέτρα για την απλούστευση της μεθόδου παρουσίασης των εγγράφων και κάνει έκκληση να καταρτιστεί ένα σχέδιο δράσης για τον προσδιορισμό αυτών των διαδικασιών, π.χ. μέσω της αποκέντρωσης των συστημάτων προεπιλογής και της χορήγησης συνολικών επιδοτήσεων στους μεσάζοντες.

10.2.5. Συμμετοχή στην από κοινού εκτέλεση εθνικών προγραμμάτων (πρώην άρθρο 169 της Συνθήκης ΕΚ)

10.2.5.1. Τα από κοινού εκτελούμενα εθνικά προγράμματα στα ερευνητικά πεδία προτεραιότητας του 6ου ΠΠ περιλαμβάνουν την εκπόνηση εναρμονισμένων προγραμμάτων εργασίας, τον συντονισμό της διάθεσης προϋπολογισμών, τον επαναπροσανατολισμό ορισμένων δραστηριοτήτων για την ενίσχυση της συμπληρωματικότητας και τη δρομολόγηση κοινών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων [2].

10.2.5.2. Η ΕΟΚΕ είχε ήδη την ευκαιρία να εκφράσει τις παρατηρήσεις της για αυτό το θέμα στη γνωμοδότησή της σχετικά με τις προτάσεις του προγράμματος-πλαισίου (ιδίως στο σημείο 7.4.5 και εξής), στην οποία και παραπέμπει [3].

---

[1] Γνωμοδότηση ΟΚΕ, ΕΕ C 94 της 18.4.2002.
[2] Βλ. COM(2002) 43 τελικό, σ. 100 του ελληνικού κειμένου.
[3] ΕΕ C 260 της 17.9.2001.

10.2.6. Ειδικά στοχοθετημένα ερευνητικά έργα

10.2.6.1. Τα έργα αυτά έχουν την ίδια μορφή που προβλεπόταν και στο 5ο ΠΠ 1998-2002 και, κατά την ΕΟΚΕ, πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των επιλογών που προσφέρονται εκ παραλλήλου με τα άλλα μέσα που αναφέρθηκαν ανωτέρω σε κάθε πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την υλοποίηση των θεματικών προτεραιοτήτων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί μάλιστα θετικό στοιχείο και παράγοντα προόδου τη διάθεση, σε ελεύθερο ανταγωνισμό, ποικίλων μέσων υλοποίησης ώστε να μπορεί να μετρηθεί η πραγματική αποτελεσματικότητά τους και ο βαθμός ικανοποίησης των απαιτήσεων των χρηστών, δημόσιων και ιδιωτικών, που είναι οι κύριοι πρωταγωνιστές της επίτευξης και της εφαρμογής της τεχνολογικής προόδου για την υλοποίηση της στρατηγικής της Λισαβόνας και του Ολοκληρωμένου Χώρου 'Ερευνας και Καινοτομίας στην Ευρώπη.

10.2.6.2. Αν και η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση να χρησιμοποιηθούν τα νέα μέσα των δικτύων αριστείας και των ολοκληρωμένων έργων «από την έναρξη του προγράμματος σε κάθε θεματικό πεδίο», φρονεί ότι όλα τα μέσα που περιγράφονται ανωτέρω πρέπει να προσφέρονται εκ παραλλήλου για την υλοποίηση του ειδικού προγράμματος «Ολοκλήρωση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας», ώστε να νικήσουν τα καλύτερα, τα πιο εύχρηστα και αυτά που ανταποκρίνονται καλύτερα στις απαιτήσεις των συμμετεχόντων αντί για εκείνα που ικανοποιούν περισσότερο τις απαιτήσεις των κοινοτικών υπευθύνων των προγραμμάτων και των σχετικών προσκλήσεων υποβολής προτάσεων.

10.3. *Άλλα μέσα*

10.3.1. Μεταξύ των άλλων μέσων που προτείνονται για την υλοποίηση των ειδικών προγραμμάτων συγκαταλέγονται τα εξής:

— δράσεις συντονισμού,

— δράσεις ειδικής στήριξης,

— ειδικά στοχοθετημένα έργα καινοτομίας,

— ολοκληρωμένες δράσεις σχετικά με τις υποδομές,

— δράσεις για την προώθηση και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων και της κινητικότητας.

10.3.2. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, στα μέσα εφαρμογής του δεύτερου ειδικού προγράμματος «Δόμηση του Ευρωπαϊκού Χώρου 'Ερευνας» θα πρέπει να συμπεριληφθεί επίσης ένα ειδικό μέσο με την ονομασία «Σχέδια καθοδήγησης», το οποίο θα αποσκοπεί στην υποστήριξη ιδίως των μικρότερων φορέων στις πρωτοβουλίες έρευνας και καινοτομίας, επιταχύνοντας την άνοδό τους στην «κλίμακα αριστείας» για την πλήρη συμμετοχή τους ιδίως στα ολοκληρωμένα έργα και στα διαπεριφερειακά δίκτυα αριστείας.

10.3.3. 'Οσον αφορά τις δράσεις προώθησης και ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων και της κινητικότητας, η ΕΟΚΕ πιστεύει πως αυτό το μέσο πρέπει να έχει ως πρωταρχικό στόχο τη διασύνδεση του ακαδημαϊκού και του βιομηχανικού κόσμου, να στοχεύει στην προσέλκυση ερευνητών υψηλού επιπέδου, ιδίως νέων, από την Ευρώπη και από τρίτες χώρες, να συνδέεται οργανικά με τις θεματικές προτεραιότητες [1] και να προβλέπει απλές και αποκεντρωμένες διαδικασίες, ευπρόσιτες στους δυνητικούς χρήστες.

10.3.4. 'Οσο για τις ολοκληρωμένες δράσεις σχετικά με τις ερευνητικές υποδομές, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την υποστήριξη των δραστηριοτήτων δικτύωσης που συνδέονται με δράσεις στήριξης ή έρευνας και τη διαφύλαξη της χρηματοδότησης νέων υποδομών, αλλά και της ενίσχυσης των υποδομών μικρότερων διαστάσεων. Οι δράσεις ειδικής στήριξης θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να έχουν ως συστατικό στοιχείο τη διασύνδεση με το δίκτυο GEANT, στο οποίο αφιερώνεται σχεδόν το ένα τρίτο των κοινοτικών κονδυλίων της σχετικής γραμμής του προϋπολογισμού.

10.3.5. 'Οσον αφορά, τέλος, τις δράσεις συντονισμού και τις άλλες δράσεις ειδικής στήριξης που αφορούν το πρώτο ή το δεύτερο ειδικό πρόγραμμα, το πρόγραμμα συντονισμού και συνοχής των πολιτικών και την κατανεμημένη στρατηγική ευφυΐα, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να προσδιοριστούν καλύτερα οι τρόποι παρέμβασής τους και, εν πάση περιπτώσει, να μην περιορίζονται στην απλή διοργάνωση συνεδρίων ή σεμιναρίων και στη σύσταση ομάδων εμπειρογνωμόνων.

10.3.6. Κατά την ΕΟΚΕ, οι δράσεις αυτές έχουν ουσιώδη στρατηγικό και πρακτικό χαρακτήρα για τη διασφάλιση της υλοποίησης και της αρμονικής ανάπτυξης του Ολοκληρωμένου Χώρου 'Ερευνας και Καινοτομίας, όπως και για την παροχή των ουσιαστικών στοιχείων για την υπεύθυνη και συνετή μετάβαση στο 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο 2006-2010 και τον μετέπειτα προγραμματισμό της κοινοτικής δράσης. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, στις δράσεις ειδικής στήριξης θα μπορούσαν επίσης να συμπεριληφθούν — και όχι μόνο για τις νέες ερευνητικές υποδομές — οι επιδοτήσεις μελετών σκοπιμότητας και διερευνητικών έργων για τους μικρότερους ερευνητικούς φορείς, προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή τους στο ΠΠ, ιδίως στις περιφερειακές και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ και στις υποψήφιες χώρες.

11. **Η διαχείριση των ειδικών προγραμμάτων**

11.1. Το 6ου ΠΠ παρουσιάζει σημαντικές καινοτόμες πτυχές, τόσο ως προς τους στόχους και την οργάνωση όσο και ως προς τη διάρθρωση και τα μέσα και τους τρόπους εφαρμογής του, με αποτέλεσμα να καθίσταται καταλύτης μιας εντυπωσιακής διεργασίας ολοκλήρωσης των διάφορων δημόσιων και ιδιωτικών, ακαδημαϊκών και βιομηχανικών συνιστωσών της ευρωπαϊκής έρευνας, καθώς και των εθνικών, περιφερειακών, κοινοτικών και ευρωπαϊκών δυνάμεων, και να επιβάλλει μιαν ισχυρή διασύνδεση των διάφορων επιπέδων λήψης των σχετικών αποφάσεων.

---

[1] ΕΕ C 260 της 17.9.2001.

11.2. Κατά την ΕΟΚΕ, είναι λοιπόν απαραίτητο να διαθέτει η Επιτροπή ένα καλά διαρθρωμένο και προσδιορισμένο σύστημα διαχειριστικών και συμβουλευτικών οργάνων, με τα οποία θα μπορεί να έχει επαφές και διάλογο σχετικά με τις διάφορες επιλογές και προσανατολισμούς για την εκτέλεση των ειδικών προγραμμάτων ενός προγράμματος-πλαισίου που πρέπει να αποσκοπεί στην υλοποίηση ενός Ολοκληρωμένου Χώρου 'Ερευνας και Καινοτομίας στην Ευρώπη, ο οποίος από τη φύση του πρέπει να συμπεριλαμβάνει διάφορους φορείς από τα κράτη μέλη και τις υποψήφιες και τις συνδεδεμένες χώρες.

11.3. Από την άποψη αυτή, οι προβλεπόμενες Επιτροπές Προγράμματος από εκπροσώπους των κρατών μελών, η ευρωπαϊκή επιτροπή κρατικών εμπειρογνωμόνων έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (η CREST), ο ανεξάρτητος οργανισμός εκπροσώπων των ακαδημαϊκών και των βιομηχανικών κύκλων EURAB και οι Ευρωπαϊκές Συμβουλευτικές Ομάδες της βιομηχανίας και της έρευνας (ΕΣΟ) πρέπει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να μπορούν να λειτουργούν προς υποστήριξη των πρωτοβουλιών και του διαλόγου στη δράση της Επιτροπής, ούτως ώστε όλα τα βασικά στοιχεία του ευρωπαϊκού συστήματος έρευνας και καινοτομίας να μπορούν να αναπτύσσονται με διαφανή, αρμονικό, συνεκτικό και διασυνδεόμενο τρόπο. 'Οσον αφορά το ΚΚΕρ, η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να μπορούν τα διοικητικά συμβούλια των συμμετεχόντων οργανισμών να λειτουργούν και ως όργανο εποπτείας και να συμπεριλαμβάνουν παρατηρητές από τα άλλα ευρωπαϊκά όργανα, μεταξύ των οποίων και από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

11.4. 'Οσον αφορά τα όργανα διαχείρισης των προγραμμάτων, η ΕΟΚΕ είναι υπέρ μια Οριζόντιας Επιτροπής για κάθε ειδικό πρόγραμμα, η οποία θα μπορεί να συντονίζει τις διάφορες δράσεις του προγράμματος βάσει μιας σφαιρικής εικόνας. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ανατεθεί κεντρικός ρόλος στην εν λόγω Επιτροπή, στις υποεπιτροπές της για κάθε θεματική δράση και, όποτε χρειάζεται, και στις θεματικές τους υποδιαιρέσεις. Οι οργανισμοί αυτοί αποτελούν, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, τον κατ' εξοχήν χώρο όπου διαμορφώνεται και οργανώνεται ένας πραγματικός Ευρωπαϊκός Χώρος 'Ερευνας για κάθε επιστημονικό και τεχνολογικό πεδίο και όπου βρίσκονται οι βάσεις για την ανάπτυξη του καταμερισμού των αρμοδιοτήτων και της συνεργασίας.

11.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί, ως εκ τούτου, ότι πρέπει να προσδιοριστούν σαφώς τα πεδία δράσης και οι αρμοδιότητες αυτών των Επιτροπών, οι οποίες πρέπει να οργανωθούν βάσει προκαθορισμένων σχημάτων συνεδριάσεων, με διαφορετική σύνθεση ανάλογα με τις επιμέρους θεματικές γραμμές του προϋπολογισμού που προβλέπονται σε κάθε πρόγραμμα, σε τακτική βάση και με αρμοδιότητες όχι μόνο συμβουλευτικές, αλλά και συναπόφασης, ιδίως σε ό,τι αφορά τη διαμόρφωση των προγραμμάτων εργασίας, τους φακέλους πληροφοριών, την αξιολόγηση των προτάσεων και τα εγχειρίδια οδηγιών για τους χρήστες.

11.6. 'Οσον αφορά τον ρόλο και τις λειτουργίες μιας νέας επιτροπής CREST στην υλοποίηση του 6ου ΠΠ, η ΕΟΚΕ πιστεύει πως αυτός ο οργανισμός, που δημιουργήθηκε πριν από αρκετές δεκαετίες, πρέπει να επανεκτιμηθεί και να ενισχυθεί, για να μπορεί να διαδραματίζει μια πολύτιμη λειτουργία σύνδεσης μεταξύ των θεματικών φορέων και εμπειρογνωμόνων σε διάφορα επίπεδα — κοινοτικό, εθνικό και περιφερειακό — για την υλοποίηση ενός Ολοκληρωμένου Χώρου 'Ερευνας και Καινοτομίας. Γι' αυτό, η νέα CREST θα πρέπει να διαρθρωθεί επίσης σε ειδικές ομάδες για τα διάφορα θεματικά πεδία του ΠΠ, προωθώντας την ολοκλήρωση μεταξύ του κοινοτικού και του εθνικού/περιφερειακού επιπέδου.

11.7. 'Οσο για τις Ευρωπαϊκές Συμβουλευτικές Ομάδες (ΕΣΟ), η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ανάγκη σύστασής τους για κάθε επιμέρους γραμμή του προϋπολογισμού των ειδικών προγραμμάτων, με στόχο την προώθηση της πλήρους ένταξης του επιστημονικού και του βιομηχανικού κόσμου, των ΜΜΕ και των ενδιάμεσων και τελικών χρηστών στη σταδιακή υλοποίηση του 6ου ΠΠ, μεταξύ άλλων λόγων και για την προετοιμασία του 7ου ΠΠ. Οι ΕΣΟ θα πρέπει, επίσης, να αναπτύξουν επαφές και συνδέσεις με τον νέο οργανισμό EURAB, ο οποίος συστάθηκε πρόσφατα, του οποίου θα πρέπει να προσδιοριστούν καλύτερα οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα και του οποίου τις εργασίες θα πρέπει να δοθεί η κατάλληλη διαφάνεια, προβολή και δημοσιότητα.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές»

(COM(2001) 425 τελικό — 2001/0173 (COD))

(2002/C 221/22)

Στις 2 Οκτωβρίου 2001, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την ανωτέρω πρόταση.

Το τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκαν οι προπαρασκευαστικές εργασίες της ΕΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαΐου 2002, με βάση την εισηγητική έκθεση της κας Thomas.

Κατά την 391η σύνοδο ολομελείας της 29ης και 30ής Μαΐου 2002 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 53 ψήφους υπέρ, 40 κατά, και 4 αποχές.

1. **Εισαγωγή**

1.1. Η πρόταση της Επιτροπής αποσκοπεί στην θέσπιση πλαισίου που θα παρέχει βελτιωμένες, εναρμονισμένες, ομοιόμορφες και διαφανείς διαδικασίες για την εκτίμηση της ασφάλειας των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών. Βασικοί στόχοι της είναι (α) η προστασία της ανθρώπινης υγείας και της υγείας των ζώων, (β) ο καθορισμός κοινοτικών διαδικασιών για τον κανονισμό περί γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών και (γ) η επισήμανση των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών, ώστε να έχει ο πολίτης πραγματική δυνατότητα επιλογής.

1.2. Η πρόταση της Επιτροπής αναφέρεται στα τρόφιμα και τις ζωοτροφές που είναι ΓΤΟ, περιέχουν ή αποτελούνται από ΓΤΟ ή που παράγονται βάσει ΓΤΟ ή περιέχουν συστατικά που παράγονται βάσει αυτών των οργανισμών (άρθρα 3 και 16). Τα προϊόντα που «παράγονται από έναν γενετικώς τροποποιημένο οργανισμό» είναι αυτά που στην τελική τους μορφή περιλαμβάνουν ένα μέρος που έχει προέλθει από το πρωτότυπο γενετικώς τροποποιημένο υλικό. Αυτά θα καλύπτονται από τον προτεινόμενο κανονισμό. Τα προϊόντα που έχουν παραχθεί με τη βοήθεια ενός γενετικώς τροποποιημένου οργανισμού αλλά στην τελική τους μορφή δεν περιέχουν υλικό που έχει παραχθεί από γενετικώς τροποποιημένο οργανισμό, δηλαδή τα αποκαλούμενα προϊόντα που έχουν «παραχθεί με γενετικώς τροποποιημένο οργανισμό» δεν θα καλύπτονται. Αυτό συμβιβάζεται με τις τρέχουσες διατάξεις του κανονισμού για τα νέα τρόφιμα.

1.3. Η πρόταση προβλέπει την υποβολή μιας ενιαίας αίτησης τόσο για την απόκτηση έγκρισης για τη σκόπιμη ελευθέρωση ενός γενετικώς τροποποιημένου οργανισμού στο περιβάλλον όσο και της έγκρισης για τη χρήση αυτού του γενετικώς τροποποιημένου οργανισμού στα τρόφιμα ή τις ζωοτροφές.

1.4. Η τρέχουσα διαδικασία έγκρισης για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 258/97 σχετικά με τα νέα τρόφιμα και τα νέα συστατικά τροφίμων [1]. Οι ζωοτροφές που περιέχουν γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς έχουν μέχρι σήμερα εγκριθεί σύμφωνα με την οδηγία 90/220/ΕΟΚ [2]. Δεν υφίσταται διαδικασία έγκρισης για τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές.

1.5. Η επιτρεπόμενη χορήγηση σύμφωνα με τη διαδικασία που θεσπίστηκε θα ισχύει σε όλη την Κοινότητα για περίοδο δέκα ετών, που ανανεώνεται.

2. **Επισήμανση**

2.1. Η παρούσα πρόταση επεκτείνει τις τρέχουσες διατάξεις για την επισήμανση σε όλα τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα ανεξαρτήτως από την ικανότητα ανίχνευσης του DNA ή της πρωτεΐνης. Όλα τα είδη ανθρώπινης ή ζωικής διατροφής που υπόκεινται σε έγκριση δυνάμει του προτεινόμενου κανονισμού θα πρέπει επίσης να υπόκεινται και στην υποχρεωτική επισήμανση. Αυτό σημαίνει ότι πολλά τρόφιμα για τα οποία επί του παρόντος δεν υπάρχει αίτηση επισήμανσης, όπως είναι τα ραφιναρισμένα έλαια που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένες καλλιέργειες, θα χρειαστεί να επισημανθούν. Παρομοίως, πολλές τροφές ζώων που δεν επισημαίνονται επί του παρόντος θα χρειαστεί να επισημανθούν.

---

[1] Βλέπε γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΟΚ) σχετικά με τα νέα τρόφιμα και τα νέα συστατικά τροφίμων»ΕΕ C 108 της 19.4.1993 σ. 8.

[2] Βλέπε γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ για την σκόπιμη ελευθέρωση των γενετικά μεταλλαγμένων οργανισμών στο περιβάλλον», ΕΕ C 407 της 28.12.1998, σ. 1.

3. **Εφαρμογή**

3.1. Το γενετικώς τροποποιημένο υλικό μπορεί να βρίσκεται σε απειροελάχιστα ίχνη σε μη γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και μη γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές ως αποτέλεσμα τυχαίας ή τεχνικώς αναπόφευκτης μόλυνσης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το τρόφιμο αυτό ή η ζωοτροφή αυτή δεν θα πρέπει να υπόκειται στις απαιτήσεις επισήμανσης του παρόντος κανονισμού. Προτείνεται η θέσπιση κατωφλίου της τάξεως του 1 % για τα ελάχιστα ίχνη γενετικώς τροποποιημένου υλικού. Τα τρόφιμα και οι ζωοτροφές που περιέχουν μικρότερο ποσοστό από αυτό δεν θα χρήζουν επισήμανσης.

3.2. Οι αιτούντες πρέπει να προσφέρουν μέθοδο ανίχνευσης, συμπεριλαμβανομένης της δειγματοληψίας και της ταυτοποίησης της μετατροπής για την ανίχνευση, προκειμένου να διασφαλιστεί η δυνατότητα εφαρμογής.

3.3. Προτείνεται να συσταθεί κοινοτικό εργαστήριο αναφοράς που θα έχει ως καθήκον τη διεξαγωγή δοκιμών και την επικύρωση των προτεινόμενων μεθόδων δειγματοληψίας και ανίχνευσης, ώστε να εξασφαλιστεί μια εναρμονισμένη προσέγγιση ελέγχου σε όλη την Κοινότητα.

3.4. Τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν αποτελεσματικές κυρώσεις για παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος κανονισμού (άρθρο 44).

4. **Γενικές παρατηρήσεις**

4.1. Το αντικείμενο της υπό εξέταση γνωμοδότηση για την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές, πρέπει να τοποθετηθεί στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Το ακολουθούμενο στην πράξη δικαιοστάσιο όσον αφορά την καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων φυτών αναμένεται να λήξει. Η ευρωπαϊκή γεωργία βρίσκεται ενώπιον μιας νέας εποχής, ενώπιον της ευρείας χρήσης γενετικά τροποποιημένων προϊόντων.

4.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί μεγάλο μειονέκτημα το γεγονός ότι το διάστημα που ισχύει το δικαιοστάσιο δεν χρησιμοποιείται για μια δομημένη, ευρεία, κοινωνική συζήτηση για τα υπέρ και τα κατά της χρήσης της γενετικής μηχανικής στη γεωργία.

4.3. Στην κοινωνία επικρατούν πολύ διαφορετικές απόψεις όσον αφορά τη γενετική μηχανική. Ωστόσο, πρέπει να διαπιστωθεί ότι εν τω μεταξύ τα επιχειρήματα διαφέρουν κατά πολύ. Υπάρχει ο σαφής διαχωρισμός μεταξύ της «κόκκινης γενετικής μηχανικής» (δηλαδή της χρήσης γενετικά τροποποιημένων προϊόντων στην ιατρική) και της «πράσινης γενετικής μηχανικής» (δηλαδή της χρήσης γενετικά τροποποιημένων προϊόντων στη γεωργία και τα τρόφιμα).

4.4. 'Οσον αφορά την «πράσινη γενετική μηχανική», υφίστανται δύο διαφορετικές θέσεις: η πρώτη είναι υπέρ της χρήσης γενετικά τροποποιημένων οργανισμών τόσο στο έδαφος (δηλαδή εκτός κλειστών συστημάτων) όσο και της χρήσης τους από ανθρώπους ή ζώα. Η δεύτερη θέση είναι υπέρ της χρήσης σε κλειστά συστήματα γενετικά μεταλλαγμένων ενζύμων, βιταμινών, προσθετικών κ.λπ. για την μεταποίηση γεωργικών προϊόντων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να αποδεχθεί η Επιτροπή αυτή τη διαφοροποίηση.

4.5. Ακόμη, με βάση την πρόσφατη έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος σχετικά με τη γονιδιακή ροή των γενετικά τροποποιημένων φυτών [1], πρέπει να ληφθεί υπόψη η επιθυμία των καταναλωτών, να παρέχονται δηλαδή σαφείς πληροφορίες τόσο για τα προϊόντα όσο και για την αλυσίδα παραγωγής.

4.6. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να συνδυάσει την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανιχνευσιμότητα και την επισήμανση των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών και την ανιχνευσιμότητα των ειδών ανθρώπινης ή ζωικής διατροφής που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς και τροποποιεί την οδηγία 2001/18/ΕΚ [2] και την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα και τις γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές. Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα την διαδικασία «αντιμετώπισης κατά περίπτωση», η οποία θα πρέπει να ενισχύσει τόσο την ασφάλεια όσο και την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Η ΕΟΚΕ αποδέχεται ότι η τρέχουσα κοινοτική νομοθεσία σχετικά με τους γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς πρέπει να επεκταθεί ώστε να καλύπτει τις ζωοτροφές και την ανάγκη ειδικής αξιολόγησης της γενετικής τροποποίησης ως προς τις ουσίες όπως είναι οι πρόσθετες ύλες των τροφίμων, οι αρωματικές ή οι πρόσθετες ύλες στις ζωοτροφές, όταν αυτές έχουν παραχθεί από γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι οι δύο υπό εξέταση προτάσεις κανονισμού αφορούν μόνο τα προϊόντα που έχουν παραχθεί από έναν ΓΤΟ, αλλά όχι τα προϊόντα που έχουν παραχθεί με έναν ΓΤΟ, εξαιρώντας με τον τρόπο αυτό από το πεδίο εφαρμογής ορισμένα σημαντικά τμήματα της τροφικής αλυσίδας. Επίσης, καλεί την Επιτροπή να υποστηρίξει εκστρατείες για την ενημέρωση των καταναλωτών ως προς τα πλεονεκτήματα και τους κινδύνους που συνδέονται με τους ΓΤΟ, προκειμένου να μπορεί το κοινό να επιλέγει συνειδητά.

4.6.1. Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι ορισμένα τμήματα της πρότασης είναι υπερβολικά ασαφή και μπορεί να οδηγήσουν σε διαμετρικά αντίθετες ερμηνείες, όπως συμβαίνει με τα κείμενα της αιτιολογικής σκέψης 15 και των άρθρων 3 και 16. Για το λόγο αυτό υποδεικνύει στην Επιτροπή να μεριμνήσει προκειμένου να αποσαφηνιστούν και να απλοποιηθούν έννοιες όπως αυτές που περιέχονται στα σημεία 3 και 6 του άρθρου 2.

---

(1) Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί (ΓΤΟ): Η σημασία της γονιδιακής ροής μέσω της μετακίνησης της γύρης, Περιβαλλοντική έκθεση αριθ. 28 του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

(2) Βλέπε γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανιχνευσιμότητα και την επισήμανση των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών καθώς και την ανιχνευσιμότητα τροφίμων και ζωοτροφών που παράγονται από γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/18/ΕΚ», που υιοθετήθηκε στις 21 Μαρτίου 2002.

4.7. Η πρόταση της Επιτροπής για τους γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς υποβάλλεται σε μια περίοδο που έχει υπονομευθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών στην ασφάλεια των τροφίμων μετά από μια σειρά προβλημάτων. Τα αναπόφευκτα συναισθήματα αβεβαιότητας σχετικά με νέα και άγνωστα προϊόντα γίνονται αντικείμενα εκμετάλλευσης και μεγεθύνονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται αμφιβολίες σχετικά με την αξιοπιστία των ελέγχων ασφαλείας που διενεργούνται για την προστασία της ανθρώπινης υγείας. Επιπλέον, παρατηρείται αύξηση της δυσπιστίας από πλευράς κυβερνητικών υπηρεσιών, πολιτικών, δημοσιογράφων — ακόμη και επιστημόνων. Ένας από τους λόγους είναι και η υποτονική αντίδραση κατά την κρίση της ΣΕΒ. Συνεπώς, η σαφής, κατανοητή, ακριβής και περιεκτική αναγνώριση και επισήμανση αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την άρση των αμφιβολιών αυτών. Τα δεδομένα του ευρωβαρομέτρου προσφέρουν πληθώρα πειστηρίων ότι οι καταναλωτές θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν εύκολα τα τρόφιμα τα οποία έχουν υποστεί γενετική τροποποίηση και μάλιστα τα τρόφιμα που παράγονται από γενετικά τροποποιημένες πρώτες ύλες. Μόνο μέσω της επισήμανσης μπορεί να διασφαλιστεί το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής των καταναλωτών.

4.8. Το σκεπτικό, στην πρόταση της Επιτροπής, για την επισήμανση τροφίμων ή ζωοτροφών που δεν περιέχουν γενετικώς τροποποιημένες ύλες αλλά έχουν παραχθεί από ΓΤΟ πρέπει να αποσαφηνιστεί καλύτερα. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι τα προϊόντα αυτά θα έχουν ήδη υποβληθεί σε ενδελεχείς ελέγχους ασφαλείας όσον αφορά την ανθρώπινη υγεία (συμπεριλαμβανομένου του αλλεργιογόνου δυναμικού). Εάν στόχος της επισήμανσης αυτών των προϊόντων είναι η πληροφόρηση του καταναλωτή για αυτά, ενώ δεν περιέχουν γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς, προέρχονται όμως αρχικώς από γενετικώς τροποποιημένες καλλιέργειες, με αποτέλεσμα να δίδεται στον καταναλωτή μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής, τότε αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ρητώς. Η ΕΟΚΕ θεωρεί το γεγονός αυτό σημαντική πρόοδο. Δεν θα μπορέσει, ωστόσο, να καταστεί σαφές στον καταναλωτή για πιο λόγο, για παράδειγμα, τα ραφιναρισμένα έλαια που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένες καλλιέργειες χρήζουν επισήμανσης (ακόμη κι αν η τροποποιημένη γενετική ακολουθία δεν είναι ανιχνεύσιμη), ενώ για τα ζωικά προϊόντα που προέρχονται από ζώα στα οποία έχουν χορηγηθεί γενετικώς τροποποιημένες ζωοτροφές κάτι τέτοιο δεν κρίνεται απαραίτητο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, για να εξασφαλιστεί πλήρως η ελευθερία επιλογής από την πλευρά του καταναλωτή, είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί όσο το δυνατό σαφέστερα το καθεστώς επισήμανσης των προϊόντων ΓΤΟ, συμπεριλαμβανομένων των τροφίμων και ζωοτροφών που παράγονται από φυτικά ΓΤ ή των προϊόντων που παράγονται με τη χρήση ενός ΓΤΟ, που περιλαμβάνει ή λιγότερες πρωτεΐνες ή γενετικό υλικό που μπορεί να ανιχνευθεί με τις αναλύσεις.

4.9. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να επανεξετάσει την αιτιολογική έκθεση της εν λόγω πρότασης. Το ζήτημα της χρήσης γενετικής μηχανικής κυριαρχείται από τη σκέψη ότι θα επιτραπούν και θα χρησιμοποιούνται μόνο τα προϊόντα που δεν βλάπτουν με οποιοδήποτε τρόπο, ούτε το περιβάλλον, ούτε την ανθρώπινη υγεία. Στην περίπτωση αυτή, ο καταναλωτής θα μπορεί να «εμπιστεύεται τυφλά» όλα τα προϊόντα. Ωστόσο, η Επιτροπή επιθυμεί να ενημερώσει τον καταναλωτή, ώστε τούτος να μπορέσει να αποφασίσει ελεύθερα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ικανοποίησή της για αυτό. Εάν αποκλεισθούν από την ρύθμιση για την επισήμανση π.χ. τα προϊόντα που προέρχονται από ζώα που τρέφονται με γενετικά τροποποιημένες ζωοτροφές, θα αφαιρεθεί από τον καταναλωτή η ελευθερία επιλογής για το σύνολο της τροφικής αλυσίδας από «ζωικά προϊόντα» και δεν θα μπορεί να διαπιστωθεί εάν κατά την παραγωγή ενός προϊόντος χρησιμοποιήθηκε ή όχι η γενετική μηχανική.

4.10. Τα τρόφιμα και οι ζωοτροφές που προέρχονται από ΓΤ ύλες αλλά δεν περιέχουν μεταλλαγμένες ύλες (δηλαδή DNA ή/και πρωτεΐνη) μπορεί να ενθαρρύνουν τις παράνομες πρακτικές και την απάτη. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί διότι τα έγγραφα αυθεντικότητας μπορεί να μην επαρκούν για την αποφυγή της απάτης. Ορισμένα προϊόντα που προέρχονται από ΓΤ καλλιέργειες, όπως τα ραφιναρισμένα έλαια, θα έχουν πανομοιότυπη σύνθεση με μη ΓΤ προϊόντα. Οι διαδικασίες επισήμανσης και ανίχνευσης που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό δεν αποσαφηνίζουν τον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να αντιμετωπιστεί κατά την εκτέλεση το πρόβλημα της απάτης. Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο, προκειμένου να επιλυθούν τα προβλήματα αυτά και να ελέγχεται με ασφάλεια το σύνολο της τροφικής αλυσίδας των προϊόντων ΓΤ, να καθοριστεί ένα αποτελεσματικότερο σύστημα ανιχνευσιμότητας.

4.10.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η πρόταση κανονισμού θα ισχύει και για τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Πρέπει να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίζεται ότι τα εισαγόμενα προϊόντα πληρούν τα ίδια κριτήρια. Προκειμένου να διασφαλιστεί ο θεμιτός ανταγωνισμός μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών, πρέπει να υπάρχει αξιόπιστος έλεγχος και αξιόπιστο σύστημα επισήμανσης, κυρίως όσον αφορά τα εισαγόμενα προϊόντα. Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο τον καθορισμό ενός κανονιστικού πλαισίου για τις τυχαίες μολύνσεις που είναι κάτω από τα όρια που έχουν οριστεί για τα προϊόντα ΓΤ που επιτρέπονται στις διάφορες τρίτες χώρες αλλά απαγορεύονται στην ΕΕ.

4.11. Εκφράστηκαν ανησυχίες ότι ο προτεινόμενος κανονισμός θα οδηγήσει σε αύξηση των δαπανών για τον καταναλωτή. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι νέες απαιτήσεις επισήμανσης θα προκαλέσουν αύξηση του κόστους του τελικού προϊόντος και ότι τα οφέλη που θα αποφέρει στους καταναλωτές βρίσκουν υποστήριξη από το ευρύ κοινό, όπως αποδεικνύεται για παράδειγμα από έρευνα του ευρωβαρομέτρου [1] που πραγματοποιήθηκε το 2001. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να προβεί σε αξιολόγηση των ρυθμιστικών επιπτώσεων, προκειμένου να διαπιστωθεί το κόστος της ανιχνευσιμότητας, του διαχωρισμού και της επισήμανσης.

[1] Ευρωβαρόμετρο 55.2 «Ευρωπαίοι, επιστήμη και τεχνολογία», Δεκέμβριος 2001, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Έρευνα.

4.12. Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό έλλειμμα να χορηγούνται άδειες για γενετικά τροποποιημένα φυτά χωρίς να έχει προβλεφθεί σαφής ρύθμιση περί ευθύνης. Είναι ήδη προφανές ότι θα υπάρξουν δικαστικές προσφυγές. Η μετακίνηση γενετικά τροποποιημένης γύρης για παράδειγμα σε οικολογική καλλιέργεια βάσει του κανονισμού ΕΚ για την βιολογική γεωργία, θα οδηγήσει τον πληγέντα γεωργό να μην μπορεί πλέον να πωλεί τα προϊόντα του ως «βιολογικά» διότι τούτα θα περιέχουν τα (μετακινηθέντα) γενετικά τροποποιημένα συστατικά. Συνεπώς, είναι σαφές ότι προκαλείται έτσι οικονομική ζημία για την αποζημίωση της οποίας κανείς δεν θα είναι υπεύθυνος χωρίς σαφή προσδιορισμό της ευθύνης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαράδεκτο το γεγονός ότι δεν θεσπίζεται σαφής ρύθμιση για το θέμα της υπαιτιότητας.

5. **Ειδικές παρατηρήσεις**

5.1. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη θέσπισης εύλογων κατωφλίων για το ποσοστό ελάχιστων ιχνών τυχαίων γενετικώς τροποποιημένων υλικών σε συμβατικά τρόφιμα (δηλαδή μη γενετικώς τροποποιημένα). Επιπλέον, αποδέχεται ότι το όριο του 1 % συμβαδίζει επί του παρόντος τόσο με το όριο για άλλες ουσίες όσο και με το τι είναι τεχνικώς επιτεύξιμο (άρθρο 5 και άρθρο 18). Ωστόσο, η κατάσταση πρέπει να αξιολογείται διαρκώς δεδομένου ότι οι μέθοδοι ανίχνευσης εξελίσσονται, έτσι ώστε τα όρια που τίθενται να είναι κοντά στο κατώφλι ανιχνευσιμότητας.

5.2. 'Οσον αφορά τον καθορισμό και την εισαγωγή των ορίων μόλυνσης για τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να προσδιοριστεί και να αναγνωριστεί σε κοινοτικό και σε διεθνές επίπεδο μία μέθοδος ανάλυσης ως πλαίσιο αναφοράς. Συνεπώς, επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για τη σύσταση κεντρικού εργαστηρίου αναφοράς που θα έχει ως καθήκον τη διεξαγωγή δοκιμών και την επικύρωση των προτεινόμενων μεθόδων δειγματοληψίας και ανίχνευσης. Εκτιμά ότι η ουσιαστική υλοποίηση και διαχείριση της προτεινόμενης επισήμανσης και ανιχνευσιμότητας των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων εξαρτάται από την αποτελεσματική και εναρμονισμένη προσέγγιση σε όλη την Κοινότητα (άρθρο 33).

6. **Συμπεράσματα**

6.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να αποσαφηνίσει και να επεκτείνει το τρέχον κανονιστικό πλαίσιο. Γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα παράγονται εκτεταμένα σε πολλές χώρες του κόσμου και ιδιαίτερα στις ΗΠΑ, την Κίνα, και την Αργεντινή. Στην Ευρώπη, όπου ισχύει απαγόρευση για τη διοχέτευση στην αγορά νέων ΓΤΟ, η πλειονότητα του πληθυσμού αποφεύγει τα γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι ο κύριος στόχος της πρότασης είναι η προστασία της ζωής και της υγείας του ανθρώπου και της υγείας και της καλής διαβίωσης των ζώων καθώς και των συμφερόντων των καταναλωτών (άρθρο 1). Ωστόσο, η πρόταση ασχολείται με την έγκριση της χρήσης και της κατανάλωσης, καθώς και με την επισήμανση προϊόντων που έχουν ήδη αξιολογηθεί σχολαστικά όσον αφορά τους κινδύνους για την υγεία και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους. Οι νέοι κανονισμοί θα βελτιώσουν την διαφάνεια προάγοντας την επισήμανση των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων στην τροφική αλυσίδα και θα ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Η επέκταση των ρυθμιστικών ελέγχων επικροτείται ιδιαίτερα.

6.2. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η επισήμανση ΓΤ προϊόντων θα πρέπει να επεκταθεί σε όλα τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές που έχουν παραχθεί με ΓΤΟ, δηλαδή τα προϊόντα που έχουν παραχθεί με ΓΤ συστατικά, όπως ένζυμα, καθώς και τα μη ΓΤ ένζυμα που έχουν παραχθεί από ΓΤ μικροοργανισμούς. Η επέκταση αυτή θα επιτρέψει στους καταναλωτές να έχουν πλήρη επίγνωση της εφαρμογής της γενετικής μηχανικής στην αλυσίδα παραγωγής τροφίμων και να κάνουν περισσότερο συνειδητές επιλογές.

6.3. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση για την επισήμανση ως ΓΤ των τροφίμων και ζωοτροφών που περιλαμβάνουν κατά τύχη ΓΤ υλικά σε ποσοστό 1 % ή περισσότερο. Συνιστά δε να αναπτυχθεί μια σειρά προτύπων που θα ισχύουν για τα εισαγόμενα ΓΤ προϊόντα που είναι εγκεκριμένα στη χώρα από την οποία προέρχονται αλλά όχι στην ΕΕ. Επιπλέον, θεωρεί ότι τα προϊόντα που κατά την διαδικασία παραγωγής τους στη συνολική διατροφική αλυσίδα δεν υπερβαίνουν το ποσοστό 1 % περιεκτικότητας σε ΓΤΟ, θα θεωρούνται στο μέλλον από τους καταναλωτές ως «προϊόντα ποιότητας», όπως ισχύει για συγκεκριμένα τοπικά προϊόντα, αυγά από όρνιθες ελεύθερης βοσκής ή βιολογικά προϊόντα.

6.4. Η ΕΟΚΕ συνιστά, επίσης, να καταστεί σαφές το σκεπτικό για την επισήμανση τροφίμων που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένα προϊόντα αλλά δεν περιέχουν γενετικώς τροποποιημένες ύλες. Εάν ο κύριος λόγος επισήμανσης αυτών των τροφίμων είναι να προαχθεί η αποδοχή από την κοινωνία και την πολιτική τροφίμων που προέρχονται από γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς, αυτό θα πρέπει να αναφέρεται ρητώς. Η θέσπιση της επισήμανσης μπορεί να ενισχυθεί με μια παράλληλη πρωτοβουλία για να εξηγηθεί στους καταναλωτές η διάκριση μεταξύ τροφίμων που έχουν παραχθεί «με» γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς και τροφίμων που έχουν παραχθεί «από» γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς.

6.5. Η ΕΟΚΕ προτείνει να αξιολογηθεί κατά πόσο το προτεινόμενο σύστημα είναι ευάλωτο στις απάτες καθώς και το ευρύτερο ζήτημα που τίθεται σχετικά με την εφαρμογή του. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για την πρόταση επισήμανσης των τροφίμων που προέρχονται από γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς αλλά δεν περιέχουν σε ανιχνεύσιμο βαθμό DNA ή πρωτεΐνες.

6.5.1. Οι καταναλωτές έχουν το δικαίωμα, και απαιτούν, να είναι κάθε φορά πιο αυστηροί οι κανόνες ασφάλειας των τροφίμων στη τροφική αλυσίδα. Για να υπάρξει απάντηση στην πρόκληση της καταναλωτικής ζήτησης, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει να αναγνωρισθεί ο ρόλος που διαδραματίζει η ευρωπαϊκή βιομηχανία εξασφαλίζοντας τη διάθεση στην αγορά προϊόντων που είναι ασφαλή και υψηλής ποιότητας και προάγοντας την έρευνα και την εφαρμογή κατάλληλων μεθόδων. Οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες, που υπόκεινται σε αυστηρούς ελέγχους, πρέπει να διευκολύνουν την αντικειμενική και πλήρη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων, προκειμένου να συνεκτιμηθούν οι κίνδυνοι και τα οφέλη που συνεπάγεται η χρήση ΓΤΟ, και μπορούν να προσφέρουν στους καταναλωτές την καλύτερη δυνατή επιλογή.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2002.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Göke FRERICHS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, οι οποίες έλαβαν περισσότερο από το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν κατά τη συζήτηση:

Σημείο 4.6

Να διαγραφεί το ακόλουθο κείμενο:

«Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι οι δύο υπό εξέταση προτάσεις κανονισμού αφορούν μόνο τα προϊόντα που έχουν παραχθεί από ΓΤΟ, αλλά όχι τα προϊόντα που έχουν παραχθεί με έναν ΓΤΟ, εξαιρώντας με τον τρόπο αυτό από το πεδίο εφαρμογής ορισμένα σημαντικά τμήματα της τροφικής αλυσίδας.»

Αιτιολογία:

Εάν πρέπει να επισημανθούν προϊόντα τα οποία δεν περιέχουν ανιχνεύσιμους ΓΤΟ, υπάρχει κίνδυνος απάτης. Επιπλέον, αυτό θα ισοδυναμούσε με τον υπαινιγμό ότι υπάρχει διαφορά όσον αφορά την ασφάλεια σε σχέση με άλλα ταυτόσημα προϊόντα, πράγμα το οποίο δεν αληθεύει.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 46, ψήφοι κατά: 55, αποχές: 1.

Σημείο 4.8

Να διαγραφεί το ακόλουθο κείμενο:

«Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, για να διασφαλιστεί πλήρως η ελευθερία επιλογής του καταναλωτή, είναι απαραίτητο να διευκρινιστούν όσο το δυνατό σαφέστερα οι κανόνες επισήμανσης των ΓΤ προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των τροφίμων και ζωοτροφών που παράγονται από ΓΤ καλλιέργειες ή προϊόντα που παράγονται με τη χρήση ενός ΓΤΟ, ανεξάρτητα από το εάν περιέχουν πρωτεΐνες ή γενετικό υλικό που μπορεί να ανιχνευθεί με ανάλυση.»

Αιτιολογία:

Εάν πρέπει να επισημανθούν προϊόντα τα οποία δεν περιέχουν ανιχνεύσιμους ΓΤΟ, υπάρχει κίνδυνος απάτης. Επιπλέον, αυτό θα ισοδυναμούσε με τον υπαινιγμό ότι υπάρχει διαφορά όσον αφορά την ασφάλεια σε σχέση με άλλα ταυτόσημα προϊόντα, πράγμα το οποίο δεν αληθεύει.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 42, ψήφοι κατά: 54, αποχές: 1.

Σημείο 4.9

Να διαγραφεί το ακόλουθο κείμενο:

«Στην περίπτωση αυτή, ο καταναλωτής θα μπορεί να "εμπιστεύεται τυφλά" όλα τα προϊόντα. Ωστόσο, η Επιτροπή επιθυμεί να ενημερώσει τον καταναλωτή, ώστε αυτός να μπορεί να αποφασίσει ελεύθερα. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την έντονη ικανοποίησή της γι' αυτό. Εάν αποκλεισθούν από την ρύθμιση για την επισήμανση, π.χ., τα προϊόντα που προέρχονται από ζώα που τρέφονται με γενετικά τροποποιημένες ζωοτροφές, θα αφαιρεθεί από τον καταναλωτή η ελευθερία επιλογής για το σύνολο της τροφικής αλυσίδας από "ζωικά προϊόντα" και δεν θα μπορεί να διαπιστωθεί εάν κατά την παραγωγή ενός προϊόντος χρησιμοποιήθηκε ή όχι η γενετική μηχανική.»

Αιτιολογία:

Κακώς γίνεται και πάλι παραπομπή στην ασφάλεια των τροφίμων. Επιπλέον, γίνεται έκκληση για την επισήμανση και άλλων προϊόντων τα οποία σύμφωνα με τις αναλύσεις δεν περιέχουν ΓΤΟ. Αυτό οδηγεί σε αύξηση του κόστους, διευκολύνει την απάτη και δίνει αφορμή για στρέβλωση του ανταγωνισμού, επειδή δεν είναι δυνατό να υπάρξει αποτελεσματικός έλεγχος στην περίπτωση των εισαγωγών.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 43, ψήφοι κατά: 58, αποχές: 1.

Σημείο 5.1

Η πρόταση «Ωστόσο ... ανιχνευσιμότητα» αντικαθίσταται ως εξής:

«Η ΟΚΕ προτείνει το όριο του 1 % αναθεωρηθεί προς τα κάτω και ενδεχομένως να διαμορφωθεί ένα νέο κατώτατο όριο το οποίο να διασφαλίζει ότι είναι δυνατή η καλλιέργεια προϊόντων χωρίς ΓΤΟ σύμφωνα με τις ισχύουσες γεωργικές πρακτικές χωρίς μέτρα τα οποία οδηγούν στην αύξηση του κόστους.»

Αιτιολογία:

Είναι εσφαλμένος ο υπαινιγμός ότι οι ΓΤΟ είναι επικίνδυνες ουσίες αν και οφείλουν να ανταποκρίνονται σε όλες τις προϋποθέσεις ασφάλειας. Πρέπει να γίνει σαφές ότι ένα όριο κατώτερο του 1 % θα καταστήσει αδύνατη την παραγωγή προϊόντων χωρίς ΓΤΟ χωρίς αισθητή αύξηση του κόστος.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 36, ψήφοι κατά: 54, αποχές: 6.

Σημείο 6.2.

Να διαγραφεί.

Αιτιολογία:

Παρόμοια διεύρυνση της επισήμανσης είναι εντελώς άσκοπη επειδή οι ΓΤΟ δεν μπορούν να ανιχνευθούν με κανένα τρόπο. Αυτό θα αυξήσει μόνο τις πιθανότητες. Επίσης, παρόμοια επισήμανση δεν είναι σύμφωνη με τους κανόνες του ΠΟΕ.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 41, ψήφοι κατά: 57, αποχές: 1.

Σημείο 6

Να προστεθεί νέο σημείο 6:

«Οι παραγωγοί προϊόντων χωρίς ΓΤΟ της ΕΕ δεν πρέπει να επιβαρυνθούν ως συνέπεια της ρύθμισης περί επισήμανσης και καλλιέργειας ΓΤ προϊόντων. Αυτό σημαίνει ότι το όριο επισήμανσης πρέπει να είναι επαρκώς υψηλό ώστε υπό ομαλές συνθήκες παραγωγής να μην χρειάζεται κανένα ειδικό μέτρο προκειμένου να μην υπερβληθεί το όριο της επισήμανσης.»

Αιτιολογία:

Το συμπέρασμα πρέπει να συνδεθεί με το γεγονός ότι η καλλιέργεια προϊόντων χωρίς ΓΤΟ απειλείται από την καλλιέργεια των τελευταίων. Αφενός, ίσως χρειασθούν μέτρα με συνέπεια ύψωση της τιμής και, αφετέρου, υπάρχει κίνδυνος μείωσης της εσοδείας εάν ένα προϊόν πρέπει να επισημανθεί ως αποτέλεσμα νόθευσης από καλλιέργειες ΓΤ προϊόντων. Τούτο μπορεί να συμβεί εάν ένα βιολογικό προϊόν δεν μπορεί πλέον να πωληθεί ως τοιούτο λόγω υπέρβασης του ορίου της επισήμανσης. Ανάλογα με την κατάσταση που επικρατεί στην αγορά, μπορεί να μειωθεί η παραγωγή βιολογικών προϊόντων που δεν περιέχουν ΓΤΟ.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 38, ψήφοι κατά: 54, αποχές: 3.